

การพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

นายอรรถพล ศรีไพจิตรวรกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

DEVELOPMENT OF A CHECKLIST FOR ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS'
PORTFOLIO ASSESSMENT FOR THAI LANGUAGE SUBJECT AREA

Mr. Attapol Sripaijitworakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Measurement and Evaluation

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2011

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ
ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย

โดย

นายอรรถพล ศรีไพจิตรวรกุล

สาขาวิชา

การวัดและประเมินผลการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลวรรณ ตังธนกานนท์

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลวรรณ ตังธนกานนท์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์)

อรรถพล ศรีไพจิตรวรกุล: การพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ
ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. (DEVELOPMENT
OF A CHECKLIST FOR ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS' PORTFOLIO
ASSESSMENT FOR THAI LANGUAGE SUBJECT AREA) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
หลัก : ผศ.ดร.กมลวรรณ ตังธนกานนท์, 267 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนระดับ
ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (2) เพื่อพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการ
ประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และ (3) เพื่อ
ตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ครู 4 ท่าน
และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และการสังเกตการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาไทย ใน 2 โรงเรียน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทยประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอนได้แก่ (1) การวางแผนประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
(2) การเก็บรวบรวมผลงาน (3) การตรวจสอบและประเมินความสามารถ (4) การปรับปรุงผลงาน และ
(5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. การพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน
ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 13 ประเด็นตรวจสอบ ประเด็นตรวจสอบละ 4 - 5 รายการตรวจสอบ รวมทั้งสิ้น
58 รายการตรวจสอบ
3. ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน พบว่า
(1) ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาคของเครื่องมือทั้งฉบับและรายขั้นตอน พบว่าค่าความเที่ยงอยู่ใน
ระดับน่าเชื่อถือ (2) ความคิดเห็นของผู้ใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย
แฟ้มสะสมงานที่สร้างขึ้น ใน มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความ
เหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมาก

ภาควิชา วิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา..... ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา.....2554.....

5283467727: MAJOR EDUCATIONAL MEASUREMENT AND EVALUATION

KEYWORDS: PORTFOLIO ASSESSMENT/ KEY EVALUATION CHECKLIST/ PORTFOLIO

ATTAPOL SRIPAIJITWORAKUL: DEVELOPMENT OF A CHECKLIST FOR
ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS' PORTFOLIO ASSESSMENT FOR THAI
LANGUAGE SUBJECT AREA. ADVISOR : ASST. PROF. KAMONWAN
TANGDHANAKANOND, Ph.D., 267 pp.

The purposes of this research were (1) to synthesize the main steps of elementary students' portfolio assessment process in Thai language subject area, (2) to develop the elementary students' portfolio assessment process checklist for Thai language subject area, and (3) to validate elementary students' portfolio assessment process checklist for Thai language subject area. Data were collected by using a study of related literatures, an interview of 4 teachers, and 5 experts as well as an observation of Thai language teachers in implementing students' portfolio assessment process in 2 schools. Analytical induction was employed to analyze the data. Research instruments were research and document analysis forms, observation form, and interview form.

The research findings were as follows:

1. The main steps of elementary students' portfolio assessment process in the Thai language subject area comprised of 5 steps, i.e., (1) planning the portfolio, (2) collecting products, (3) self assessment and evaluation, (4) revising products, and (5) connection.

2. The elementary students' portfolio assessment process checklist for Thai language subject area Included 5 steps. Each step consisted of 13 checkpoints and each checkponit consisted of 4 to 5 checklist items. There were totally 58 checklist items in the developed checklist.

3. The results of validation of the developed elementary students' portfolio assessment process checklist for Thai language subject area were (1) Cronbach's alpha coefficient of each step and overall were in the high levels, and (2) The users' is opinion on the elementary students' portfolio assessment process checklist for Thai language subject area was high in every standard, i.e., utility, feasibility, accuracy, and propriety standard.

Department : Education Research and Psychology.....

Student's Signature .....

Field of Study : Educational Measurement and Evaluation.....

Advisor's Signature .....

Academic Year : 2011.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ ตังธนากานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ความช่วยเหลือ และตรวจแก้ไขความบกพร่องของวิทยานิพนธ์อย่างดียิ่ง รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการทำวิจัยด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ช่วย ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ ดร.นลินี ฌ นคร ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ ดร.วิชฌุ ทรัพย์สมบัติ อาจารย์จิรา จิตชาญวิชัย อาจารย์อัมพร ทานประสิทธิ์ ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเป็นผู้เชี่ยวชาญในการ สัมภาษณ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนา เครื่องมือวิจัย

ขอขอบคุณ คณะครู ผู้บริหาร และนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นอย่างยิ่ง ที่ให้ความ ร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัย

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้การสนับสนุนด้าน ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณคุณอภิชา อารุณโรจน์ พี่น้ารักและมีน้ำใจงามที่ให้ความช่วยเหลือดำเนินการ ในด้านต่าง ๆ อย่างดีมาโดยตลอด และเพื่อนนิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา ทำยสุด ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อไพจิตร ศรีไพจิตรวรกุล คุณแม่ดาววัน ศรีไพจิตรวรกุล พี่ ๆ น้อง และหลาน ๆ ที่มอบความรัก ให้การสนับสนุน ห่วงใย และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมีพลังในการ ฝ่าฟันต่อสู้กับอุปสรรคนานับประการมาโดยตลอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้แกนกลางวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษา.....	11
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลตามสภาพจริง.....	34
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	42
ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน.....	63
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน และการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการ.....	74
ตอนที่ 6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	81
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	83
ระยะที่ 1 การสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	84
เครื่องมือที่ใช้.....	85

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
ระยะที่ 2 การพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	87
ระยะที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียน ระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	93
ระยะที่ 4 การวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย แฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	94
ประชากร กลุ่มตัวอย่าง.....	95
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	96
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียน ระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	98
1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	99
1.2 ผลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	104
ตอนที่ 2 การพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	116
2.1 ผลสร้างแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	116
2.2 ผลตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพเบื้องต้นของแบบตรวจสอบ กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	127
2.3 ผลทดลองใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	145

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมิน ผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย.....	167
3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับ และรายชั้นตอนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	167
3.2 ผลการวิเคราะห์ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (SEM).....	168
3.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อแบบตรวจสอบกระบวนการประเมิน ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน.....	169
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย แฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร	177
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง.....	178
4.2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในสังกัดกรุงเทพมหานคร	180
4.2.1 ผลการตรวจสอบตามรายการตรวจสอบ.....	180
4.2.2 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงาน จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน.....	192
4.2.3 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงาน รายประเด็นตรวจสอบ.....	196
4.2.4 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงาน รายชั้นตอนการประเมิน.....	200
4.2.5 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงานในภาพรวม	201
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	203
สรุปผลการวิจัย.....	204
อภิปรายผล.....	212
ข้อเสนอแนะ.....	222
รายการอ้างอิง.....	224

	หน้า
ภาคผนวก	230
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา.....	231
ภาคผนวก ข รายงานผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	233
ภาคผนวก ค แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	235
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	245
ภาคผนวก จ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้แบบตรวจสอบ กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	262
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	267

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขนาด สัดส่วนจำนวนครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ระดับประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร	96
4.1	ผลการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	99
4.2	ผลจากการสังเกตการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และครูผู้สอนของโรงเรียนที่มีการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการ เรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	104
4.3	การกำหนดจำนวนรายการตรวจสอบขั้นต้นในแต่ละชั้นตอนตามสัดส่วนลำดับ ความสำคัญผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาแบบ ตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน.....	117
4.4	การกำหนดชั้นตอนในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน และ ประเด็นตรวจสอบ และจำนวนรายการตรวจสอบเบื้องต้นในระยะแรกของการพัฒนาแบบตรวจสอบ กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน	118
4.5	ผลการปรับปรุงรายการตรวจสอบของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงานตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	129
4.6	ค่าดัชนี IOC ของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	141
4.7	ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในภาพรวมของ กลุ่มทดลองใช้	146
4.8	ผลการปรับปรุงรายการตรวจสอบของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงานภายหลังการทดลองใช้เครื่องมือ.....	148
4.9	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลฟ้าของครอนบาค รายงานขั้นตอนการประเมินผู้เรียน ระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	168
4.10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแบบตรวจสอบ กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในมาตรฐานด้านอรรถประโยชน์.....	170
4.11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแบบตรวจสอบ กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในมาตรฐานด้านความเป็นไปได้.....	172

ตารางที่	หน้า	
4.12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในมาตรฐานด้านความเหมาะสม...	173
4.13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในมาตรฐานด้านความถูกต้อง.....	175
4.14	จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของครูผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน.....	178
4.15	จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติและไม่ได้ปฏิบัติในแต่ละรายการตรวจสอบของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน.....	181
4.16	จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติและไม่ได้ปฏิบัติในแต่ละรายการตรวจสอบของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน.....	184
4.17	จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติและไม่ได้ปฏิบัติในแต่ละรายการตรวจสอบของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ.....	187
4.18	จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติและไม่ได้ปฏิบัติในแต่ละรายการตรวจสอบของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน	189
4.19	จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติและไม่ได้ปฏิบัติในแต่ละรายการตรวจสอบของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้.....	190
4.20	ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน.....	194
4.21	จำนวนและร้อยละของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน รายประเด็นตรวจสอบ.....	198
4.22	จำนวนและร้อยละของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน จำแนกตามขั้นตอนสำคัญ..	201
4.23	ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง.....	202
5.1	สรุประดับการปฏิบัติในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน.....	210

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1	แบบจำลองการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment Model : CROTTSS Model) 41
2.2	ความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน 52
2.3	กรอบแนวคิดในการวิจัย 82
3.1	ขั้นตอนในการวิจัย 83
3.2	ขั้นตอนการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน โดยประยุกต์ตามแนวคิดของ Stufflebeam (2000) 12 ขั้นตอน 89
4.1	ขั้นตอนหลักและประเด็นตรวจสอบในการสร้างแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 115

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยทำให้ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ การใช้ภาษาโดยการพูดและการเขียนเพื่อแสดงข้อมูลความรู้ และวิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นต่าง ๆ แลกเปลี่ยนกับผู้อื่นทำให้เกิดความรู้ ภาษาไทยจึงมีความสำคัญที่ต้องทำความเข้าใจและศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษาและฝึกฝนให้มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนให้มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้ในการสื่อสาร การเรียนรู้ การเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การสร้างความเป็นเอกภาพของชาติ เพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

ภาษาใช้ประโยชน์ในการสื่อสาร หากสามารถใช้ภาษาได้ดี จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเล่าเรียนวิชาอื่น ๆ และเป็นประโยชน์กับการดำเนินชีวิตในอนาคต ภาษาไทยจึงเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้ ประสบการณ์ การพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้ ประสบการณ์ ส่วนการดูเป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และสามารถแสดงทรรศนะเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารด้วยการพูดและการเขียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2548)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรเป็น 8 กลุ่ม ที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นกลุ่มแรก ที่ต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ (กรมวิชาการ, 2545) ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงเน้นที่ความสามารถในการใช้ภาษา เมื่อนักเรียนเรียนแล้วต้องนำไปใช้ได้จริง และเน้นที่กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาในการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียนเป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์กัน และในสถานการณ์จริงสำหรับนักเรียน ต้องเรียนรู้การใช้ภาษาเขียนอย่างถูกต้อง

ด้วยการฝึกการใช้ภาษา มิใช่เรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาอย่างเดียว และนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการเขียน เพราะการเขียนเป็นทักษะที่จะต้องเรียนรู้ ฝึกฝนเอาใจใส่อย่างจริงจัง เพื่อให้การสื่อสารบรรลุผล และไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในด้านการสื่อความหมาย

การวัดและประเมินผลการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาของผู้เรียน ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไป ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไป ในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงเป็นกระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้ ทักษะและพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานที่กำหนดไว้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนจึงต้องใช้เทคนิควิธีการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เน้นการปฏิบัติจริงให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อนระหว่างและหลังการเรียนการสอน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543) โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมงาน และให้ผลการประเมินถูกต้องตามสภาพความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน

การวัดและประเมินผลการศึกษารายวิชาภาษาไทยเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการเรียนการสอน ที่ต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมถึงการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ การวัดประเมินผลการศึกษาจะต้องวัดจากวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และวัดในสิ่งที่ผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลจากการวัดจะให้ข้อมูลแก่ผู้สอนและบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งจะทำให้ผู้สอนทราบว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด รวมถึงวินิจฉัยจุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียนเพื่อตัดสินเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้เรียน และให้ผลย้อนกลับ รวมถึงได้สารสนเทศในการจัดระดับผู้เรียน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการวางแผนและปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้เรียนในระดับประถมศึกษา รายวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นวิชาที่สะท้อนให้เห็นพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนในช่วงวัยดังกล่าวได้ เป็นอย่างดี (สุมาลี จันทร์ชลอ, 2542)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยในอดีต มักใช้การทดสอบโดยใช้แบบสอบแบบเลือกตอบและพฤติกรรมที่วัดก็เป็นพฤติกรรมในระดับต้น ๆ ในด้านพุทธิพิสัย คือ ความรู้ ความจำ และความเข้าใจ ส่วนการคิดขั้นสูง ชับซ้อน กระบวนการ คุณลักษณะ และทักษะ การปฏิบัติ มักถูกละเลยในการวัดและประเมินผลในรายวิชานี้เนื่องมาจากข้อจำกัดเกี่ยวกับ ความสามารถเครื่องมือวัด ผลของการทดสอบซึ่งไม่สามารถแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า คะแนน ที่นักเรียนได้มานั้นเป็นผลจากการสอนของครูหรือจากการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้น (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

การวัดและการประเมินผลในปัจจุบันจึงมิได้มุ่งเน้น ที่จะวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยใช้แบบสอบ หรือแบบวัดเพียงอย่างเดียว เนื่องจากยังมีข้อบกพร่องอยู่อีกหลายประการ อาทิ กระบวนการแปลผลการสอบ กระบวนการบริหารการสอบ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความ เข้าใจ ในการวัดและประเมินผลอย่างแท้จริง นอกจากนี้ Wiggins (1989) ได้กล่าวในลักษณะ เดียวกันว่า การวัดผลการสอบโดยใช้แบบสอบ หรือแบบวัดนั้น ไม่สามารถระบุได้ว่า ผู้เรียนคิด อย่างไร มีความสามารถในการแก้ปัญหาหรือไม่ มีความรู้ในวิชานั้นลึกซึ้งเพียงใด ดังนั้น จึง จำเป็นต้องมีการปรับเสริมวิธีการวัดและประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่อง ดังกล่าว

จากการที่รูปแบบการวัดและประเมินผลแบบดั้งเดิมไม่สามารถวัดความก้าวหน้าและ ผลผลิตที่สลับซับซ้อนที่เกิดกับนักเรียนในหลาย ๆ ด้านได้นั้นนักวิชาการในด้านการวัดและ ประเมินผลการศึกษาจึงเสนอแนวคิดใหม่ในการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการเรียน การสอนและการวัดและประเมินผลเข้าไว้ด้วยกัน (ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช, 2540) นั่นคือ ผลการเรียนรู้ที่ เกิดกับผู้เรียนมีความหมายตรงกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เรียกรูปแบบนี้ ว่า การประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment)

การประเมินผลตามสภาพจริงเป็นกระบวนการตัดสินความรู้ความสามารถ และทักษะ ต่าง ๆ ของผู้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับความเป็นจริงโดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ สภาพจริงหรือ คล้ายจริงที่ประสบในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนองโดยการแสดงออก ลงมือกระทำ หรือผลิต จากกระบวนการทำงานตามที่คาดหวังและผลผลิตที่มีคุณภาพจะเป็นตัวสะท้อนภาพ การลงข้อสรุปถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่างๆ ของผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด น่าพอใจ หรือไม่ อยู่ในความสำเร็จระดับใด (สุวิทย์ มูลคำ, 2540; สุวิมล ว่องวาณิช, 2546) การประเมินผล จากสภาพที่แท้จริงจะแตกต่างจากการประเมินผลการเรียนหรือการประเมินเพื่อรับรองผลงาน เพราะเน้นการให้ความสำคัญกับพัฒนาการและความต้องการช่วยเหลือและประสบความสำเร็จ

ของผู้เรียนแต่ละคนมากกว่าการประเมินผลการเรียนที่มุ่งการให้คะแนนผลผลิตและจัดลำดับที่ แล้วเปรียบเทียบกับกลุ่ม ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินทั่วไป เนื่องจากการประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินโดยตรงในสภาพการแสดงออกจริง ๆ ซึ่งการทดสอบด้วยข้อสอบจะวัดได้เฉพาะ ความรู้และทักษะบางส่วนและเป็นการวัดโดยอ้อมเท่านั้น นอกจากนี้การประเมินผลจากสภาพจริง จะมีความต่อเนื่องในการให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนได้ใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะกับแต่ละบุคคลได้

จากรายงานผลการประเมินด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2547 ระดับประเทศ พบว่า วิชาภาษาไทยโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 44.23 มีข้อบกพร่องในเรื่อง โครงสร้างความรู้ ทักษะเฉพาะวิชาทางภาษา และพัฒนาการในการเรียนรู้ ของผู้เรียน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2549) เมื่อพิจารณาข้อมูลจะเห็นว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ และพบว่าสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คือ นักเรียนขาดการฝึกทักษะการใช้ภาษา ครูขาดเทคนิค และวิธีสอน ตลอดจนกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนที่เหมาะสมที่สามารถสะท้อนทักษะ และความสามารถตามสภาพที่แท้จริงของนักเรียน ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาไทยในการเรียน ระดับพื้นฐาน จำเป็นต้องใช้เทคนิควิธีการวัดและประเมินผลหลากหลายรูปแบบ เพื่อประเมิน ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการทางภาษา ทั้งนี้ การวัดและประเมินการเรียนรู้ที่ดี จะต้องครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543)

การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน เป็นแนวทางหนึ่งในการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งได้รับการพัฒนาและใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศแถบตะวันตก ทั้งยุโรป อเมริกาและออสเตรเลีย โดยนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอน และประเมินผลในการเรียนในวิชาภาษาและวิชาคำนวณ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การอ่านและการเขียน เป็นต้น การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน เป็นวิธีการประเมินผลในชั้นเรียนที่รวบรวมข้อมูลทุก ๆ อย่าง ที่แสดงถึงความสามารถของผู้เรียน ซึ่งมีอาจใช้เครื่องมือชิ้นใดชิ้นหนึ่งมาวัดโดยตรงได้ (Nolet, 1992 อ้างถึงในชัยฤทธิ์ ศิลาเดช, 2540) นอกจากนั้นแล้ว การประเมินผลการเรียนวิธีนี้ ยังสะท้อนให้เห็นเจตคติ ค่านิยม ความต้องการของ ผู้เรียนและปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน ระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเรียน ครูผู้สอน จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน ชั้นเรียนแต่ละวันได้ (Mills, 1994)

การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ทำให้นักเรียนมีความสุขต่อกิจกรรมการเรียน บรรยากาศในห้องเรียนก็ดีขึ้น (Ketter, 1994) ครูได้ข้อมูลจำนวนมากเกี่ยวกับตัวนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครู และนักเรียนเป็นไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม แฟ้มสะสมงานของนักเรียนแต่ละคนได้สร้างสรรค์

หลักฐานผลงานที่โดดเด่นเฉพาะบุคคล แสดงประวัติการเรียนรู้และผลการเรียน นักเรียนรู้จักรับผิดชอบในการประเมินและตรวจสอบตนเองมากขึ้น (Wilson, 1994) การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน การวางแผนการเรียนการหาความต้องการจำเป็นทางการเรียน มีผลในทางบวกต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Hayes and others, 1994) กระบวนการของแฟ้มสะสมงานช่วยพัฒนาการเรียน โดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ครูยืดหยุ่นและมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน อันส่งผลให้บรรยากาศในชั้นเรียนดีขึ้นมาก (Karen and others, 1993)

ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์และคณะ (2540) ได้กล่าวถึงกระบวนการประเมินผลผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่มีประสิทธิภาพโดยทั่วไปครูหรือผู้ประเมินควรทำทั้ง 10 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การเก็บรวบรวมผลงาน 3) การคัดเลือกผลงาน 4) การจัดระบบของแฟ้มสะสมงาน 5) การสะท้อนความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน 6) การตรวจสอบความสามารถของตนเองของผู้เรียน 7) การประเมินผลงาน 8) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน 9) การปรับเปลี่ยนผลงาน และ 10) การจัดแสดงผลงาน แต่ขั้นตอนต่าง ๆ สามารถปรับปรุงหรือยุบรวมกันได้ตามความเหมาะสม และยังมีประสิทธิภาพเท่าเดิม เช่น การคัดเลือกผลงานกับการปรับเปลี่ยนผลงาน การแสดงความคิดเห็นต่อผลงานกับการตรวจสอบผลงานตนเอง การประชุมแฟ้มสะสมงานกับการจัดนิทรรศการผลงาน ซึ่งสามารถจัดเป็นขั้นตอนเดียว และจากงานวิจัยเกี่ยวกับสภาพและกระบวนการใช้ แฟ้มสะสมงานของครูที่มีการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของ ภัทราวดี มากมี (2543) พบว่า ครูที่มีกระบวนการประเมินผลด้วยแฟ้มสะสมงานไม่ครบขั้นตอน มีขั้นตอนการสะสมผลงานหรือชิ้นงานมากที่สุดรองลงมาคือการคัดเลือกผลงานและการประเมินแฟ้มสะสมงาน ส่วนขั้นตอนที่มีการใช้น้อยที่สุดคือการจัดระบบของผลงาน การตรวจสอบผลงานของนักเรียนและการประชุมแฟ้มสะสมงาน

ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในรายวิชาภาษาไทย ในระดับประถมศึกษาชั้นนั้น จำเป็นต้องแสดงให้เห็นความก้าวหน้าของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ และพัฒนาการ ดังที่กล่าวไว้เบื้องต้น ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่ามีขั้นตอนสำคัญใดบ้างในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทยที่ครูในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ ใช้ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในรายวิชานี้ และเป็นขั้นตอนที่แสดงให้เห็นความก้าวหน้าในด้านความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียนและนำมาพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้ครูในระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีนโยบายที่ว่า ประเมินผลการเรียนต้องครอบคลุมทุกพิสัย และเน้นกระบวนการ ตามสภาพที่แท้จริง (authentic assessment) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ บันทึก ทดสอบ การสะสมงาน จากการทำกิจกรรม พฤติกรรม และ

พัฒนาการ ฯลฯ โดยต้องกระทำควบคู่ไปพร้อมกับการเรียนรู้ของนักเรียนตลอดปี และให้นำ การประเมินผลโดยการจัดทำแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน (portfolio) มาเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสิน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2542) ซึ่งครูผู้สอนจึงควรตรวจสอบ กระบวนการประเมินผู้เรียนของตนเอง ว่าได้ดำเนินการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานตาม ขั้นตอนที่สำคัญทั้งหมดหรือไม่ และมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงานในด้านความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียนในระดับใด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า แบบตรวจสอบรายการเป็นเครื่องมือ ในการประเมินสำหรับใช้ตรวจสอบการดำเนินการประเมินหลาย ๆ ประเภท ทั้งการประเมิน โครงการ การประเมินแผนงาน การประเมินองค์กร การประเมินบุคคล และยังสามารถนำไป ประยุกต์ใช้กับการทำงานอื่น ๆ ได้อีก เช่น แบบตรวจสอบรายการสำหรับการพัฒนาแบบ ตรวจสอบรายการ แบบตรวจสอบรายการสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น เพื่อช่วยทำให้การ ประเมินหรือการทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งแบบตรวจสอบรายการ เป็นเครื่องมือสำหรับ ช่วยจำ ง่ายต่อการจำ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติการใช้แบบตรวจสอบ รายการจะช่วยเตือนด้านการมองข้ามหรือลืมองค์ประกอบสำคัญ เป็นการช่วยลดปัจจัยที่ทำให้ การประเมินขาดความน่าเชื่อถือ และลดความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากอคติของผู้ประเมินและ ผู้ถูกประเมิน (halo effect) ตลอดจนลดอิทธิพลของ roschach effect ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ ที่บุคคลจะมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ตนต้องการจากข้อมูลที่มีอยู่ การใช้แบบตรวจสอบ รายการทำให้เกิดการพิจารณารายละเอียดของการปฏิบัติแบบแยกส่วนในแต่ละมิติและสรุปผลที่ เกิดขึ้นบนการอ้างอิงของดุลยพินิจที่ได้จากมิติทั้งหมด (Scriven 1991, 2000 อ้างถึงใน สมพงษ์ ปันนุณ, 2548) จากข้อดีของแบบตรวจสอบรายการที่ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่มีความ ซับซ้อนและต้องใช้ดุลยพินิจในการตัดสินในภาพรวม โดยการแยกความซับซ้อนออกเป็น ส่วนย่อยๆ ทำให้ได้สารสนเทศที่มีความลึกซึ้งและเพียงพอ ทำให้สามารถตัดสินคุณภาพของงาน ได้ง่ายขึ้น และทำให้การตัดสินใจมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

จากข้อดีของแบบตรวจสอบรายการที่มีคุณภาพกล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนา แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่แสดงให้เห็นระดับความก้าวหน้า ในด้าน ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียนในรูปแบบของแบบตรวจสอบรายการที่ได้กล่าวไว้ เพื่อให้ครูระดับประถมศึกษาที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ตรวจสอบตนเอง ว่าได้ดำเนินการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานตามขั้นตอนที่สำคัญหรือไม่ มีการปฏิบัติในลักษณะใด และมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสม

งานในด้านความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียนในระดับใด ทำให้ครูสามารถประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานตามลำดับและครบถ้วนทุกขั้นตอน อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือที่ช่วยบันทึก จดจำการประเมิน ทั้งนี้ยังสามารถสร้างข้อมูลหรือสารสนเทศอย่างลึกซึ้งที่สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กระบวนการสอนของครู และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะและพัฒนาการทางภาษาในรายวิชาภาษาไทยได้

คำถามวิจัย

1. กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญกี่ขั้นตอน อะไรบ้าง
2. ข้อรายการที่ใช้ในการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานควรประกอบด้วยประเด็นสำคัญอะไรบ้าง
3. คุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่พัฒนาขึ้นเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. เพื่อพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน โดยเน้นการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) เพื่อแสดงถึงความรู้ ทักษะ และพัฒนาการในรายวิชา

ภาษาไทย ว่ามีขั้นตอนสำคัญที่ใช้ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในรายวิชาภาษาไทยอะไรบ้าง แล้วนำมาพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย ในรูปแบบของแบบตรวจสอบรายการแบบส่งผ้าซัก (laundry list) เพื่อให้ครูตรวจสอบตนเองในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในขั้นตอนที่สำคัญ และนำไปพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ครอบคลุม ความรู้ ทักษะและพัฒนาการ

ส่วนคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน จะพิจารณาจากความตรงตามเนื้อหา ความเที่ยงของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด รวมถึงการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยประยุกต์ใช้มาตรฐานการประเมินซึ่งประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสม และ มาตรฐานด้านความถูกต้อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แฟ้มสะสมงาน หมายถึง สิ่งที่ใช้เก็บข้อมูลที่เป็นผลงาน หรือหลักฐานของผู้เรียน ที่สะท้อนความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ รวมถึงพัฒนาการและก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน และเป็นเครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน หมายถึง การตรวจสอบความรู้ ความสามารถ และทักษะของผู้เรียน โดยพิจารณาจากผลงาน หรือหลักฐานในแฟ้มสะสมงาน ซึ่งรวบรวมได้จากแหล่งต่าง ๆ อย่างเพียงพอสำหรับครูในการตัดสินใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าและผลสำเร็จของผู้เรียน

กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน หมายถึง ขั้นตอนของการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินความก้าวหน้าเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน

ขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน หมายถึง ขั้นตอนของการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ที่ครูต้องปฏิบัติ เพื่อประเมินความก้าวหน้าในด้านความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน

แบบตรวจสอบรายการ หมายถึง เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลชนิดหนึ่ง ที่ประกอบไปด้วยข้อรายการ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะให้ผู้ตอบตอบในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นการมุ่งตรวจสอบว่ามีการกระทำ หรือมีพฤติกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นตามที่กำหนดในรายการหรือไม่ โดยไม่ได้พิจารณาถึงคุณภาพ หรือจำนวนครั้งของการกระทำที่เกิดขึ้น

แบบตรวจสอบรายการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน หมายถึง ชุดของข้อรายการที่ครูใช้ตรวจสอบตนเองเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมการประเมินทุกขั้นตอนที่สำคัญ ว่าขั้นตอนเหล่านั้นสามารถแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมี ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานเพื่อตัดสินความก้าวหน้าของผู้เรียน

ความรู้ทางภาษาไทย หมายถึง ความเข้าใจเนื้อหาภาษาไทย ทั้งธรรมชาติของภาษา หลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจวรรณคดีและวรรณกรรมไทย

ทักษะทางภาษาไทย หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ โดยเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งแสดงออกด้วยการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

พัฒนาการทางภาษาไทย หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของผู้เรียน อย่างเป็นระเบียบแบบแผน อย่างต่อเนื่องเป็นไปตามลำดับในด้านความรู้ และทักษะในการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2. ได้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งสามารถนำไปใช้ตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย นำไปสู่ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูอย่างต่อเนื่อง

3. ทำให้ได้สารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จากการศึกษาหลักการ แนวคิดจากหนังสือ วารสาร บทความ เอกสารประกอบการเรียน ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำเสนอสาระในบทนี้ 6 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้แกนกลางวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลตามสภาพจริง

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

และการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้แกนกลางวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

1.1 ความรู้และทักษะทางภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

- **การอ่าน** การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

- **การเขียน** การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่างๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ย่อความ รายงานชนิดต่าง ๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

- **การฟัง การดู และการพูด** การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อนำใจ

- **หลักการใช้ภาษาไทย** ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

- **วรรณคดีและวรรณกรรม** วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บท ร้องเล่นของเด็ก

1.2 คุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดคุณภาพคุณภาพของผู้เรียนระดับประถมศึกษาเมื่อจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

- อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบายจากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ อ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ และมีมารยาทในการอ่าน

- มีทักษะในการคิดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยาย บันทึกประจำวัน เขียนจดหมายลาครู เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เขียนเรื่องตามจินตนาการและมีมารยาทในการเขียน

- เล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้งพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู พูดสื่อสารเล่าประสบการณ์และพูดแนะนำ หรือพูดเชิญชวนให้ผู้อื่น ปฏิบัติตาม และมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

- ระกจดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์ หน้าที่ของคำ ใน ประโยค มีทักษะการใช้พจนานุกรมในการค้นหาความหมายของคำ แต่งประโยคง่าย ๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำขวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

- เข้าใจและสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็น วัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยานและบทร้อยกรอง ที่มี คุณค่าตามความสนใจได้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมาย โดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ สำนวนโวหาร จากเรื่องที่อ่าน เข้าใจ คำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่าง ๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง รวมทั้งจับใจความสำคัญของ เรื่องที่อ่านและนำความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ มีมารยาท และมีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน

มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสะกดคำแต่งประโยค และเขียนข้อความ ตลอดจนเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำชัดเจนเหมาะสม ใช้แผนภาพโครงเรื่องและ แผนภาพความคิด เพื่อพัฒนางานเขียน เขียนเรียงความ ย่อความ จดหมายส่วนตัว กรอกแบบรายการ ต่าง ๆ เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น เขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ และมี มารยาทในการเขียน

พูดแสดงความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู เล่าเรื่องย่อหรือสรุปจากเรื่องที่ฟังและดู ตั้งคำถาม ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังและดู รวมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือจากการฟังและดูโฆษณา อย่างมีเหตุผล พูดตามลำดับขั้นตอนเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจน พูดรายงานหรือประเด็นค้นคว้าจาก การ ฟัง การดู การสนทนา และพูดโน้มน้าวได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการดูและพูด

สะกจดคำและเข้าใจความหมายของคำ สำนวน คำพังเพยและสุภาษิต รู้และเข้าใจชนิดและ หน้าที่ของคำในประโยค ชนิดของประโยค และคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยใช้คำราชาศัพท์และคำ สุภาพได้อย่างเหมาะสม แต่งประโยค แต่งบทร้อยกรองประเภทกลอน สี่กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11

เข้าใจและเห็นคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้าน ร้องเพลงพื้นบ้าน ของท้องถิ่น นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดได้

1.3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง รายวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง รายวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ใน 5 สาระ ได้แก่ 1. การอ่าน 2. การเขียน 3. การฟัง การดู และการพูด 4. หลักการใช้ภาษาไทย และ 5. วรรณคดีและวรรณกรรม ประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ

แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง และข้อความสั้น ๆ	การอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำ คำคล้องจองและข้อความที่ประกอบด้วย คำพื้นฐาน คือ คำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
	2. บอกความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน	ไม่น้อยกว่า 600 คำ รวมทั้งคำที่ใช้เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - คำที่มีรูปวรรณยุกต์และไม่มีรูปวรรณยุกต์ - คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา - คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ - คำที่มีอักษรนำ
	3. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน	การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - นิทาน
	4. เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องสั้น ๆ
	5. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน	<ul style="list-style-type: none"> - บทร้องเล่นและบทเพลง - เรื่องราวจากบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น
	6. อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและนำเสนอเรื่องที่อ่าน	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย - หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน
	7. บอกความหมายของเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์สำคัญที่มักพบเห็นในชีวิตประจำวัน	การอ่านเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - เครื่องหมายสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน - เครื่องหมายแสดงความปลอดภัย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	8. มีมารยาท ในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ไม่อ่านเสียงดังรบกวนผู้อื่น - ไม่เล่นกันขณะที่อ่าน - ไม่ทำลายหนังสือ
ป.2	1. อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ และบทร้อยกรองง่ายๆ ได้ถูกต้อง	การอ่านออกเสียงและการบอกความหมายของคำ คำคล้องจอง ข้อความ และบทร้อยกรองง่ายๆ ที่ประกอบด้วยคำพื้นฐานเพิ่มจาก ป. 1 ไม่น้อยกว่า 800 คำ รวมทั้งคำที่ใช้เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้
	2. อธิบายความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน	เรียนรู้ ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - คำที่มีรูปวรรณยุกต์และไม่มีรูปวรรณยุกต์ - คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา - คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ - คำที่มีอักษรนำ - คำที่มีตัวการันต์ - คำที่มี รร - คำที่มีพยัญชนะและสระที่ไม่ออกเสียง
	3. ตั้งคำถามและตอบคำถาม เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน	การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - นิทาน
	4. ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดจากเรื่องที่อ่าน	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องเล่าสั้น ๆ - บทเพลงและบทร้อยกรองง่ายๆ ๆ
	5. แสดงความคิดเห็นและคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องราวจากบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น - ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน
	6. อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและนำเสนอเรื่องที่อ่าน	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย - หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน
	7. อ่านข้อเขียนเชิงอธิบาย และปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อแนะนำ	การอ่านข้อเขียนเชิงอธิบาย และปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อแนะนำ <ul style="list-style-type: none"> - การใช้สถานที่สาธารณะ - คำแนะนำการใช้เครื่องใช้ที่จำเป็นในบ้านและในโรงเรียน
	8. มีมารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ไม่อ่านเสียงดังรบกวนผู้อื่น - ไม่เล่นกันขณะที่อ่าน - ไม่ควรแย่งอ่านหรือชะโงกหน้าไปอ่านขณะที่ผู้อื่นกำลังอ่านอยู่

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.3	1. อ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรอง ง่าย ๆ ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว	การอ่านออกเสียงและการบอกความหมายของคำ คำคล้องจอง ข้อความ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ที่ประกอบด้วยคำพื้นฐานเพิ่ม จาก ป.2 ไม่น้อยกว่า 1,200 คำ รวมทั้งคำที่เรียนรู้ในกลุ่มสาระการ เรียนรู้อื่น ประกอบด้วย
	2. อธิบายความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน	- คำที่มีตัวการันต์ - คำที่มี รร - คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง - คำพ้อง - คำพิเศษอื่น ๆ เช่น คำที่ใช้ ๗ ฤ ฤ๗
	3. ตั้งคำถามและตอบคำถาม เชิงเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่ อ่าน	การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น - นิทานหรือเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น
	4. ลำดับเหตุการณ์และ คาดคะเนเหตุการณ์จาก เรื่องที่อ่านโดยระบุเหตุผล ประกอบ	- เรื่องเล่าสั้น ๆ - บทเพลงและบทร้อยกรอง - บทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น - ข่าวและเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันในท้องถิ่นและชุมชน
	5. สรุปความรู้และข้อคิดจาก เรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน	
	6. อ่านหนังสือตามความสนใจ อย่างสม่ำเสมอและนำเสนอ เรื่องที่อ่าน	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย - หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน
	7. อ่านข้อเขียนเชิงอธิบายและ ปฏิบัติตามคำสั่ง	การอ่านข้อเขียนเชิงอธิบาย และปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อแนะนำ - ประกาศ ป้ายโฆษณา และคำขวัญ
	8. อธิบายความหมายของ ข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ	การอ่านข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ
	9. มีมารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน เช่น - ไม่อ่านเสียงดังรบกวนผู้อื่น - ไม่เล่นกันขณะที่อ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ทำลายหนังสือ - ไม่ควรแย่งอ่านหรือชะงักหน้าไปอ่านขณะที่ผู้อื่นกำลังอ่าน
ป.4	<p>1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้อง</p> <p>2. อธิบายความหมายของคำประโยค และสำนวนจากเรื่องที่อ่าน</p>	<p>การอ่านออกเสียงและการบอกความหมายของบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองที่ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - คำที่มี ร ล เป็นพยัญชนะต้น - คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ - คำที่มีอักษรนำ - คำประสม - อักษรย่อและเครื่องหมายวรรคตอน - ประโยคที่มีสำนวนเป็นคำพังเพย สุภาษิต ปริศนาคำทาย และเครื่องหมายวรรคตอน <p>การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ</p>
	<p>3. อ่านเรื่องสั้น ๆ ตามเวลาที่กำหนดและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน</p>	<p>การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เรื่องสั้น ๆ - เรื่องเล่าจากประสบการณ์
	<p>4. แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น จากเรื่องที่อ่าน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นิทานชาดก - บทความ
	<p>5. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่านโดยระบุเหตุผลประกอบ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บทโฆษณา - งานเขียนประเภทโน้มน้าวใจ
	<p>6. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน - สารคดีและบันเทิงคดี
	<p>7. อ่านหนังสือที่มีคุณค่าตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน</p>	<p>การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย - หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน
	<p>8. มีมารยาทในการอ่าน</p>	<p>มารยาทในการอ่าน</p>

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5	1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้ถูกต้อง	การอ่านออกเสียงและการบอกความหมายของบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองที่ประกอบด้วย
	2. อธิบายความหมายของคำ ประโยคและข้อความที่เป็น การบรรยาย และการ พรรณนา	- คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ - คำที่มีอักษรนำ - คำที่มีตัวการันต์ - อักษรย่อและเครื่องหมายวรรคตอน
	3. อธิบายความหมายโดยนัย จากเรื่องที่อ่านอย่าง หลากหลาย	- ข้อความที่เป็นการบรรยายและพรรณนา - ข้อความที่มีความหมายโดยนัย การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ
	4. แยกข้อเท็จจริงและ ข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน	การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ เช่น - วรรณคดีในบทเรียน
	5. วิเคราะห์และแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เพื่อนำไปใช้ในการดำเนิน ชีวิต	- บทความ - บทโฆษณา - งานเขียนประเภทโน้มน้าวใจ - ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน
	6. อ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อแนะนำ และปฏิบัติ ตาม	การอ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อแนะนำ และปฏิบัติตาม เช่น - การใช้พจนานุกรม - การใช้วัสดุอุปกรณ์ - การอ่านฉลากยา - คู่มือและเอกสารของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน - ข่าวสารทางราชการ
	7. อ่านหนังสือที่มีคุณค่าตาม ความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย - หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน
	8. มีมารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน
ป.6	1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้ถูกต้อง	การอ่านออกเสียงและการบอกความหมายของบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรอง ประกอบด้วย
	2. อธิบายความหมายของคำ ประโยคและ	- คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	ข้อความที่เป็นโวหาร	<ul style="list-style-type: none"> - คำที่มีอักษรนำ - คำที่มีตัวการ์นต์ - คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ - อักษรย่อและเครื่องหมายวรรคตอน - วัน เดือน ปีแบบไทย - ข้อความที่เป็นโวหารต่าง ๆ - สำนวนเปรียบเทียบ <p>การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ</p>
	3. อ่านเรื่องสั้น ๆ อย่างหลากหลาย โดยจับเวลา แล้วถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน	<p>การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เรื่องสั้น ๆ - นิทานและเพลงพื้นบ้าน
	4. แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่อง	
	5. อธิบายการนำความรู้และความคิด จากเรื่องที่อ่านไป ตัดสินใจแก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> - พระบรมราชาบาท - สารคดี - เรื่องสั้น - งานเขียนประเภทโน้มน้าว - บทโฆษณา - ข่าว และเหตุการณ์สำคัญ <p>การอ่านเร็ว</p>
	6. อ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อแนะนำ และปฏิบัติตาม	<p>การอ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อแนะนำ และปฏิบัติตาม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้พจนานุกรม - การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันในสังคม - ข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน และการใช้สถานที่สาธารณะในชุมชนและท้องถิ่น
	7. อธิบายความหมายของข้อมูล จากการอ่านแผนผัง แผนที่ แผนภูมิ และกราฟ	<p>การอ่านข้อมูลจากแผนผัง แผนที่ แผนภูมิ และกราฟ</p>
	8. อ่านหนังสือตามความสนใจ และอธิบายคุณค่าที่ได้รับ	<p>การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย - หนังสืออ่านที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน
	9. มีมารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
	2. เขียนสื่อสารด้วยคำและประโยคง่าย ๆ	การเขียนสื่อสาร <ul style="list-style-type: none"> - คำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน - คำพื้นฐานในบทเรียน - คำคล้องจอง - ประโยคง่าย ๆ
	3. มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - เขียนให้อ่านง่าย สะอาด ไม่ขีดฆ่า - ไม่ขีดเขียนในที่สาธารณะ - ใช้ภาษาเขียนเหมาะสมกับเวลา สถานที่ และบุคคล
ป.2	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
	2. เขียนเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับประสบการณ์	การเขียนเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับประสบการณ์
	3. เขียนเรื่องสั้น ๆ ตามจินตนาการ	การเขียนเรื่องสั้น ๆ ตามจินตนาการ
	4. มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - เขียนให้อ่านง่าย สะอาด ไม่ขีดฆ่า - ไม่ขีดเขียนในที่สาธารณะ - ใช้ภาษาเขียนเหมาะสมกับเวลา สถานที่ และบุคคล - ไม่เขียนล้อเลียนผู้อื่นหรือทำให้ผู้อื่นเสียหาย
ป.3	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
	2. เขียนบรรยายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ได้อย่างชัดเจน	การเขียนบรรยายเกี่ยวกับลักษณะของ คน สัตว์ สิ่งของ สถานที่

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	3. เขียนบันทึกประจำวัน	การเขียนบันทึกประจำวัน
	4. เขียนจดหมายลาครู	การเขียนจดหมายลาครู
	5. เขียนเรื่องตามจินตนาการ	การเขียนเรื่องตามจินตนาการจากคำ ภาพ และหัวข้อที่กำหนด
	6. มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - เขียนให้อ่านง่าย สะอาด ไม่ขีดฆ่า - ไม่ขีดเขียนในที่สาธารณะ - ใช้ภาษาเขียนเหมาะสมกับเวลา สถานที่ และบุคคล - ไม่เขียนล้อเลียนผู้อื่นหรือทำให้ผู้อื่นเสียหาย
ป.4	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
	2. เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้องชัดเจนและเหมาะสม	การเขียนสื่อสาร เช่น <ul style="list-style-type: none"> - คำขวัญ - คำแนะนำ
	3. เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน	การนำแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดไปพัฒนางานเขียน
	4. เขียนย่อความจากเรื่องสั้น ๆ	การเขียนย่อความจากสื่อต่าง ๆ เช่น นิทาน ความเรียง ประเภทต่าง ๆ ประกาศ จดหมาย คำสอน
	5. เขียนจดหมายถึงเพื่อนและบิดามารดา	การเขียนจดหมายถึงเพื่อนและบิดามารดา
	6. เขียนบันทึกและเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า	การเขียนบันทึกและเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า
	7. เขียนเรื่องตามจินตนาการ	การเขียนเรื่องตามจินตนาการ
	8. มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน
ป.5	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด และครึ่งบรรทัด	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
	2. เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้องชัดเจน และเหมาะสม	การเขียนสื่อสาร เช่น <ul style="list-style-type: none"> - คำขวัญ - คำอวยพร

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		- คำแนะนำและคำอธิบายแสดงขั้นตอน
	3. เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน	การนำแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดไปพัฒนางานเขียน
	4. เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน	การเขียนย่อความจากสื่อต่างๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่าง ๆ ประกาศ แจ้งความ แถลงการณ์ จดหมาย คำสอน โอวาท คำปราศรัย
	5. เขียนจดหมายถึงผู้ปกครองและญาติ	การเขียนจดหมายถึงผู้ปกครองและญาติ
	6. เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นได้ตรงตามเจตนา	การเขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น
	7. กรอกรูปแบบรายการต่าง ๆ	การกรอกรูปแบบรายการ <ul style="list-style-type: none"> - ใบฝากเงินและใบถอนเงิน - ธนาณัติ - แบบฝากส่งพัสดุไปรษณีย์ภัณฑ์
	8. เขียนเรื่องตามจินตนาการ	การเขียนเรื่องตามจินตนาการ
	9. มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน
ป.6	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด และครึ่งบรรทัด	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
	2. เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้องชัดเจน และเหมาะสม	การเขียนสื่อสาร เช่น <ul style="list-style-type: none"> - คำขวัญ - คำอวยพร - ประกาศ
	3. เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน	การเขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิด
	4. เขียนเรียงความ	การเขียนเรียงความ
	5. เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน	การเขียนย่อความจากสื่อ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่าง ๆ ประกาศ แจ้งความ แถลงการณ์ จดหมาย คำสอน โอวาท คำปราศรัย สุนทรพจน์ รายงาน ระเบียบ คำสั่ง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
6.	เขียนจดหมายส่วนตัว	การเขียนจดหมายส่วนตัว - จดหมายขอโทษ - จดหมายแสดงความขอบคุณ - จดหมายแสดงความเห็นใจ - จดหมายแสดงความยินดี
7.	กรอกแบบรายการต่าง ๆ	การกรอกแบบรายการ - แบบคำร้องต่าง ๆ - ใบสมัครศึกษาต่อ - แบบฝากส่งพัสดุและไปรษณีย์ภัณฑ์
8.	เขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์	การเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์
9.	มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. ฟังคำแนะนำ คำสั่งง่าย ๆ และปฏิบัติตาม	การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ คำสั่งง่าย ๆ
	ตาม	
	2. ตอบคำถามและเล่าเรื่องที่ฟังและดู ทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง	การจับใจความและพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู ทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง เช่น
	3. พูดแสดงความคิดเห็นและรู้สึก จากเรื่องที่ฟังและดู	- เรื่องเล่าและสารคดีสำหรับเด็ก - นิทาน - การ์ตูน - เรื่องขบขัน
	4. พูดสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์	การพูดสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น - การแนะนำตนเอง - การขอความช่วยเหลือ - การกล่าวคำขอบคุณ - การกล่าวคำขอโทษ
	5. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด	มารยาทในการฟัง เช่น - ตั้งใจฟัง ตามองผู้พูด

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> - ไม่รบกวนผู้อื่นขณะที่ฟัง - ไม่ควรนำอาหารหรือเครื่องดื่มไปรับประทานขณะที่ฟัง - ให้เกียรติผู้พูดด้วยการประนมมือ - ไม่พูดสอดแทรกขณะที่ฟัง <p>มารยาทในการดู เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งใจดู - ไม่ส่งเสียงดังหรือแสดงอาการรบกวนสมาธิของผู้อื่น <p>มารยาทในการพูด เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้ถ้อยคำและกิริยาที่สุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะ - ใช้น้ำเสียงนุ่มนวล - ไม่พูดสอดแทรกในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด
ป.2	1. ฟังคำแนะนำ คำสั่งที่ซับซ้อน และปฏิบัติตาม	การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ คำสั่งที่ซับซ้อน
	2. เล่าเรื่องที่ฟังและดูทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง	การจับใจความและพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู ทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง เช่น
	3. บอกสาระสำคัญของเรื่องที่ฟังและดู	- เรื่องเล่าและสารคดีสำหรับเด็ก
	4. ตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู	- นิทาน การ์ตูน และเรื่องขบขัน
	5. พูดแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู	- รายการสำหรับเด็ก - ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน - เพลง
	6. พูดสื่อสารได้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์	การพูดสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - การแนะนำตนเอง - การขอความช่วยเหลือ - การกล่าวคำขอบคุณ - การกล่าวคำขอโทษ - การพูดขอเรื่องในโอกาสต่าง ๆ - การเล่าประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน
	7. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด	มารยาทในการฟัง เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งใจฟัง ตามองผู้พูด - ไม่รบกวนผู้อื่นขณะที่ฟัง - ไม่ควรนำอาหารหรือเครื่องดื่มไปรับประทานขณะที่ฟัง - ไม่พูดสอดแทรกขณะที่ฟัง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		มารยาทในการดู เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งใจดู - ไม่ส่งเสียงดังหรือแสดงอาการรบกวนสมาธิของผู้อื่น มารยาทในการพูด เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ใช้ถ้อยคำและกิริยาที่สุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะ - ใช้น้ำเสียงนุ่มนวล - ไม่พูดสอดแทรกในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด - ไม่พูดล้อเลียนให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือเสียหาย
ป.3	1. เล่ารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง และดูทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง 2. บอกสาระสำคัญจากการฟังและการดู 3. ตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู 4. พุดแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู 5. พุดสื่อสารได้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์	การจับใจความและพุดแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดูทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง เช่น <ul style="list-style-type: none"> - เรื่องเล่าและสารคดีสำหรับเด็ก - นิทาน การ์ตูน เรื่องขบขัน - รายการสำหรับเด็ก - ข่าวและเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน - เพลง การพุดสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - การแนะนำตนเอง - การแนะนำสถานที่ในโรงเรียนและในชุมชน - การแนะนำ/เชิญชวนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในด้านต่าง ๆ เช่น การรักษาความสะอาดของร่างกาย - การเล่าประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน - การพุดในโอกาสต่าง ๆ เช่น การพุดขออภัย การพุดทักทาย การกล่าวขอบคุณและขอโทษ การพุดปฏิเสธ และการพุดชักถาม
	6. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพุด	มารยาทในการฟัง เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งใจฟัง ตามองผู้พุด - ไม่รบกวนผู้อื่นขณะที่ฟัง - ไม่ควรรนำอาหารหรือเครื่องดื่มไปรับประทานขณะที่ฟัง - ไม่แสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสม เช่น โห่ ฮา หาว - ให้เกียรติผู้พุดด้วยการประบมือ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> - ไม่พูดสอดแทรกขณะที่ฟัง <p>มารยาทในการดู เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งใจดู - ไม่ส่งเสียงดังหรือแสดงอาการรบกวนสมาธิของผู้อื่น <p>มารยาทในการพูด เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้ถ้อยคำและกิริยาที่สุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะ - ใช้น้ำเสียงนุ่มนวล - ไม่พูดสอดแทรกในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด - ไม่พูดล้อเลียนให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือเสียหาย
ป.4	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังและดู 2. พุทธสรุปความจากการฟังและดู 3. พุทธแสดงความรู้ ความคิดเห็น และความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู 4. ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลจากเรื่องที่ฟังและดู 	<p>การจำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังและดู ในชีวิตประจำวัน</p> <p>การจับใจความ และการพูดแสดงความรู้ ความคิดในเรื่องที่ฟังและดู จากสื่อต่าง ๆ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เรื่องเล่า - บทความสั้น ๆ - ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน - โฆษณา - สื่ออิเล็กทรอนิกส์ - เรื่องราวจากบทเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น <p>การรายงาน เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพูดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน - การพูดลำดับเหตุการณ์
	<ol style="list-style-type: none"> 5. รายงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษา ค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา 	
	<ol style="list-style-type: none"> 6. มีมารยาทในการฟัง การดู การพูด 	<p>มารยาทในการฟัง การดู และการพูด</p>
ป.5	<ol style="list-style-type: none"> 1. พุทธแสดงความรู้ ความคิดเห็น และความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู 2. ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลจากเรื่องที่ฟังและดู 3. วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากเรื่อง ที่ 	<p>การจับใจความ และการพูดแสดงความรู้ ความคิดในเรื่องที่ฟังและดู จากสื่อต่าง ๆ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เรื่องเล่า - บทความ - ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	ฟังและดูอย่างมีเหตุผล	- โฆษณา - สื่อสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากเรื่องที่ฟังและดูในชีวิตประจำวัน
	4. พูดยางานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษา ค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา	การรายงาน เช่น - การพูดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน - การพูดลำดับเหตุการณ์
	5. มีมารยาทในการฟัง การดู การพูด	มารยาทในการฟัง การดู และการพูด
ป.6	1. พูดยางานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษา จุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู 2. ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผล จากเรื่องที่ฟังและดู	การพูดแสดงความรู้ ความเข้าใจในจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดูจากสื่อต่าง ๆ ได้แก่ - สื่อสิ่งพิมพ์ - สื่ออิเล็กทรอนิกส์
	3. วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากการฟังและดูสื่อโฆษณาอย่างมีเหตุผล	การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากการฟังและดูสื่อโฆษณา
	4. พูดยางานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษา ค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา	การรายงาน เช่น - การพูดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน - การพูดลำดับเหตุการณ์
	5. พูดยางานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษา และนำเสนออย่างมีเหตุผล	การพูดโน้มน้าวในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น - การเลือกตั้งกรรมการนักเรียน - การรณรงค์ด้านต่าง ๆ - การโต้เถียง
	6. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด	มารยาทในการฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทยการเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. บอกและเขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และเลขไทย	พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ เลขไทย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	2. เขียนสะกดคำและบอกความหมาย ของ คำ	การสะกดคำ การแจกลูก และการอ่านเป็นคำ มาตราตัวสะกดที่ตรงตามมาตราและไม่ตรงตาม มาตรา การผันคำ ความหมายของคำ
	3. เรียบเรียงคำเป็นประโยคง่าย ๆ	การแต่งประโยค
	4. ต่อคำคล้องจองง่าย ๆ	คำคล้องจอง
ป.2	1. บอกและเขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และเลขไทย	พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ เลขไทย
	2. เขียนสะกดคำและบอกความหมาย ของ คำ	การสะกดคำ การแจกลูก และการอ่านเป็นคำ มาตราตัวสะกดที่ตรงตามมาตราและไม่ตรงตาม มาตรา การผันอักษรกลาง อักษรสูง และอักษรต่ำ คำที่มีตัวก้านต์ คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ คำที่มีอักษรนำ คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน คำที่มี รร ความหมายของคำ
	3. เรียบเรียงคำเป็นประโยคได้ตรงตาม เจตนาของการสื่อสาร	การแต่งประโยค การเรียบเรียงประโยคเป็นข้อความสั้น ๆ
	4. บอกลักษณะคำคล้องจอง	คำคล้องจอง
	5. เลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและ ภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ	ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาถิ่น
ป.3	1. เขียนสะกดคำและบอกความหมาย ของ คำ	การสะกดคำ การแจกลูก และการอ่านเป็นคำ มาตราตัวสะกดที่ตรงตามมาตราและไม่ตรงตาม มาตรา การผันอักษรกลาง อักษรสูง และอักษรต่ำ คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ คำที่มีอักษรนำ คำที่ประวิสรรชนีย์และคำที่ไม่ประวิสรรชนีย์ คำที่มี ฤ ฎ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		คำที่ใช้ บัน บรร คำที่ใช้ รร คำที่มีตัวกรันต์ ความหมายของคำ
	2. ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค	ชนิดของคำ ได้แก่ - คำนาม - คำสรรพนาม - คำกริยา
	3. ใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำ	การใช้พจนานุกรม
	4. แต่งประโยคง่าย ๆ	การแต่งประโยคเพื่อการสื่อสาร ได้แก่ - ประโยคบอกเล่า - ประโยคปฏิเสธ - ประโยคคำถาม - ประโยคขอร้อง - ประโยคคำสั่ง
	5. แต่งคำคล้องจองและคำขวัญ	คำคล้องจอง คำขวัญ
	6. เลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นที่เหมาะสมกับกาลเทศะ	ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาถิ่น
ป.4	1. สะกดคำและบอกความหมายของคำในบริบทต่าง ๆ	คำในแม่ ก กา มาตราตัวสะกด การผันอักษร คำเป็นคำตาย
	2. ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค	ชนิดของคำ ได้แก่ - คำนาม - คำสรรพนาม - คำกริยา - คำวิเศษณ์
	3 ใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำ	การใช้พจนานุกรม
	4. แต่งประโยคได้ถูกต้องตามหลักภาษา	ประโยคสามัญ - ส่วนประกอบของประโยค

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		- ประโยค 2 ส่วน - ประโยค 3 ส่วน
	5. แต่งบทร้อยกรองและคำขวัญ	กลอนสี่ คำขวัญ
	6. บอกความหมายของสำนวน	สำนวนที่เป็นคำพังเพยและสุภาษิต
	7. เปรียบเทียบภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาถิ่นได้	ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาถิ่น
ป.5	1. ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค	ชนิดของคำ ได้แก่ - คำบุพบท - คำสันธาน - คำอุทาน
	2. จำแนกส่วนประกอบของประโยค	ประโยคและส่วนประกอบของประโยค
	3. เปรียบเทียบภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาถิ่น	ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาถิ่น
	4. ใช้คำราชาศัพท์	คำราชาศัพท์
	5. บอกคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย	คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ
	6. แต่งบทร้อยกรอง	กาพย์ยานี 11
	7. ใช้สำนวนได้ถูกต้อง	สำนวนที่เป็นคำพังเพยและสุภาษิต
ป.6	1. วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค	ชนิดของคำ - คำนาม - คำสรรพนาม - คำกริยา - คำวิเศษณ์ - คำบุพบท - คำเชื่อม - คำอุทาน
	2. ใช้คำได้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล	คำราชาศัพท์ ระดับภาษา ภาษาถิ่น
	3. รวบรวมและบอกความหมายของคำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย	คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	4. ระบุลักษณะของประโยค	กลุ่มคำหรือวลี ประโยคสามัญ ประโยครวม ประโยคซ้อน
	5. แต่งบทร้อยกรอง	กลอนสุภาพ
	6. วิเคราะห์และเปรียบเทียบสำนวนที่เป็นคำพังเพย และสุภาษิต	สำนวนที่เป็นคำพังเพย และสุภาษิต

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 **เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง**

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. บอกข้อคิดที่ได้จากการอ่านหรือการฟังวรรณกรรมร้อยแก้วและร้อยกรองสำหรับเด็ก	วรรณกรรมร้อยแก้วและร้อยกรอง สำหรับเด็ก เช่น - นิทาน - เรื่องสั้นง่าย ๆ - ปริศนาคำทาย - บทร้องเล่น - บทอาขยาน - บทร้อยกรอง - วรรณคดีและวรรณกรรมในบทเรียน
	2. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองตามความสนใจ	บทอาขยานและบทร้อยกรอง - บทอาขยานตามที่กำหนด - บทร้อยกรองตามความสนใจ
ป.2	1. ระบุข้อคิดที่ได้จากการอ่านหรือ การฟังวรรณกรรมสำหรับเด็ก เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	วรรณกรรมร้อยแก้วและร้อยกรอง สำหรับเด็ก เช่น - นิทาน

ชั้น	ตัวชีวิต	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องสั้นง่าย ๆ - ปริศนาคำทาย - บทอาขยาน - บทร้อยกรอง - วรรณคดีและวรรณกรรมในบทเรียน
	2. ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น	บทร้องเล่นที่มีคุณค่า <ul style="list-style-type: none"> - บทร้องเล่นในท้องถิ่น - บทร้องเล่นในการละเล่นของเด็กไทย
	3. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ	บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า <ul style="list-style-type: none"> - บทอาขยานตามที่กำหนด - บทร้อยกรองตามความสนใจ
ป.3	1. ระบุข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 2. รู้จักเพลงพื้นบ้านและเพลงกล่อมเด็ก เพื่อปลูกฝังความชื่นชมวัฒนธรรมท้องถิ่น 3. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดี ที่อ่าน	วรรณคดี วรรณกรรม และเพลงพื้นบ้าน <ul style="list-style-type: none"> - นิทานหรือเรื่องในท้องถิ่น - เรื่องสั้นง่าย ๆ ปริศนาคำทาย - บทร้อยกรอง - เพลงพื้นบ้าน - เพลงกล่อมเด็ก - วรรณกรรมและวรรณคดีในบทเรียนและ ตามความสนใจ
	4. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ	บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า <ul style="list-style-type: none"> - บทอาขยานตามที่กำหนด - บทร้อยกรองตามความสนใจ
	1. ระบุข้อคิดจากนิทานพื้นบ้านหรือนิทานคติธรรม	วรรณคดีและวรรณกรรม เช่น
	2. อธิบายข้อคิดจากการอ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง	- นิทานพื้นบ้าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> - นิทานคติธรรม - เพลงพื้นบ้าน - วรรณคดีและวรรณกรรมในบทเรียนและตามความสนใจ
	3. ร้องเพลงพื้นบ้าน	เพลงพื้นบ้าน
	4. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ	บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า <ul style="list-style-type: none"> - บทอาขยานตามที่กำหนดและตามที่สนใจ
ป.5	1. สรุปเรื่องจากวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่อ่าน	วรรณคดีและวรรณกรรม เช่น
	2. ระบุความรู้และข้อคิดจากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง	<ul style="list-style-type: none"> - นิทานพื้นบ้าน - นิทานคติธรรม
	3. อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - เพลงพื้นบ้าน - วรรณคดีและวรรณกรรมในบทเรียนและตามความสนใจ
	4. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ	บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า <ul style="list-style-type: none"> - บทอาขยานตามที่กำหนด - บทร้อยกรองตามความสนใจ
ป.6	1. แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดี หรือวรรณกรรมที่อ่าน	วรรณคดีและวรรณกรรม เช่น
	2. เล่านิทานพื้นบ้านท้องถิ่นตนเอง และนิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นอื่น	<ul style="list-style-type: none"> - นิทานพื้นบ้านท้องถิ่นตนเองและท้องถิ่นอื่น
	3. อธิบายคุณค่าของวรรณคดี และวรรณกรรมที่อ่านและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริง	<ul style="list-style-type: none"> - นิทานคติธรรม - เพลงพื้นบ้าน - วรรณคดีและวรรณกรรมในบทเรียนและตามความสนใจ
	4. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ	บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า <ul style="list-style-type: none"> - บทอาขยานตามที่กำหนด - บทร้อยกรองตามความสนใจ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลตามสภาพจริง

ธรรมชาติของการวัดทางการศึกษามีหลายประการที่สำคัญ คือ เป็นการวัดทางอ้อม และวัดได้ไม่สมบูรณ์ ดังนั้นการวัดจึงมีความคลาดเคลื่อน ค่าที่ได้จากการวัดจึงประกอบด้วยค่าของศักยภาพหรือคุณลักษณะที่แท้จริงรวมกับค่าความคลาดเคลื่อน ค่าความคลาดเคลื่อนเป็นได้ทั้งค่าบวกและค่าลบ เขียนให้ดูเข้าใจง่ายขึ้น ดังนี้

$$\text{ค่าที่ได้จากการวัด} = \text{ค่าของศักยภาพหรือคุณลักษณะที่แท้จริง} \pm \text{ค่าความคลาดเคลื่อน}$$

เช่น นักเรียนสอบได้คะแนน 35 คะแนน ถ้าค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 3 ค่าความสามารถจริงของนักเรียนคนดังกล่าวอยู่ระหว่าง 35-3 ถึง 35+3 คือ อยู่ระหว่าง 32 ถึง 38 จะเห็นว่า ยิ่งค่าความคลาดเคลื่อนยิ่งมาก ยิ่งทำให้ค่าศักยภาพหรือคุณลักษณะที่แท้จริงมีช่วงกว้างหรืออาจกล่าวได้ว่า ยิ่งค่าความคลาดเคลื่อนยิ่งมาก ยิ่งทำให้ค่าหรือคะแนนที่ได้จากการวัดมีโอกาสห่างจากค่าศักยภาพหรือคุณลักษณะที่แท้จริงมากขึ้น (ทิวัตต์ มณีโชติ, 2549)

แต่หัวใจที่เป็นความต้องการของผู้ที่วัด คือ การวัดปราศจากความคลาดเคลื่อน นั่นคือต้องการให้ผลการวัดตรงกับศักยภาพหรือคุณลักษณะที่แท้จริง จึงเป็นมูลเหตุให้พยายามหาเครื่องมือและวิธีการวัดที่ให้ค่าของศักยภาพหรือคุณลักษณะที่แท้จริง นำไปสู่การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment)

2.1 ความหมายของการประเมินตามสภาพจริง

ได้มีผู้ให้ความหมายการประเมินตามสภาพจริงไว้ดังนี้

สุวิมล ว่องวานิช (2546) ได้กล่าวถึง การประเมินตามสภาพจริงไว้ว่า เป็นกระบวนการตัดสินความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราวเหตุการณ์ สภาพจริงหรือคล้ายจริงที่ประสบในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนองโดยการแสดงออก ลงมือกระทำ หรือผลิต จากกระบวนการทำงานตามที่คาดหวังและผลผลิตที่มีคุณภาพ จะเป็นการสะท้อนภาพเพื่อลงข้อสรุปถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด นำพอใจหรือไม่ อยู่ในระดับความสำเร็จใด

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้กล่าวว่า การประเมินสภาพจริงเป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้ปฏิบัติ จะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง (real life) หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง จึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อน (complexity) และเป็นองค์รวม (holistic) มากกว่างานปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2540) กล่าวว่า การประเมินสภาพจริง เป็นการประเมินการกระทำ การแสดงออกหลาย ๆ ด้าน ของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงทั้งในและนอกห้องเรียน มีลักษณะเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการการทำงานของนักเรียน ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและการแสดงออก โดยเน้นผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบและเป็นผู้ผลิตความรู้ ได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริงหรือคล้ายจริง ได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถ

สรุป การประเมินสภาพจริง เป็นการประเมินผู้เรียนด้วยการวัดจากการลงมือปฏิบัติจริงในสถานการณ์จริง โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ สภาพจริงที่ประสบในชีวิตประจำวัน เพื่อสะท้อนถึงความรู้ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด

2.2 แนวคิดและหลักการของการประเมินผลตามสภาพจริง

ผู้เชี่ยวชาญในด้านการวัดและประเมินผลกล่าวถึงแนวคิดและหลักการประเมินตามสภาพที่แท้จริงไว้หลายท่าน ที่สำคัญมีดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) กล่าวไว้ว่า

(1) การประเมินตามสภาพจริง ไม่เน้นการประเมินทักษะพื้นฐาน (skill assessment) แต่เน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อน (complex thinking skill) ในการทำงาน ความร่วมมือในการแก้ปัญหา และการประเมินตนเองทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

(2) การประเมินตามสภาพจริง เน้นการวัดและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

(3) การประเมินตามสภาพจริง เป็นการสะท้อนให้เห็นการสังเกตสภาพงานปัจจุบัน (current work) ของนักเรียน และสิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริง

(4) การประเมินตามสภาพจริง เป็นการผูกติดนักเรียนกับงานที่เป็นจริง โดยพิจารณาจากงานหลายชิ้น

(5) ผู้ประเมินควรมีหลาย ๆ คน โดยมีการประชุมระหว่างกลุ่มผู้ประเมินเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน

(6) การประเมินต้องดำเนินการไปพร้อมกับการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

(7) นำการประเมินตนเองมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง

(8) การประเมินตามสภาพจริง ควรมีการประเมินทั้ง 2 ลักษณะ คือ การประเมินที่เน้นการปฏิบัติจริง และการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน

อนูวัติ คุณแก้ว (2548) กล่าวถึงหลักการของการประเมินผลจากสภาพจริงไว้ดังนี้

(1) เป็นการประเมินความก้าวหน้า และการแสดงออกของนักเรียนแต่ละคนบนรากฐานของทฤษฎีทางพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย

(2) การประเมินตามสภาพจริง จะต้องมีรากฐานบนพัฒนาการและการเรียนรู้ทางสติปัญญาที่หลากหลาย

(3) หลักสูตรสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญต่อการประเมินตามสภาพจริง คือ หลักสูตรต้องพัฒนามาจากบริบทที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมที่นักเรียนอาศัยอยู่ และที่ต้องเรียนรู้ให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

(4) การเรียน การสอน การประเมินผล จะต้องหลอมรวมกันและการประเมินต้องประเมินต่อเนื่องตลอดเวลาที่ทำการเรียนการสอน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม

(5) การเรียน การสอน การประเมิน เน้นสภาพที่สอดคล้อง หรือ ใกล้เคียงกับธรรมชาติความเป็นจริงของการดำเนินชีวิต และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดงานด้วยตนเอง

(6) การเรียนการสอนจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพให้เต็มที่สูงสุด ตามสภาพที่เป็นจริงของแต่ละบุคคล เติบโตตามศักยภาพของตนเอง การเรียน การสอน และการประเมินต้องเกี่ยวเนื่องกันและเน้นการปฏิบัติจริงในสภาพที่ใกล้เคียงหรือสภาพที่เป็นจริงในชีวิตประจำวัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3 ลักษณะสำคัญของการวัดและการประเมินผลจากสภาพจริง

ลักษณะสำคัญของการวัดและการประเมินผลจากสภาพจริงมีดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545)

(1) การวัดและการประเมินผลจากสภาพจริงมีลักษณะสำคัญคือ ใช้วิธีการประเมินกระบวนการคิดที่ซับซ้อนความสามารถในการปฏิบัติงาน ศักยภาพของผู้เรียนในด้านของผู้ผลิตและกระบวนการที่ได้ผลผลิตมากกว่าที่จะประเมินว่าผู้เรียนสามารถจดจำความรู้อะไรได้บ้าง

(2) เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อวินิจฉัยผู้เรียนในส่วนที่ควรส่งเสริมและส่วนที่ควรแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถ ความสนใจและความต้องการของแต่ละบุคคล

(3) เป็นการประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมประเมินผลงานของทั้งตนเองและของเพื่อนร่วมห้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เชื่อมั่นตนเอง สามารถพัฒนาข้อมูลได้

(4) ข้อมูลที่ประเมินได้จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอนและการวางแผนการสอนของผู้สอนว่าสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่

(5) ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้

(6) ประเมินด้านต่าง ๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

2.4 ขั้นตอนการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริงมีการดำเนินงานตามขั้นตอนต่อไปนี้ (ส.วาสนา ประवालพุกษ, 2544)

(1) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการประเมิน ต้องสอดคล้องกับสาระ มาตรฐาน จุดประสงค์การเรียนรู้และสะท้อนการพัฒนาด้วย

(2) กำหนดขอบเขตในการประเมิน ต้องพิจารณาเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เช่น ความรู้ ทักษะและกระบวนการ ความรู้สึก คุณลักษณะ เป็นต้น

(3) กำหนดผู้ประเมิน โดยพิจารณาผู้ประเมินว่าจะมีใครบ้าง เช่น นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อนนักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

(4) เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมิน ควรมีความหลากหลายและเหมาะสมกับ วัตถุประสงค์ วิธีการประเมิน เช่น การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกพฤติกรรม แบบ ตรวจสอบความคิดเห็น บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง แฟ้มสะสมงาน ฯลฯ

(5) กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เช่น ประเมินระหว่างนักเรียนทำกิจกรรม ระหว่าง ทำงานกลุ่ม / โครงการ วันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ เวลาว่าง / พักกลางวัน ฯลฯ

(6) วิเคราะห์ผลและวิธีการจัดการข้อมูลการประเมิน เป็นการนำข้อมูลจากการประเมินมา วิเคราะห์โดยระบุสิ่งที่วิเคราะห์ เช่น กระบวนการทำงาน เอกสารจากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ รวมทั้งระบุ วิธีการบันทึกข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

(7) กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน เป็นการกำหนดรายละเอียดในการให้คะแนนผลงานว่า ผู้เรียนทำอะไร ได้สำเร็จหรือว่ามีระดับความสำเร็จในระดับใด คือ มีผลงานเป็นอย่างไร การให้คะแนน อาจจะให้ในภาพรวมหรือแยกเป็นรายให้สอดคล้องกับงานและจุดประสงค์การเรียนรู้

อาจกล่าวสรุปได้ว่าการประเมินตามสภาพจริงเป็นขั้นตอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนด ผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการโดยวิเคราะห์จากหลักสูตรกลาง หลักสูตรท้องถิ่นและความต้องการของนักเรียน มีแนวทางของงานที่ปฏิบัติ กำหนดกรอบและวิธีการประเมินร่วมกันระหว่างผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน ซึ่งวิธีการประเมินตามสภาพจริงจะกล่าวต่อไปนี้

2.5 เทคนิค / วิธีการที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริงเป็นการกระทำ การแสดงออกหลาย ๆ ด้าน ของนักเรียนตามสภาพ ความเป็นจริงทั้งในและนอกห้องเรียน มีวิธีการประเมินโดยสังเขปดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

1) **การสังเกต** เป็นวิธีการที่ตีความวิธีหนึ่งในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านการใช้ความคิด การ ปฏิบัติงาน และโดยเฉพาะด้านอารมณ์ ความรู้สึก และลักษณะนิสัยสามารถทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือในสถานการณ์อื่นนอกโรงเรียน

วิธีการสังเกตทำได้โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ การสังเกตโดยตั้งใจหรือมีโครงสร้างหมายถึงครูกำหนดพฤติกรรมที่ต้องสังเกต ช่วงเวลาสังเกตและวิธีการสังเกต อีกวิธีหนึ่ง คือ การสังเกตแบบไม่ตั้งใจ หรือไม่มีโครงสร้าง ซึ่งหมายถึงไม่มีการกำหนดรายการสังเกตไว้ล่วงหน้า ครูอาจมีกระดาษแผ่นเล็ก ๆ ติดตัวไว้ตลอดเวลาเพื่อบันทึกเมื่อพบพฤติกรรมการแสดงออกที่มีความหมาย หรือสะอึกความสนใจของครู การบันทึกอาจทำได้โดยย่อก่อน แล้วขยายความสมบูรณ์ภายหลังวิธีการสังเกตที่ดีควรใช้ทั้งสองวิธี เพราะการสังเกตโดยตั้งใจ อาจทำให้ละเลยมองข้ามพฤติกรรมที่น่าสนใจแต่ไม่มีในรายการที่กำหนด ส่วนการสังเกตโดยไม่ตั้งใจอาจทำให้ครูขาดความชัดเจนว่าพฤติกรรมใด การแสดงออกใดที่ควรแก่การสนใจและบันทึกไว้ เป็นต้น ข้อเตือนใจสำหรับการใช้วิธีสังเกต คือ ต้องสังเกตหลาย ๆ ครั้งในหลาย ๆ สถานการณ์ (การเรียน การทำงานตามลำพัง ทำงานกลุ่ม การเล่น การเข้าสังคมกับเพื่อน การวางตัว ฯลฯ) เมื่อมีเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ๆ (2-3 สัปดาห์) จึงนำข้อมูลเหล่านี้มาเพื่อพิจารณาสักครั้งหนึ่ง เครื่องมืออื่น ๆ ที่ใช้ประกอบการสังเกต ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบบันทึกระเบียบสะสม เป็นต้น

2) **การสัมภาษณ์** เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้เก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ได้ดี เช่น ความคิด (สติปัญญา) ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนในการทำงาน วิธีแก้ปัญหา ฯลฯ อาจใช้ประกอบการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มั่นใจมากยิ่งขึ้น

ข้อแนะนำบางประการเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

- (1) ก่อนสัมภาษณ์ควรหาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของนักเรียนก่อนเพื่อให้การสัมภาษณ์เจาะตรงประเด็นและได้ข้อมูลยิ่งขึ้น
- (2) เตรียมชุดคำถามล่วงหน้าและจัดลำดับคำถามช่วยให้การตอบไม่วกวน
- (3) ขณะสัมภาษณ์ครูใช้วาจา ท่าทาง น้ำเสียงที่อบอุ่นเป็นกันเอง ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกปลอดภัย และแนวโน้มให้นักเรียนอยากพูด / เล่า
- (4) ใช้คำถามที่นักเรียนเข้าใจง่าย
- (5) อาจใช้วิธีสัมภาษณ์ทางอ้อมคือ สัมภาษณ์จากบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียน เช่น เพื่อนสนิท ผู้ปกครอง เป็นต้น

3) **การตรวจงาน** เป็นการวัดและประเมินผลที่เน้นการนำผลการประเมินไปใช้ทันทีใน 2 ลักษณะ คือ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนและเพื่อปรับปรุงการสอนของครู จึงเป็นการประเมินที่ควรดำเนินการตลอดเวลา เช่น การตรวจแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติ โครงการ/โครงการต่างๆ เป็นต้น งานเหล่านี้ควรมีลักษณะที่ครูสามารถประเมินพฤติกรรมระดับสูงของนักเรียนได้ เช่น แบบฝึกหัดที่เน้นการเขียนตอบ เรียบเรียง สร้างสรรค์ (ไม่ใช่แบบฝึกหัดที่เลียนแบบข้อสอบเลือกตอบซึ่งมักประเมินได้

เพียงความรู้ความจำ) งาน โครงการ โครงงาน ที่เน้นความคิดขั้นสูง ในการวางแผนจัดการ ดำเนินการและแก้ปัญหาสิ่งที่ควรประเมินควบคู่ไปด้วยเสมอในการตรวจงาน (ทั้งงานเขียนตอบ และปฏิบัติ) คือ ลักษณะนิสัยและคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน

4) การรายงานตนเอง เป็นการให้นักเรียนเขียนบรรยายหรือตอบคำถามสั้น ๆ หรือ ตอบแบบสอบถามที่ครูสร้างขึ้น เพื่อสะท้อนถึงการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด วิธีทำงานความพอใจในผลงาน ความต้องการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

5) การใช้บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตัว นักเรียนผลงานนักเรียน โดยเฉพาะความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จาก เพื่อนครูโดยประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน (ประเมินเดือนละ ครั้ง) จากเพื่อนนักเรียน โดยจัดชั่วโมงสนทนา วิพากษ์ผลงาน นักเรียนต้องได้รับคำแนะนำมาก่อน เกี่ยวกับหลักการ วิธีวิจารณ์เพื่อการสร้างสรรค์ และจากผู้ปกครอง โดยจดหมาย / สารสัมพันธ์ที่ครู หรือโรงเรียนกับผู้ปกครองมีถึงกันโดยตลอดเวลา โดยการประชุมผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น หรือโดยการตอบแบบสอบถามสั้น ๆ

ตัวอย่างคำถามสำหรับผู้ปกครองเพื่อสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน

ให้นักเรียนอ่านงานเขียนทุกชิ้นจากแฟ้มสะสมงานของนักเรียนที่เป็นเด็กในปกครองโดย ดูทั้งโครงร่างต้นฉบับจริงตลอดจนความคิดเห็นของนักเรียนและครูที่ปรากฏอยู่บนชิ้นงาน ให้ผู้ปกครองสนทนากับนักเรียนก่อนแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

- (1) งานชิ้นใดในแฟ้มงานที่ให้ข้อมูลเรื่องการเขียนของคุณมากที่สุด
- (2) งานชิ้นนั้นบอกอะไร
- (3) “จุดเด่น” ในงานเขียนของคุณคืออะไร
- (4) ท่านเห็นว่าลูกของท่านควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษในเรื่องอะไรบ้าง หากจะพัฒนา ให้เขาเป็นนักเขียนต่อไป
- (5) ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้างที่จะช่วยให้เด็กคนอื่น ๆ ในชั้นเรียนได้พัฒนาความเป็นนักเขียน
- (6) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

(ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

6) การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริง ในกรณีที่ครูต้องการใช้แบบทดสอบ ขอเสนอแนะให้ใช้แบบทดสอบภาคปฏิบัติที่เน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

ปัญหาต้องมีความหมายต่อผู้เรียน และมีความสำคัญเพียงพอที่จะแสดงถึงภูมิความรู้ของ นักเรียนในระดับชั้นนั้น ๆ

- (1) เป็นปัญหาที่เลียนแบบสภาพจริงในชีวิตของนักเรียน
- (2) แบบสอบต้องครอบคลุมทั้งความสามารถและเนื้อหาตามหลักสูตร
- (3) นักเรียนต้องใช้ความรู้ความสามารถ ความคิดหลาย ๆ ด้านมาผสมผสาน และแสดงวิธีคิดได้เป็นขั้นตอนที่ชัดเจน
- (4) ควรมีคำตอบถูกได้หลายคำตอบ และมีวิธีการหาคำตอบได้หลายวิธี
- (5) มีเกณฑ์การให้คะแนนตามความสมบูรณ์ของคำตอบอย่างชัดเจน

7) การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงานหมายถึง สิ่งที่ใช้สะสมงานของนักเรียนอย่างมีจุดประสงค์ อาจเป็นแฟ้ม ก่อ่ง แผ่นดิสก์ อัลบั้ม ฯลฯ ที่แสดงให้เห็นถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ในเรื่องนั้น ๆ หรือหลาย ๆ เรื่อง การสะสมนั้นนักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหา เกณฑ์การเลือก เกณฑ์การตัดสิน ความสามารถหรือคุณสมบัติ หลักฐานการสะท้อนตนเอง

การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงานเป็นวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ที่ได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลายวิธีหนึ่ง เพราะใช้การประเมินให้ผูกติดอยู่กับการสอนและมีนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนที่ชัดเจน

วิธีการประเมินตามสภาพจริงที่ได้กล่าวแล้วนั้น การที่จะได้มาซึ่งผลการเรียนรู้ที่แท้จริงของนักเรียน ครูควรใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลาย ๆ วิธีผสมผสานกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย ครอบคลุมพฤติกรรมทุกด้านและมีจำนวนมากเพียงพอที่จะประเมินผลที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียนอย่างมั่นใจหลักเกณฑ์ วิธีการให้คะแนนตามแนวทางการประเมินตามสภาพจริง

ภาพที่ 2.1 แบบจำลองการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment Model : CROTTSS Model)

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

กระบวนการประเมินนักเรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ได้รับความสนใจจากนักการศึกษาในฐานะเป็นทางเลือกหนึ่งของการวัดและประเมินผลนักเรียนแทนการวัดและประเมินผลนักเรียนแบบดั้งเดิม มีเหตุผลหลายประการที่สนับสนุนการใช้แฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือการวัดผลตามสภาพที่เป็นจริง อาทิ ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และทำให้นักเรียนได้มีความรับผิดชอบในการเก็บบันทึกผลการเรียนรู้ ทำให้เกิดอภิปัญญา (metacognition) และสะท้อนภาพตนเองขณะเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน ทำให้ทราบพัฒนาการของตนเองว่ามีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงงานของตนเอง รวมถึงการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น

3.1 ความหมายของแฟ้มสะสมงาน (portfolio)

แฟ้มสะสมงานมาจากคำว่า portfolio ซึ่งมาจากรากศัพท์ภาษาละตินสองคำได้แก่ คำว่า port แปลว่า เมื่อทำเรือ ซึ่งเป็นแหล่งที่รวบรวมของเรือและคำว่า folio หมายถึง ข้อมูลหรือบัญชีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมความแล้วหมายถึงแหล่งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เมื่อมีการนำแนวความคิดของ portfolio มาใช้ในการศึกษา portfolio จึงกลายเป็นศัพท์เฉพาะหรือศัพท์เทคนิค (technical term) ที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งมีการแปลเป็นภาษาไทยไว้หลายคำ อาทิ แฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมผลงาน แหล่งสะสมงาน แฟ้มสะสมประสบการณ์และการเรียนรู้ แฟ้มผลงานดีเด่น เป็นต้น อย่างไรก็ตามได้มีผู้ให้ความหมายของ แฟ้มสะสมงาน (portfolio) ไว้หลายความหมาย ดังต่อไปนี้

Vavrus (1990) ได้ให้ความหมายของแฟ้มสะสมงานว่า แฟ้มสะสมงาน คือ การสะสมหลักฐานอย่างเป็นระบบระเบียบ ที่ครูและนักเรียนใช้เพื่อกำกับความก้าวหน้าทางด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติของนักเรียน แฟ้มสะสมงานเป็นหลักฐานที่รายงานความสามารถของนักเรียนได้ตามที่เป็นจริงและมีความหมาย หลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล จะประกอบกันอยู่ในแฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงานจะต้องมีผลงานที่แสดงถึงความก้าวหน้าของนักเรียนและความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตน และผลงานที่เลือกเก็บ

Bird (1990) ได้ให้ความหมายว่า แฟ้มสะสมงาน คือ สิ่งที่บรรจุหลักฐาน เอกสารต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถ ทักษะ รวมถึงคุณลักษณะบางประการของเจ้าของแฟ้มสะสมงานไว้

Shaklee และคณะ (1997) กล่าวถึงแฟ้มสะสมงานว่า เป็นกระบวนการในการรวบรวมข้อมูลหรือเป็นเครื่องมือที่เก็บสะสมข้อมูลหรือชิ้นงาน ตัวอย่างงาน โดยผ่านกระบวนการของการเตรียมข้อมูลที่มีมาตรฐานตามเป้าหมายที่กำหนด

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539) ได้ให้ความหมายของแฟ้มผลงานของนักเรียนว่าเป็นการสะสมงานอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงผลงาน ความก้าวหน้า และสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนในส่วนหนึ่ง หรือหลายส่วนของการเรียนรู้ในวิชา การรวบรวมงานจะต้องครอบคลุมถึงการที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหา เกณฑ์การคัดเลือก และเกณฑ์การตัดสินให้ระดับคะแนนรวมทั้งเป็นหลักฐานที่สะท้อนการประเมินตนเองของนักเรียนด้วย

อุทุมพร จามรมาน (2540) ได้ให้ความหมายของแฟ้มสะสมงานไว้ว่า แฟ้มสะสมงานเป็นเทคนิคทางการวัดผล โดยให้ค่าที่สะท้อนความสามารถทุกด้านของเจ้าของแฟ้ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสะท้อนความสามารถทางการคิดอย่างเป็นระบบ สะท้อนความสามารถในการฟังจับประเด็นคิด วิเคราะห์ วางแผน ชักถาม อ่าน เขียน จัดเรียงเรียงผลงาน ผสมผสานความรู้ความคิด นำเสนอผล ได้ตอบประเมินตนเอง รับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น แก้ไขปรับปรุง ตลอดจนปรับตัวเองให้อยู่ในโลกความจริง

กมลวรรณ ตังชนกานนท์ (2547) ได้ให้ความหมายของแฟ้มสะสมงานว่า เป็นสิ่งที่ใช้บรรจุหลักฐาน หรือผลงานที่แสดงถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถ เจตคติ ทักษะ ความพยายาม ความก้าวหน้า และพัฒนาการที่แท้จริงของผู้เรียนด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมอย่างมีจุดมุ่งหมาย และมีระบบ มีจุดมุ่งหมายในการเลือกผลงาน เกณฑ์การประเมินผล และสะท้อนความคิดในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนอันเป็นหนทางให้ผู้เรียนรู้จักคิดและเพิ่มพูนความสามารถในการเรียนรู้ต่อไปได้

กล่าวโดยสรุปคือ แฟ้มสะสมงานหมายถึง สิ่งที่ใช้เก็บข้อมูลที่เป็น ผลงาน หลักฐาน ความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน อย่างเป็นระบบ โดยสะท้อนถึงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน รวมถึงพัฒนาการและก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนและเป็นเครื่องมือในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.2 ลักษณะของแฟ้มสะสมงาน

Bird (1990), Wiggins (1989) และ Wolf (1989) ได้กล่าวถึงลักษณะของแฟ้มสะสมงานไว้ดังต่อไปนี้

(1) มีการแสดงจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน (explicitness of purpose) กล่าวคือ ครู หรือครูร่วมกับผู้เรียน เป็นผู้กำหนดจุดมุ่งหมายของแฟ้มสะสมงานให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงความคาดหวังก่อนเริ่มต้นพัฒนาแฟ้มสะสมงานของตน

(2) มีการบูรณาการ (integration) กล่าวคือ เป็นการผสมผสานบูรณาการระหว่างเนื้อหาวิชาการที่ได้จากการเรียนในห้องเรียนกับประสบการณ์ต่างๆที่ได้จากภายนอกห้องเรียน เช่น ครูที่สอนเทคนิคการเขียนเรื่องสั้นอาจสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พบปะ สนทนา หรือสัมภาษณ์นักเขียน แล้วบันทึกผลการสัมภาษณ์ลงในแฟ้มสะสมงาน

(3) มีแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย (multisources) เอกสารหรือหลักฐานต่างๆในแฟ้มสะสมงานต้องได้มาจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง เพื่อให้การประเมินผลผู้เรียนมีความเที่ยงตรงแม่นยำมากที่สุด และสามารถตัดสินความสามารถของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุม

(4) สะท้อนให้เห็นถึงสภาพที่แท้จริง (authentic) โดยจะต้องมีการเชื่อมโยงกันโดยตรงระหว่างสภาพการเรียนการสอนที่ปฏิบัติจริงในห้องเรียนกับหลักฐานในแฟ้มสะสมงาน

(5) เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นพลวัต (dynamic) ข้อมูลจะมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้สามารถตรวจสอบการเปลี่ยนแปลง การเจริญงอกงาม และพัฒนาการผู้เรียนได้ทุกระยะเวลา และมีความต่อเนื่อง

(6) สะท้อนบุคลิกภาพความเป็นเอกลักษณ์จากความเป็นเจ้าของโดยผู้เรียน การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน การรู้จักการบูรณาการระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ แฟ้มสะสมงานของผู้เรียนแต่ละคนจะเป็นการสร้างสรรค์ที่โดดเด่นและมีความเฉพาะตัว (unique) เนื่องจากผู้เรียนเป็นผู้เลือก ผลงานและประเมินผลตนเอง

(7) นำไปใช้ได้หลายจุดประสงค์ (multi purposed) เอกสารหรือหลักฐานในแฟ้มสะสมงานผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้มากกว่าหนึ่งจุดประสงค์หรือมากกว่าหนึ่งวิชา และใช้ได้ทุกระดับชั้น เช่น ใช้สนับสนุนการทำงานร่วมกันเป็นทีม และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยให้โอกาสผู้เรียนได้แลกเปลี่ยน วิจารณ์วิจารณ์ และประเมินผลงานซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ แฟ้มสะสมงานยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นบทบาทผู้เรียนในการริเริ่มหรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง อันเป็นแนวคิดพื้นฐานของการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาด้วย และจุดประสงค์อีกประการหนึ่งที่สำคัญของการใช้

แฟ้มสะสมงาน คือครูผู้สอนสามารถใช้ประเมินความสำเร็จของการสอนของตนได้ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการสอนต่อไป

3.3 ขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน พบว่า กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานมีหลายขั้นตอน แตกต่างกันไป ซึ่งผู้วิจัยได้เรียบเรียงและนำเสนอต่อไปนี้

Burke และคณะ (1994) ได้กำหนดกระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงานที่สมบูรณ์ไว้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. **กำหนดจุดประสงค์และประเภทของแฟ้มสะสมงาน (project purpose)** เป็นขั้นที่ครูจะต้องพิจารณาถึงจุดประสงค์ที่ใช้แฟ้มสะสมงาน และตัดสินใจว่าจะใช้แฟ้มสะสมงานชนิดใด
2. **รวบรวมและจัดการชิ้นงาน (collect and organize)** โดยครูผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมวางแผนกันว่าจะเก็บชิ้นงานอย่างไร และจะต้องออกแบบเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้จัดระบบชิ้นงานของเขา
3. **เลือกชิ้นงาน (select)** โดยจะต้องเลือกเนื้อหาและชิ้นงานที่จะบรรจุในแฟ้มสะสมงานซึ่งครูและผู้เรียนอาจจะร่วมกันคัดเลือกชิ้นงานบางส่วนจากชิ้นงานทั้งหมด ในขั้นนี้สามารถใช้กฎแห่งการเพิ่มคุณค่า (value-added up principle) ในการคัดเลือกผลงาน กล่าวคือ เริ่มต้นจากการที่ผู้เรียนเลือกผลงานที่คิดว่าดีที่สุด และตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของแฟ้มสะสมงานมากที่สุดเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงานเป็นหลักฐานที่ถือว่ามีคุณค่าอันดับหนึ่ง จากนั้นให้ผู้เรียนเลือกผลงานอันดับที่สอง พร้อมกับพิจารณาว่าหากรวบรวมผลงานชิ้นนี้ไว้ในแฟ้มสะสมงานแล้ว จะทำให้เกิดคุณค่าอะไรเพิ่มขึ้นอีกบ้าง หากประเมินว่ามีคุณค่าเพิ่มขึ้นในแง่มุมมองใหม่ก็เก็บสะสมไปในแฟ้มสะสมงาน หากไม่มีคุณค่าก็ไม่ควรเก็บ ปฏิบัติเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนครบทุกชิ้นงาน หรือจนผู้เรียนเห็นว่าหลักฐานชิ้นงานที่มากพอจะตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของแฟ้มสะสมงานแล้ว
4. **สร้างสรรค์ผลงาน** เป็นการถ่ายทอดความสามารถการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งสะท้อนถึงบุคลิกภาพ (interject personality) และความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนแต่ละคน
5. **ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชิ้นงาน (reflect metacognitively)** ผู้เรียนจะต้องตรวจสอบชิ้นงานโดยผู้เรียนต้องให้เหตุผลของการเลือกชิ้นงานต่างๆเข้ามาบรรจุในแฟ้มสะสมงาน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเริ่มรู้จักคิดไตร่ตรองด้วยตนเอง เป็นการสะท้อนวิธีการทำงาน ความรู้สึก ความต้องการ และอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะทำงานของผู้เรียน

6. **ตรวจสอบความสามารถของตนเอง (inspect to self assess)** ผู้เรียนจะได้ตรวจสอบแฟ้มสะสมงานเพื่อประเมินตนเอง และประเมินชิ้นงานของตนเองว่าบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด พบจุดเด่นจุดด้อยหรือข้อควรปรับปรุงอะไรบ้าง เพื่อที่จะสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและแก้ไขให้สมบูรณ์

7. **ประเมินค่าผลงาน (evaluate)** เป็นการให้ระดับคะแนน โดยพิจารณาจากเกณฑ์ การให้คะแนน (scoring rubric) ที่กำหนดล่วงหน้าตามหัวข้อการประเมิน โดยครูผู้ประเมิน จะพิจารณาผลการประเมินตนเองของผู้เรียนประกอบด้วย นอกจากนี้การประเมินจะต้องเน้นที่ความก้าวหน้าของผลงานของผู้เรียนแต่ละคนมากกว่าเปรียบเทียบผลงานของผู้เรียนกับกลุ่ม

8. **สร้างความสัมพันธ์ (connect conference)** เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง ได้มีความสัมพันธ์กันมากยิ่งขึ้น และสามารถชี้แฟ้มสะสมงานเพื่อการตัดสินใจได้

9. **ทำให้มีคุณค่า (นำเข้าและเอาออกชิ้นงาน) (inject/eject to update)** โดยการปรับเปลี่ยนผลงาน นำงานบางชิ้นเข้าแฟ้มสะสมงานและเอางานบางชิ้นออก เพื่อให้แฟ้มสะสมงานใหม่ และทันสมัย

10. **ชั้นประชาสัมพันธ์ผลงาน (respect accomplishment)** การจัดแสดงแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมจัดแสดงนิทรรศการด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการยอมรับคุณค่าของแฟ้มสะสมงาน ด้วยความภาคภูมิใจ

สุวิทย์ มูลคำ (2540) ได้เสนอกระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงานที่สมบูรณ์ไว้ 10 ขั้นตอนดังนี้

1. วางแผนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

ขั้นตอนแรกของการจัดทำแฟ้มสะสมงานคือการวางแผนซึ่งต้องกระทำทั้งการเตรียมครู และนักเรียน

1.1 การเตรียมตัวครู

ครูควรเตรียมตัวก่อนทำแฟ้มสะสมงาน โดยศึกษาหลักสูตร ศึกษาเกี่ยวกับจุดประสงค์ เนื้อหา และ วิธีประเมินผลและศึกษาคู่มือครูรวมถึงทำตารางวิเคราะห์เนื้อหา โดยจัดทำโครงการสอนซึ่งระบุสัปดาห์ที่สอน เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม และผลงานที่นักเรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง และกรณีที่ต้องการใช้ประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูอาจวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างงานกับจุดประสงค์เหล่านั้นด้วย ในการเตรียมตัวครู ควรมีขั้นตอนดังนี้

1) พิจารณาและตัดสินใจว่าจะทดลองหรือเริ่มทำแฟ้มสะสมงานนักเรียน
วิชา/กลุ่มประสบการณ์/รายวิชาใด

2) วิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการสะสมชิ้นงาน โดยเริ่มพิจารณาและ
วิเคราะห์ว่านักเรียน วิชา/กลุ่มประสบการณ์/รายวิชา ที่จะทดลองทำแฟ้มสะสมงานนั้นมี
จุดประสงค์ที่ต้องวัดตลอดปีการศึกษา จำนวนกี่จุดประสงค์ แล้ววิเคราะห์ต่อไปว่าต้องวัดในแต่ละ
ภาคเรียนจำนวนกี่จุดประสงค์และประกอบด้วยจุดประสงค์ใดบ้าง เช่นวิชาคณิตศาสตร์มี 13
จุดประสงค์และจะต้องทำการวัดในแต่ละภาคเรียนทั้ง 13 จุดประสงค์แต่จะต่างกันที่บทเรียนหรือ
เนื้อหาที่จะสอนในแต่ละภาคเรียน

3) วิเคราะห์ว่าในแต่ละจุดประสงค์ที่จะวัดนั้นสัมพันธ์กับเนื้อหาในบทเรียน
ใดบ้าง

4) วิเคราะห์ในแต่ละบทเรียนว่า ถ้าเราสอนหรือจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนแล้วจะให้นักเรียนทำกิจกรรมอะไรบ้างที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ อาจจะเป็นแบบ
ฝึกหรือแบบทดสอบชนิดต่าง ๆ และวางแผนต่อไปว่ากิจกรรมที่กำหนดแต่ละชนิดนั้นจะกำหนด
ชิ้นงานให้นักเรียนทำกี่ชิ้นงานและให้นักเรียนคัดเลือกเข้าสู่แฟ้มสะสมงานกี่ชิ้นในระยะเริ่มแรก
ไม่ควรกำหนดกิจกรรมและจำนวนชิ้นงานในแต่ละกิจกรรมมากเกินไป

5) วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาในบทเรียนที่เกี่ยวข้อง

6) เน้นให้นักเรียนและครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมกันในการประเมินความพร้อม
ของนักเรียน

1.2 การเตรียมตัวของนักเรียน

ก่อนทำการสอนครูแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้า เกี่ยวกับจุดประสงค์ เนื้อหา
กิจกรรม เกณฑ์การประเมินว่ามีจุดประสงค์ในการเรียนรู้อะไรบ้าง ครูจะดำเนินการสอนอย่างไร
นักเรียนจะต้องปฏิบัติกิจกรรมอะไรบ้าง ครูจะดำเนินการสอนอย่างไร นักเรียนจะต้องปฏิบัติ
กิจกรรมอะไรบ้างจะสอบ ก็ครั้ง นักเรียนจะต้องมีความรู้ความสามารถในระดับใด จึงจะผ่านเกณฑ์
เป็นต้น

2. การเก็บรวบรวมงานหรือหลักฐาน

การเก็บรวบรวมผลงานเป็นขั้นตอนที่นักเรียนนำผลงานที่เก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มสะสมงาน
(working portfolio) ซึ่งควรพิจารณาว่าผลงานที่เก็บรวบรวมไว้นั้นจะเก็บไว้ที่ใด เช่น จัดใส่แฟ้ม ใส่
ซอง ตู้ ชั้นวางของ เป็นต้น การจัดทำารจัดเก็บแฟ้มสะสมงานจะดำเนินการอย่างไร เช่น แยกตาม

วัตถุประสงค์ประเภทของงาน เป็นต้น และแผนหรือระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือกตลอดจน ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ของการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานเป็นอย่างไร

แนวทางการจัดเก็บผลงาน

แนวทางการจัดเก็บผลงานสามารถทำได้ 6 วิธี ดังนี้

(1) จัดเก็บตามแบบแผนแนวทางที่มีผู้กำหนดไว้แล้ว เช่นกรณีใช้แฟ้มเพื่อสมัครงานหรือเพื่อเปลี่ยนสายงาน หน่วยงานนั้น ๆ อาจกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้วว่า ผู้สมัครจะต้องนำเสนอแฟ้มสะสมงานเรื่องใดบ้างในการประกอบการพิจารณาคัดเลือก เป็นต้น

(2) เก็บตามลำดับวัน เวลา ที่สร้างผลงานขึ้นมา

(3) จัดเก็บตามลำดับ ความซับซ้อนของผลงานโดยเริ่มด้วยแฟ้มสะสมงานง่าย ๆ ไปสู่ผลงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ เช่น นักเรียนต้องการแสดงพัฒนาการของทักษะหรือความสามารถในการเขียนคำคล้องจองในแฟ้มเริ่มต้นโดยการเขียนคำคล้องจองขึ้นแรกที่นักเรียนเขียนในตอนต่อไปก็นำเสนอคำคล้องจองที่เขียนขึ้นมาในระยะหลัง ๆ เพื่อให้เห็นพัฒนาการด้านการเขียนของนักเรียน

(4) จัดเก็บตามพรสวรรค์ ทักษะ หรือ เนื้อหา เช่น แฟ้มสะสมงานเกี่ยวกับงานอดิเรก สิ่งที่ได้จัดไว้อาจจำแนกตามประเภทงานอดิเรก เช่น งานศิลปะ ทักษะเกี่ยวกับช่างไฟฟ้า งานก่อสร้าง เป็นต้น

(5) จัดเก็บตามหัวเรื่องที่ต้องการนำเสนอเช่นแฟ้มสะสมงานเรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชน อาจจัดเก็บผลงานเป็นหัวเรื่องย่อย คือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โครงการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชน และผลการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เป็นต้น โครงการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชน และผลการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เป็นต้น

(6) จัดเก็บในลักษณะผสมผสานโดยนำวิธีการข้างต้นมาจัดในแฟ้มเดียวกัน เช่น ต้องการจัดทำแฟ้มสะสมงานเกี่ยวกับพรสวรรค์ของตน การจัดเก็บควรเริ่มต้นโดยจัดแบ่งผลงานตามหัวเรื่อง เช่น การบริหารสังคม การเตรียมงานสู่งานอาชีพและการใช้เวลาว่าง ต่อจากนั้นจึงจัดระบบในแต่ละหัวเรื่องตามพรสวรรค์

ผลงานที่รวบรวมไว้นั้นต้องเป็นสิ่งที่สามารถจัดเก็บได้ ซึ่งมีหลายลักษณะ เช่น งานเขียนต่าง ๆ เทปบันทึกเสียง คะแนนสอบ แบบฝึกหัด แบบสังเกต แบบบันทึก แบบรายงาน แผ่นบันทึกข้อมูล ภาพถ่ายสไลด์ วิดีทัศน์ เป็นต้น

ในขั้นตอนนี้ นักเรียนเก็บผลงานทุกชิ้นโดยก่อนที่จะเก็บควรทำการประเมินผลงานนั้นก่อน กรณีพบข้อบกพร่องก็ควรทำการแก้ไขปรับปรุง นอกจากนี้ นักเรียนควรจัดทำทะเบียนคุมผลงานเพื่อให้งานดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ

3. คัดเลือกผลงาน

หลังการเก็บรวบรวมผลงานไประยะหนึ่ง ก็จะเข้าสู่ขั้นตอนการคัดเลือกผลงานที่แสดงถึงความสามารถของนักเรียนตามจุดประสงค์ของการประเมิน

ผลงานที่เลือกมานั้นต้องเป็นชิ้นงานที่ดีที่สุด ครอบคลุมเนื้อหา วัตถุประสงค์ ตามที่ได้วิเคราะห์ตกลงวางแผนกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถอธิบายความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนให้ถูกต้องมากที่สุด

โดยหลักการแล้วผู้ที่คัดเลือกผลงานควรเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการประเมินในการประเมินตามจุดประสงค์การเรียนรู้ นั้น นักเรียนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงดังนั้น นักเรียนจึงควรเป็นผู้คัดเลือกผลงานด้วยตนเอง

การคัดเลือกผลงานหรือหลักฐานควรกระทำหลังจากที่มีงานไม่น้อยกว่า 4-5 ชิ้น หรือหลังจากเรียนไปแล้ว 1 เดือนในการคัดเลือกนั้น ในภาคการศึกษาหนึ่ง ๆ อาจคัดเลือกผลงานประมาณ 2-4 ครั้ง โดยในการคัดเลือกครั้งแรกเป็นการคัดเลือกผลงานที่ดีที่สุดที่มีอยู่มาเก็บไว้ในแฟ้มหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าแฟ้มสะสมผลงานดีเด่น หลังจากการเลือกครั้งแรกประมาณ 1 เดือน หรือ มีชิ้นงานเพิ่มขึ้น ประมาณ 4-5 ชิ้น นักเรียนสามารถทบทวนดูว่า ผลงานที่เลือกไว้ กับผลงานใหม่ ๆ ที่สร้างขึ้นมานั้นชิ้นใดเป็นชิ้นที่ดีที่สุดก็ทำการเลือกมาเก็บไว้ในแฟ้มสะสมผลงานที่คัดเลือกแล้ว (outstanding portfolio)

4. แสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน

การแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากการคัดเลือกชิ้นงาน ในการนี้ นักเรียนจะได้คิดย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานหรือการเรียนของตนเอง ซึ่งนักเรียนจะได้ใช้ความคิดระดับสูงในการวิเคราะห์และพิจารณาผลงานของตน นักเรียนจะได้มีโอกาสประเมินผลงานตนเองอย่างไม่เป็นทางการ ในการแสดงความคิดเห็นนั้น ควรเริ่มต้นโดยการให้นักเรียนตอบคำถามนำของครูในใจ หรือโดยการพูด ต่อจากนั้นจึงเขียนสะท้อนความคิดเห็นออกมา

5. ตรวจสอบความสามารถของตนเอง

การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตรวจสอบความสามารถของตนเองจากผลงานตลอดจนตรวจสอบคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น นิสัยการทำงาน ทักษะการทำงาน ทักษะทางสังคมและความสามารถในการจัดการ สิ่งที่ตรวจสอบในขั้นนี้ เป็นทั้งการตรวจสอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้และคุณลักษณะส่วนตัวของนักเรียน

วิธีการตรวจสอบความสามารถของตนเอง ควรพิจารณาตามเกณฑ์ย่อย ๆ ซึ่งกำหนดขึ้นมา เช่น เรื่องนิสัยการทำงาน อาจกำหนดเกณฑ์ย่อยในเรื่องการทำงานเสร็จทันเวลา การขอความช่วยเหลือเมื่อมีความจำเป็น เป็นต้น

การตรวจสอบความสามารถของตนเองอีกลักษณะหนึ่ง คือการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยในการทำงานหรือเกี่ยวกับผลงานของตนเอง เช่น เดิมนักเรียนเขียนไม่เป็นระเบียบ ไม่สวยงามซึ่งเป็นจุดด้อย แต่ในปัจจุบันมีจุดเด่น กล่าวคือ เขียนได้ดีมากขึ้น เป็นต้น

6. ประเมินผลงาน

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญในการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ทั้งการประเมินระหว่างภาคเรียนและการประเมินปลายภาค/ปลายปีการศึกษา เพราะเป็นการตีค่าหรือสรุปถึงคุณภาพหรือความสามารถของนักเรียน

การประเมินระหว่างภาคเรียนหรือการประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้นั้น ควรเริ่มต้นจากการวิเคราะห์เกณฑ์การประเมินย่อย ๆ ของแต่ละจุดประสงค์ เช่น จุดประสงค์การเรียนรู้วิชาภาษาไทย ป.5 และ ป.6 ระบุว่า “คัดลายมือถูกต้อง รวดเร็ว เป็นระเบียบ และสวยงาม” อาจกำหนดเกณฑ์การประเมินย่อย ๆ เช่นเขียนถูกต้อง เขียนสวยงาม ไม่มีรอยลบสกปรก จัดระเบียบตัวอักษรได้ดี เขียนเสร็จทันเวลาที่กำหนดให้เป็นต้น ต่อจากนั้นจึงทำการประเมินงานเขียนของนักเรียนตามเกณฑ์ย่อย เพื่อตัดสินการผ่านจุดประสงค์ ดังกล่าว

ส่วนการประเมินปลายภาค/ปลายปีการศึกษานั้น อาจใช้แฟ้มสะสมงานช่วยในการประเมินวัตถุประสงค์ภาคปฏิบัติและด้านจิตพิสัยเป็นหลัก ในการนี้ครูและนักเรียน ควรตกลงกันตั้งแต่ต้นภาคการศึกษาว่าจะใช้แฟ้มสะสมงานประเมินในเรื่องใด งานหรือหลักฐานที่นักเรียนจะนำเสนอในช่วงปลายภาค/ปลายปีการศึกษามีอะไรบ้าง ตลอดจนแนวทางในการจัดเก็บ การคัดเลือกและการประเมินผล

7. แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในขั้นตอนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนได้รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจากเพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่น

วิธีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานต่าง ๆ นั้น สามารถกระทำได้หลายรูปแบบ เช่นการสนทนาระหว่างนักเรียนกับผู้เกี่ยวข้อง การส่งแฟ้มสะสมผลงานให้ผู้เกี่ยวข้องเสนอแนะ และการจัดประชุมพิจารณาแฟ้มสะสมงานของนักเรียน เป็นต้น

ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จะต้องเตรียมคำถามสำคัญไว้ถามผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนมากที่สุด เช่น ให้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกต่อผลงานจะปรับปรุงให้ดีขึ้น อย่างไร เป็นต้น

Donna J. และคณะ (2003) ได้กล่าวถึงการสะท้อนข้อมูลหรือความคิดเห็นกลับไปยังผู้เรียนว่า การสร้างแฟ้มสะสมงานที่ให้ผลลัพธ์ตามความต้องการมากที่สุด คือการที่ให้นักเรียนต้องรับผิดชอบ การเรียนรู้และมีความต้องการที่จะทำงานให้ดีที่สุด ดังนั้นจึงควรให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตน ซึ่งเป็นการสะท้อนภาพการเรียนรู้ของนักเรียนปรากฏในแฟ้มด้วย นักเรียนต้อง พัฒนาอภิปัญญา ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการคิดเกี่ยวกับความคิดของตนเอง นักเรียนควร ตรวจสอบทั้งกระบวนการเรียนรู้และผลงาน เป้าหมายของอภิปัญญา คือ การที่นักเรียนได้พัฒนา ตนเองตามศักยภาพ (self-actualization) ถึงแม้ว่าภาพที่สะท้อนผลในชั้นเริ่มแรก อาจจะถูกจำกัดและ ผิดเพี้ยน แต่การให้นักเรียนได้สะท้อนภาพการเรียนรู้ของตนเองไปเรื่อย ๆ จะนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ขึ้น แฟ้มสะสมงานจะเริ่มมีคุณค่าอย่างใหม่ คือเป็นตัวส่งเสริมประวัติการศึกษาแก่นักเรียน โดยบันทึก ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนไว้เป็นหลักฐาน การสะท้อนกลับเป็นเครื่องมือวิเคราะห์การ เรียนรู้ และความเจริญก้าวหน้าด้วยตนเอง การสะท้อนกลับควรทำตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษาของ นักเรียน

ผู้สอนต้องเข้าใจการสะท้อนกลับและเป็นผู้สะท้อนกลับ เพื่อจะชี้แนะแก่คนอื่น ๆ นักเรียนต้อง เข้าใจว่าการสะท้อนกลับไม่ใช่การสรุป แต่เป็นกิจกรรมการเขียนเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนอย่าง จริงจัง การสรุปเป็นการย่อผลงานใส่ไว้ในแฟ้มสะสมงาน การสะท้อนกลับเป็นการวิเคราะห์และ สังเคราะห์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติไปพร้อม ๆ กับที่นักเรียนพัฒนาคน

8. ปรับเปลี่ยนผลงาน

เนื่องจากการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ต้องการให้นักเรียนแสดงผลงานหรือหลักฐานที่ดี ที่สุด ในการแสดงความสามารถของตน ดังนั้น หลังจากการเลือกชิ้นงานผ่านไประยะหนึ่งและนักเรียน ได้สร้างงานเพิ่มเติม จึงควรให้นักเรียนได้มีโอกาสปรับเปลี่ยนผลงานหรือหลักฐานโดยการเลือกชิ้นงาน ที่ดีกว่าเดิมมาเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงานเพื่อให้แฟ้มสะสมงานมีชิ้นงานที่ดี ทันสมัย น่าสนใจ และตรง ตามจุดประสงค์ที่ต้องการประเมินครูและนักเรียนควรปรับเปลี่ยนชิ้นงานตามแผนที่ได้กำหนดไว้ เช่น พิจารณาปรับเปลี่ยนหลังจากที่มีงานใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น 4-5 งาน หรือเวลาผ่านไป 3-5 สัปดาห์

9. จัดระบบแฟ้มสะสมงาน

ขั้นตอนการจัดระบบแฟ้มสะสมงานเป็นการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ในแฟ้มให้เป็นระเบียบมี ความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี

องค์ประกอบสำคัญของแฟ้มสะสมงานมีดังต่อไปนี้

(1) ส่วนนำ ประกอบด้วย ปก ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน สารบัญ

(2) ส่วนเนื้อหาของแฟ้มสะสมงาน เป็นส่วนที่รวบรวมงานหรือหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้เลือกไว้ใน การจัดระบบส่วนนี้ อาจจำแนกตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หรือลักษณะธรรมชาติของงานก็ได้

(3) ส่วนข้อมูลเพิ่มเติม เช่น แผนการสะสมงาน นักเรียนมีโอกาสเสนอความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนสะท้อนบุคลิกภาพของตนอย่างเต็มที่ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกแบบตกแต่งปก ครูมีบทบาทในการจัดเตรียมกระดาษ สี อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้นักเรียน ตกแต่ง จัดวางหน้ากระดาษ และองค์ประกอบต่าง ๆ โดยอิสระ

10. จัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียน

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจและชื่นชมผลงานหรือความสามารถของตนเอง

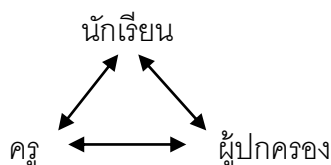
การจัดนิทรรศการผลงานของนักเรียน เป็นการนำแฟ้มสะสมงานของนักเรียนทุกคนมา นำเสนอ ร่วมกัน เปิดโอกาสให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนได้มาชื่นชมความสำเร็จของนักเรียน โดยเฉพาะการเชิญ ผู้ปกครองและชุมชนมาร่วมงานนั้นจัดเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดียิ่งระหว่างโรงเรียน และชุมชน

นักเรียนควรเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักในการจัดนิทรรศการทั้งกระบวนการ ตั้งแต่การวางแผน การจัดสถานที่ การเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องชมนิทรรศการ การประชาสัมพันธ์ การจัดนิทรรศการต่าง ๆ จนถึงการประเมินผล

ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคณะ (2545) ได้กล่าวถึงการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานไว้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนและการจัดระบบจัดทำแฟ้มสะสมงาน (project the purposes and types of portfolio)

การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เป็นการประเมินที่เน้นผลผลิตที่นักเรียนได้ทำขึ้นและเลือกเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างธรรมชาติและเป็นเรื่องเดียวกัน คือสอนไปประเมินผลไป หรือเรียนไปประเมินผลไป การประเมินผลที่ดีช่วยเอื้อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 ฝ่าย มีการเชื่อมโยงข้อมูลกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้การศึกษาที่จัดตอบสนองต่อชุมชนและสามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้ ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

1.1 การวางแผนงานของครู

ผู้สอนควรมีความกระจ่างเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน จุดประสงค์ของการใช้แฟ้มสะสมงาน และกลุ่มประสบการณ์หรือรายวิชาที่รับผิดชอบ

1.1.1 ศึกษาหลักสูตร จุดประสงค์ของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ คู่มือการจัดกิจกรรม ระเบียบและวิธีการประเมินผลการเรียน สภาพ การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา ความต้องการของชุมชน ความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน

1.1.2 กำหนดกระบวนการประเมินผลในชั้นเรียน โดยกำหนดเป้าหมายของการประเมิน กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังระหว่างภาคและปลายภาค ผู้รับการประเมิน วิธีการประเมิน แผนและรูปแบบการบันทึกผลการประเมิน ช่วงระยะเวลาและสถานที่ประเมิน

1.1.3 การเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือวัดประเมินผล ควรเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมือให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ หรือกระบวนการทำงาน การปฏิบัติจริง ที่เน้นให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูงในการทำงาน

1.2 การเตรียมตัวนักเรียน

จุดเน้นหนึ่งของการประเมินผลผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานคือการให้ผู้เรียนประเมินตนเองและมีส่วนร่วมในการประเมินผลร่วมกับครูผู้สอน จะช่วยให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งเอื้อให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนมากขึ้น ความพร้อมของนักเรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องสามารถสร้างความพร้อมในการเรียนและการประเมินผล ดังนี้

1.2.1 นักเรียนจำเป็นต้องมีพื้นฐานในเรื่องต่อไปนี้

- จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- จุดประสงค์การเรียนรู้
- รูปแบบหรือวิธีดำเนินการสอน
- กิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติ
- วิธีการวัดและประเมินผล

1.2.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลด้วยแฟ้มสะสมงาน เช่น การจัดเก็บ การคัดเลือก การสะท้อนความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน เกณฑ์การประเมิน การประเมินตนเองและประเมินโดยผู้เกี่ยวข้อง

1.2.3 ลักษณะผลงานหรือพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาให้สอดคล้อง กับชุด ประสงค์การเรียนรู้ เป็นผลงานที่มีหลายลักษณะ ทั้งงานรายบุคคล ผลงานกลุ่มที่แสดงความสามารถ ขึ้นสูง

1.2.4 การมีส่วนร่วมในการกำหนดผลงานหรือหลักฐานที่นักเรียนจะ นำเสนอในช่วงเวลาต่าง ๆ เช่น ระหว่างภาค ปลายภาคหรือปลายปี จำนวนมากน้อยของผลงานเท่าใด การจัดระดับคุณภาพผลงาน

1.3 การเตรียมตัวของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองเป็นผู้ที่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องและรู้ถึงความต้องการ ของผู้เรียน ดังนั้น ผู้ปกครองจึงมีหน้าที่สนับสนุนกิจกรรมที่ทำให้เกิดประโยชน์กับเด็ก ดังนั้นโรงเรียน จึงควรมีโครงการพัฒนาผู้ปกครอง การประชุมผู้ปกครองให้ทราบเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทาง การศึกษา วิธีการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลโดยเฉพาะการประเมินผลแนวใหม่ที่เน้นการ ประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการ ความก้าวหน้า ของนักเรียนอย่างเป็นระบบและชัดเจน

2. การเก็บรวบรวมและจัดระบบผลงาน (collect and organize artifacts over time)

การเก็บรวบรวมและจัดระบบผลงานเป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนต้องมีการออกแบบการจัดเก็บที่ดี เพื่อสะดวกในการนำข้อมูลออกมาใช้ ผลงานที่นักเรียนทำทุกชิ้นหลังจากการเรียนรู้ การสอนปกติหรือนอกเวลาเรียน ควรมีการสะสมไว้ตามระบบที่ตกลงร่วมกัน ขั้นตอนนี้เป็นการเก็บรวบรวมผลงานทุก อย่างในที่ ๆ ตกลงร่วมกัน ซึ่งเรียกว่า แฟ้มสะสมผลงาน (working portfolio) ประกอบด้วยประเด็นที่ ควรพิจารณาคือ

1.4 แหล่งเก็บรวบรวมผลงาน อาทิ แฟ้มแขวนหรือแฟ้มเจาะ ก่อง ซอง ตู้ ชั้นวาง ของ อัลบั้มรวมภาพสำคัญต่าง ๆ ที่ประทับใจ แแถบันทึกเสียง แผ่นดิสก์ เป็นต้น

1.5 ระบบการจัดเก็บผลงาน การจัดเก็บผลงานสามารถทำได้ดังนี้

1.5.1 จัดเก็บตามแนวทางที่กำหนดไว้

1.5.2 จัดเก็บตามลำดับ วัน เวลาที่สร้างผลงานขึ้น สามารถแสดง ให้เห็น พัฒนาการ

1.5.3 จัดเก็บตามลำดับความยาก ง่าย ของผลงาน

1.5.4 จัดเก็บตามความสามารถพิเศษ พรสวรรค์ หรือความสนใจเป็นด้าน ๆ เช่น การปั้น การวาดภาพ

1.5.5 จัดเก็บตามหัวเรื่องที่ต้องการนำเสนอหรือแสดงความเชี่ยวชาญ เช่น แฟ้มสะสมงานดีเด่นเรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น

1.5.6 จัดเก็บในลักษณะผสมผสานโดยนำวิธีการข้างต้นมาจัด ในแฟ้มเดียว

3. การคัดเลือกผลงาน (select key artifacts based on criteria)

หลังจากเก็บรวบรวมผลงานต่าง ๆ ไประยะหนึ่ง ก็จะเข้าสู่ขั้นตอนการคัดเลือกผลงาน เพื่อเก็บในแฟ้มสะสมงานดีเด่น (outstanding portfolio) การคัดเลือกผลงานขึ้นอยู่กับงานที่มีอยู่ ผลงานที่คัดเลือกไว้จะต้องเป็นผลงานดีเด่นหรือผลงานชิ้นเอกที่แสดงถึงความเข้าใจ ความสามารถหรือความชำนาญการของนักเรียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือมากกว่า การคัดเลือกผลงานควรเลือกอย่างมีเหตุผล และมีหลักเกณฑ์ การคัดเลือกผลงานที่ดี ต้องมีการวางแผนล่วงหน้าและต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาของชาติ จังหวัด อำเภอ โรงเรียน วิชา เป็นต้น บรรยากาศการคัดเลือกควรเต็มไปด้วยความสนุกสนานและท้าทาย โดยกระบวนการคัดเลือกต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้ 1. ผลงานใดควรคัดเลือกบ้าง 2. ใครเป็นผู้คัดเลือกผลงาน 3. คัดเลือกผลงานเมื่อใด 4. จำนวนผลงานเท่าใด

4. การจัดระบบแฟ้มสะสมงาน (interject personality through signature pieces)

การจัดระบบแฟ้มสะสมงาน เป็นการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ในแฟ้มสะสมงานให้เป็นระเบียบ มีความสัมพันธ์ น่าสนใจ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดสร้างสรรค์ พัฒนาผลงานให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การจัดวางรูปแบบแฟ้มสะสมงานที่เป็นศิลปะ จะช่วยให้นักเรียนได้สะท้อนความรู้ ความคิด ความรู้สึก ที่แสดงให้เห็นภาพรวมของบุคลิกเจ้าของแฟ้มได้อย่างชัดเจนซึ่งองค์ประกอบของแฟ้มสะสมงานที่สมบูรณ์อาจจะประกอบไปด้วย

1.6 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัว ประวัติผลการเรียน เป้าหมายหรือจุดประสงค์ของการเรียน ความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่อการเรียน แผนปฏิบัติงานการเรียนรู้

1.7 หลักฐานผลงาน ประกอบไปด้วย รายการผลงาน ผลงานที่นักเรียนเลือก ทั้งในและนอกห้องเรียน บันทึกความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่สะท้อนภาพการเรียนรู้ที่มีต่อผลงานที่เลือก เกณฑ์การประเมินผลย่อย เกณฑ์การประเมินแฟ้มสะสมงาน ผลการประเมินแฟ้มสะสมงาน

1.8 รายงานความก้าวหน้า ผลการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง ผลการสังเกตหรือการประเมินตนเองของนักเรียน บันทึกความก้าวหน้าของนักเรียนในสมรรถภาพต่าง ๆ โดยครูผู้สอน บันทึกความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับแฟ้มสะสมงาน เกียรติบัตร วุฒิบัตร รางวัล คำชมต่าง ๆ เป็นต้น

5. การแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน (reflect metacognitively on each item)

การแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง โดยพิจารณาจากผลงานที่คัดเลือก อาจเป็นผลงานที่ดีมีความหมายกับนักเรียนมากที่สุด ในขณะที่ จึงควรส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานหรือการเรียนรู้ของตนเอง สามารถทำได้โดยให้นักเรียนวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับผลงานชิ้นที่เลือกคิดย้อนกลับเกี่ยวกับการคิดของตนเอง การพิจารณาไตร่ตรองเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง พิจารณาย้อนกลับไปแล้ว เรียนอย่างไร ทำไมประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการเรียน เป็นการนำไปสู่ภาพเหตุการณ์ก่อน ระหว่าง และหลังการแก้ปัญหาการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญและมีคุณค่ายิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการเรียนของตนเอง ติดตามและประเมินผลการคิด ความรู้สึกของตนเองจากผลงาน เพื่อวางแผนพัฒนางาน ปรับเปลี่ยนการคิดหรือยุทธวิธีการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจัดเป็นการพัฒนาความคิดระดับสูง (metacognition) การแสดงความคิดเห็นต่อผลงาน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินผลย่อยของตนเองอย่างไม่เป็นทางการ

6. การตรวจสอบความสามารถของตนเอง (inspect to self-assess and align to goal)

การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินตนเองหรือตรวจสอบความสามารถของตนเอง ด้านความรู้ความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะต่าง ๆ ในการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการสื่อสาร เป็นต้น โดยการตรวจสอบความสามารถของนักเรียนสามารถทำได้โดยการให้นักเรียนพิจารณาประเมินตนเองจากแฟ้มสะสมงานที่ได้เลือกและรวบรวมจากแฟ้มสะสมงานอย่างเป็นระบบในช่วงระยะเวลาหนึ่ง การประเมินตนเองสามารถทำได้ตลอดเวลาและหลายลักษณะ การตรวจสอบความสามารถตนเองในหนึ่งครั้ง สามารถประเมินได้ในหลายสมรรถภาพที่ต้องการพัฒนา ในภาคเรียนหนึ่งควรทำอย่างน้อย 2 ครั้ง คือระหว่างภาคกับปลายภาค ความถี่ในการตรวจสอบความสามารถของตนเอง ย่อมขึ้นกับวัตถุประสงค์ในการจัดทำแฟ้มสะสมงานเพื่อจะได้ใช้ข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้มีความสามารถดียิ่งขึ้น

การตรวจสอบความสามารถของนักเรียนสามารถทำได้ง่าย ๆ ด้วยตนเอง หรือให้ครู เพื่อน หรือ คนใกล้ชิดช่วยก็ได้ เครื่องมือที่ใช้มีแบบสำรวจรายการ แบบบันทึกความคิดเห็นหรือความรู้สึกแบบประเมินตนเอง หรือการบันทึกผลการทำงานรายวันต่อสิ่งที่เกิดขึ้นตลอด ครูและผู้เกี่ยวข้องควรจะได้รับและตอบสนองผลการตรวจสอบความสามารถของตนเองของนักเรียน เพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อช่วยให้นักเรียนมีกำลังใจพัฒนางานเต็มความสามารถยิ่งขึ้น

7. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน (connect and conference with others)

การอภิปรายรับข้อเสนอแนะหรือฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในการวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่นักเรียนผลิตหรือกระทำจะช่วยให้นักเรียนมีวิสัยทัศน์ในการทำงานและเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลายขึ้น ซึ่งส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาผลงาน กระบวนการทำงาน หรือกระบวนการเรียนรู้ของตนเองให้ดียิ่งขึ้น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานในชั้นตอนนี้ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับฟังความคิดเห็น และแก้ปัญหาร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อปรับการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานจะช่วยให้สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครองเพิ่มขึ้น

ประเด็นการสนทนาพูดคุยเป็นหัวใจสำคัญของการทำให้การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานประสบความสำเร็จ ครูผู้สอนควรจะต้องมีการชี้แนะหรือระดมความคิดร่วมกับนักเรียนในการเสนอประเด็นสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานตัวอย่าง อาทิ

- สิ่งที่ได้ดี มีอะไรบ้าง
- อะไรที่ควรพัฒนา หรือทำให้ดียิ่งขึ้นบ้าง ฯลฯ

รูปแบบการสนทนาอาจทำได้หลายรูปแบบ อาทิ การสนทนาตัวต่อตัว การส่งแฟ้มสะสมงานไปยังผู้เกี่ยวข้อง การจัดประชุมในโรงเรียน เป็นต้น

8. การปรับเปลี่ยนผลงาน (inject and eject artifacts continually to update)

การปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสมผลงานมีจุดประสงค์เพื่อให้ตัวอย่างผลงานที่เลือกรวบรวมไว้มีความทันสมัย น่าสนใจ ครอบคลุมสมรรถภาพ และจุดประสงค์ที่ต้องการประเมิน ครูและนักเรียนสามารถร่วมกันปรับเปลี่ยนผลงานตามแผนที่กำหนดได้ ชั้นตอนนี้เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากขั้นการคัดเลือกผลงาน กล่าวคือ พิจารณาปรับเปลี่ยน หลังจากที่มีงานใหม่ เพิ่มขึ้น หลังจากคัดเลือกประมาณ 3-5 ชิ้น เอาผลงานเก่าไปปรับหรือทำผลงานใหม่แทนก็ได้ในกรณีที่ผลงานนั้นไม่มีการเรียนซ้ำหรือต่อเนื่องอีก อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนผลงานสามารถทำได้ตลอดเวลาตามความต้องการ เช่น อาจทำก่อนการประเมินหรือหลังทำการประเมินก็ได้ หรือปรับเปลี่ยนผลงานก่อนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน เพื่อให้ผลงานดูดี มีความสมบูรณ์หรือเป็นตัวแทนของพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แท้จริง

การปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสมงานที่ดี ต้องมีการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และควรระบุเหตุผล ด้วยว่า ทำไมถึงเอาออก ทำไมถึงเอาเข้า หรือทำไมต้องปรับปรุงใหม่ในทะเบียนผลงาน

9. การประเมินผลงาน (perfect and evaluate)

แฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือการประเมินที่เน้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการประเมิน การประเมินผลที่สามารถวัดความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนได้ครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย ตรงกับสภาพที่แท้จริง ควรมีการใช้วิธีการประเมินต่าง ๆ ทั้งการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนหรือขณะปฏิบัติการสัมภาระณ์ การรายงานตนเองหรือรายงานโดยผู้เกี่ยวข้อง ครูผู้สอนควรมีการบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรมหรือการสัมภาระณ์สั้น ๆ ของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพื่อประกอบการประเมินร่วมกับการพิจารณาแฟ้มสะสมงานหรืออื่น ๆ เพื่อตัดสินความก้าวหน้า ความสำเร็จของนักเรียน และให้ความช่วยเหลือ ประกอบไปด้วย การประเมินตนเอง การประเมินจากภายนอก และการประเมินร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

10. การจัดนิทรรศการผลงานนักเรียน (respect accomplishments and show with pride)

การจัดนิทรรศการผลงานนักเรียน เป็นขั้นตอนสำคัญที่สามารถจูงใจให้นักเรียนเพิ่มความสามารและตั้งใจทำงานให้เต็มความสามารถยิ่งขึ้น การจัดนิทรรศการผลงานนักเรียนเป็นการนำแฟ้มสะสมงานของนักเรียนทุกคนมานำเสนอร่วมกัน เปิดโอกาสให้นักเรียน ครู และผู้ปกครอง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษามาชื่นชมความสำเร็จของนักเรียนและโรงเรียนร่วมกัน โดยการจัดนิทรรศการแสดงผลงานนั้น นักเรียนสามารถจัดได้หลายลักษณะและมีความหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของโรงเรียน ปริมาณนักเรียน สถานที่ และจุดเน้นในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งนิทรรศการจะต้องมีการวางแผนในด้านต่าง ๆ อาทิ การกำหนดเป้าหมาย ผู้ร่วมงาน เวลา สื่อ บุคลิกภาพ งบประมาณ การประชาสัมพันธ์ การประเมินผล เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2539) และ อุทุมพร จามรมาน (2540) ได้กล่าวเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานไว้ว่า แฟ้มผลงานของผู้เรียนจะเป็นแฟ้มผลงานที่สมบูรณ์ มีความหมายมีคุณค่า เมื่อมีการจัดกระทำอย่างเป็นระบบ หรือเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน ซึ่งในการทำแฟ้มผลงานของผู้เรียน มีกระบวนการที่จำเป็น 10 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนกำหนดจุดประสงค์และประเภทของแฟ้มผลงาน (project purposes)

กำหนดจุดประสงค์และประเภทของแฟ้มผลงาน จะเป็นคำตอบคำถามว่า ทำไมจึงต้องนำผู้เรียนมาเกี่ยวกับการรวบรวมงานที่เขาสร้างขึ้น แฟ้มผลงานจะถูกนำไปใช้อย่างไร มีจุดประสงค์ที่แท้จริงอย่างไร การประเมินผลใช้วิธีการใด ซึ่งในการกำหนดจุดประสงค์ของแฟ้มผลงานกิจกรรม และประเมินตนเองให้สอดคล้องตลอดระยะเวลาที่กำหนด เป็นการช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สามารถสะท้อนความสามารถในการคิด และผู้เรียนยังสามารถกำกับดูแล และชื่นชมความก้าวหน้ากับการพัฒนาการของตนเอง

2. ขั้นรวบรวมชิ้นงานและจัดการชิ้นงาน (collect and organize)

ในขั้นนี้ครูจะต้องวางแผนร่วมกับผู้เรียนว่า จะเก็บรวบรวมชิ้นงานอย่างไร ออกแบบเครื่องมือ และวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้จัดระบบกับชิ้นงานของเขา ชิ้นงานมี 2 ชนิด คือ งานแกนที่ทุกคนต้องทำ ครูอาจจะต้องมีแนวทางให้ และงานเลือกที่ผู้เรียนสามารถใช้คิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ตามความสนใจ

3. ขั้นคัดเลือกชิ้นงาน (select)

การรวบรวมชิ้นงาน จะมีจำนวนมากพอที่จะนำมาพิจารณาคัดเลือกชิ้นงานเพื่อลดจำนวนชิ้นงานลง เป็นการตัดสินใจเชิงวิชาการเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของชิ้นงานของผู้เรียน จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ อาจมีหลักในการพิจารณาคัดเลือกชิ้นงาน ดังนี้คือ งานชิ้นใด ควรเลือกอย่างไร ใครเป็นผู้เลือก หรือควรเลือกเมื่อใด

4. ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน (interject personality)

ในขั้นนี้เป็นการถ่ายทอดความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานให้ประจักษ์ถึงความสามารถของผู้เรียนในการแต่งตั้ง ประดิษฐ์แฟ้มงานทั้งมีความสวยงาม และมีผลงานที่สะท้อนถึงความรู้สึกนึกคิด เก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระเบียบและสวยงาม ซึ่งสิ่งนี้จะแสดงความคิดสร้างสรรค์และบุคลิกภาพของผู้เรียน

5. ขั้นการสะท้อนข้อมูลกลับ (reflect metacognitively)

เป็นการให้ผู้เรียนสะท้อนความรู้สึกรู้สึกนึกคิด หรือความคิดเห็นต่อชิ้นงานที่เลือกไว้ในแฟ้มผลงาน ในกระบวนการสะท้อนข้อมูลกลับจะเกี่ยวข้องกับการทำงานตั้งแต่ขั้นการวางแผน การติดตาม และการประเมินผล วิธีการสะท้อนข้อมูลกลับเกี่ยวกับชิ้นงาน โดยใช้สัญลักษณ์แสดงไว้ในชิ้นงานแต่ละชิ้น หรือการให้คำวิพากษ์วิจารณ์ รวมทั้งอาจให้คะแนนไว้บนชิ้นงานจะอธิบายถึงคุณค่าของชิ้นงานนั้น ๆ

6. ขั้นการตรวจสอบความสามารถของตนเอง (inspect to self assess)

ในขั้นนี้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบแฟ้มผลงาน เพื่อประเมินตนเองและชิ้นงานของตนเองว่า บรรลุเป้าหมายระยะยาว ระยะสั้นมากน้อยเพียงใด ผู้เรียนได้พบจุดอ่อนอะไรบ้าง และงานใน แฟ้มผลงานสามารถชี้ความก้าวหน้าในขอบข่ายเนื้อหาที่เป็นสาระในเป้าหมายหรือไม่เพื่อทำให้เกิดความเชื่อมั่นในแนวทางการทำงานของตน

7. ขั้นการทำงานให้สมบูรณ์และประเมินค่าผลงาน (perfect and evaluate)

การทำงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อให้พร้อมที่จะนำไปสู่การให้ระดับคะแนน ดังนั้น การทำงานให้งานสมบูรณ์จะช่วยขัดกลางงาน ทำให้ผลผลิตที่ได้สมบูรณ์ การให้คะแนนจะพิจารณาโดยเกณฑ์การให้คะแนนตามประเด็นการประเมิน (rubrics) ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยครูและผู้เรียน การประเมินจะเป็นความก้าวหน้าในผลงานของผู้เรียนแต่ละคนมากกว่าการเปรียบเทียบผู้เรียนเป็นกลุ่ม

8. ขั้นการเชื่อมโยงและการปรึกษาหารือ (connect and conference)

การประชุมสัมมนาเกี่ยวกับแฟ้มผลงาน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง ได้มีส่วนร่วมตัดสินใจถึงความสำคัญต่อการวัดผลประเมินการปฏิบัติจริงโดยใช้ portfolio assessment

9. ขั้นการทำให้ชิ้นงานมีคุณค่าทันสมัย (inject and eject to update)

การพิจารณานำชิ้นงานเข้าเก็บหรือดึงชิ้นงานออก เพื่อให้ชิ้นงานและแฟ้มผลงานสมบูรณ์ และทันสมัยเหมาะแก่การนำไปใช้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เรียนที่จะพิจารณาคุณภาพของชิ้นงานและแฟ้มผลงาน

10. ขั้นยอมรับคุณค่าที่สมบูรณ์และนำเสนอผลงานด้านความภูมิใจ (respect accomplishments and show with pride)

การจัดเสนอแฟ้มผลงาน จะผนวกเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการของแฟ้มผลงานเพื่อให้ผู้เรียนเตรียมจัดแสดงนิทรรศการด้วยตนเอง แก่กลุ่มเป้าหมาย ผู้ปกครอง โดยการกำหนดเวลาที่แน่นอน เป็นการยอมรับคุณค่าอันเป็นกระบวนการที่จะส่งเสริมกำลังใจ และความสำเร็จของงานอย่างเป็นระบบ

Beattie (1994) และ Fowler (1996) ได้ศึกษาหลักการและขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานจาก โครงการ The mini-portfolio: locus of a successful performance examination และโครงการ An analysis of student portfolio use in higher education visual design instruction ประกอบด้วยกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน 6 ขั้นตอน สอดคล้องกับ วิชัย วงศ์ใหญ่ (2541) และ อภรณ์ บางเจริญพระพงศ์ (2541) คือ

1. การวางแผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนนี้จัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก เนื่องจากจะต้องมีการเตรียมตัวของครูผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานสามารถบรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของแฟ้มสะสมงาน โดยร่วมกันกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและเกณฑ์การประเมินเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความสนใจและความพยายามที่จะศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้น ๆ โดยกำหนดขั้นตอนแรกว่า ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของแฟ้มสะสมงาน กำหนด

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพหรือคุณลักษณะตามที่จุดประสงค์รายวิชากำหนดหรือเหมาะสมกับสภาพชีวิตจริงในสังคม ในขั้นตอนนี้มีการวางแผนดังนี้

1.1 การเตรียมตัวของผู้สอน

1.1.1 ศึกษาหลักสูตร คำอธิบายรายวิชาและจุดมุ่งหมายของวิชา ระเบียบวิธีการประเมินผลการเรียน สภาพการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

1.1.2 กำหนดจุดมุ่งหมายของแฟ้มสะสมงานให้ครอบคลุมข้อ 1.1.1 โดยระบุให้ชัดเจนว่า ต้องการให้ผู้เรียนสะท้อนความสามารถหรือสมรรถภาพได้บ้าง

1.1.3 กำหนดโครงสร้างของแฟ้มสะสมงาน จัดทำแผนการสอน โดยคำนึงถึงหลักสูตร จุดมุ่งหมายรายวิชา และจุดมุ่งหมายของแฟ้มสะสมงาน

1.2 การเตรียมตัวผู้เรียน

1.2.1 ผู้เรียนควรทราบเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของรายวิชาและเนื้อหาวิชา

1.2.2 ผู้เรียนควรทราบเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลและการปฏิบัติกิจกรรม

1.3 ดำเนินการเรียนการสอน ที่ครูผู้สอนมีขั้นตอนการสอนแบบแก้ปัญหา ดังนี้

1.3.1 ตั้งวัตถุประสงค์และกำหนดขอบเขตของปัญหา

1.3.2 ค้นหาและรวบรวมข้อมูล

1.3.3 วิเคราะห์ข้อมูลให้เป็นแบบร่าง

1.3.4 คัดเลือกแบบร่างที่ดี

1.3.5 ทดลองปฏิบัติตามที่วางแผน

1.3.6 ปรับปรุงแก้ไขที่บกพร่อง

1.3.7 สังเคราะห์สรุปเป็นผลงาน

1.3.8 ประเมินผลผลงาน

2. การรวบรวมผลงาน

ขั้นตอนนี้เป็นการรวบรวมผลงานหรือชิ้นงานที่เกิดขึ้นในขณะที่มีกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการวางแผนการปฏิบัติงานของผู้เรียน ดังเช่น วิชัย วงศ์ใหญ่ (2541) กล่าวถึงขั้นตอนแรกที่เป็นหลักในการจัดทำแฟ้มสะสมงานคือการรวบรวมผลงาน และจากการทดลองโครงการ An analysis of student portfolio use in higher education visual design instruction (Fowler, 1996) ที่ได้ให้ผู้เรียน

ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้และรู้จักการแก้ปัญหาได้ด้วยการปฏิบัติงาน ดังนั้นครูผู้สอนจึงควร กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงถึงผลงานการเรียนรู้ที่จะเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน

3. การคัดเลือกผลงาน

ผู้เรียนจะเป็นผู้คัดเลือกผลงานเพื่อจัดเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน โดยอาศัยคำแนะนำของครูผู้สอน ผู้เรียนจะต้องพิจารณาผลงานทุกชิ้นอย่างรอบคอบ เพื่อให้ผลงานที่ได้ ครอบคลุมถึงสมรรถภาพที่ต้องการและกระบวนการเรียนรู้ ขั้นตอนจึงแสดงถึงการพัฒนาระบวนการตัดสินใจของผู้เรียน ดังเช่นการทดลองในโครงการ The mini-portfolio: locus of a successful performance examination ของ Beattie (1994); วิชัย วงศ์ใหญ่ (2541) และ อภรณ์ บางเจริญพรพงศ์ (2541) ที่กล่าวว่าผู้เรียนจะต้องเลือกผลงานที่เป็นตัวแทนสมรรถภาพที่กำหนดหรือผลงานที่แสดงถึงกระบวนการแก้ปัญหาในกระบวนการทำงาน เพื่อคัดเลือกผลงานนั้น บรรจุไว้ในแฟ้มสะสมงาน

4. การสะท้อนข้อมูลย้อนกลับผลงาน

เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับฟังความคิดเห็น การวิจารณ์ผลงานจากครูผู้สอนและเพิ่มร่วมชั้น เป็นประสบการณ์ตรงที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลายขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาผลงาน กระบวนการการทำงานหรือกระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้และจะเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น ถ้าหากผู้เรียนได้มีโอกาสบรรยายหรืออภิปรายผลงานของตนเองในรูปของข้อความหรือคำพูด ซึ่งเป็นการทบทวนความคิด การวางแผนและกระบวนการแก้ปัญหาของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงประสิทธิภาพในการสร้างผลงาน รวมถึงการแก้ปัญหาในการทำงานได้ดียิ่งขึ้น ดังเช่น โครงการ An analysis of student portfolio use in higher education visual design instruction ของ Fowler (1996) ที่ได้กล่าวถึงการให้ผู้เรียนได้เขียนสะท้อนความรู้สึกของตนเองที่มีต่อการทำงานแต่ละชิ้นหลังจากที่ทำงานเสร็จสมบูรณ์แล้ว หรือภาพรวมที่มีต่อแฟ้มสะสมงาน

5. การตรวจสอบความสามารถของตนเอง

การประเมินผลเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความสามารถของตนเองหรือการประเมินตนเอง สามารถทำได้โดยการให้เกณฑ์การให้คะแนน (rubric) ที่ครูผู้สอนและผู้เรียนได้ร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยให้ครูผู้สอน ผู้เรียน และเพื่อนร่วมชั้นเป็นผู้ประเมิน ทำให้ผู้เรียนรับทราบจุดเด่น จุดด้อยในการทำงานของตนเองเพื่อเป็นการเสริมแรงและสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนอีกด้วย โดย Beattie (1994) และ Fowler (1996) ได้กล่าวถึงการให้ครูผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นช่วยกันพิจารณาหรือประเมินผลงานรวมถึงการร่วมกัน

แสดงความคิดเห็นต่อผลงานของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลเพิ่มเติม และทำให้ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาผลงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

6. การประเมินแฟ้มสะสมงาน

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญเพราะเป็นการตีค่าหรือสรุปถึงคุณภาพหรือความสามารถของผู้เรียน โดยใช้แฟ้มสะสมงานช่วยในการประเมินวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและจิตพิสัย ซึ่งแสดงลักษณะนิสัยในการทำงาน การแสดงความรู้สึกจากการทำงานแฟ้มสะสมงานและการเก็บรวบรวมผลงานในแฟ้มสะสมงาน ซึ่งเป็นการประเมินในบริบทของกระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน โดยเน้นที่พัฒนาการส่วนบุคคลมากกว่าที่จะนำไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น ดังนั้น ในคะแนนของการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในส่วนนี้จึงไม่มีความจำเป็นในการนำผลคะแนนมารวมเพื่อคิดเป็นเกรดหรือผลการเรียน

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับแบบตรวจสอบรายการประเมิน

สมพงษ์ บัณฑิต (2548) ได้กล่าวถึง แบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (key evaluation checklist or evaluation checklist) เป็นเครื่องมือในการประเมินสำหรับใช้ตรวจสอบการดำเนินการประเมินหลาย ๆ ประเภท ทั้งการประเมินโครงการ การประเมินแผนงาน การประเมินองค์กร การประเมินบุคคล และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานอื่น ๆ ได้อีก เช่น แบบตรวจสอบรายการสำหรับการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการ แบบตรวจสอบรายการสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น เป้าหมายของแบบตรวจสอบรายการประเมิน คือ ช่วยทำให้การประเมินหรือการทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ผู้วิจัยขอเสนอในประเด็นเกี่ยวกับ แนวคิดของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก ประโยชน์ของแบบตรวจสอบรายการ การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการเพื่อใช้ในการประเมิน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำแบบตรวจสอบรายการประเมินไปใช้ในการประเมิน ตามลำดับ

4.1 ลักษณะของแบบตรวจสอบรายการประเมิน

แบบตรวจสอบรายการประเมิน (evaluation checklist) เป็นชุดของข้อรายการที่นำมาใช้ในงานประเมิน ซึ่งชุดรายการเหล่านี้ครอบคลุมกิจกรรมการประเมินทุกส่วนตามมิติที่ต้องการประเมิน โดยให้ความสำคัญในมิติคุณค่าของกิจกรรมเหล่านั้น ลักษณะของรายการตรวจสอบในแบบตรวจสอบรายการประเมินจะแสดงออกถึงพฤติกรรมหรือการปฏิบัติทางด้านการประเมิน การดำเนินการประเมินตามแบบตรวจสอบรายการประเมินจะช่วยพัฒนางานประเมินให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (Scriven, 1991)

(Scriven, 1991 อ้างถึงใน สมพงษ์ บัณฑิต, 2548) ได้เสนอแนวคิดของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก เพื่อใช้ตรวจสอบการประเมิน โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจก่อนการประเมิน จนถึงขั้นการวิเคราะห์และการนำผลการประเมินไปใช้ เขาเสนอกรอบของการตรวจสอบรายการประเมินหลักที่ครอบคลุมสาระต่าง ๆ ของกิจกรรมการประเมิน ทั้งหมด 15 ด้าน ดังนี้

(1) ภูมิหลังและบริบทของการประเมิน เป็นการศึกษาประวัติความเป็นมา และพื้นที่ทำงานของโครงการ ระบุผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลัก ความสามารถในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบายของแหล่งทุนสนับสนุน หลักการ แนวคิดของโครงการ ผลของการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินที่เคยทำมาก่อน ตลอดจนผลกระทบของโครงการ

(2) การบรรยายลักษณะการประเมิน เป็นการบรรยายรายละเอียดของโครงการใน 4 ด้านคือ 1) ธรรมชาติของโครงการ 2) ส่วนประกอบ หน้าที่และความสัมพันธ์ขององค์กร 3) ระบบการสื่อสารในโครงการ และ 4) ระบบการสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐานของโครงการ

(3) ผู้บริโภคของการประเมิน ได้แก่กลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบทางตรงและทางอ้อมจากการประเมิน ทั้งในระดับบุคคล หรือระดับองค์กร

(4) ทรัพยากรของการประเมิน ได้แก่สิ่งที่สามารถจัดหามาได้โดยนักประเมินสำหรับใช้ในการประเมิน เช่น เวลา สถานที่ ความเชี่ยวชาญ ความรู้ มุมมองของกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง อาสาสมัครสมาชิกของชุมชน และแหล่งให้การสนับสนุนอื่น ๆ

(5) คุณค่าของการประเมิน เป็นข้อสรุปทางการประเมิน ตามมาตรฐานทางด้านกฎหมาย ศีลธรรมจรรยา การเมือง การบริหารจัดการ วิทยาศาสตร์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นที่ยอมรับและนำไปเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง

(6) กระบวนการประเมิน เป็นการตีค่าของทุกสิ่งที่เกิดขึ้นของโครงการก่อนที่จะเกิดผลลัพธ์ที่แท้จริง โดยเฉพาะเป้าหมาย แผนแบบ การนำโครงการไปปฏิบัติ การจัดการ ขั้นตอนการปฏิบัติและผลผลิตที่เกิดขึ้นด้วย

(7) ผลลัพธ์ของการประเมิน เป็นการประเมินผลกระทบของโครงการที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ทั้งผู้บริโภค บริบทอื่น ๆ โครงการอื่น อาจเป็นผลกระทบในระยะสั้นหรือระยะยาวก็ได้

(8) ความคุ้มค่าของการประเมิน เป็นการพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายของการประเมินทั้งในรูปของตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงินทั้งในทางตรงและทางอ้อม เช่น ค่าบำรุงรักษา ค่าเสียโอกาส ระยะเวลาและองค์ประกอบที่อาจเป็นไปได้ของการประเมิน

(9) การเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบเทียบทางเลือก ทั้งที่ยอมรับและไม่ยอมรับ ที่ได้จากการประเมินหรือค้นหาเพิ่มเติมก็ได้

(10) ความสามารถในการสรุปอ้างอิงผลการประเมิน เป็นการพิจารณาประโยชน์ของการประเมินเมื่อนำไปใช้ในบริบทอื่นในลักษณะเดียวกัน ทั้งในเช่นระยะเวลาเดียวกันหรือต่างกัน

(11) ความสำคัญของการประเมินโดยรวม พิจารณาการรวมผลการประเมินแต่ละจุดย่อย ๆ เป็นผลการประเมินทั้งหมด อาจอยู่ในรูปของโปรไฟล์ หรือข้อสรุปมิติที่เป็นเอกมิติ

(12) ข้อเสนอแนะ เป็นการพิจารณาข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมิน มีประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือตัดสินใจมากน้อยเพียงใด

(13) การตัดสินใจผลการประเมิน ถ้านักประเมินสามารถทำการตัดสินใจผลการประเมินได้ข้อติชมหรือการตีค่าจะเป็นประโยชน์ต่อการขยายองค์ความรู้ ด้านการตัดสินใจ ด้านทรัพยากรและความรับผิดชอบ ด้านจริยธรรม เป็นต้น

(14) การรายงานและการสนับสนุน เป็นการนำไปสู่การสรุป ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการสรุปด้วยคำพูดหรือการเขียน การสรุปแบบสั้นหรือยาว รายงานต่อคนกลุ่มใด นำเสนอข้อเท็จจริงแบบเดี่ยวหรือกลุ่ม รูปแบบการรายงานเป็นแบบทางการหรือไม่เป็นทางการ

(15) การประเมินอภิमान เป็นการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน และการนำไปใช้ สามารถทำได้ในลักษณะต่าง ๆ คือ การใช้ผู้ประเมินภายนอก การใช้การประเมินตนเอง การใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินอภิमानแบบพิเศษ การทำการประเมินซ้ำ การประเมินด้วยวิธีการที่แตกต่างกันและการประเมินตามมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา

4.2 รูปแบบของแบบตรวจสอบรายการประเมิน

Scriven (2000 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2549) ได้กล่าวเกี่ยวกับรูปแบบของแบบตรวจสอบรายการประเมินไว้ว่า สามารถกระทำได้หลายรูปแบบ แบบแรก รายการแบบส่งผ้าซัก (laundry list) เป็นแบบตรวจสอบรายการที่ประกอบด้วยข้อรายการที่ผู้ประเมินสามารถดำเนินการตามข้อใดก่อนก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอน เหมือนการซักผ้า โดยจะใส่ผ้าชิ้นใดลงไปซักก่อนก็ได้ เพียงแต่ต้องระวังว่าต้องมีการแยกกองผ้า มิให้ผ้าสีตกเปื้อนกับผ้าขาว การจัดทำข้อรายการสำหรับในแบบตรวจสอบรายการจึงต้องมีการจัดหมวดหมู่ชัดเจน มิให้ข้อรายการต่างมิติอยู่ปนหรือทับซ้อน

แบบที่สอง แบบตรวจสอบรายการแบบเรียงลำดับ (sequential checklist) เป็นแบบตรวจสอบรายการที่ประกอบด้วยข้อรายการที่ต้องมีการดำเนินงานตามลำดับขั้นเหมือน flowchart การประเมินบางอย่างต้องมีการปฏิบัติงานตามลำดับขั้นก่อน หลังแบบเข้ม (strongly sequential checklist) จึงจะให้ผลการประเมินที่ถูกต้อง แต่การประเมินบางอย่างอาจดำเนินการเป็นขั้นต้นก่อนหลังแบบอ่อน (weakly sequential checklist) เช่นการประเมินคุณภาพของการประเมินตามมาตรฐาน

การประเมิน 4 ประการ นักวิชาการให้ความสำคัญกับการประเมินมาตรฐานด้านความถูกต้องก่อน แต่ นักวิชาการบางคนอาจให้ความสำคัญกับการประเมินด้านอรรถประโยชน์ก่อน เป็นต้น นอกจากนี้ แบบตรวจสอบรายการแบบทำซ้ำ (iterative checklist) ถือเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบ เรียงลำดับความสำคัญประเภทหนึ่ง โดยมีการตรวจสอบการดำเนินการตามรายการที่กำหนด และอาจ มีการวนกลับมาตรวจสอบรายการนั้นซ้ำใหม่ได้

แบบที่สาม แบบตรวจสอบรายการแบบวินิจฉัย (diagnostic checklist) เป็นแบบตรวจสอบ รายการที่ประกอบด้วยข้อรายการที่แสดงสิ่งที่ควรปฏิบัติ และข้อที่สามารถระบุเหตุปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานได้ด้วย

แบบที่สี่ คือแบบตรวจสอบรายการแบบเกณฑ์คุณภาพ (criteria of merit checklist: COMlist หรือ comlist) เป็นแบบตรวจสอบรายการที่ Scriven เห็นว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจากประกอบด้วย ข้อรายการสะท้อนเกณฑ์การประเมินคุณภาพของการประเมิน การตรวจสอบการดำเนินการนี้ จะทำให้ ทราบคุณภาพของการประเมินของการประเมิน ที่แสดงภาพรวมของการประเมินได้ด้วย การประเมิน อภิमानส่วนใหญ่อ้างอิงสร้างแบบตรวจสอบรายการแบบ COMlist

4.3 ประโยชน์ของแบบตรวจสอบรายการประเมิน

สมพงษ์ บัณฑิต (2548) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบตรวจสอบรายการ ว่าแบบตรวจสอบ รายการเป็นเครื่องมือสำหรับช่วยจำ การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการควรคำนึงถึงหลักที่ช่วยให้ช่วยให้ง่าย ต่อการจำ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติการใช้แบบตรวจสอบรายการจะช่วย เตือนด้านการมองข้ามหรือลืมองค์ประกอบสำคัญ เป็นการช่วยลดปัจจัยที่ทำให้การประเมินขาดความ น่าเชื่อถือ และลดความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากอคติของผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน (halo effect) ตลอดจนลดอิทธิพลของ roschach effect ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่บุคคลจะมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ตาม จุดมุ่งหมายที่ตนต้องการจากข้อมูลที่มีอยู่ การใช้แบบตรวจสอบรายการทำให้เกิดการพิจารณา รายละเอียดของการปฏิบัติแบบแยกส่วนในแต่ละมิติและสรุปผลที่เกิดขึ้นบนการอ้างอิงของคุณยพินิจที่ ได้จากมิติทั้งหมด (Scriven 1991, 2000 อ้างถึงใน สมพงษ์ บัณฑิต, 2548) จากข้อดีของแบบตรวจสอบ รายการที่ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่มีความซับซ้อนและต้องใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจใน ภาพรวม โดยการแยกความซับซ้อนออกเป็นส่วนย่อย ๆ ทำให้ได้สารสนเทศที่มีความลึกซึ้งและ เพียงพอ ทำให้สามารถตัดสินใจคุณภาพของงานได้ง่ายขึ้น และทำให้การตัดสินใจมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

แบบตรวจสอบรายการประเมินเป็นเครื่องมือที่ตัดสินคุณภาพของงานโครงการกิจกรรม ผลผลิตต่าง ๆ และยังเป็นใช้แนวทางในการวัดผลแบบตรวจสอบรายการไม่ต้องอาศัยทฤษฎีใด ๆ ใน การใช้ทฤษฎีต่าง ๆ จะมีการนำมาใช้บ้างในเรื่องของแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดจุดตรวจสอบ

(checkpoints) ซึ่งจะมีการจัดกลุ่มข้อความอยู่ภายใต้หัวข้อหรือส่วนประกอบที่มีความหมายและยังช่วยในด้านการตีความและการกำหนดน้ำหนักความสำคัญด้วยทำให้การกำหนดน้ำหนักสามารถทำได้ง่ายไม่ซับซ้อนนอกจากนี้แบบตรวจสอบรายการยังมีข้อดีที่สามารถสร้างได้ง่าย (Scriven, 1991, 2000 อ้างถึงใน สมพงษ์ ปันพูน, 2548)

ปัจจุบันแบบตรวจสอบรายการนิยมนำไปใช้ในการประเมินอภิमानโดยใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (Key Evaluation Checklist: KEC) เป็นเครื่องมือสำหรับใช้ประเมินตนเองในการประเมินทั่ว ๆ ไป (Scriven, 1991 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2549) นอกจากนี้ Scriven (2000 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2549) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการสร้างแบบตรวจสอบรายการว่าต้องคำนึงถึงจุดตรวจสอบ (checkpoints) 7 ประการคือ 1) บ่งชี้สถานภาพของคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) ข้อรายการครบถ้วน 3) ไม่ซ้ำซ้อน 4) มีความเหมาะสมในการกำหนดหัวเรื่องหลักและหัวเรื่องรองที่ใช้ในการประเมินโดยเน้นความสำคัญบทบาทหน้าที่ของแบบตรวจสอบรายการว่าต้องสะท้อนการทำงานด้านการประเมินในเรื่องใดบ้าง 5) มีความชัดเจน 6) มีความถูกต้องและ 7) สามารถวัดได้และให้ผลที่เชื่อถือรูปแบบของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักมีทั้งรูปแบบที่ให้เลือกตอบการประมาณค่าความสำคัญการตรวจสอบแต่ละจุดย่อยซึ่งมีตัวอย่างดังนี้

แบบเลือกตอบ สำหรับการตรวจสอบความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ

ข้อ	รายการตรวจสอบ	ผลการตอบ	
		ใช่	ไม่ใช่
1	การประเมินแบบเสริมพลังอำนาจเป็นรูปแบบหนึ่งของการประเมินแบบร่วมเมื่อร่วมพลัง		
2	วิธีการเสริมพลังอำนาจคือการฝึกอบรมให้เกิดความรู้ความเข้าใจ		
3	การประเมินแบบเสริมพลังมีเป้าหมายเพื่อช่วยบุคคลให้สามารถทำงานได้ด้วยตนเอง		

แบบประมาณค่าความสำคัญ ด้านความเหมาะสมของการนำแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจไปใช้

รายการ	ระดับความสำคัญ
_____ 1. การเตรียมความพร้อมครูผู้รับการเสริมพลังอำนาจ	3 มีความเหมาะสมมาก
_____ 2. การให้ความรู้และฝึกทักษะการประเมินแก่ผู้รับการเสริมพลังอำนาจ	2 มีความเหมาะสมปานกลาง
_____ 3. การอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมสนับสนุนผู้รับการเสริมพลังอำนาจ	1 มีความเหมาะสมน้อย

แบบตรวจสอบรายการแต่ละจุดย่อย(แบบให้คะแนนแบบรูปรีด) สำหรับการประเมิน
 อภิमानเพื่อตรวจสอบคุณภาพของโครงการประเมินตามมาตรฐานทางการประเมิน 4 ด้านในที่นี้
 ขอนำเสนอเพียงเกณฑ์ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ประเมินดังนี้

U2 ความน่าเชื่อถือของนักประเมิน					
☐ จัดหาผู้ประเมินที่มีความสามารถ					
☐ จัดหาผู้ประเมินที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไว้วางใจ					
☐ จัดหาผู้ประเมินที่รับรู้ความสนใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					
☐ จัดหาผู้ประเมินเพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างด้านต่างๆ					
☐ สามารถช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประเมินแผนและงานได้					
☐ จัดการอย่างเหมาะสมต่อข้อเสนอนะและการวิจารณ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					
☐ 6	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ต้องปรับปรุง

ที่มา: Stufflebeam (2000 อ้างถึงใน สมพงษ์ ปันนุณ, 2548)

4.4 การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการเพื่อใช้ในการประเมิน

Stufflebeam (2000 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2549) ได้พัฒนาแบบตรวจสอบรายการที่นำไปใช้ในงานประเมินมากมายหลายประเภททั้งในส่วนของการประเมินโครงการการออกแบบการประเมินการประเมินตามโมเดล CIPP การวางแผนและทำการประเมินการประเมินอภิमानการทำสัญญาการประเมินการเขียนรายงานการประเมินการประเมินบุคคล เป็นต้น นอกจากนี้ Stufflebeam ยังได้เสนอแบบตรวจสอบรายการสำหรับการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการและแบบตรวจสอบรายการสำหรับการพัฒนาให้องค์กรกลายเป็นองค์กรแห่งการประเมินในส่วนของแนวคิดแบบตรวจสอบรายการสำหรับพัฒนาแบบตรวจสอบรายการ (checklist development checklist: CDC) Stufflebeam(2000อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2549) ได้เสนอจุดหลักที่ต้องตรวจสอบจำนวน 12 จุด (checkpoints) ในแต่ละจุดตรวจสอบจะประกอบด้วยจุดตรวจย่อย ๆ อีกหลาย ๆ จุดตรวจสอบโดยคาดหวังว่ากลุ่มผู้ใช้จะได้นำแบบตรวจสอบรายการสำหรับการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการวางแผนและดำเนินการตามลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบตรวจสอบรายการได้เป็นอย่างดีโดยมีรายละเอียดดังนี้ (สมพงษ์ ปันนุณ, 2548)

(1) การกำหนดจุดเน้นของแบบตรวจสอบรายการเป็นการกำหนดขอบเขตเนื้อหาที่สนใจ จุดมุ่งหมายของการนำไปใช้พิจารณาและเขียนโครงร่างจากความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ศึกษา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสนทนาคู่กับผู้เชี่ยวชาญในขอบเขตเนื้อหาและปรับแก้ของแบบตรวจสอบรายการให้มีความชัดเจนและถูกต้อง

(2) การจัดทำรายการการตรวจสอบเป็นการจัดทำรายการอธิบายจุดที่ต้องตรวจสอบเพื่อ การกำหนดเกณฑ์เป็นอย่างดี กำหนดจุดที่ต้องตรวจสอบของการประเมินแต่ละจุดโดยย่อ เพิ่มรายละเอียดสำหรับจุดที่ต้องตรวจสอบต่าง ๆ และกำหนดความหมายให้กับรายการที่เพิ่มเข้าไป

(3) การจัดหมวดหมู่รายการสำหรับจุดตรวจสอบเขียนรายละเอียดคำอธิบายจุดที่ต้อง ตรวจสอบและความหมายลงในกระดาษขนาด 4x6 นิ้ว นำกระดาษที่มีข้อความมาจัดเรียงแยกเป็น หมวดหมู่ ระบุประเภทของจุดหลักในการตรวจสอบแต่ละประเภทแล้วจัดเป็นพวกไว้

(4) การกำหนดและเพิ่มเติมรายละเอียดของจุดตรวจสอบเป็นการกำหนดนิยามจุดที่ ตรวจสอบแต่ละประเภทและแนวคิดหลักที่สำคัญเขียนเหตุผลหลักสำหรับแต่ละประเภทของจุด ตรวจสอบระบุข้อควรระวังในการนำแบบตรวจสอบไปใช้ทบทวนจุดตรวจสอบแต่ละประเภทด้านความ ครอบคลุมความชัดเจนและความกระชับ

(5) การเรียงลำดับกลุ่มข้อความเป็นการเลือกการจัดอันดับที่มีผลต่อการนำแบบตรวจสอบ รายการไปใช้ระบุเหตุผลในการเลือกจัดลำดับและจัดหาการจัดลำดับของแต่ละจุดตรวจสอบในแต่ละ กลุ่ม

(6) การตรวจสอบแบบตรวจสอบรายการขั้นต้นเป็นการจัดเตรียมร่างสำหรับการตรวจสอบ ทบทวนนำผู้ที่ใช้ที่เป็นไปได้เข้ามาช่วยในการตรวจสอบทบทวนสัมภาษณ์ถึงข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพื่อให้ เกิดความเข้าใจในความต้องการและข้อเสนอแนะจัดทำประเด็นที่สำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการ นำไปใช้

(7) การปรับปรุงเนื้อหาของแบบตรวจสอบรายการเป็นการตรวจสอบและตัดสินใจวิธีการ ระบุปัญหาหรือประเด็นเรียบเรียงเนื้อหาในแบบตรวจสอบรายการใหม่

(8) การจัดทำร่างแบบตรวจสอบรายการเพื่อนำไปใช้เป็นการกำหนดกลุ่มข้อรายการ คะแนนรวมหรือผลที่ต้องการร่วมกับกลุ่มผู้ใช้ กำหนดน้ำหนักความสำคัญของแต่ละกลุ่มและแต่ละจุด ตรวจสอบย่อ ๆ กำหนดจุดตรวจสอบย่อยและกลุ่มของรายการตรวจสอบที่จะต้องได้คะแนนเป็นที่น่า พอใจกำหนดลักษณะของผลที่ของการนำแบบตรวจสอบรายการไปใช้และจัดทำแบบตรวจสอบ รายการตามข้อกำหนดทั้งหมด

(9) การประเมินแบบตรวจสอบรายการจากการทดลองใช้เป็นการพิจารณาผลการ ตรวจสอบทบทวนแบบตรวจสอบรายการของผู้เชี่ยวชาญนำแบบตรวจสอบรายการไปใช้กับ

กลุ่มเป้าหมายประเมินความถูกต้องความตรงประเด็นความครอบคลุมเนื้อหาความชัดเจน ความเหมาะสมในการนำไปใช้ ความประหยัดความสะดวกในการใช้ และความยุติธรรม

(10) การปรับปรุงและจัดพิมพ์แบบตรวจสอบรายการเป็นการพิจารณาและตรวจสอบผลการนำไปใช้อย่างเป็นระบบจัดพิมพ์แบบตรวจสอบรายการฉบับจริง

(11) การนำแบบตรวจสอบรายการไปใช้และเผยแพร่เป็นการนำแบบตรวจสอบรายการไปใช้เผยแพร่แบบตรวจสอบรายการในสื่อที่สะดวกต่อการนำไปใช้และขอความร่วมมือจากผู้ใช้ ให้ข้อมูลป้อนกลับ

(12) การทบทวนและปรับปรุงแบบตรวจสอบรายการเป็นระยะ ๆ เป็นการปรับปรุงแบบตรวจสอบรายการจากนำข้อมูลป้อนกลับให้มีความเหมาะสม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมิน ตามแนวคิดของ Stufflebeam (2000) ประกอบด้วยขั้นตอนการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินทั้งหมด 12 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดจุดเน้นและจุดตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการ 2) กำหนดข้อรายการ 3) จัดหมวดหมู่รายการสำหรับจุดตรวจสอบ 4) กำหนดรายการของจุดตรวจสอบ 5) เรียงลำดับจุดตรวจสอบ 6) ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้น 7) ปรับปรุงแบบตรวจสอบรายการ 8) จัดทำร่างแบบตรวจสอบรายการ 9) นำไปทดลองใช้ 10) ปรับปรุงและจัดพิมพ์แบบตรวจสอบรายการ 11) นำแบบตรวจสอบรายการไปใช้และเผยแพร่ และ 12) ทบทวนและปรับปรุงแบบตรวจสอบรายการเป็นระยะๆ โดยแบบตรวจสอบรายการที่พัฒนาขึ้นมีการตรวจสอบคุณภาพตามกรอบแนวคิดของ Bichelmeyer

Bichelmeyer (2003) ได้กล่าวถึงการจัดแบบตรวจสอบรายการ (Checklist for Formatting Checklist; CDC) โดยมีการตรวจสอบใน 5 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 บริบทของแบบตรวจสอบรายการ เป็นการตรวจสอบบริบทต่างๆของแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ ชื่อของแบบตรวจสอบรายการที่สะท้อนจุดมุ่งหมายของแบบตรวจสอบรายการได้อย่างชัดเจน และอธิบายวิธีการใช้แบบตรวจสอบรายการ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ใช้ เวลาในการใช้ วิธีใช้ การอ้างอิงที่ช่วยสนับสนุนการใช้ แหล่งติดต่อขอความช่วยเหลือในการใช้ ผู้พัฒนาแบบตรวจสอบรายการ

มิติที่ 2 เนื้อหาของแบบตรวจสอบรายการ เป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ในด้านเนื้อหา ความถูกต้องของเทคนิควิธี และคำศัพท์ที่ใช้ มีการกำหนดสิ่งสำคัญที่ผู้ใช้ต้องทำ ข้อความที่ใช้แสดงถึงการปฏิบัติที่เหมาะสม ความคงที่ของภาษาที่ใช้ ระบุคำเต็มคำย่อ ใช้คำที่เข้าใจง่าย แต่ละข้อมุ่งตรวจสอบลักษณะเดียว อาจยกตัวอย่างประกอบ เนื้อหาในแบบตรวจสอบรายการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลากหลาย ข้อรายการมีความชัดเจน

มิติที่ 3 โครงสร้างของแบบตรวจสอบรายการ เป็นการตรวจสอบการจัดหมวดหมู่ข้อรายการที่คล้ายกันให้อยู่ด้วยกัน การจัดลำดับข้อรายการ การใช้หมายเลขข้อรายการ การใช้เส้นคั่นกลุ่มรายการที่อยู่ต่างกลุ่มกัน การเน้นคำสำคัญให้ชัดเจน

มิติที่ 4 รูปลักษณะของแบบตรวจสอบรายการ เป็นการตรวจสอบการจัดรูปแบบในแบบตรวจสอบรายการที่มีประเด็นการตรวจสอบหรือแนวคิดหลัก โดยกำหนดให้สิ่งดังกล่าวอยู่ซ้ายของกระดาษ และคำอธิบายให้อยู่ด้านขวาหรือด้านข้างของแนวคิดหลัก

มิติที่ 5 การนำแบบตรวจสอบรายการไปใช้ประโยชน์ เป็นการตรวจสอบต้นฉบับของแบบตรวจสอบรายการที่มีการทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายทีละคน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ ปัญหาเรื่องการใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงทำการปรับปรุงแบบตรวจสอบรายการ และทดลองใช้จนกว่าผู้ใช้จะสามารถใช้แบบตรวจสอบรายการได้ตามจุดมุ่งหมาย

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการคือ ต้องพัฒนาอย่างรอบคอบ มีการตรวจสอบและการนำไปประยุกต์ใช้ แบบตรวจสอบรายการที่ดีต้องมีมาตรฐานและเกณฑ์ที่ชัดเจนและต้องช่วยให้ผู้ประเมินไม่ลืมเกณฑ์ที่สำคัญในการประเมิน และต้องส่งเสริมให้การประเมินมีความเป็นปรนัย มีความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิผล มากไปกว่านั้นแบบตรวจสอบรายการยังมีประโยชน์ในการวางแผน การกำกับติดตามการทำงานอย่างเป็นระบบ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและประเมินผลลัพธ์ที่ได้ ทั้งการประเมินความก้าวหน้า พัฒนาการ และการตัดสินใจ Stufferbeam (2000 อ้างถึงใน สีนีนากู ศรีพัฒนะพิพัฒน์, 2545) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการรายการ โดยมีจุดหลักที่ต้องทดสอบ 12 จุด (checkpoint) ในแต่ละจุดตรวจสอบหลัก จะมีจุดที่ต้องตรวจสอบเฉพาะอีกหลาย ๆ จุด โดยคาดว่าผู้ใช้แบบตรวจสอบรายการสำหรับการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการในการประเมิน (the checklist development checklist) จะมีประโยชน์ในการวางแผนและดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อพัฒนาและใช้แบบตรวจสอบรายการในการประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งจุดหลักที่ต้องตรวจสอบมี 12 จุด (checkpoint) ได้แก่

1. เน้นภาระหน้าที่ของแบบตรวจสอบรายการ
  - กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่สนใจ
  - กำหนดจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้
  - พิจารณาและเขียนโครงร่างจากความรู้และประสบการณ์ที่มี
  - ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - สนทนาและผู้คุยกับผู้เชี่ยวชาญในขอบเขตเนื้อหา

- ปรับเกณฑ์ของแบบตรวจสอบรายการให้ชัดเจนและถูกต้อง เช่น ให้ตรงประเด็น ครอบคลุมเนื้อหา ชัดเจน เป็นรูปธรรม ง่ายต่อการใช้ ประหยัด เหมาะสมที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และมีความยุติธรรม เป็นต้น
2. จัดทำรายการอธิบายจุดที่ต้องตรวจสอบ
- จัดทำรายการอธิบายจุดที่ต้องตรวจสอบสำหรับการกำหนดเกณฑ์เป็นอย่างดี
  - กำหนดจุดที่ต้องตรวจสอบเริ่มต้นของการประเมินแต่ละจุดโดยย่อ
  - เพิ่มเติมรายการอธิบายสำหรับจุดที่ต้องตรวจสอบต่าง ๆ เพื่อที่จะกำหนดคุณค่าขอบเขตเนื้อหาที่จะประเมิน
  - ให้ความหมายสำหรับแต่ละรายการที่อธิบายเพิ่มเติมลงไป
3. จำแนกและจัดประเภทจุดที่ต้องตรวจสอบ (checkpoint) ต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่
- เขียนคำอธิบายจุดที่ต้องตรวจสอบและความหมายลงบนกระดาษแข็งแต่ละแผ่นขนาด 4× 6 นิ้ว
  - นำกระดาษแข็งมาจัดเรียงเป็นหมวดหมู่แยกประเภทไว้
  - ระบุประเภทของจุดหลักในการตรวจสอบแต่ละประเภทแล้วจัดเป็นพวกไว้
4. กำหนดและเพิ่มเติมรายละเอียดประเภทของจุดที่ต้องตรวจสอบ
- ให้คำจำกัดความแต่ละประเภทจุดที่ต้องตรวจสอบ แนวคิดหลักการที่สำคัญ
  - เขียนเหตุผลสำหรับแต่ละประเภทของจุดที่ต้องตรวจสอบ
  - เสนอคำเตือนที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้จุดที่ต้องตรวจสอบที่จริงจังเกินไป
  - ทบทวนจุดที่ต้องตรวจสอบแต่ละประเภทเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา มีความชัดเจนและประหยัด
  - เพิ่มหรือลดจุดที่ต้องตรวจสอบ และเขียนจุดที่ต้องตรวจสอบใหม่ด้วยความเหมาะสม
5. ตัดสินใจจัดลำดับของประเภทจุดที่ต้องตรวจสอบ
- ตัดสินใจเลือกลำดับประเภทของจุดที่ต้องตรวจสอบเมื่อพิจารณาแล้วว่าจะมีความสำคัญเกี่ยวกับวิธีการใช้ของแบบตรวจสอบ

- เขียนเหตุผลสำหรับลำดับของประเภทจุดที่ต้องตรวจสอบที่เลือกมา
  - จัดลำดับของประเภทจุดที่ต้องตรวจสอบ
6. การทบทวนเบื้องต้นสำหรับแบบตรวจสอบรายการที่ได้มา
- เตรียมการทบทวนรูปแบบของแบบตรวจสอบรายการ
  - มีการรับรองจากผู้ใช้ที่มีศักยภาพเพื่อทบทวนและวิเคราะห์แบบตรวจสอบรายการ
  - สัมภาษณ์ผู้วิเคราะห์หรือนักวิจารณ์เชิงลึกเพื่อที่จะให้เข้าใจเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับจุดที่ต้องตรวจสอบและข้อเสนอแนะ
  - จัดประเด็นต่าง ๆ ที่สนใจไว้
7. แก้ไขและปรับปรุงเนื้อหาในแบบตรวจสอบรายการ
- ตรวจสอบและตัดสินใจแนวทางในการระบุประเด็น
  - เรียบเรียงเนื้อหาในแบบตรวจสอบรายการใหม่
8. เขียนเค้าโครงและรูปแบบของแบบตรวจสอบรายการเพื่อการนำไปใช้
- ตรวจสอบกับผู้ใช่ว่าประเภทของจุดที่ต้องตรวจสอบหรือคะแนนทั้งหมดที่กำหนดไว้เป็นที่ต้องการหรือไม่
  - ตรวจสอบกับผู้ใช้เกี่ยวกับความแตกต่างในการให้น้ำหนักประเภทของจุดที่ต้องตรวจสอบหรือจุดที่ต้องตรวจสอบแต่ละจุด
  - ตรวจสอบกับผู้ใช้ว่าจุดที่ต้องตรวจสอบบางจุดหรือประเภทของจุดที่ต้องตรวจสอบใดบ้างที่ต้องผ่านคะแนนที่เป็นที่พอใจของแบบตรวจสอบรายการทั้งหมด
  - ตรวจสอบกับผู้ใช้ในการนำเสนอผลลัพธ์ของแบบตรวจสอบรายการ
  - จัดรูปแบบของแบบตรวจสอบรายการบนฐานของการตัดสินใจดังกล่าวข้างต้น
9. ประเมินแบบตรวจสอบรายการ
- ทบทวนแบบตรวจสอบรายการที่ได้มาจากผู้ใช้และผู้เชี่ยวชาญ
  - รับรองหรือรับประกันจากผู้ใช้โดยนำแบบตรวจสอบรายการไปทดลองใช้ภาคสนาม

- โดยทั่วไปจะประเมินว่าแบบตรวจสอบจะมีความถูกต้อง ตรงประเด็น ครอบคลุมเนื้อหา ชัดเจน มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ประหยัด ง่ายต่อการใช้ และมีความยุติธรรมหรือไม่

10. หาช้อสรุปและข้อยุติของแบบตรวจสอบรายการ

- พิจารณาอย่างเป็นระบบ และทบทวนแบบตรวจสอบรายการตามข้อสรุปที่ได้จากการทดลองใช้ภาคสนาม
- พิมพ์แบบตรวจสอบรายการฉบับจริง

11. การประยุกต์ใช้และการเผยแพร่แบบตรวจสอบรายการ

- ประยุกต์ใช้แบบตรวจสอบรายการเพื่อใช้งานตามที่ตั้งใจ
- จัดทำแบบตรวจสอบรายการขึ้นมาเพื่อเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ เช่น วารสาร บทความทางวิชาการ หรือทาง web pages เป็นต้น
- เชิญชวนให้ผู้ใช้แบบตรวจสอบรายการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้พัฒนาแบบตรวจสอบรายการ

12. ทบทวน ตรวจสอบเป็นช่วง ๆ และปรับปรุงแก้ไขแบบตรวจสอบใหม่

- ให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งหมดที่ได้รับเพื่อทบทวนและปรับปรุงแก้ไขแบบตรวจสอบรายการ ณ ช่วงเวลาที่เหมาะสม

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2540) ได้ศึกษาการพัฒนาแฟ้มสะสมงานในการประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการใช้แฟ้มสะสมงานประเมินผลการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ศึกษาผลการใช้และคุณภาพการประเมินด้านความตรงและความเที่ยงกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 43 คน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาและค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิงผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

(1) แนวทางในการใช้แฟ้มสะสมงานประเมินผลการเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ ศึกษาสภาวะแวดล้อม กำหนดจุดมุ่งหมายของแฟ้มสะสมงาน และประสานสัมพันธ์ร่วมชื่นชม

(2) กระบวนการของแฟ้มสะสมงานช่วยทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ และสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมาก

(3) การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงานมีคุณภาพตามเกณฑ์การตัดสินคุณภาพการประเมินผลของลินน์ และคณะในระดับมากทุกรายการ มีความตรงตามสภาพโดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .94 ค่าความเที่ยงของผู้ให้คะแนนจำนวนสองคนเท่ากับ .97 ค่าความเที่ยงจากคะแนนที่ได้จากค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง เท่ากับ .6517

กมลวรรณ ตังธนากานนท์ (2547) ได้ทำการศึกษา การพัฒนากระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงานเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาแบบเต็มรูปในโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงานของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาแบบเต็มรูป โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และวิเคราะห์พัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาแบบเต็มรูปที่ได้จากการประเมินโดยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนของโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จำนวน 12 คน ในการดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยร่วมกับผู้บริหารและครูของโรงเรียนในการพัฒนากระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน แล้วทดลองใช้กระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน และวิเคราะห์พัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้จากการประเมินโดยแฟ้มสะสมงาน 3 ช่วง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงานที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ขั้นตอน 8 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน การเก็บรวบรวมผลงาน การคัดเลือกผลงาน การประเมินผลงานและคุณลักษณะของผู้เรียน การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงผลงาน การบูรณาการความรู้ที่ได้จากการทำงานและสร้างผลงาน การประเมินแฟ้มสะสมงานดีเด่น และการรายงานผลต่อผู้ปกครองผลการวิเคราะห์พัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนจากแฟ้มสะสมงาน 3 ช่วง พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และพัฒนาการการเรียนรู้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการมากกว่าพัฒนาการการเรียนรู้ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 01

ภัทราวดี มากมี (2543) ได้วิเคราะห์สภาพและกระบวนการใช้แฟ้มสะสมงานเพื่อประเมินนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพและกระบวนการใช้แฟ้มสะสมงานเพื่อประเมินนักเรียน

และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพและกระบวนการใช้แฟ้มสะสมงานกับลักษณะของโรงเรียน และภูมิหลังของครูโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างคือ ครู 625 คน ที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียน 150 แห่ง จากทุกสังกัดทั่วประเทศแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย และสถิติอนุมาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบक्रम เมอร์วี พอยท์ไบซีเรียลและการทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า

(1) ปริมาณการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินนักเรียนในปีการศึกษา 2543 ของครู เป็นดังนี้ ร้อยละ 68.8 ของกลุ่มครูที่เป็นผู้ใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินนักเรียน ร้อยละ 13.3 ของกลุ่มครู เป็นผู้ที่ไม่ใช่แฟ้มสะสมงานในการประเมินผู้เรียนในปีการศึกษา 2543 แต่เคยใช้ในอดีต และร้อยละ 17.9 ของกลุ่มครูที่ไม่เคยใช้แฟ้มสะสมงานประเมินนักเรียน

(2) การใช้แฟ้มสะสมงานของครูมีความสัมพันธ์กับลักษณะของโรงเรียนในด้านภูมิภาค ที่ตั้ง ระดับชั้นสูงสุดที่เปิดสอน เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและการประเมินผล ผู้กำหนดรูปแบบในการวัดและการประเมินผล นโยบายในด้านการวัดและการประเมินผล ขนาดและสังกัด และ มีความสัมพันธ์กับภูมิหลังของครูในด้านภูมิลาเนา การอบรมเทคนิคด้านการวัดและการประเมินผล สถานภาพ ตำแหน่งในปัจจุบัน ระดับการศึกษาสูงสุด อายุและประสบการณ์ในการสอน

(3) ในด้านกระบวนการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินนักเรียนในปีการศึกษา 2543 ของครู มีลักษณะ ดังนี้ ร้อยละ 24.4 ของกลุ่มครูมีกระบวนการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินนักเรียนครบ 10 ขั้นตอน โดยในทุกขั้นตอนเน้นบทบาทของนักเรียนและครูมากกว่าบทบาทของผู้ปกครอง

(4) การใช้กระบวนการครบทุกขั้นตอนมีความสัมพันธ์กับลักษณะของโรงเรียน ผู้กำหนดรูปแบบการวัดและประเมินผล การเคยเข้าร่วมโครงการและการได้รับการยกย่อง ระดับชั้นสูงสุดที่เปิดสอน ภูมิภาคที่ตั้ง กิจกรรมด้านการวัดและการประเมินผล สังกัด และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและการประเมินผล และมีความสัมพันธ์กับภูมิหลังของครูในด้านตำแหน่งในปัจจุบันระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพ อายุและประสบการณ์ในการสอน

Barton และ Collins (1994) ได้ศึกษาผลของการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินผลกับ นักศึกษาวิชาชีพครูระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยโรดไอส์แลนด์ จำนวน 40 คน ซึ่งเนื้อหาวิชา ประกอบไปด้วย การวินิจฉัยปัญหาในการอ่าน เทคนิคการสอนวรรณคดี และยุทธวิธีการสอนอ่าน โดย อาจารย์และนักศึกษาได้ร่วมมือกันกำหนดจุดมุ่งหมายของแฟ้มสะสมงาน ผลการศึกษาพบว่า ประสพผลสำเร็จค่อนข้างสูง เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ ในการสอนมาบ้างแล้ว การทำ

กิจกรรมต่างๆตามวิธีการประเมินผลจึงเป็นไปได้ด้วยดีและเป็นที่น่าพอใจของนักศึกษา การวัดและประเมินผลมีความตรงและผลที่ได้มีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง นักศึกษาจะให้การยอมรับมากถ้าการประเมินอยู่ในรูปคณะกรรมการหรือทีมงาน

Seitz และคณะ (2008) ได้ทำการศึกษาการใช้การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการประเมินผู้เรียน สำหรับครูโดยใช้กับเด็กเล็ก เพื่อให้เข้าใจว่าเด็กเล็กมีการพัฒนาและการเรียนรู้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือการประเมินที่มีประสิทธิภาพมาก และมีจุดแข็งตรงที่เป็นกระบวนการประเมินผู้เรียนที่ตรงตามสภาพจริงและตรงตามความสามารถของนักเรียน นักเรียน, สถานศึกษา, ผู้ปกครองและครูสามารถดูรายการผลงานที่นักเรียนเป็นผู้รวบรวมมาได้ บทความนี้จะอธิบายหลายด้านของระบบการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน: วัตถุประสงค์ของการจัดทำแฟ้มสะสมงาน, แฟ้มสะสมงาน, กระบวนการพัฒนาแฟ้มสะสมงานและวิธีการใช้แฟ้มสะสมงาน

Birgin และคณะ (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีพหุปัญญา ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและเป็นพื้นฐานต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลด้วยเหตุนี้วิธีการประเมินทางเลือกที่มีความจำเป็นในการประเมินทั้งกระบวนการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ผลงานปัจจุบันเป็นหนึ่งในเทคนิคการประเมินทางเลือกที่ใช้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่นคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์จะทำในรูปแฟ้มสะสมงานซึ่งวัตถุประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้เพื่อนำวิธีการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานซึ่งเป็นที่นิยมใช้ในบริบทการศึกษาในปัจจุบันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นี้ข้อมูลบางส่วนของแฟ้มสะสมงานเช่นคำจำกัดความของกระบวนการการพัฒนาแฟ้มสะสมงาน, การเลือกสรรผลงาน, บริบท, ข้อดีและข้อเสียนอกจากนี้ยังมีการนำเสนอวิธีการประเมินแฟ้มสะสมงานเปรียบเทียบกับวิธีการประเมินทั่วไปในแง่มุมต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อใช้ประโยชน์จากวิธีการประเมินแฟ้มสะสมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Hope (2004) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแฟ้มสะสมงานนักเรียนว่าเดิมนั้นแฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือทางทัศนศิลป์เพื่อจัดแสดงความสำเร็จของศิลปินและผลงานในปัจจุบันแฟ้มสะสมงานได้มีการใช้อย่างแพร่หลายในห้องเรียนและพบว่ามีการใช้มากทั้งครูและนักเรียนซึ่งเป็นการศึกษาในรูปแบบผลงานที่เป็นกระดาษและผลงานอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งครูและนักเรียนจะเป็นผู้ประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนของการทำงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะผลงานหรือกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานซึ่งแฟ้มสะสม

งานเปรียบเสมือนกระจกที่ทำให้เข้าใจถึงประสิทธิภาพของนักเรียนงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ paper portfolio กับ electronic portfolio

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาแนวทางและกระบวนการที่ใช้ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในรายวิชาต่างๆ ซึ่งเน้นการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) ในด้านความรู้ ทักษะ และพัฒนาการที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ว่ามีแนวทางการประเมินอย่างไร มีขั้นตอนที่ใช้ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอย่างไร และศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนภายหลังการประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงาน รวมถึงสภาพการประเมินและกระบวนการใช้แฟ้มสะสมงานเพื่อประเมินนักเรียนครูโดยทั่วไป นอกจากนี้ยังศึกษาเกี่ยวกับแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นทางเลือกใหม่ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน

สินีนานู ศรีพัฒนพิพัฒน์ (2545) ได้ทำการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักเพื่อประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์และกำหนดข้อรายการที่สะท้อนวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนที่เหมาะสมตามหลักการของการประเมิน 2) สร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (KEC) 3) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (KEC) ที่พัฒนาขึ้น 4) เพื่อเปรียบเทียบระดับความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดที่ต่างกัน โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหาร ครูอาจารย์ และผู้รับผิดชอบการประเมินภายในของโรงเรียนจากสังกัดต่าง ๆ ที่ได้จากการสุ่มจำนวน 25 แห่ง รวม 88 คนเก็บข้อมูลโดยใช้การศึกษาเอกสาร แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ วิเคราะห์แบบรายงานการประเมินตนเอง (SSR) และการสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สถิติภาคบรรยายและภาคสรุปอ้างอิง

ผลการวิจัย พบว่า แบบตรวจสอบรายการประเมินหลักได้พัฒนาขึ้นตามองค์ประกอบของการประเมินภายใน 5 องค์ประกอบ คือการวางแผนการประเมิน การเก็บข้อมูลและการประมวลผล การตรวจสอบการประเมิน การรายงานผลการประเมิน และการใช้ผลการประเมิน รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ แต่ละข้อมีรูปแบบการตอบเป็นข้อรายการย่อยที่สะท้อนวิธีการปฏิบัติด้านการประเมินภายในที่จำแนกเป็น 4 ระดับ โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (scoring rubric) คุณภาพของการปฏิบัติงาน ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักพบว่ามีความตรงตามเนื้อหาและความตรงตามสภาพ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .94 นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ใช้ในโรงเรียนเห็นว่าแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักให้ประโยชน์มากที่สุดในการปรับปรุงการออกแบบการประเมินภายใน

และยังพบว่าผู้ใช้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการออกแบบการประเมินภายในพบว่าโรงเรียนออกแบบการประเมินภายในได้ตามมาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องในระดับปานกลาง ความเหมาะสมของการประเมินภายในระหว่างสังกัด พบว่ามีความแตกต่างกัน โดยที่สังกัด กทม เทศบาล มีความเหมาะสมมากกว่า สปช และ สช

สมพงษ์ บั๊นหูน (2548) ได้พัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจเพื่อพัฒนาทักษะการประเมินของครูและนักเรียน โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง ตรวจสอบคุณภาพและผลการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจในการพัฒนาทักษะการประเมินของครูและนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนจำนวน 2 โรงเรียนและ 3 คน ระดับชั้นละ 1 คน รวม 6 คน และกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 130 คน การดำเนินการวิจัยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับนักวิจัย เพื่อพัฒนาแบบตรวจสอบรายการ การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การสังเกตพฤติกรรม การประเมินตนเอง และการประเมินผลงาน มีการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลายวิธีด้วยการคำนวณสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของเคนดอลล์ (Kendall's coefficient of concordance: W) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบอันดับที่ของสเปียร์แมน (spearman rank-order correlation coefficient: ρ) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ความถี่และร้อยละ และนำเสนอด้วยการบรรยายประกอบโปรแกรมไฟล์พัฒนาการของครูและนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่าแบบตรวจสอบรายการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ มี 2 องค์ประกอบคือ มโนทัศน์เกี่ยวกับการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ และการปฏิบัติงานด้านการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ โดยมีจุดตรวจสอบรวมทั้ง 38 จุด แต่ละจุดตรวจสอบมี 5 ข้อรายการ รวมทั้ง 190 ข้อรายการ แบบตรวจสอบรายการมีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC $\geq 0.80-1.00$) จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ และความเที่ยงระหว่างผู้ประเมินอยู่ในระดับที่น่าเชื่อถือ ($W=0.67$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05) ผลการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจพบว่าครูมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการประเมินและทักษะการประเมินเพิ่มขึ้น และนักเรียนมีทักษะการประเมินเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน

Pinto (2008) ได้พัฒนาแบบตรวจสอบรายการสำหรับการประเมินคุณภาพการให้บริการในห้องสมุด ตามปรัชญาล่าสุดในการประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษาในทวีปยุโรปซึ่งการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการเพื่อประเมินคุณภาพของการให้บริการในห้องสมุดซึ่งรายการตรวจสอบขึ้นอยู่กับเอกสารและงานวิจัยที่ทำการศึกษามากมายซึ่งเกี่ยวกับงานวิจัยในเรื่องคุณภาพโดยทั่วไป แต่ก็

เป็นการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับบริการเพื่อให้สามารถใช้กับทุกประเภทของห้องสมุดรายการตรวจสอบจะกำหนดไว้บนพื้นฐานของหกเกณฑ์ (ลักษณะ, คุณภาพ, มาตรฐานทางความคิดเห็น, การเข้าถึง, การแพร่และรับรอง) ซึ่งแบ่งออกเป็น 21 ตัวแปรรายการตรวจสอบได้ดำเนินการโดยใช้การสุ่มและพบว่าควรมีการปรับปรุงการให้บริการในห้องสมุด

Morgan และคณะ (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบตรวจสอบรายการโดยใช้เทคนิคเดลฟายเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการจัดการฝึกอบรมแพทย์โดยใช้สถานการณ์จำลอง โดยการสอบถามวิสัญญีแพทย์ 5 คน เพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการที่มีการรวบรวม เรียบเรียงเพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการและผู้ประเมินอิสระ 4 คน ใช้รายการตรวจสอบเพื่อประเมินการจัดการสถานการณ์จำลองสองจากนั้นหาค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างห้องเรียน และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนความแปรปรวน (ANOVA) เพื่อประเมินความแตกต่างของปัญหาระหว่าง 2 สถานการณ์

ผลการวิเคราะห์ พบว่า แบบตรวจสอบรายการมีรายการตรวจสอบรวม 131 รายการ 1 สถานการณ์และ 126 รายการ 2 สถานการณ์ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมินมีค่า .921 สำหรับ 1 สถานการณ์และมีค่า .903 สำหรับ 2 สถานการณ์ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในปัญหาระหว่างสถานการณ์

Hartshome และ คณะ (2008) ได้พัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อศึกษาการใช้และคุณค่าของการพัฒนาเว็บไซต์ของโรงเรียนประถมศึกษา โดยการศึกษาระยะเวลาหลายปีในการศึกษาเว็บไซต์โรงเรียนเพื่อดูประสิทธิภาพในการพัฒนาในการตรวจสอบนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเป้าหมายและหน้าที่ของเว็บไซต์โรงเรียนและใช้รากฐานของ การออกแบบเว็บไซต์ที่มีประสิทธิภาพมาพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน จากนั้นใช้เกณฑ์เหล่านี้เป็นตัวอย่างสุ่มเว็บไซต์เพื่อระบุขอบเขตที่มีคุณสมบัติที่สำคัญเด่นชัดซึ่งส่วนใหญ่เว็บไซต์โรงเรียนประถมศึกษาจะมีผลการประเมินที่ดีในส่วนของการออกแบบเบื้องต้น แต่ผลการประเมินไม่ดีสำหรับโครงสร้างการออกแบบองค์ประกอบทั่วไปและซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงเว็บไซต์ของโรงเรียนประถมศึกษา

Otting และคณะ (2006) ได้ศึกษาเกี่ยวกับงานและปัญหาในการเรียนรู้โดยใช้ problem-based learning (PBL) โดยการวิเคราะห์โครงสร้างและกระบวนการเรียนรู้ คุณภาพของปัญหาในการเรียนรู้โดยใช้ problem-based learning (PBL) ถือเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้

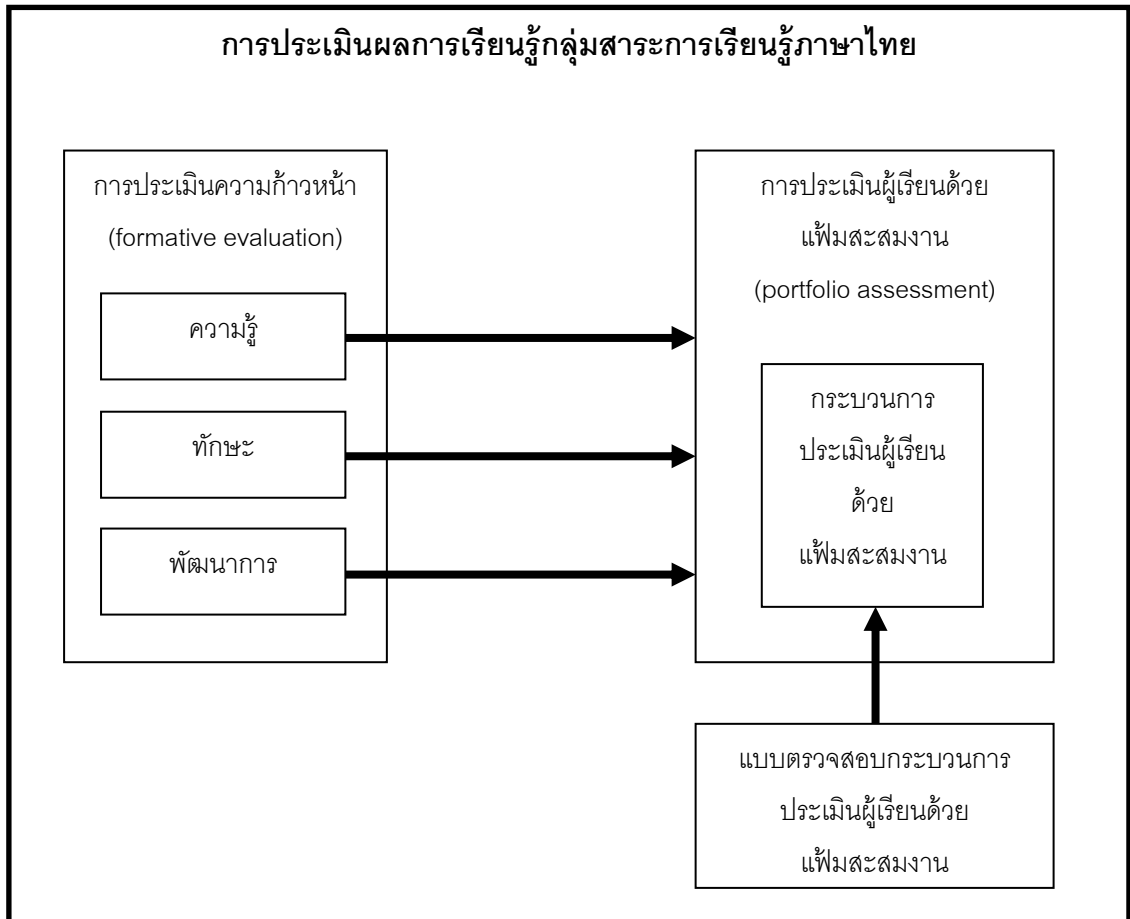
ส่วนบุคคลและร่วมเรียนรู้ แม้ว่า การเรียนรู้โดยใช้ PBL จะเป็นที่ยอมรับแต่ก็ยังคงขาดงานวิจัยในการพัฒนาการประเมินผลงาน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการประเมินผลงานในการเรียนรู้โดยใช้ PBL แบบตรวจสอบรายการต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 2 ข้อคือ สนับสนุนการออกแบบการเรียนการสอนในการสร้างผลงานที่เหมาะสมและจะมีเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้กับการประเมินผลงาน ในการเรียนรู้โดยใช้ PBL ข้อมูลในการศึกษารวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาและอาจารย์ในโปรแกรมการจัดการโรงแรม ประกอบด้วยรายการตรวจสอบ 94 รายการในด้านของความสำคัญและประสิทธิภาพ ครอบคลุม 9 ลักษณะของผลงานในการเรียนรู้โดยใช้ PBL พบว่า เครื่องมี 44 รายการและ 6 ปัจจัยที่ครอบคลุมลักษณะผลงานในการเรียนรู้โดยใช้ PBL

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบตรวจสอบรายการ พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่จะมีการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อนำมาพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามทฤษฎีหรือกระบวนการประเมิน เมื่อพัฒนาแบบตรวจสอบรายการแล้ว จึงดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมิน (KEC) ที่พัฒนาขึ้น และนำไปเก็บข้อมูลจริงเพื่อวิเคราะห์สภาพหรือเปรียบเทียบคุณภาพตามตัวแปรต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษา

ตอนที่ 6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน การประเมินผลตามสภาพจริง สาระการเรียนรู้แกนกลาง รายวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษา และการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน กล่าวถึงการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน (formative evaluation) โดยใช้แฟ้มสะสมงานในรายวิชาภาษาไทยนั้น จะครอบคลุมการประเมินใน 3 ด้าน คือ ความรู้ทางภาษา ทักษะทางภาษา และพัฒนาการทางภาษา โดยใช้กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ขั้นตอนที่ใช้มีความแตกต่างกันออกไปตามที่ครูผู้สอนกำหนด จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ช่วยตรวจสอบ ลำดับ และบันทึกหลักฐาน การปฏิบัติของครูการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยจึงใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อนำมาพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย นอกจากนี้งานวิจัยได้มุ่งศึกษาคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินดังกล่าว ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย

แฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ระยะที่ 2 การพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย

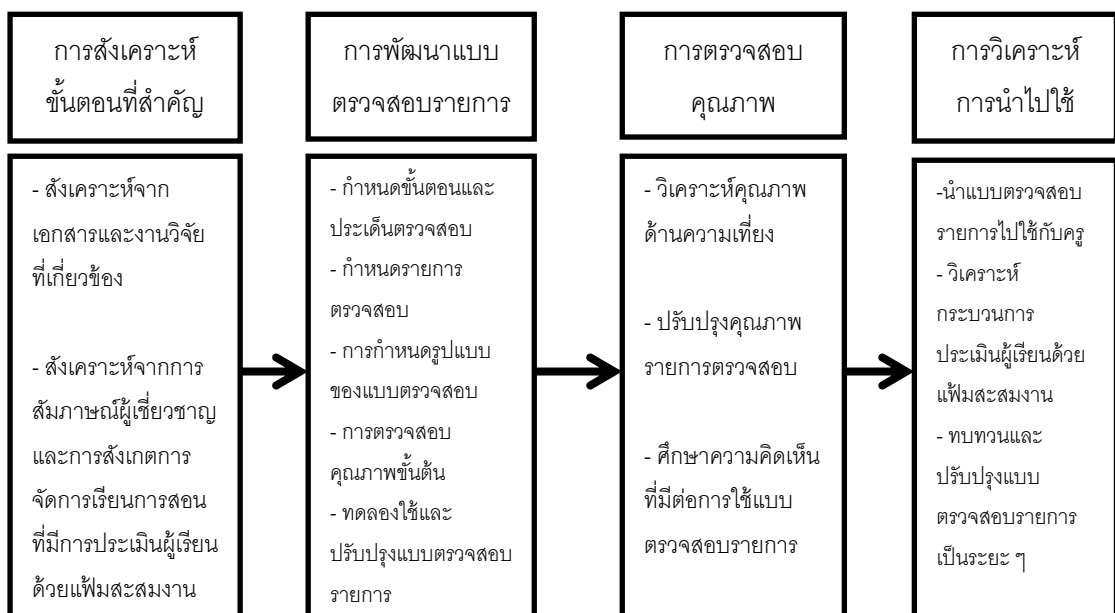
แฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ระยะที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ

ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ระยะที่ 4 การวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร นำเสนอดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนในการวิจัย

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย แฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ผู้วิจัยมุ่งสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อนำขั้นตอนที่สำคัญที่สังเคราะห์ได้ไปกำหนดขั้นตอน ประเด็นตรวจสอบและรายการตรวจสอบ ในการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 การสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เพื่อนำผลไปเป็นกรอบในการพัฒนาแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต ในการศึกษาเชิงคุณภาพ และเป็นกรอบในการเปรียบเทียบผลจากการสัมภาษณ์และสังเกตการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนและครูระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 คน โดยใช้การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (informal interview) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนหรือกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานระหว่างการเรียนการสอน (formative evaluation) เพื่อแสดงให้เห็นความก้าวหน้าในด้าน ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน รายวิชาภาษาไทยเพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่จะแสดงให้เห็นถึง ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับมหาบัณฑิตขึ้นไป ในสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
- (2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษา โดยมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 3 ปี
- (3) เป็นผู้ที่มีผลงานด้านวิชาการ เอกสาร ตำรา หนังสือ เกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน โดยมีแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้
  - มีขั้นตอนสำคัญใดบ้างที่ครูควรใช้ในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
  - มีขั้นตอนสำคัญใดบ้างในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียนได้

- ในแต่ละขั้นตอนในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร

- ในแต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมใดบ้างที่สามารถสะท้อนให้เห็น ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้

1.3 การสังเกตการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative method) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานว่ามีขั้นตอนสำคัญเป็นอย่างไร ที่แสดงถึงความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียนโดยสังเกตการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ดำเนินการโดยครู ใน 2 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกโรงเรียน โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียนดังนี้

(1) โรงเรียนที่คัดเลือกจะต้องโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ภายใต้สังกัดกรุงเทพมหานคร

(2) โรงเรียนที่คัดเลือกต้องมีการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

(3) โรงเรียนที่คัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบในการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้คัดเลือกโรงเรียนจำนวน 2 โรงเรียนโดยประยุกต์ใช้การเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (snowball sampling) โดยสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ ผลการคัดเลือก ได้แก่ โรงเรียนวัดสามัคคีสุทธาวาสและโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๕ เพื่อทำการศึกษาในขั้นตอนต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

การสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยผู้วิจัยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร เพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้ในการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (informal interview) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured Interview) ในการการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครูดังนี้

- มีขั้นตอนใดบ้างที่ครูใช้ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

- ในแต่ละขั้นตอนในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ครูมีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง
- มีขั้นตอนใดบ้างในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน
- ในแต่ละขั้นตอนในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร
- มีความจำเป็นเพียงใดที่ครูต้องใช้ขั้นตอนดังกล่าวในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
- ในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ขั้นตอนต่าง ๆ สามารถแสดงให้เห็นความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร

2.3 แบบสังเกต (observation) ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตประกอบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนหรือกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานระหว่างการเรียนรู้การสอน (formative evaluation) เพื่อแสดงให้เห็นความก้าวหน้าในด้าน ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน รายวิชาภาษาไทย เพื่อนำไปใช้ในชั้นการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้กรอบการสังเกตของ Loftlan (1971; อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวนิช, 2539) ซึ่งกรอบที่ใช้ในการสังเกตมีดังนี้

2.3.1 การกระทำ (act) คือ พฤติกรรมการแสดงออกตามปกติ หรือเป็นการใช้ชีวิตประจำวันที่เป็นกิจกรรมปกติทั่วไป เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูกับผู้เรียนเพื่อร่วมกันวางแผนเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน พฤติกรรมของครูประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน พฤติกรรมของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน

2.3.2 กิจกรรม (activities) คือ การกระทำที่เป็นกระบวนการ มีขั้นตอน เช่น การเก็บรวบรวม คัดเลือก และประเมินผลงานหรือขั้นตอนอื่น ๆ ที่ครูใช้ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

2.3.3 ความหมาย (meaning) คือ การให้ความหมายกับการกระทำ หรือกิจกรรม ซึ่งการกระทำหรือไม่กระทำกิจกรรมบางอย่างสามารถบ่งชี้ถึงความเชื่อและทัศนคติของบุคคลนั้นเกี่ยวกับเรื่องนั้นได้ นอกจากนี้ยังสังเกตคำพูดที่แสดงออก เช่น การวางแผนในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ครูพิจารณาจากสิ่งใด ครูจะทำการใดในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่จะแสดงถึงความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน

2.3.4 ความสัมพันธ์ (relationship) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่าง ๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนเกี่ยวกับขั้นตอนที่คณะครูใช้ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนในการให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนการประเมินแฟ้มสะสมงานที่ครูเลือกใช้ ที่จะสะท้อนให้เห็น ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน

2.3.5 การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (participation) คือ การให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานฯ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ของครูและผู้เรียน เนื่องจากบางขั้นตอนในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานโดยทั่วไปมักจะเน้นบทบาทการมีส่วนร่วมระหว่างครู และนักเรียนในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อาทิ ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการกำหนดจุดมุ่งหมายของผลงาน เป็นต้น

2.3.6 สภาพสังคม (setting) คือ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้ คือ สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน ที่ทำให้ผู้เรียนแสดงถึงความรู้ ทักษะ และพัฒนาการจากผลงานที่ตนเองพัฒนาขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ครูผู้สอนและการสังเกต การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานระหว่างการเรียนการสอน (formative evaluation) เพื่อแสดงความก้าวหน้าของผู้เรียนในด้าน ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการรายวิชาภาษาไทย ของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytical induction) โดยการตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลในภาคสนาม (field note) ที่รวบรวมได้ เพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย

จากนั้นจึงนำกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่สังเคราะห์ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ครูผู้สอนและการสังเกตการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานระหว่างการเรียนการสอน (formative evaluation) เพื่อแสดงความก้าวหน้าในด้าน ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการรายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา มากำหนดขั้นตอนที่สำคัญ ประเด็นตรวจสอบ และรายการตรวจสอบ ที่ใช้เพื่อตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานต่อไป

ระยะที่ 2 การพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยพัฒนาข้อคำถาม ให้เป็นแบบ

ตรวจสอบรายการประเมิน (Key Evaluation Checklist; KEC) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินประเภทหนึ่งประกอบด้วยข้อรายการ (lists) สำหรับตรวจสอบกิจกรรมหรือการดำเนินงานใด ๆ ว่ามีการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด มีสิ่งใดบ้างที่ปฏิบัติแล้วและสิ่งใดบ้างยังไม่ได้ปฏิบัติ (Webster's Colledge Dictionary อ้างถึงในสมพงษ์ บั๊นหุ่่น, 2548) แบบตรวจสอบรายการประเมินประกอบด้วยชุดของรายการที่จะนำไปใช้ในการประเมิน รายการดังกล่าวจะครอบคลุมกระบวนการประเมินที่จะบ่งชี้ให้ผู้ประเมินทราบถึงแนวทางปฏิบัติตลอดการประเมิน (สินีนานู ศรีพัฒนะพิพัฒน์, 2545) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมิน โดยประยุกต์ตามแนวคิดของ Stufflebeam (2000) ประกอบด้วยขั้นตอนการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินทั้งหมด 12 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดจุดเน้นและจุดตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการ 2) กำหนดรายการตรวจสอบ 3) จัดหมวดหมู่รายการสำหรับประเด็นตรวจสอบ 4) กำหนดรายการของประเด็น 5) เรียงลำดับประเด็น 6) ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้น 7) ปรับปรุงแบบตรวจสอบรายการ 8) จัดทำร่างแบบตรวจสอบรายการ 9) นำไปทดลองใช้ 10) ปรับปรุงและจัดพิมพ์แบบตรวจสอบรายการ 11) นำแบบตรวจสอบรายการไปใช้และเผยแพร่ และ 12) ทบทวนและปรับปรุงแบบตรวจสอบรายการเป็นระยะ ๆ โดยตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น จาก การตรวจสอบคุณภาพตามกรอบแนวคิดของ Bichelmeyer (2003)

Bichelmeyer (2003) ได้กล่าวถึงการจัดทำแบบตรวจสอบรายการ (Checklist for Formatting Checklist; CDC) โดยมีการตรวจสอบใน 5 มิติ ได้แก่

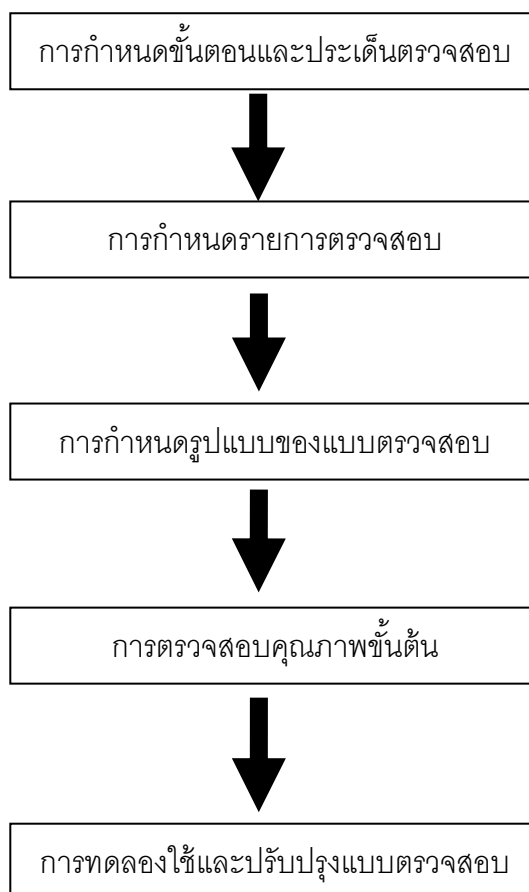
มิติที่ 1 บริบทของแบบตรวจสอบรายการ เป็นการตรวจสอบบริบทต่างๆของแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ ชื่อของแบบตรวจสอบรายการที่สะท้อนจุดมุ่งหมายของแบบตรวจสอบรายการได้อย่างชัดเจน และอธิบายวิธีการใช้แบบตรวจสอบรายการ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ใช้ เวลาในการใช้ วิธีใช้ การอ้างอิงที่ช่วยสนับสนุนการใช้ แหล่งติดต่อขอความช่วยเหลือในการใช้ ผู้พัฒนาแบบตรวจสอบรายการ

มิติที่ 2 เนื้อหาของแบบตรวจสอบรายการ เป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ในด้านเนื้อหา ความถูกต้องของเทคนิควิธี และคำศัพท์ที่ใช้ มีการกำหนดสิ่งสำคัญที่ผู้ใช้ต้องทำ ข้อความที่ใช้แสดงถึงการปฏิบัติที่เหมาะสม ความคงที่ของภาษาที่ใช้ ระบุค่าเต็มค่าย่อ ใช้คำที่เข้าใจง่าย แต่ละข้อมุ่งตรวจสอบลักษณะเดียว อาจยกตัวอย่างประกอบ เนื้อหาในแบบตรวจสอบรายการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลากหลาย ข้อรายการมีความชัดเจน

มิติที่ 3 โครงสร้างของแบบตรวจสอบรายการ เป็นการตรวจสอบการจัดหมวดหมู่ข้อรายการที่คล้ายกันให้อยู่ด้วยกัน การจัดลำดับข้อรายการ การใช้หมายเลขข้อรายการ การใช้เส้นคั่นกลุ่มรายการที่อยู่ต่างกลุ่มกัน การเน้นคำสำคัญให้ชัดเจน

มิติที่ 4 รูปลักษณะของแบบตรวจสอบรายการ เป็นการตรวจสอบการจัดรูปแบบในแบบตรวจสอบรายการที่มีประเด็นการตรวจสอบหรือแนวคิดหลัก โดยกำหนดให้สิ่งดังกล่าวอยู่ซ้ายของกระดาษ และคำอธิบายให้อยู่ด้านขวาหรือด้านข้างของแนวคิดหลัก

มิติที่ 5 การนำแบบตรวจสอบรายการไปใช้ประโยชน์ เป็นการตรวจสอบต้นฉบับของแบบตรวจสอบรายการที่มีการทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่ละคน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ ปัญหา เรื่องการใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงทำการปรับปรุงแบบตรวจสอบรายการ และทดลองใช้จนกว่าผู้ใช้งานจะสามารถใช้แบบตรวจสอบรายการได้ตามจุดมุ่งหมาย รายละเอียดในการดำเนินการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการเป็นดังภาพ 3.2 ดังนี้

ภาพ 3.2 ขั้นตอนการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน โดยประยุกต์ตามแนวคิดของ Stufflebeam (2000) 12 ขั้นตอน

2.1 การกำหนดขั้นตอนและประเด็นตรวจสอบ

ขั้นตอนและประเด็นตรวจสอบที่จะใช้ในการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การสังเกตการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานระหว่างการเรียนการสอน (formative evaluation) เพื่อประเมินความก้าวหน้าในด้าน ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการรายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงได้ยึดกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานตามผลการศึกษา ดังกล่าวมาเป็นกรอบการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ในการกำหนดรายการตรวจสอบในประเด็นตรวจสอบ ผู้วิจัยได้สร้างรายการตรวจสอบที่มีเนื้อหาจำนวนไม่เท่ากันในแต่ละประเด็นตรวจสอบ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเนื่องจากข้อรายการในประเด็นตรวจสอบขึ้นอยู่กับบริบทของประเด็นตรวจสอบที่มีรายละเอียดแตกต่างกัน

2.2 กำหนดรายการตรวจสอบที่ใช้ตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนหลักในกระบวนการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ไปทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอีกครั้ง โดยเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามภาคผนวก ก เพื่อให้ได้ประเด็นตรวจสอบ ในแต่ละขั้นตอนหลัก

จากนั้นจึงนำประเด็นตรวจสอบที่ได้มารวมกับประเด็นตรวจสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง เพื่อสร้างแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

2.3 การกำหนดรูปแบบของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานโดยใช้รูปแบบการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินอภิमानตามแนวคิดของ Stufflebeam (2000) มาประยุกต์ในการสร้าง

ผู้วิจัยได้กำหนดรายการตรวจสอบจากประเด็นตรวจสอบ ที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแต่ละประเด็นตรวจสอบจะประกอบไปด้วยรายการตรวจสอบจำนวน 4-5 ข้อรายการ แล้วจึงนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อรายการ ความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหา จำนวนข้อรายการและความชัดเจนในด้านภาษา แล้วนำไปตรวจสอบกับ

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อดูความเหมาะสมของข้อรายการ ความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหา จำนวนข้อรายการและความชัดเจนในด้านภาษา ตามตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างรายการตรวจสอบ ข้อละ 4 รายการ

การจัดประชุมพิจารณาเพิ่มคะแนนของนักเรียน

ไม่มีการปฏิบัติ

มีการปฏิบัติ

- ท่านมีหลักฐานการจัดประชุมพิจารณาเพิ่มคะแนนของนักเรียน
- มีการกำหนดช่วงเวลาในการประชุมพิจารณาเพิ่มคะแนนของนักเรียนเป็นระยะๆ
- ท่านมีส่วนร่วมทุกครั้งในการประชุมเพื่อพิจารณาเพิ่มคะแนนของนักเรียน
- ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประชุมพิจารณาเพิ่มคะแนนของนักเรียนเอง

ผู้วิจัยกำหนดลักษณะของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยเพิ่มคะแนน รายวิชาภาษาไทย ที่ผู้วิจัยพัฒนา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยเพิ่มคะแนน

ตอนที่ 2 รายการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยเพิ่มคะแนน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยเพิ่มคะแนน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่เน้นการประเมินความก้าวหน้าทางด้านความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน

2.4 การตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยเพิ่มคะแนนขั้นต้น

หลังจากผู้วิจัยได้สร้างแบบตรวจสอบรายการ ตามประเด็นตรวจสอบและรายการตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำแบบตรวจสอบไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยเพิ่มคะแนนเบื้องต้นโดยพิจารณาความเหมาะสมในด้านความตรงประเด็น ความครอบคลุม ความเป็นรูปธรรม ความชัดเจน ความประหยัด และความยุติธรรมในการตรวจสอบ (สมพงษ์ บัณฑิต, 2548) จากนั้นนำผลการตรวจสอบเบื้องต้นมาปรับปรุงรายการตรวจสอบของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมิน

ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน พร้อมทั้งจัดร่างของแบบตรวจสอบรายการ เพื่อนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบคุณภาพอีกครั้ง

ในกระบวนการพัฒนาคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและ การประเมินผลการศึกษา จำนวน 5 คน ตรวจสอบความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหา ความชัดเจน ของรายการตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหาโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อรายการประเมินกับ เนื้อหาในแต่ละประเด็นตรวจสอบที่ใช้ในการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน (Item Objective Congruence; IOC) ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนของการใช้ภาษา ปริมาณรายการตรวจสอบและความเหมาะสมของรูปแบบตรวจสอบรายการประเมิน เพื่อตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา (content validity)

นำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านพิจารณา ซึ่งหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ผู้เชี่ยวชาญนั้นควรเป็นผู้มีความรอบรู้ในหลักการวัดและประเมินผลและกระบวนการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงานเป็นไปตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับมหาบัณฑิตขึ้นไป ในสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
2. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน โดยมีประสบการณ์ ไม่ต่ำกว่า 3 ปี
3. เป็นผู้ที่มีผลงานด้านวิชาการ เอกสาร ตำรา หนังสือ เกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่พัฒนาขึ้น

2.5 การทดลองใช้และการปรับปรุงแบบตรวจสอบรายการขั้นต้น

ภายหลังตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนโดย แฟ้มสะสมงาน ให้มีความเหมาะสมแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- (1) ทดลองใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานกับครูระดับ ประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ โรงเรียนคลองกุ่มและ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๕ จำนวน 30 คน ก่อนทดลองใช้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการอธิบายวิธีการใช้ เครื่องมือก่อนการทำให้แบบตรวจสอบรายการ และแจกคู่มือการใช้แนบร่วมกับแบบตรวจสอบ รายการเพิ่มเติมด้วย

- (2) ตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานด้าน ความเที่ยงด้วยการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยวิธี

หาสัมประสิทธิ์แอลฟาตามสูตรของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) และวิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (standard error of measurement; SEM)

(3) ดำเนินการตัดทิ้ง หรือปรับปรุงการใช้ภาษาของรายการตรวจสอบที่ได้รับคำแนะนำจากกลุ่มทดลองใช้ เพิ่มเติมและปรับเปลี่ยนภาษาในแต่ละข้อรายการให้ความเข้าใจตรงกันและง่ายมากขึ้น

ระยะที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ในการตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานด้านความเที่ยง

วิเคราะห์ค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาตามสูตรของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) เพื่อหาความสอดคล้องกันระหว่างคะแนนรายข้อรายการหรือความเป็นเอกพันธ์ของข้อรายการตรวจสอบว่า วัดในเรื่องเดียวกันเพียงใด

$$\alpha = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum \sigma_i^2}{\sigma_x^2} \right]$$

α = สัมประสิทธิ์ความเที่ยง

σ_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนข้อที่ i

σ_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม x

k = จำนวนข้อ

3.2 วิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (standard error of measurement; SEM)

ในการวิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด ของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อหาค่าคะแนนที่แตกต่างและคลาดเคลื่อนไปจากคะแนนจริงที่ได้ของผู้ใช้แบบตรวจสอบรายการ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงจากการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน เพื่อเปรียบเทียบกับ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด ของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้ค่า

สัมประสิทธิ์ความเที่ยงจากการเก็บข้อมูลกับกลุ่มทดลองใช้จำนวน 30 คน โดยใช้การประเมินค่าความเที่ยงจากสูตร

$$S_E = S_X \sqrt{1 - R_{XX'}}$$

S_E = ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด

S_X = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่สังเกตได้ X

$R_{XX'}$ = สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบตรวจสอบรายการ

3.3 วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างประเมินแบบตรวจสอบรายการที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตามแนวทางการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการ (checklist development checklist; CDC) ของ Stufflebeam โดยประยุกต์ใช้มาตรฐานการประเมิน คือ มาตรฐานที่กำหนดโดยคณะกรรมการร่วมในการกำหนดมาตรฐานการประเมิน (the joint committee on standards for educational evaluation) ภายใต้การดำเนินงานของ Stufflebeam และคณะ (Stufflebeam, 1998) มาตรฐานการประเมินแบ่งออกเป็น 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ (utility standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (feasibility standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (propriety standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (accuracy standards) โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์มาตรฐานดังกล่าวมาสร้างเพื่อสร้างแบบสอบถามและนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องในด้านข้อคำถามและความเหมาะสมของแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยทำการปรับปรุงและนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ระยะที่ 4 การวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร

หลังจากผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นและปรับปรุงรายการตรวจสอบ ภาษา ความเหมาะสม ความชัดเจนในการนำไปใช้แล้ว ผู้วิจัยจึงนำแบบตรวจสอบรายการฉบับสมบูรณ์ ดังภาคผนวก ค ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร เพื่อทำการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครทั้งในภาพรวม รายชั้นตอน

และรายชื่อรายการและตรวจคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ภายหลังจากนำแบบตรวจสอบรายการไปใช้ โดยก่อนให้ครูทำแบบตรวจสอบรายการประเมินผู้วิจัยได้อธิบายและแนะนำวิธีการใช้งาน พร้อมทั้งแจกคู่มือในการใช้พร้อมเกณฑ์การคิดคะแนนและการแปลผลเพิ่มเติมด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1,265 คน (ข้อมูลจากกลุ่มงานอัตรากำลังและการจ้าง สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2553)

2. กลุ่มตัวอย่าง

คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 มีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการประมาณของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณขนาดพอดีของกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (Yamane, 1970 อ้างถึงใน วรวิณี แกมเกตุ, 2551) ที่ 95% มีขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 316 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นระดับชั้น (strata) ซึ่งแบ่งขนาดของโรงเรียนดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนห้องเรียนไม่เกิน 17 ห้องเรียน 2) โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนห้องเรียน 18-41 ห้องเรียนและ 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนห้องเรียนมากกว่า 42 ห้องเรียน 42 ขึ้นไป (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2553) โดยพิจารณาแบ่งจำนวนครูตามสัดส่วนจำนวนโรงเรียนของกรุงเทพมหานครในแต่ละขนาดโรงเรียน และทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนที่ได้ของแต่ละขนาดโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้วิธีการจับสลากเลือกโรงเรียน เพื่อผู้วิจัยจะได้ส่งแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขนาด สัดส่วนจำนวนครูกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย ระดับประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดเล็ก ไม่เกิน 17 ห้องเรียน	109	25.17	81	25.17
ขนาดกลาง 18-41 ห้องเรียน	151	34.87	111	34.87
ขนาดใหญ่ 42 ห้องเรียนขึ้นไป	173	39.96	128	39.96
รวม	433	100	320	100

จากตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก(ไม่เกิน 17 ห้องเรียน) จำนวน 81 คน โรงเรียนขนาดกลาง (18-41 ห้องเรียน) จำนวน 111 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ (42 ห้องเรียนขึ้นไป) จำนวน 128 คน ซึ่งรวมได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 320 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณนั้น ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ข้อดีของการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง คือการลดการสูญหายของของแบบตรวจสอบรายการ และผู้วิจัยสามารถอธิบายให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับวิธีใช้แบบตรวจสอบรายการได้ด้วย โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือ จากภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน จัดส่งด้วยตนเองไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยแนบคู่มือการใช้เพิ่มเติมแก่กลุ่มตัวอย่าง นอกจากการอธิบายโดยผู้วิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาประมาณ 3 เดือน (พฤศจิกายน 2554 – กุมภาพันธ์ 2555) หลังจากส่งแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นเวลา 2 เดือน ผู้วิจัยได้ติดตามแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินกลับคืนโดยการโทรศัพท์ติดต่อไปยังโรงเรียนที่ส่งแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ลงรหัสข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเป็นการบรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสถานภาพหรือข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ของกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยโปรแกรม SPSS

2. การวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อบรรยายสภาพการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในภาพรวม โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ความถี่ ร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) เพื่อสังเคราะห์ ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (2) เพื่อพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและ (3) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 การพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ

ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร

ในการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ตลอดจนวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานระหว่างการเรียนการสอน (formative evaluation) เพื่อแสดงความก้าวหน้าในด้าน ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการรายวิชาภาษาไทย ของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytical induction) โดยการตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลในภาคสนาม (field note) เพื่อนำกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสม

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงาน	กระทรวงศึกษาธิการ (2539)	สุวิทย์ มูลคำ (2540)	อุทุมพร จามรมาน (2540)	วิชัย วงศ์ใหญ่ (2541)	อภรณ์ บางเจริญพรพงศ์ (2541)	ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคณะ (2545)	Burke และคณะ (1994)	Beattie (1994)	Fowler (1996)	รวม
4. คัดเลือกผลงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
5. การสร้างสรรค์ผลงาน	✓	-	✓	-	-	-	✓	-	-	3
6. แสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
7. ตรวจสอบความสามารถของตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
8. ประเมินผลงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
9. แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-	-	5
10. ปรับเปลี่ยนผลงาน	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-	-	5
11. จัดระบบแฟ้มสะสมงาน	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	2
12. จัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียน	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-	-	5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารตามตารางที่ 4.1 สรุปเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับขั้นตอนต่าง ๆ ที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาขั้นตอนการวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน พบว่า เอกสาร และงานวิจัยจำนวน 6 ฉบับ เสนอขั้นตอนการวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเอกสาร หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี รวมถึงการเตรียมการครูและนักเรียนหรือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ยกเว้นเอกสารของ กระทรวงศึกษาธิการ (2539) อุทุมพร จามรมาน (2540) และ Burke และคณะ (1994) ซึ่งไม่ได้เสนอขั้นตอนนี้ในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน แต่ได้เสนอเป็นขั้นตอนการกำหนดจุดประสงค์และประเภทของแฟ้มสะสมงานเป็นขั้นตอนแรก ซึ่งขั้นตอนการวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของเอกสาร และงานวิจัยทั้ง 6 ฉบับ ได้เสนอรายละเอียดเพิ่มเติมโดยเพิ่มการกำหนดจุดประสงค์และประเภทของแฟ้มสะสมงานในขั้นตอนนี้ด้วย

ส่วนขั้นตอนการเก็บรวบรวมงานหรือหลักฐาน พบว่า เอกสารและงานวิจัยทุกฉบับนำเสนอขั้นตอนการเก็บรวบรวมงานหรือหลักฐาน เป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วย

แฟ้มสะสมงาน ชั้นตอนนี้เป็น ชั้นตอนที่ครูผู้สอนมีการออกแบบการจัดเก็บที่ดีเพื่อสะดวกในการนำข้อมูลออกมาใช้ ซึ่งผลงานที่นักเรียนทำทุกชิ้นหลังจากการเรียน การสอนปกติหรือนอกเวลาเรียน โดยมีการเก็บรวบรวมผลงานไว้ตามระบบที่ตกลงร่วมกัน โดยมีการพิจารณา แล่งเก็บรวบรวมผลงาน อาทิ แฟ้มแขวนหรือแฟ้มเจาะ ก่อ่ง ซอง ตู้ ชั้นวางของ อัลบั้มรวมภาพสำคัญต่าง ๆ ที่ประทับใจ แถบบันทึกเสียง แผ่นดิสก์ เป็นต้น รวมถึง มีการจัดระบบการจัดเก็บผลงาน เพื่อให้สามารถจัดเก็บผลงานได้ตามแนวทางที่กำหนดไว้ อาทิ จัดเก็บตามลำดับ วัน เวลา ซึ่งสามารถแสดง ให้เห็นพัฒนาการได้หรือจัดเก็บตามลำดับความยาก-ง่ายของผลงานรวมถึงการจัดเก็บตามความสามารถพิเศษ พรสวรรค์ หรือความสนใจเป็นด้าน ๆ เช่น การปั้น การวาดภาพ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาขั้นตอนการคัดเลือกผลงาน พบว่า เอกสารและงานวิจัยทุกฉบับนำเสนอขั้นตอนการคัดเลือกผลงาน ชั้นตอนนี้เป็นชั้นตอนที่ผู้เรียนคัดเลือกผลงานดีเด่นหรือผลงานชิ้นเอกที่แสดงถึงความเข้าใจ ความสามารถหรือความชำนาญของนักเรียนไปจัดทำแฟ้มสะสมงาน (portfolio) ซึ่งเป็นแฟ้มที่เก็บรวบรวมผลงานต่าง ๆ ที่คัดเลือกมา โดยคัดเลือกผลงานอย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล เพื่อเก็บในแฟ้มสะสมงาน การคัดเลือกผลงานขึ้นอยู่กับงานที่มีอยู่ ผลงานที่คัดเลือกไว้จะต้องเป็นผลงานดีเด่นหรือผลงานชิ้นเอกที่แสดงถึงความเข้าใจ ความสามารถหรือความชำนาญการของนักเรียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือมากกว่า

ส่วนการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นชั้นตอนที่มีการถ่ายทอดความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน ให้ประจักษ์ถึงความสามารถของผู้เรียนในการแต่งตั้ง ประดิษฐ์แฟ้มงานทั้งมีความสวยงาม และมีผลงานที่สะท้อนถึงความรู้สึกนึกคิด เก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระเบียบและสวยงาม ซึ่งสิ่งนี้จะแสดงความคิดสร้างสรรค์และบุคลิกภาพของผู้เรียน มีเอกสารเพียง 3 ฉบับเท่านั้น ที่กล่าวถึงชั้นตอนนี้ได้แก่ เอกสารของ กระทรวงศึกษาธิการ (2539) อุทุมพร จามรมาน (2540) และ Burke และคณะ (1994) ส่วนเอกสารที่เหลืออีก 6 ฉบับ ไม่ได้เสนอชั้นตอนนี้ในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

เมื่อพิจารณาขั้นตอนการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน พบว่า เอกสารและงานวิจัยทุกฉบับกล่าวถึงชั้นตอนดังกล่าว ซึ่งขั้นตอนการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน เป็นการให้ผู้เรียนสะท้อนความรู้สึกนึกคิด หรือความคิดเห็นต่อชิ้นงานที่เลือกไว้ในแฟ้มผลงาน ในกระบวนการสะท้อนข้อมูลกลับจะเกี่ยวข้องกับการทำงานตั้งแต่ขั้นการวางแผน การติดตาม และการประเมินผล วิธีการสะท้อนข้อมูลกลับเกี่ยวกับชิ้นงาน โดยใช้สัญลักษณ์แสดงไว้ในชิ้นงานแต่ละชิ้น หรือการให้คำวิพากษ์วิจารณ์ รวมทั้งมีการให้คะแนนไว้บนชิ้นงานจะอธิบายถึงคุณค่าของชิ้นงานนั้น ๆ ซึ่งเป็นชั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

เมื่อพิจารณาขั้นตอนการตรวจสอบความสามารถของตนเอง พบว่า เอกสารและงานวิจัยทุกฉบับนำเสนอขั้นตอนการตรวจสอบความสามารถของตนเอง ซึ่งเป็นขั้นตอนเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความสามารถของตนเองหรือการประเมินตนเอง โดยสามารถทำได้ด้วยการใช้เกณฑ์การให้คะแนน (rubric) ที่ครูผู้สอนและผู้เรียนได้ร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยให้ครูผู้สอน ผู้เรียน และเพื่อนร่วมชั้นเป็นผู้ประเมิน ทำให้ผู้เรียนรับทราบจุดเด่น จุดด้อยในการทำงานของตนเองเพื่อเป็นการเสริมแรงและสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนอีกด้วย โดย Beattie (1994) และ Fowler (1996) ได้กล่าวถึงการให้ครูผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นช่วยกันพิจารณาหรือประเมินผลงาน รวมถึงการร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อผลงานของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลเพิ่มเติม และทำให้ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาผลงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาขั้นตอนการประเมินผลงานพบว่า เอกสารและงานวิจัยจำนวน 6 ฉบับนำเสนอขั้นตอนการประเมินผลงานว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานและเป็นการตีค่าหรือสรุปถึงคุณภาพหรือความสามารถของผู้เรียน โดยใช้แฟ้มสะสมงานช่วยในการประเมินวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและจิตพิสัย ซึ่งแสดงลักษณะนิสัยในการทำงาน การแสดงความรู้สึจากการทำงานแฟ้มสะสมงานและการเก็บรวบรวมผลงานในแฟ้มสะสมงาน ซึ่งเป็นการประเมินในบริบทของกระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน โดยเน้นที่พัฒนาการส่วนบุคคลมากกว่าที่จะนำผลการประเมินไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น

เมื่อพิจารณาขั้นตอนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานพบว่า เอกสารและงานวิจัยจำนวน 5 ฉบับนำเสนอ ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน มีการอภิปรายรับข้อเสนอแนะหรือฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในการวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่นักเรียนผลิตหรือกระทำ จะช่วยให้นักเรียนมีวิสัยทัศน์ในการทำงานและเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลายขึ้น ซึ่งส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาผลงานกระบวนการทำงาน หรือกระบวนการเรียนรู้ของตนเองให้ดียิ่งขึ้น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานในขั้นตอนนี้ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับฟังความคิดเห็น และแก้ปัญหาร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อปรับการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานจะช่วยให้สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ยกเว้นเอกสารของ อารมณ์ บางเจริญพรพงศ์ (2541) วิชัย วงศ์ใหญ่ (2541) Beattie (1994) และ Fowler (1996) ไม่ได้เสนอขั้นตอนนี้ในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ส่วนขั้นตอนการปรับเปลี่ยนผลงานเป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ตัวอย่างผลงานที่เลือกรวบรวมไว้มีความทันสมัย น่าสนใจ ครอบคลุมสมรรถภาพ และจุดประสงค์ที่ต้องการประเมิน ครูและ

นักเรียนสามารถร่วมกันปรับเปลี่ยนผลงานตามแผนที่กำหนดได้ ขั้นตอนนี้เป็นการทำงานต่อเนื่องจากขั้นการคัดเลือกผลงาน อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนผลงานสามารถทำได้ตลอดเวลาตามความต้องการ เช่น อาจทำก่อนการประเมินหรือหลังทำการประเมินก็ได้ หรือปรับเปลี่ยนผลงานก่อนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน เพื่อให้ผลงานดูดี มีความสมบูรณ์หรือเป็นตัวแทนของพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แท้จริง ซึ่งมีเอกสารและงานวิจัยจำนวน 5 ฉบับนำเสนอขั้นตอนนี้มีเพียงเอกสารของ อภรณ์ บางเจริญพรพงศ์ (2541) วิชัย วงศ์ใหญ่ (2541) Beattie (1994) และ Fowler (1996) ไม่ได้เสนอขั้นตอนนี้ในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ส่วนขั้นตอนการจัดระบบแฟ้มสะสมงานพบว่า เอกสารและงานวิจัย จำนวน 2 ฉบับนำเสนอขั้นตอนนี้ได้แก่ สุวิทย์ มูลคำ (2540) และ ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคณะ (2545) กล่าวว่าขั้นตอนนี้เป็นการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ในแฟ้มสะสมงานให้เป็นระเบียบ มีความสัมพันธ์ น่าสนใจ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดสร้างสรรค์ พัฒนาผลงานให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การจัดวางรูปแบบแฟ้มสะสมงานที่เป็นศิลปะ จะช่วยให้นักเรียนได้สะท้อนความรู้ ความคิด ความรู้สึก ที่แสดงให้เห็นภาพรวมของบุคลิกภาพของเจ้าของแฟ้มได้อย่างชัดเจน ซึ่งองค์ประกอบของแฟ้มสะสมงานที่สมบูรณ์อาจประกอบไปด้วย ข้อมูลทั่วไปของเจ้าของแฟ้มผลงาน หลักฐานผลงาน เป็นต้น

และเมื่อพิจารณาขั้นตอนการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน พบว่า เอกสารและงานวิจัยจำนวน 5 ฉบับนำเสนอ ขั้นตอนการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน เป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญที่สามารถจูงใจให้นักเรียนเพิ่มความสามารถและตั้งใจทำงานให้เต็มความสามารถยิ่งขึ้น การจัดนิทรรศการผลงานนักเรียนเป็นการนำแฟ้มสะสมงานของนักเรียนทุกคนมานำเสนอร่วมกัน เปิดโอกาสให้นักเรียน ครู และ ผู้ปกครอง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษามาชื่นชมความสำเร็จของนักเรียนและโรงเรียนร่วมกัน มีเพียงเอกสารของ อภรณ์ บางเจริญพรพงศ์ (2541) วิชัย วงศ์ใหญ่ (2541) Beattie (1994) และ Fowler (1996) ไม่ได้เสนอขั้นตอนนี้ในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

จากการวิเคราะห์ขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า โดยทั่วไปกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานจะมีขั้นตอนที่สอดคล้องกันไป และไม่มี ความแตกต่างกันมากนัก เพียงแต่มีการยุบรวมหรือเพิ่มเติมในบางขั้นตอน ส่วนใหญ่มีกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานใน 9 ขั้นตอน จากตารางที่ 4.1 เป็นการนำเสนอการวิเคราะห์ขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานโดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น นั่นคือ มี 5 รายการขึ้นไปในแต่ละขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การเก็บรวบรวมผลงาน 3) การคัดเลือกผลงาน 4) การสะท้อนความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน 5) การตรวจสอบความสามารถของ

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงาน	ผู้เชี่ยวชาญ1	ผู้เชี่ยวชาญ2	ผู้เชี่ยวชาญ3	ผู้เชี่ยวชาญ4	ผู้เชี่ยวชาญ5	ครูโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๓๕	ครูโรงเรียนวัดสามัคคีสุทธารวาส	ครูโรงเรียนวัดสามัคคีสุทธารวาส	ครู 1 โรงเรียนคดองกุ่ม
3. การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. การให้ข้อมูลย้อนกลับ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓
6. การนำเสนอผลงาน	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓

สำหรับขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานจากการสังเกตการจัดการเรียนการสอน การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและครูในสังกัดกรุงเทพมหานครพบว่าขั้นตอนที่สำคัญ มี 6 ขั้นตอนได้แก่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน 2. การคัดเลือก/จัดเก็บผลงานเข้าสู่แฟ้มสะสมงาน 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ 4. การให้ข้อมูลย้อนกลับ 5. การนำเสนอผลงาน และ 6. การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน แต่มีผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ ท่านได้เสนอให้รวมขั้นตอนการให้ข้อมูลย้อนกลับและขั้นตอนการนำเสนอผลงานเข้าเป็นขั้นตอนเดียวกัน โดยใช้ชื่อขั้นตอนนี้ว่า “การแลกเปลี่ยนเรียนรู้” ดังนั้น จึงมี 5 ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ การวางแผนเป็นขั้นตอนแรกของการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมทั้งครู ผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลเพื่อรองรับการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ครอบคลุม ความรู้ ทักษะและพัฒนาการ ให้บรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ โดยในขั้นตอนนี้จะเป็นการเตรียมตัวของครูผู้สอนและผู้เรียน โดยการศึกษาเนื้อหาสาระ หลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล วิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์ กิจกรรม และผลงานที่นักเรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง ในรายวิชาภาษาไทย เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานสามารถแสดงถึงความรู้ ทักษะ และพัฒนาการทางภาษาไทยของผู้เรียน รวมถึงครูต้องกำหนดลักษณะผลงานแต่ละชิ้นให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และกำหนดจำนวนผลงานที่จะให้ผู้เรียนคัดเลือกเข้าสู่แฟ้มสะสมงานในระยะแรกของการ

ดำเนินการ ครูต้องวางแผนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน นอกจากนี้ ครูต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะดำเนินการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานมีการอธิบาย กระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงานรายวิชาภาษาไทยให้ผู้เรียนเข้าใจ นอกจากนี้ครูต้องจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาไทยให้สอดคล้องกับหลักการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน และครูควรแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

“ที่ว่าสิ่งที่ครูควรทำก่อนคือการวางแผนการประเมิน ครูควรศึกษาหลักสูตร เนื้อหา มาตรฐาน ตัวชี้วัด เพื่อที่จะสามารถออกแบบการประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงานได้อย่างเหมาะสมรวมถึงครูและนักเรียนต้องมีความพร้อมที่จะดำเนินการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน”

(ผู้เชี่ยวชาญ 1 / 20 ธันวาคม 2553)

“ผมว่าการวางแผนการประเมิน เป็นขั้นตอนของการออกแบบการประเมิน การกำหนดชิ้นงานว่าจะเอาที่ขึ้น ผลงานที่ผลงาน โดยพิจารณาจาก แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เพื่อที่จะสามารถออกแบบการประเมิน ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานได้อย่างเหมาะสมนอกจากนั้น ครูและผู้เรียน ต้องพร้อมโดยครูต้องชี้แจงและแจ้งให้ผู้เรียนทราบเสมอ ๆ ”

(ผู้เชี่ยวชาญ 2 / 23 ธันวาคม 2553)

“ในการวางแผน เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมี วิเคราะห์เป้าหมายที่อยากให้เกิดขึ้น กับผู้เรียนโดยการวิเคราะห์ตัวชี้วัดรวมถึงการวิเคราะห์ชิ้นงานก่อน จากนั้น ก็มากำหนดตัวชิ้นงานให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด และต้องวิเคราะห์ตามมาว่า ผลงานหรือชิ้นงานที่สร้างขึ้นนั้น สะท้อนความรู้ ทักษะ และพัฒนาการ ของผู้เรียนออกมาให้เห็นมากน้อยเพียงไร”

(ผู้เชี่ยวชาญ 3 / 25 ธันวาคม 2553)

“มองว่าการวางแผน ครูต้องเขียนแผนหรือวางแผนการจัดการเรียนรู้ก่อน ว่าในรายวิชาภาษาไทย ครูต้องกำหนดชิ้นงานที่ชิ้นงาน ซึ่งต้องสอดคล้องกับ หลักสูตรสถานศึกษา ดูเนื้อหาสาระกับตัวชี้วัดชั้นปี มีการกำหนดชิ้นงานว่า จะต้องเอาที่ขึ้น รวมถึงการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างไร นอกจากนี้ครูต้องศึกษาหลักสูตร ดูตัวชี้วัดชั้นปี และมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลาง”

(ผู้เชี่ยวชาญ 4 / 30 ธันวาคม 2553)

“ผมว่าการวางแผน เป็นขั้นตอนที่ครูควรศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เพื่อหาความรู้ หาข้อมูลที่ต้องนำมาประเมินผู้เรียน”

(ผู้เชี่ยวชาญ 5 / 5 มกราคม 2554)

“การทำแผนการจัดการเรียนรู้จะทำให้ครูทราบว่าต้องกำหนดชิ้นงานที่ชิ้นงานค่ะ”

(ครู 1 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 75 / 8 มกราคม 2554)

“ขั้นตอนการวางแผนว่าจะเก็บกี่ชิ้น โดยศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ ศึกษาหลักสูตรจุดประสงค์และตัวชี้วัด”

(ครู 1 โรงเรียนวัดสามัคคีสุทธาวาส / 9 มกราคม 2554)

“ขั้นตอนการวางแผน พี่ว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ควรมีนะเพราะในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานต้องชี้แจงให้ผู้เรียนทราบว่าครูจะประเมินด้วยแฟ้มเพื่อให้ผู้เรียนและครูเองมีความพร้อมในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน”

(ครู 2 โรงเรียนวัดสามัคคีสุทธาวาส / 9 มกราคม 2554)

“ก่อนที่จะคิดจะใช้การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานพี่ก็ต้องศึกษาข้อมูลวางแผนในการประเมินก่อนเปิดภาคการศึกษาพี่มองว่าส่วนนี้คือส่วนที่สำคัญที่จะขาดไม่ได้โดยครูต้องศึกษา หลักสูตร เนื้อหา วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ไว้ล่วงหน้าเสียก่อนค่ะ”

(ครู 1 โรงเรียนคลองกุ่ม / 14 มกราคม 2554)

สำหรับขั้นตอนการคัดเลือก/จัดเก็บผลงานเข้าสู่แฟ้มสะสมงานเป็นขั้นตอนต่อมาในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน ที่ผู้เรียนได้คัดเลือกไว้แล้วเข้าสู่แฟ้มสะสมงาน อย่างเป็นระบบตามการวางแผนที่กำหนดไว้ ในขั้นตอนนี้ครูและนักเรียนควรร่วมกันกำหนดประเภทของแหล่งเก็บรวบรวมผลงาน อาทิ แฟ้ม กล่อง ซอง ฯลฯ ตามทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ที่ครูต้องการวัดจากผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมีส่วนร่วมในกิจกรรม นอกจากนี้ครูต้องกำหนดวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงานและมีการดำเนินการเก็บรวบรวมชิ้นงาน โดยมีแผนการดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน อาทิ จัดเก็บตามวัน เวลา ลำดับความสำคัญของผลงาน ทักษะและความรู้ทางภาษาไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดเก็บผลงานแยกตามทักษะและความรู้ทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง หลักการใช้ภาษา รวมถึงวรรณคดีและวรรณกรรม และให้ผู้เรียน

ประเมินผลงานของตนเองเบื้องต้นก่อนการดำเนินการจัดเก็บผลงานเพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งควรออกแบบเครื่องมือ หรือวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้จัดระบบชิ้นงานของตนเอง รวมถึง การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ และผู้เรียนต้องคัดเลือกผลงานเข้าสู่แฟ้มสะสมงานของตนเองโดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกผลงานที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนด ซึ่งผลงานที่ผู้เรียนคัดเลือกต้องแสดงออกถึงความรู้ ทักษะ และพัฒนาการทางภาษาไทย

“การคัดเลือกผลงาน ในการคัดเลือกผลงานนั้น ควรคัดเลือกผลงาน
ที่ดีที่สุดของผู้เรียนคะ เพื่อที่ครูจะได้ใช้ชิ้นงานดังกล่าวเป็นข้อมูลสำคัญ
ในการประเมินผู้เรียน”

(ผู้เชี่ยวชาญ 1 / 20 ธันวาคม 2553)

“ที่ว่าคัดเลือกผลงาน ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคัดเลือกผลงาน
ที่ดีที่สุดของตนเองเข้าไปยังแฟ้มสะสมงานไม่ใช่เอางานทุกอย่างใส่ลง
ไปในแฟ้มสะสมงานนะคะ”

(ผู้เชี่ยวชาญ 2 / 23 ธันวาคม 2553)

“การดำเนินการจัดเก็บผลงาน เป็นการลงมือปฏิบัติการจัดนำผลงาน
ที่ผู้เรียนได้จัดทำไว้แล้วตามวัตถุประสงค์จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกัน
คัดเลือกผลงานที่ดีที่สุดไว้มาเก็บรวบรวมผลงานรวมถึงการประเมินชิ้นงาน”

(ผู้เชี่ยวชาญ 3 / 25 ธันวาคม 2553)

“ขั้นดำเนินการเก็บรวบรวมผลงานเป็นขั้นตอนที่ครูนำผลงานที่ผู้เรียน
จัดทำผ่านการคัดเลือกผลงานของผู้เรียนเข้าสู่แฟ้มสะสมงาน”

(ผู้เชี่ยวชาญ 4 / 30 ธันวาคม 2553)

“ขั้นตอนที่สองควรเป็นการเก็บรวบรวมผลงานและคัดเลือกผลงานของผู้เรียน
เพราะผลงานที่จะจัดเก็บควรเป็นผลงานที่โดดเด่นของนักเรียนคะ”

(ผู้เชี่ยวชาญ 5 / 5 มกราคม 2554)

“ขั้นตอนต่อมาที่ควรเป็นการคัดเลือกผลงานโดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก
ผลงาน ครูต้องคัดเลือกผลงานที่ดีที่สุด เช่น การทำ mindmap นักเรียนจะต้อง
เลือก mindmap ที่ดีที่สุดมาเข้าแฟ้มหรือการเขียนเรียงความก็ต้องเลือกผลงาน
ที่ดีที่สุดโดยอาจจะให้ครูมาช่วยคัดเลือกก็ได้คะ”

(ครู 1 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 75 / 8 มกราคม 2554)

“ขั้นตอนที่สองควรเป็น ขั้นตอนรวบรวมงาน เป็นขั้นตอนที่ครูให้ผู้เรียน นำผลงานที่ได้จัดทำแล้วคัดเลือกเอาไว้แล้วนำมาใส่ในแฟ้มสะสมงาน”

(ครู 1 โรงเรียนวัดสามัคคีสุทธาวาส / 9 มกราคม 2554)

“การเก็บรวบรวมผลงานและการคัดเลือกผลงาน เป็นขั้นตอนที่ครู ให้ผู้เรียนนำผลงานที่ได้รับการคัดเลือกจากกระบวนการมีส่วนร่วม ในการคัดเลือกระหว่างครูกับผู้เรียน มาใส่ในแฟ้มสะสมงานค่ะ”

(ครู 2 โรงเรียนวัดสามัคคีสุทธาวาส / 9 มกราคม 2554)

“ขั้นตอนนี้ก็สำคัญนะ พี่ก็กำหนดไปเลยว่า แฟ้มที่เก็บทำจากวัสดุอะไร งบประมาณมาจากไหน จะให้นักเรียนหามาเองหรือ จริง ๆ ครู หรือโรงเรียนควรสนับสนุนตรงนี้นะในการเก็บผลงานเข้าแฟ้มครูต้อง เลือกผลงานที่ดีที่สุดนะ ไม่ใช่มีอะไรก็เก็บหมด”

(ครู 1 โรงเรียนคลองกุ่ม / 14 มกราคม 2554)

สำหรับขั้นตอนการตรวจสอบและประเมินความสามารถมีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปคุณภาพหรือ ความสามารถของผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนปรับปรุงพัฒนาผลงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อ พัฒนาการทางความรู้ และทักษะทางภาษาไทย ซึ่งขั้นตอนนี้เป็น การตรวจสอบแฟ้มสะสมงาน คุณลักษณะต่าง ๆ ของตนเอง อาทิ ลักษณะนิสัย ทักษะการทำงาน ทักษะทางสังคมและความสามารถ ทางสังคมของครู รวมถึงให้นักเรียนตรวจสอบว่าผลงานของตนเองมีพัฒนาการในทักษะและความรู้ ภาษาไทยได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง หลักการใช้ภาษา รวมถึง วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นต้น และครูต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินผลงานของผู้เรียน และให้นักเรียนวิเคราะห์ตนเองว่าบรรลุ เป้าหมายมากน้อยเพียงใดพบจุดเด่นจุดด้อยหรือข้อควรปรับปรุงอะไรบ้าง เพื่อที่จะสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและแก้ไขให้สมบูรณ์ โดยเกณฑ์ในการประเมินผลงานของผู้เรียนต้องสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ นอกจากนี้ ครูต้องชี้แจงให้ผู้เรียนรับทราบเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ใน การประเมินตนเอง รวมทั้งกำหนดรูปแบบการประเมินผลงานผู้เรียน อาทิ การประเมินผลงานระหว่าง ภาคเรียน การประเมิน ปลายภาค/ปลายปี และการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้เป็นระยะ ๆ

“ในการประเมินควรมีการสร้างเกณฑ์ในการประเมิน หรือ rubric เพื่อจะ ดำเนินการประเมินผู้เรียนได้อย่างมีความตรงและความเป็นปรนัยใน การประเมินนอกจากนั้นครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง”

(ผู้เชี่ยวชาญ 1 / 20 ธันวาคม 2553)

“การประเมิน เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากขั้นตอนหนึ่งเพราะครูต้องทำการวัดและให้คะแนนผู้เรียนโดยพิจารณาจากชิ้นงานหรือผลงานของผู้เรียน”

(ผู้เชี่ยวชาญ 2 / 23 ธันวาคม 2553)

“ประเมินผลงานคือขั้นที่พี่ใช้เกณฑ์ที่พี่และนักเรียนร่วมกันกำหนดมา ประเมินผลงานหรือชิ้นงาน เพื่อตัดสินผู้เรียน”

(ครู 1 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 75 / 8 มกราคม 2554)

“การประเมินงานในแฟ้ม พี่จะประเมินผู้เรียนด้วยเกณฑ์กลางที่ครู และผู้เรียนในทุกห้องเรียนพัฒนาขึ้นมาเพื่อประเมินผลงานผู้เรียน”

(ครู 1 โรงเรียนวัดสามัคคีสุทธาวาส / 9 มกราคม 2554)

“การที่พี่ให้นักเรียนประเมินตนเองและพี่ประเมินผลงานของนักเรียน เป็นสิ่งที่ต้องทำควบคู่กันไป”

(ครู 2 โรงเรียนวัดสามัคคีสุทธาวาส / 9 มกราคม 2554)

“ที่พี่ใช้นะ จะมี 3 เกณฑ์ในการประเมินผลงานนักเรียนอันแรกจะเป็น เกณฑ์ที่พี่ประเมินเอง อันที่สองนักเรียนประเมินตัวเองและอันสุดท้าย จะให้ใครก็ได้ประเมินระหว่างเพื่อนนักเรียนกับพ่อแม่ พี่ก็ถามนักเรียน ก่อนนะเวลาจะสร้างเกณฑ์ว่าเราจะเก็บคะแนนยังไง พิจารณางาน จากอะไร ความสวยงาม เนื้อหา อะไรอย่างนี้”

(ครู 1 โรงเรียนคลองกุ่ม / 14 มกราคม 2554)

สำหรับการปรับปรุงผลงานของผู้เรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนปรับปรุงผลงานให้มีความทันสมัย น่าสนใจ ครอบคลุมความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน เป็นการปรับปรุงผลงานระหว่างการเรียนการสอน ซึ่งครูและนักเรียนควรร่วมกันปรับปรุงผลงานตามแผนที่กำหนด และครูต้องกำหนดระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนผลงาน อาทิ ก่อนและหลังการประเมิน หรือก่อนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน ซึ่งการปรับปรุงผลงานสามารถทำได้ตลอดเวลาตามความต้องการ เพื่อให้ผลงานดูดี มีความสมบูรณ์หรือเป็นตัวแทนของพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แท้จริง โดยครูต้องให้คำปรึกษาผู้เรียนเกี่ยวกับแนวทางการปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสมงาน โดยครูให้ผู้เรียนบันทึกพร้อมทั้งบอกเหตุผลในการปรับเปลี่ยนผลงานเพื่อเป็นหลักฐานในการปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียนซึ่งการเก็บหลักฐานในการปรับปรุงผลงานนั้นจะทำให้ครูรับทราบถึงความก้าวหน้าในด้านความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียนทางหนึ่งได้และอาจจะใช้เป็นข้อมูลหนึ่งในการประเมินผู้เรียนได้

“ควรมีการปรับปรุงผลงาน ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรับปรุงผลงาน
ภายหลังการคัดเลือกผลงานเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ผลงานของผู้เรียน
เกิดการยอมรับ ส่งเสริมหรือให้กำลังใจผู้เรียนได้”

(ผู้เชี่ยวชาญ 1 / 20 ธันวาคม 2553)

“การปรับปรุงผลงาน ควรมีเพราะนักเรียนจะอาศัยขั้นตอนเหล่านี้แก้ไข
ข้อบกพร่องของตนที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มาพัฒนาผลงานให้ดียิ่งขึ้น”

(ผู้เชี่ยวชาญ 2 / 23 ธันวาคม 2553)

“การปรับปรุงผลงาน ขั้นตอนเหล่านี้คือที่เราสามารถสะท้อนให้เห็นถึง
ความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียนได้ขึ้นอยู่กับชิ้นงาน ผลงานของผู้เรียน”

(ผู้เชี่ยวชาญ 3 / 25 ธันวาคม 2553)

“ขั้นปรับปรุงผลงาน คือเป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุง
ผลงานเข้าและออกจากแฟ้มสะสมงานได้”

(ผู้เชี่ยวชาญ 4 / 30 ธันวาคม 2553)

“ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงแก้ไขผลงานของตนเอง เหมือน
การให้โอกาสผู้เรียนแก้ไขในสิ่งที่ถูกต้อง”

(ผู้เชี่ยวชาญ 5 / 5 มกราคม 2554)

“การปรับปรุงผลงาน พี่ก็เปิดโอกาสเต็มที่ให้ผู้เรียนปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น
ตลอดระยะเวลาการเรียนการสอนค่ะ”

(ครู 1 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 75 / 8 มกราคม 2554)

“นักเรียนเคยถามพี่ว่า คุณครูคะ หนูขอทำงานในแฟ้มได้ไหมคะพี่ก็ให้ทำงานนะ
เพราะพี่มองว่ามันเป็นสิทธิ์ของนักเรียน ที่จะมีโอกาสให้การแก้ผลงานของตนเอง
แต่จะแก้พี่ก็ให้นักเรียนเขียนไว้ด้วยว่า นักเรียนเอากลับไปแก้ไขตรงไหนอะไรยังไง”

(ครู 1 โรงเรียนคลองกุ่ม /14 มกราคม 2554)

สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนและสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ผลงานเพื่อให้ผู้เรียนรับทราบว่าผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้นสะท้อนความรู้ ทักษะและพัฒนาการของตนเอง
มากน้อยเพียงไร ในขั้นนี้ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจาก
ผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจากเพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง ครูและครูท่านอื่น รวมถึงครูต้องสะท้อนความคิดเห็น
กลับไปยังผู้เรียน และกำหนดวิธีการในให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน โดยครูต้องมีเครื่องมือ เอกสาร
หลักฐานที่แสดงถึงการสะท้อนความคิดเห็นของครูต่อผลงานในแฟ้มสะสมงานกลับไปยังผู้เรียน ครูควร

สะท้อนพัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรมของผู้เรียนให้ผู้เรียนรับทราบ นอกจากนี้ครูควรให้ผู้อื่นได้มีโอกาสวิพากษ์วิจารณ์ผลงานของผู้เรียน ผ่านการจัดนิทรรศการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของตนเอง โดยครูและนักเรียนต้องร่วมกันกำหนดรูปแบบการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานในรูปแบบต่างๆ อาทิ การสนทนาตัวต่อตัว การส่งผลงานไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดประชุมพิจารณาแฟ้มสะสมงาน เป็นต้น รวมถึงครูและนักเรียนต้องร่วมกันวางแผนในการจัดแสดงผลงานของผู้เรียนเอง

“การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนครูควรสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับผลงานของผู้เรียนกลับไปยังผู้เรียน อาจสะท้อนได้หลายลักษณะ ทั้งแบบเขียน วาจา หรือ แบบประเมินในการสะท้อนไม่ควรมีแค่ครูควรมีผู้อื่น อาทิ เพื่อนนักเรียน เพื่อนครู หรือผู้ปกครองมาช่วยในการสะท้อนข้อมูลกลับไปยังผู้เรียน”

(ผู้เชี่ยวชาญ 1 / 20 ธันวาคม 2553)

“feedback หรือการ reflection มีความสำคัญมากที่สุด ที่ครูควรนำมาใช้กับเด็กในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน แต่ด้วยเนื้อหาที่ค่อนข้างมากจึงตัดทอนขั้นตอนบางส่วนไป แต่ขั้นตอนที่ครูควรใช้ควรเป็นการ feedback หรือสะท้อนความคิดเห็นกลับไปยังผู้เรียน”

(ผู้เชี่ยวชาญ 2 / 23 ธันวาคม 2553)

“การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ครูได้ให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับทราบและเกิดความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง”

(ผู้เชี่ยวชาญ 4 / 30 ธันวาคม 2553)

“การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นขั้นตอนที่ครูต้องให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับทราบจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง”

(ผู้เชี่ยวชาญ 5 / 5 มกราคม 2554)

“การให้ข้อมูลย้อนกลับ พี่ก็จะให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนในหลาย ๆ ด้าน เช่น ให้ข้อเสนอแนะให้ความคิดเห็นจุดเด่นจุดด้อยเกี่ยวกับผลงานของเค้าค่ะ”

(ครู 1 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 75 / 8 มกราคม 2554)

“พี่จะสะท้อนความคิดเห็นกลับไปยังนักเรียนโดยพี่จะเขียนรายงานหรือเอกสารกลับไปยังนักเรียนว่าผลงานหรือชิ้นที่ผู้เรียนได้ทำเป็นอย่างไร ประมาณไหนค่ะ”

(ครู 1 โรงเรียนวัดสามัคคีสุทธาวาส / 9 มกราคม 2554)

“การสะท้อนความคิดเห็นกลับไปยังผู้เรียน เป็นขั้นที่สำคัญมาก ๆ ที่ครูควรทำ เพราะผู้เรียนจะได้รู้จักเด่นจุดด้อยของตนเอง”

(ครู 2 โรงเรียนวัดสามัคคีสุทธาวาส / 9 มกราคม 2554)

“การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานที่จะทำได้การจัดนิทรรศการ การเอาลงในบอร์ดหน้าห้องเพื่อให้ผลงานของผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนไปยัง เพื่อนนักเรียนและให้เกิดการยอมรับแก่ผู้เรียน”

(ผู้เชี่ยวชาญ 2 / 23 ธันวาคม 2553)

“การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียน พี่ก็ทำได้โดยการจัดแสดงผลงานจัดนิทรรศการหรือสามารถทำได้ในรูปแบบอื่น ๆ ก็ได้ จะเอาลง เวบโรงเรียนก็ได้จะง่ายดี”

(ผู้เชี่ยวชาญ 4 / 30 ธันวาคม 2553)

“ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียน พี่จะคัดเลือกผลงานที่ดีที่สุดของผู้เรียน มานำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันค่ะ”

(ครู 1 โรงเรียนวัดสามัคคีสุทธาวาส / 9 มกราคม 2554)

“การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียน พี่จะให้นักเรียนออกมานำเสนอผลงาน ของตนเอง หน้าชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียน”

(ครู 2 โรงเรียนวัดสามัคคีสุทธาวาส / 9 มกราคม 2554)

“ทุกครั้งที่พี่ตรวจผลงานของนักเรียน พี่ก็จะให้ข้อคิดเห็นกลับไปยังนักเรียน เสมอค่ะ พี่มองว่ามันก็สำคัญ เพราะข้อคิดเห็นของพี่ก็จะบอกเลยว่า งาน ของนักเรียนดีไม่ดียังไงบางทีก็ให้เพื่อนหรือให้ผู้ปกครองช่วยวิจารณ์ ก็อาจได้มุมมอง ที่หลากหลายมากกว่าครูวิจารณ์คนเดียวค่ะ”

(ครู 1 โรงเรียนคลองกุ่ม / 14 มกราคม 2554)

จากผลการสังเกตการเรียนการสอนและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนรายวิชา ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปขั้นตอนที่สำคัญในการประเมิน ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ได้ 5 ขั้นตอน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน (planning the portfolio) มีจุดประสงค์เพื่อเตรียม ความพร้อมทั้งครู ผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลเพื่อรองรับการประเมิน ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ครอบคลุม ความรู้ ทักษะและพัฒนาการ ให้บรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน

(collecting products) มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึง ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน ที่ผู้เรียนได้คัดเลือกไว้แล้วเข้าสู่แฟ้มสะสมงาน อย่างเป็นระบบตามการวางแผนที่กำหนดไว้ ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ (self assessment and evaluation) เพื่อสรุปคุณภาพหรือความสามารถของผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนปรับปรุงพัฒนา ผลงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความรู้ ทักษะและเกิดพัฒนาการทางภาษาไทย ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงาน (revising products) มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงผลงานของผู้เรียนมิให้ ความทันสมัย น่าสนใจ ครอบคลุมความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน และขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ (connection) มีจุดประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนและสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานเพื่อให้ ผู้เรียนรับทราบว่าผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้นสะท้อนความรู้ ทักษะและพัฒนาการของตนเองมากน้อย เพียงไร

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้ม สะสมงานมี 9 ขั้นตอน ซึ่งเป็นขั้นตอนการประเมินผู้เรียนโดยทั่วไป ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบในการ พัฒนาเครื่องมือ การออกแบบข้อคำถาม ในการสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ในการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อ สังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการ เรียนรู้ภาษาไทย เมื่อผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและครูในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย แฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการ เรียนรู้ภาษาไทย พบว่ามี 6 ขั้นตอน แต่ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้แนะนำให้ยุบรวมขั้นตอน การให้ข้อมูล ย้อนกลับ เข้าร่วมกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแฟ้มสะสมงาน โดยให้ใช้ชื่อว่า “การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (connection)” เนื่องจาก ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า ตามที่เอกสารและ งานวิจัยนำเสนอมา การให้ข้อมูลย้อนกลับ จะอยู่ในส่วนของการประเมินแฟ้มสะสมงาน แต่เนื่องจาก การให้ข้อมูลย้อนกลับนั้น ไม่ได้ตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนจึงไม่ได้แนะนำให้รวมไว้กับขั้นตอนการ ประเมินแฟ้มสะสมงาน ควรจะอยู่ในขั้นตอนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับแฟ้มสะสมงานจะ เหมาะสมมากกว่า ดังนั้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (connection) จึงประกอบด้วยประเด็นตรวจสอบ คือ 1) การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน 2) การเปิดรับความคิดเห็นจากเพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครู ท่านอื่น ๆ และ 3) การจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน ดังนั้น ขั้นตอนสำคัญที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ จากการศึกษาในเชิงคุณภาพนี้มี 5 ขั้นตอน ซึ่งขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จะนำมาพัฒนาประเด็นตรวจสอบ และรายการตรวจสอบในแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสม งานต่อไปปรากฏในแผนภาพที่ 4.1 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1 ขั้นตอนหลักและประเด็นตรวจสอบในการสร้างแบบตรวจสอบกระบวนการ
ประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ผลการวิจัยในตอนนี้ประกอบด้วย 3 ตอนย่อย ได้แก่ 2.1 ผลสร้างแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2.2 ผลตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพเบื้องต้นของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และ 2.3 ผลทดลองใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

2.1 ผลการสร้างแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ผลการวิจัยในตอนนี้ ประกอบด้วย 2 หัวข้อย่อย ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ การกำหนดประเด็นเนื้อหาและข้อรายการที่ใช้ในการตรวจสอบตนเองของครูในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และผลการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รายละเอียดมีดังนี้

2.1.1 ผลการวิเคราะห์ การกำหนดประเด็นเนื้อหาและข้อรายการที่ใช้ในการ ตรวจสอบตนเองของครูในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสม งานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ในขั้นแรกผู้วิจัยได้นำขั้นตอนหลักและประเด็นตรวจสอบที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานรวมถึงการศึกษากระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในโรงเรียนต้นแบบ มากำหนดเนื้อหาและรายการตรวจสอบ โดยผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของครู จำนวน 5 ขั้นตอนหลัก และ 14 ประเด็นตรวจสอบมาเป็นกรอบในการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมิน จากนั้นจึงกำหนดจำนวนรายการตรวจสอบเบื้องต้นตามลำดับความสำคัญ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ผู้วิจัยได้สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจึงเสนอจำนวนรายการตรวจสอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญพิจารณาปรากฏดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 การกำหนดจำนวนรายการตรวจสอบขั้นต้นในแต่ละขั้นตอนตามสัดส่วนลำดับความสำคัญที่ผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน

ขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	น้ำหนักความสำคัญ (ร้อยละ)	จำนวนรายการตรวจสอบในเบื้องต้น
1. การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	21.00	15
2. การเก็บรวบรวมผลงาน	28.00	20
3. การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ	15.00	10
4. การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน	8.00	5
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	28.00	20
รวม	100.00	70

จากตารางที่ 4.3 ผู้วิจัยกำหนดจำนวนรายการตรวจสอบเบื้องต้นตามลำดับความสำคัญ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ผู้วิจัยได้สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจึงเสนอจำนวนรายการตรวจสอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาสัดส่วน ร้อยละของจำนวนรายการตรวจสอบตามลำดับความสำคัญ พบว่า ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ร้อยละ 21.00 จำนวน 15 รายการตรวจสอบ ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน ร้อยละ 28.00 จำนวน 20 รายการตรวจสอบ ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ ร้อยละ 15.00 จำนวน 10 รายการตรวจสอบ ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน ร้อยละ 8.00 จำนวน 5 รายการตรวจสอบและ ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร้อยละ 28.00 จำนวน 20 รายการตรวจสอบ รวม 70 รายการตรวจสอบ

ส่วนจำนวนรายการตรวจสอบในแต่ละประเด็นตรวจสอบ ผู้วิจัยกำหนดให้ในแต่ละประเด็นตรวจสอบมีจำนวนรายการตรวจสอบ 5 รายการ เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า ในแต่ละประเด็นตรวจสอบ ไม่จำเป็นต้องมีรายการตรวจสอบเท่ากัน ขึ้นอยู่กับความมากน้อยของรายการปฏิบัติ ในแต่ละรายการตรวจสอบด้วย ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่ มักจะกำหนดรายการตรวจสอบให้เท่ากันเนื่องจากง่ายต่อการแปลผล (สมพงษ์ บัณฑิต, 2548) ดังนั้นในระยะแรกผู้วิจัยจึงกำหนดให้รายการตรวจสอบเท่ากัน ง่ายต่อการพัฒนาเกณฑ์การแปลผลและการให้คะแนนและง่ายต่อการแปลผลเช่นเดียวกัน รายละเอียดของการกำหนดจำนวนรายการตรวจสอบในแต่ละประเด็นตรวจสอบดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การกำหนดขั้นตอนในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน และ ประเด็นตรวจสอบ และจำนวนรายการตรวจสอบเบื้องต้นในระยะเวลาแรกของการพัฒนาแบบตรวจสอบ กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน

ขั้นตอนการประเมิน ผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงาน	ประเด็นตรวจสอบ	จำนวนรายการ ตรวจสอบใน เบื้องต้น
1.การวางแผนการ ประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้ม สะสมงาน	1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล รายวิชาภาษาไทย	5
	2. วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม ผลงานที่นักเรียนจะ สร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง ในรายวิชาภาษาไทย	5
	3. การเตรียมตัวของครู ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง	5
	รวม	15
2. การเก็บรวบรวม ผลงาน	1. การกำหนดวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน	5
	2. การดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงาน	5
	3. การกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือก และการ ดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงาน	5
	4. การคัดเลือกผลงาน	5
รวม	20	
3. การตรวจสอบและ การประเมิน ความสามารถ	1. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง	5
	2. การประเมินผลงานนักเรียน	5
รวม	10	
4.การปรับปรุงผลงาน ของผู้เรียน	1. การปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน	5
รวม	5	
5.การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1. การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน	5
	2. การเปิดรับความคิดเห็นจากเพื่อนนักเรียน ผู้ปกครองและครูท่านอื่นๆ	5
	3. การสะท้อนความคิดเห็นของ เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และ ครูท่านอื่น ๆ ไปยังผู้เรียน	5
	4. การจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน	5
รวม	20	
รวมทั้งหมด		70

2.1.2 ผลการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ผู้วิจัยพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ให้เป็นแบบตรวจสอบรายการประเมิน (Key Evaluation Checklist: KEC) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินประเภทหนึ่งประกอบด้วยการ (lists) สำหรับตรวจสอบกิจกรรมหรือการดำเนินงานใด ๆ ว่ามีการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด มีสิ่งใดบ้างที่ปฏิบัติแล้วและสิ่งใดบ้างยังไม่ได้ปฏิบัติ (Webster's Colledge Dictionary อ้างถึงในสมพงษ์ บัณฑิต, 2548) โดยใช้แนวคิดในการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการของ Stufflebeam (2000) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (scoring rubric) ออกเป็น 5 ระดับ ครั้งแรกผู้วิจัยสร้างแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยออกเป็น 5 ขั้นตอน และแต่ละขั้นตอนมีประเด็นเนื้อหาที่ใช้ในการตรวจสอบ 1 ข้อ แต่ละข้อจะมีข้อรายการในการตรวจสอบ 5 ข้อรายการ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความกระชับ เหมาะสม และสะดวกในการใช้สำหรับตรวจสอบตนเองของคุณครู รวมข้อรายการในเบื้องต้นทั้งหมด 65 ข้อรายการ และเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับจากนั้นผู้วิจัยนำแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ปรับรายการตรวจสอบในแต่ละขั้นตอนของการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน และปรับเกณฑ์การให้คะแนนให้มีความเหมาะสม ครอบคลุมและชัดเจนตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ร่วมตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน โดยตรวจสอบความชัดเจนทางด้านภาษา ขั้นตอนการประเมิน ประเด็นเนื้อหา ข้อรายการที่ใช้ตรวจสอบตนเองของคุณครู ความเหมาะสมของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานแบบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และเกณฑ์การให้คะแนน จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับแก้ขั้นตอนและข้อรายการให้มีความชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้จัดทำคู่มือการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพิ่มเติม รวมถึงเกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายคะแนนอีกด้วย โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนจาก กนกวรรณ คงอภิรักษ์ (2548) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

**คู่มือการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย
แฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**

แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการประเมินตนเองของครูในการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ครอบคลุมความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน

ดังนั้น เพื่อให้ครูสามารถดำเนินการประเมินตนเองในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครูควรทราบแนวทางการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้ครบถ้วน ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถประเมินตนเองได้อย่างถูกต้องอันจะส่งผลให้การตรวจสอบตรงตามความเป็นจริงและมีคุณภาพมากขึ้น

ขอความกรุณาครูผู้สอน โปรดศึกษาตัวอย่างการประเมินตามข้อรายการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง การประเมินตนเองของครูโดยใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการที่ท่านได้ปฏิบัติจริงในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย ท่านมีการปฏิบัติตามข้อรายการต่อไปนี้หรือไม่

กรณีที่ท่านไม่ได้ปฏิบัติ

ให้ท่านเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการ “ไม่ได้ปฏิบัติ” เพียงข้อรายการเดียว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

0. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล

ไม่ได้ปฏิบัติ

ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)

ท่านศึกษาเนื้อหา สาระการเรียนรู้ภาษาไทยตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์

ท่านศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินผู้เรียน ในชั้นปีที่สอน

ท่านศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

กรณีที่ท่านได้ปฏิบัติ

ให้ท่านเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการ “ปฏิบัติ” จากนั้นให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการ ที่เป็นรายละเอียดของการปฏิบัติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (ในแต่ละข้อตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)

ถ้าท่านศึกษาเนื้อหา สาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์ และ ศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ต้องทำรายการดังนี้

00. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล

ไม่ได้ปฏิบัติ

ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)

ท่านศึกษาเนื้อหา สาระการเรียนรู้ภาษาไทยตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์

ท่านศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินผู้เรียน ในชั้นปีที่สอน

ท่านศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน

หมายเหตุ หมายถึง ท่านปฏิบัติตามรายการตรวจสอบนั้น

หมายถึง ท่านไม่ได้ปฏิบัติตามรายการตรวจสอบนั้น

เมื่อท่านทำการตรวจสอบตามข้อรายการตามแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียน ระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน ขอความกรุณาท่านโปรดตรวจสอบอีกครั้งว่ามีข้อรายการใดบ้างที่ท่านยังไม่ได้ปฏิบัติ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน เกณฑ์การคิดคะแนนและเกณฑ์การตัดสินระดับการปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน เกณฑ์การคิดคะแนนและเกณฑ์การตัดสินคุณภาพดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ปฏิบัติ 0 รายการ คือ ระดับต้องปรับปรุง	กำหนดให้	0	คะแนน
ปฏิบัติ 1 รายการ คือ ระดับพอใช้	กำหนดให้	1	คะแนน
ปฏิบัติ 2 รายการ คือ ระดับดี	กำหนดให้	2	คะแนน
ปฏิบัติ 3 รายการ คือ ระดับดีมาก	กำหนดให้	3	คะแนน
ปฏิบัติ 4 - 5 รายการ คือ ระดับดีเยี่ยม	กำหนดให้	4	คะแนน

เกณฑ์การคิดคะแนน

จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องปรับปรุง	☐ × 0 = ☐
จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องพอใช้	☐ × 1 = ☐
จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องดี	☐ × 2 = ☐
จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องดีมาก	☐ × 3 = ☐
จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องดีเยี่ยม	☐ × 4 = ☐
คะแนนรวม	= <input type="text"/>

คะแนนรวม ได้มาจากการนำเอาจำนวนข้อในเกณฑ์การปฏิบัติที่แตกต่างกันมาคูณด้วยระดับคะแนน แล้วนำมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ แล้วจึงนำมาตัดสินเกณฑ์ตัดสินด้วยระดับคุณภาพ

เกณฑ์ตัดสินระดับการปฏิบัติ

แบ่งเป็น 5 ระดับโดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย

แฟ้มสะสมงานที่ครอบคลุม ความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน

คะแนน 0.00-0.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย

แฟ้มสะสมงานที่ครอบคลุม ถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับต่ำ

คะแนน 0.50-1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย

แฟ้มสะสมงานที่ครอบคลุม ถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย

แฟ้มสะสมงานที่ครอบคลุม ถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย

แฟ้มสะสมงานที่ครอบคลุม ถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

คะแนน 3.50-4.00 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย

แฟ้มสะสมงานที่ครอบคลุม ถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับสูง

**แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการที่ตรงกับความเป็นจริง
(ในแต่ละข้อตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)

โรงเรียน.....

ระดับชั้นที่สอน

ป.1   ป.2   ป.3   ป.4   ป.5   ป.6

ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี   ปริญญาตรี   สูงกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์การสอน

น้อยกว่า 5 ปี   5-10 ปี   11-20 ปี   20 ปีขึ้นไป

การเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ไม่เคย   1 ครั้ง   2 ครั้ง   3 ครั้งขึ้นไป

ส่วนที่ 2 รายการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานระดับประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการที่ท่านได้ปฏิบัติจริงในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานรายวิชาภาษาไทย ท่านมีการปฏิบัติตามข้อรายการต่อไปนี้หรือไม่ (ในแต่ละข้อตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล
  - ท่านศึกษาเนื้อหา สาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
  - ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์
  - ท่านศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินผู้เรียน ในแต่ละชั้นปี
  - ท่านศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียนเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
  - ท่านศึกษานโยบายในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลผู้เรียน

2. วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม ผลงานที่นักเรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง
  - ท่านวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ ในแต่ละเนื้อหาที่ต้องการวัด เช่น ในแต่ละเนื้อหาที่มีวัตถุประสงค์ใดบ้าง
  - ท่านวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ ว่ากิจกรรมดังกล่าวทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร
  - ท่านวางแผนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ว่า จะกำหนดชิ้นงานที่ชิ้นงาน อย่างไร
  - ท่านกำหนดจำนวนผลงานที่จะให้ผู้เรียนคัดเลือกเข้าสู่แฟ้มสะสมงาน ในระยะของการดำเนินการ
  - ท่านวางแผนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างครูกับผู้เรียนในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

3. การเตรียมตัวของครูและผู้เรียน

- ท่านศึกษาคู่มือครู เนื้อหาสาระต่างๆรวมถึงการประเมินผู้เรียนใช้มีความพร้อมต่อสภาพประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
- ท่านชี้แจงให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับการดำเนินการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
- การจัดการเรียนรู้อของท่านสอดคล้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
- นักเรียนของท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนต่างๆในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
- ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับวิธีการประเมินที่ใช้ เพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้อของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน

4. การกำหนดวัตถุประสงค์อุปกรณ์ ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน

- ท่านกำหนดประเภทของแหล่งเก็บรวบรวมผลงาน อาทิ แฟ้ม กล่อง ซอง ฯลฯ ตามทักษะการเรียนรู้ที่ต้องการวัดจากผู้เรียน
- ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกวัตถุประสงค์ในการจัดทำจัดเก็บแฟ้มสะสมงานที่เหมาะสมกับชิ้นงานของตนเอง
- ท่านจัดหา/สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำแฟ้มสะสมงานให้แก่ผู้เรียน
- ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบเกี่ยวกับงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน
- ท่านแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูท่านอื่นในการกำหนดวัตถุประสงค์และงบประมาณในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

5. การดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงาน

- ท่านมีแผนการดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน อาทิ จัดเก็บตามวันเวลา ลำดับความสำคัญของผลงาน
- ท่านแจ้งให้ผู้เรียนทราบเกี่ยวกับการดำเนินการจัดเก็บผลงานเข้าสู่แฟ้มสะสมงาน
- ท่านให้ผู้เรียนประเมินผลงานเบื้องต้นก่อนการดำเนินการจัดเก็บผลงานเพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ
- ท่านให้ผู้เรียนจัดทำทะเบียนผลงาน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีระบบ
- การดำเนินการจัดเก็บผลงานผู้เรียนสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ของท่าน

6. การกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

- ท่านปรึกษาหารือ ขอความคิดเห็นจากครูท่านอื่นๆที่มีประสบการณ์ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในการกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ
- ท่านกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อย่างชัดเจน
- ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
- ระยะเวลาในการดำเนินการเหมาะสมและสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้และนโยบายของสถานศึกษา
- ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

7. การคัดเลือกผลงาน

- ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดวิธีการและระยะเวลาในการคัดเลือกผลงาน
- ขั้นตอนการคัดเลือกผลงานที่ท่านกำหนดขึ้นสามารถแสดงให้เห็นความสามารถของนักเรียนตามวัตถุประสงค์ของการประเมินผู้เรียน
- ผลงานที่ผู้เรียนเลือกมา เป็นผลงานที่ดีที่สุด ครอบคลุมเนื้อหา วัตถุประสงค์ ของการประเมิน
- ท่านให้ผู้เรียนพิจารณา ทบทวนในการคัดเลือกผลงานด้วยตนเอง
- ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทบทวนผลงานอีกครั้งภายหลังการคัดเลือกผลงาน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ

8. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง

- ผู้เรียนสามารถตรวจสอบคุณลักษณะต่างๆของตน อาทิ ลักษณะนิสัย ทักษะการทำงาน ทักษะทางสังคมความสามารถทางสังคม เป็นต้น
- นักเรียนของท่านสามารถตรวจสอบว่าผลงานของตนบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่
- ท่านกำหนดเกณฑ์เพื่อให้ผู้เรียนตรวจสอบความสามารถของตนเอง
- นักเรียนสามารถวิเคราะห์จุดเด่น-จุดด้อยในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับผลงานของตนเอง
- ท่านชี้แจงให้ผู้เรียนรับทราบเกี่ยวกับขั้นตอนในการประเมินตนเอง

9. การประเมินผลงานนักเรียน

- ท่านกำหนดรูปแบบการประเมินผลงานผู้เรียน อาทิ การประเมินระหว่างภาคเรียน การประเมินปลายภาคปลายปี
- ท่านวิเคราะห์เกณฑ์ย่อยในแต่ละวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลงานผู้เรียน
- ท่านกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลงานผู้เรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้
- ท่านใช้การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ในการประเมินทักษะปฏิบัติและจิตพิสัย
- ท่านให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานรวมถึงการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน

10. กระบวนการปรับปรุงผลงานของผู้เรียน

- ท่านให้ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนผลงานตามแผนหรือระยะเวลาที่กำหนดได้
- ท่านร่วมกับผู้เรียนกำหนดระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนผลงาน อาทิ ก่อนและหลังการประเมิน หรือก่อนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน เป็นต้น
- ท่านให้คำปรึกษาผู้เรียนเกี่ยวกับเหตุผลที่ผู้เรียนปรับเปลี่ยนผลงานของตน
- ท่านให้ผู้เรียนบันทึก พร้อมทั้งบอกเหตุผลเพื่อเป็นหลักฐานในการปรับเปลี่ยนผลงานของผู้เรียน
- การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนผลงานก่อให้เกิดการยอมรับ ส่งเสริมกำลังใจ และความสำเร็จของงานอย่าง เป็นระบบ

ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

11. การสะท้อนความคิดเห็นกลับไปยังผู้เรียน

- ท่านกำหนดวิธีการในการสะท้อนความคิดเห็นของท่าน กลับไปยังผู้เรียน
- ท่านมีเครื่องมือ เอกสาร หลักฐานที่แสดงถึงการสะท้อนความคิดเห็นของท่านกลับไปยังผู้เรียน
- กระบวนการสะท้อนความคิดเห็นของท่านกลับไปยังผู้เรียนเป็นระบบชัดเจนและมีความต่อเนื่อง
- ท่านสามารถสะท้อนความรู้ ความสามารถรวมถึงคุณลักษณะต่างๆ ในการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนรับทราบ
- นักเรียนของท่านรับรู้และปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดหรือยุทธวิธีการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

12. การเปิดรับความคิดเห็นจาก เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่นๆ

- ท่านเปิดโอกาสให้เพื่อนนักเรียนสามารถวิพากษ์วิจารณ์ผลงานของผู้เรียนอย่างมีเหตุผลได้
- ท่านให้ผู้เรียนนำผลงานชิ้นงานของตนนำไปให้ผู้ปกครองติชม แนะนำ และเสนอแนะได้
- ท่านเปิดรับข้อเสนอแนะ ปรีกษาหารือ ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูท่านอื่นๆ เสมอ
- ท่านกำหนดรูปแบบการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานในรูปแบบต่างๆ อาทิ การสนทนาตัวต่อตัว การส่งผลงานไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการจัดประชุมพิจารณาเพิ่มคะแนน เป็นต้น
- การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง ครู เพื่อนนักเรียน

13. การสะท้อนความคิดเห็นของ เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่น ๆ ไปยังผู้เรียน

- การสะท้อนความคิดเห็นของ เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่นๆ ไปยังผู้เรียน ช่วยพัฒนาผลงาน กระบวนการทำงาน กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น
- ท่านให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากเพื่อนนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
- ท่านสร้างเครื่องมือ แบบประเมิน แบบบันทึก เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบผลงานและสะท้อนความคิดเห็นกลับมายังผู้เรียนและครู
- ท่านให้ผู้เรียนกับหลักฐานข้อมูลแสดงความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและบุคคลอื่นๆ ที่รับชมผลงาน
- ท่านนำความคิดเห็นหรือผลการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากครูท่านอื่นๆ ไปให้ผู้เรียนพิจารณา

14. การจัดแสดงผลงานของผู้เรียน

- ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนผู้ปกครอง ครู หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมชื่นชมความสามารถของผู้เรียน
- ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอแนวคิดในการจัดแสดงผลงานได้อย่างหลากหลาย
- ท่านและผู้เรียนร่วมกันวางแผนในการจัดแสดงผลงานของผู้เรียนเอง อาทิ การกำหนดเป้าหมาย ผู้ร่วมงาน สื่อ งบประมาณ ฯลฯ
- ท่านจัดแสดงผลงานของผู้เรียนของท่านช่วยสร้างแรงจูงใจ เพิ่มความตั้งใจและเพิ่มความสามารถในการทำงานให้เต็มประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- โรงเรียนของท่านมีนโยบายในการจัดแสดงผลงานของผู้เรียนของเพื่อให้เห็นจุดเด่นจุดพัฒนาและศักยภาพของผู้เรียน

ตอนที่ 2.2 ผลการตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพเบื้องต้นของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ผู้วิจัยนำแบบตรวจสอบรายการประเมินที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น พร้อมกับเอกสารที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานและนิยามของตัวแปรที่ต้องการวัดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการวัดและประเมินผล และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการสอนภาษาไทยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างรายการตรวจสอบกับเนื้อหาในแต่ละประเด็นตรวจสอบที่ใช้ในแต่ละชั้นตอนในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน (item objective congruence: IOC) ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนของคุณภาพของรายการตรวจสอบตามโครงสร้างเนื้อหา ความเหมาะสมของข้อรายการด้านความชัดเจนของภาษาที่ใช้ ปริมาณเกณฑ์การให้คะแนน และรูปแบบของแบบตรวจสอบรายการ ผลการตรวจสอบความครอบคลุมโครงสร้างเนื้อหา ความเหมาะสมของข้อรายการด้านความชัดเจนของภาษาที่ใช้ ปริมาณข้อรายการ เกณฑ์การให้คะแนน และรูปแบบของแบบตรวจสอบรายการประเมินโดยการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิโดยภาพรวม ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน มีความครอบคลุมโครงสร้างของเนื้อหาในทุกข้อรายการ ปริมาณของรายการตรวจสอบมีความเหมาะสม โดยมีความเห็นว่า ควรปรับรายการตรวจสอบให้ไม่เท่ากัน เนื่องจาก จำนวนรายการตรวจสอบควรขึ้นอยู่กับความมากน้อยของรายการปฏิบัติ ในแต่ละรายการตรวจสอบ ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่ มักจะกำหนดรายการตรวจสอบให้เท่ากันเนื่องจากง่ายต่อการแปลผล (สมพงษ์ บัณฑิต, 2548) ดังนั้นผู้วิจัยสามารถกำหนดให้รายการตรวจสอบไม่เท่ากันในแต่ละประเด็นตรวจสอบได้ เนื่องจากรายการปฏิบัติในแต่ละประเด็นตรวจสอบนั้นมากน้อยแตกต่างกัน แต่ผู้วิจัยต้องพัฒนาเกณฑ์การแปลผลและการให้คะแนนให้ง่ายต่อการแปลผลได้ง่ายเช่นเดียวกัน โดยให้รายการตรวจสอบเป็น 4-5 ข้อรายการ รวมทั้งหมด 70 ข้อรายการ ซึ่งมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูอย่างละเอียดถี่ถ้วน รูปแบบของแบบตรวจสอบรายการมีความสะดวกต่อการนำไปใช้ ด้านความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในข้อรายการนั้น กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ปรับปรุงการใช้ภาษาของข้อรายการให้แสดงออกถึงการตรวจสอบการปฏิบัติของตนเอง และควรให้ออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติมากกว่าการแสดงความคิดเห็น มีการเพิ่มเติมและปรับเปลี่ยนภาษาในแต่ละข้อรายการให้ความเข้าใจตรงกันและง่ายมากขึ้น และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ปรับปรุงรายการตรวจสอบหลายรายการ ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ปรับปรุงรายการตรวจสอบที่ 3, 4 และ 5 ของประเด็นตรวจสอบที่ 2 ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม ผลงานที่

นักเรียนจะสร้างชิ้นงานจากการเรียนแต่ละครั้ง ปรับปรุงรายการตรวจสอบหลายรายการ ที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 ของประเด็นตรวจสอบที่ 3 การเตรียมตัวของครูและผู้เรียน และผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้ตัดทิ้งรายการตรวจสอบที่ 5 ประเด็นตรวจสอบที่ 1 การศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดและประเมินผลวิชาภาษาไทย

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน ปรับปรุงรายการตรวจสอบที่ 1, 2 และ 4 ของประเด็นตรวจสอบที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์อุปกรณ์ ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน ปรับปรุงรายการตรวจสอบที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 ของประเด็นตรวจสอบที่ 5 การดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงาน ปรับปรุงรายการตรวจสอบที่ 2 และ 4 ของประเด็นตรวจสอบที่ 6 การกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ปรับปรุงรายการตรวจสอบที่ 1 ของประเด็นตรวจสอบที่ 7 การคัดเลือกผลงานเข้าสู่แฟ้มสะสมงาน นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิยังแนะนำให้ตัดทิ้งรายการตรวจสอบบางส่วน คือรายการตรวจสอบที่ 5 ประเด็นตรวจสอบที่ 4 เพิ่มเติมด้วย รายการตรวจสอบที่ 1 ประเด็นตรวจสอบที่ 6 และ รายการตรวจสอบที่ 2 ประเด็นตรวจสอบที่ 7

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ ปรับปรุงรายการตรวจสอบข้อที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 ในประเด็นตรวจสอบที่ 8 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ปรับปรุงรายการตรวจสอบข้อที่ 1, 3, 4 และ 5 ในประเด็นตรวจสอบที่ 9 การประเมินผลงานนักเรียน นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิยังแนะนำให้ตัดทิ้งรายการตรวจสอบบางส่วน คือรายการตรวจสอบที่ 2 ประเด็นตรวจสอบที่ 9

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน ปรับปรุงรายการตรวจสอบข้อที่ 1, 2, 4 และ 5 ในประเด็นตรวจสอบที่ 10 กระบวนการปรับปรุงผลงานของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้ปรับปรุงรายการตรวจสอบที่ 1, 2, 4, และ 5 ในประเด็นตรวจสอบที่ 11 การสะท้อนความคิดเห็นกลับไปยังผู้เรียน ปรับปรุงรายการตรวจสอบที่ 5 ประเด็นตรวจสอบที่ 12 การเปิดรับความคิดเห็นจากเพื่อนนักเรียน ผู้ปกครองและครูท่านอื่น ๆ ตัดทิ้งรายการตรวจสอบในประเด็นตรวจสอบที่ 13 การสะท้อนความคิดเห็นของ เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่น ๆ ไปยังผู้เรียน ทุกรายการ ปรับปรุงรายการตรวจสอบข้อที่ 2, 4 และ 5 ในประเด็นตรวจสอบที่ 14 การจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิยังแนะนำให้ตัดทิ้งรายการตรวจสอบบางส่วน คือรายการตรวจสอบที่ 3 ประเด็นตรวจสอบที่ 12 รายการตรวจสอบที่ 1 ประเด็นตรวจสอบที่ 14 ซึ่งรายละเอียด ของการปรับปรุงแต่ละรายการตรวจสอบทุกรายการปรากฏในตารางที่ 4.5

**ตารางที่ 4.5 ผลการปรับปรุงรายการตรวจสอบของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียน
ด้วยแฟ้มสะสมงานตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ**

รายการ	ก่อนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	ปรับปรุงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
<p>ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน</p> <p>1.1 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดและประเมินผลวิชาภาษาไทย (ประเด็นตรวจสอบ ที่ 1)</p>		
ประเด็นตรวจสอบที่ 1 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านศึกษาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 1 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการ จัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/ สัปดาห์	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 1 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การ ประเมินผู้เรียนในระดับชั้นที่สอน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 1 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 1 รายการตรวจสอบที่ 5	ศึกษานโยบายในการจัดการเรียนการ สอน การประเมินผลผู้เรียน ของโรงเรียน ของหน่วยงานต้นสังกัด	ตัดทิ้ง
<p>ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน</p> <p>1.2 วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม ผลงานที่นักเรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง (ประเด็นตรวจสอบที่2)</p>		
ประเด็นตรวจสอบที่ 2 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ ในแต่ ละเนื้อหาที่ต้องการวัด เช่น ในแต่ละ เนื้อหามีวัตถุประสงค์ใดบ้าง	ใช้ได้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	ปรับปรุงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเด็นตรวจสอบที่ 2 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ ว่ากิจกรรมดังกล่าวทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 2 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านวางแผนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ ว่า จะกำหนดชิ้นงานที่ชิ้นงาน อย่างไร	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านวางแผนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ว่า จะกำหนดชิ้นงานที่ชิ้นงาน อะไรบ้าง
ประเด็นตรวจสอบที่ 2 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านกำหนดจำนวนผลงานที่จะให้ผู้เรียน คัดเลือก เข้าสู่แฟ้มสะสมงาน ใน ระยะแรกของการดำเนินการเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับภาระประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านกำหนดลักษณะผลงานแต่ละ ชิ้นตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้
ประเด็นตรวจสอบที่ 2 รายการตรวจสอบที่ 5	ท่านวางแผนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ระหว่างครูกับผู้เรียนในการประเมิน ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านกำหนดจำนวนผลงานที่จะให้ ผู้เรียนคัดเลือกเข้าสู่แฟ้มสะสมงาน ในระยะแรกของการดำเนินการ
<p>ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน</p> <p>1.3 การเตรียมตัวของครูและผู้เรียน (ประเด็นตรวจสอบที่ 3)</p>		
ประเด็นตรวจสอบที่ 3 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านศึกษาคู่มือครู เนื้อหา สาระต่างๆ รวมถึงการประเมินผู้เรียน ให้มีความ พร้อมต่อการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้ม สะสมงาน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านวางแผนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ระหว่างครูกับผู้เรียนในการประเมิน ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
ประเด็นตรวจสอบที่ 3 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านชี้แจงให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้า เกี่ยวกับการดำเนินการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่า จะดำเนินการประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงาน-
ประเด็นตรวจสอบที่ 3 รายการตรวจสอบที่ 3	การจัดการเรียนรู้ของท่านสอดคล้องกับ การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านอธิบายกระบวนการจัดทำแฟ้ม สะสมงาน รายวิชาภาษาไทยให้ ผู้เรียนเข้าใจ

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	ปรับปรุงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเด็นตรวจสอบที่ 3 รายการตรวจสอบที่ 4	นักเรียนของท่าน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยให้สอดคล้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
ประเด็นตรวจสอบที่ 3 รายการตรวจสอบที่ 5	ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับวิธีการประเมินที่ใช้ เพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน		
2.1 การกำหนดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน (ประเด็นตรวจสอบที่ 4)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 4 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านกำหนดประเภทของแหล่งเก็บรวบรวมผลงาน อาทิ แฟ้ม กล่อง ของ ฯลฯ ตามทักษะการเรียนรู้ที่ต้องการวัดจากผู้เรียน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านกำหนดประเภทของแหล่งเก็บรวบรวมผลงาน อาทิ แฟ้ม กล่อง ของ ฯลฯ ตามทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนที่ท่านต้องการวัดจากผู้เรียน
ประเด็นตรวจสอบที่ 4 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงานที่เหมาะสมกับชิ้นงานของตนเอง ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงานที่เหมาะสมกับชิ้นงานของตนเอง
ประเด็นตรวจสอบที่ 4 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านจัดหา/สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำ/จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำแฟ้มสะสมงานให้แก่ผู้เรียน	ใช้ได้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	ปรับปรุงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเด็นตรวจสอบที่ 4 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบเกี่ยวกับงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนในการกำหนดวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน
ประเด็นตรวจสอบที่ 4 รายการตรวจสอบที่ 5	ท่านแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูท่านอื่นในการกำหนดวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน	ตัดทิ้ง
ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน		
2.2 การดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงาน (ประเด็นตรวจสอบ ที่ 5)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 5 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านมีแผนการดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน อาทิ จัดเก็บตามวัน เวลา, ลำดับความสำคัญของผลงาน เป็นต้น	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านมีแผนการดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน อาทิ จัดเก็บตามวัน เวลา, ลำดับความสำคัญของผลงาน ทักษะและความรู้ทางภาษาไทย เป็นต้น
ประเด็นตรวจสอบที่ 5 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านแจ้งให้ผู้เรียนทราบเกี่ยวกับการดำเนินการจัดเก็บผลงานเข้าสู่แฟ้มสะสมงาน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านให้ผู้เรียนจัดเก็บผลงานแยกตามทักษะและความรู้ทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การ ฟัง หลักการใช้ภาษา รวมถึงวรรณคดีและวรรณกรรม
ประเด็นตรวจสอบที่ 5 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านให้ผู้เรียนประเมินผลงานเบื้องต้นก่อนการดำเนินการจัดเก็บผลงานเพื่อแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านให้ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองเบื้องต้นก่อนการดำเนินการจัดเก็บผลงานเพื่อแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	ปรับปรุงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเด็นตรวจสอบที่ 5 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านให้ผู้เรียนจัดทำทะเบียนผลงาน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมี ระบบ	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านให้ผู้เรียนจัดทำทะเบียนผลงานใน แฟ้มสะสมงาน เพื่อให้การดำเนินการ เป็นไปอย่างมีระบบ
ประเด็นตรวจสอบที่ 5 รายการตรวจสอบที่ 5	การดำเนินการจัดเก็บผลงานผู้เรียน สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ของท่าน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านพิจารณาว่าผลงานที่จัดเก็บเน้น การสะท้อนพัฒนาการ ความรู้และ ทักษะทางภาษาของผู้เรียน ได้แก่ การ อ่าน การเขียน การพูด การฟัง หลักการ ใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรมของ ผู้เรียนได้ตรงตามที่คุณเรียนเป็น
ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน		
2.3 การกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆในการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน (ประเด็นตรวจสอบที่ 6)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 6 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านปรึกษาหารือ ขอความคิดเห็นจาก ครูท่านอื่นๆที่มีประสบการณ์ในการ ประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานใน การกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการ ขั้นตอนต่างๆ	ตัดทิ้ง
ประเด็นตรวจสอบที่ 6 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการ ขั้นตอนต่างๆในการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน อย่างชัดเจน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกำหนดระยะเวลา ในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอน ต่างๆในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
ประเด็นตรวจสอบที่ 6 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน กำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆในการ ประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ใช้ได้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	ปรับปรุงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเด็นตรวจสอบที่ 6 รายการตรวจสอบที่ 4	ระยะเวลาในการดำเนินการเหมาะสม และสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ และนโยบายของสถานศึกษา	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ระยะเวลาที่ท่านกำหนดในการ ดำเนินการจัดเก็บ การคัดเลือก และ การดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการ ประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เหมาะสม และสอดคล้องกับ แผนการจัดการเรียนรู้และนโยบาย ของสถานศึกษา
ประเด็นตรวจสอบที่ 6 รายการตรวจสอบที่ 5	ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับ ระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆในการ ประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ใช้ได้
ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน		
2.4 การคัดเลือกผลงาน (ประเด็นตรวจสอบที่ 7)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 7 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดวิธีการ และระยะเวลาในการคัดเลือกผลงาน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนด เกณฑ์ในการคัดเลือกผลงาน และ ระยะเวลาในการคัดเลือกผลงานใน การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสม งาน รายวิชาภาษาไทย
ประเด็นตรวจสอบที่ 7 รายการตรวจสอบที่ 2	ขั้นตอนการคัดเลือกผลงานที่ท่าน กำหนดขึ้นสามารถแสดงให้เห็น ความสามารถของนักเรียนตาม วัตถุประสงค์ของการประเมินผู้เรียน	ตัดทิ้ง
ประเด็นตรวจสอบที่ 7 รายการตรวจสอบที่ 3	ผลงานที่ผู้เรียนเลือกมา เป็นผลงานที่ดี ที่สุด ครอบคลุมเนื้อหา วัตถุประสงค์ ของการประเมิน	ใช้ได้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	ปรับปรุงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเด็นตรวจสอบที่ 7 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านให้ผู้เรียนพิจารณา ทบทวนในการ คัดเลือกผลงานด้วยตนเอง	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 7 รายการตรวจสอบที่ 5	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทบทวน ผลงานอีกครั้งภายหลังการคัดเลือก ผลงาน	ใช้ได้
<p>ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ</p> <p>3.1 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง (ประเด็นตรวจสอบที่ 8)</p>		
ประเด็นตรวจสอบที่ 8 รายการตรวจสอบที่ 1	ผู้เรียนสามารถตรวจสอบคุณลักษณะ ต่างๆของตน อาทิ ลักษณะนิสัย ทักษะ การทำงาน ทักษะทางสังคม ความสามารถทางสังคม เป็นต้น	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านให้ผู้เรียนตรวจสอบคุณลักษณะ ต่างๆของตนเอง อาทิ ลักษณะนิสัย ทักษะการทำงาน ทักษะทางสังคม และความสามารถทางสังคม เป็นต้น
ประเด็นตรวจสอบที่ 8 รายการตรวจสอบที่ 2	นักเรียนของท่านสามารถตรวจสอบว่า ผลงานของตนบรรลุวัตถุประสงค์ หรือไม่	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านให้นักเรียนตรวจสอบว่าผลงาน ของตนเองมีพัฒนาการในทักษะและ ความรู้ภาษาไทย ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง หลักการใช้ ภาษา รวมถึง วรรณคดีและ วรรณกรรม
ประเด็นตรวจสอบที่ 8 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านกำหนดเกณฑ์เพื่อให้ผู้เรียน ตรวจสอบความสามารถของตนเอง	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านกำหนดเกณฑ์การประเมิน ตนเองเพื่อให้ผู้เรียนตรวจสอบ ความสามารถของตนเอง
ประเด็นตรวจสอบที่ 8 รายการตรวจสอบที่ 4	นักเรียนสามารถวิเคราะห์จุดเด่น-จุด ด้อยในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับ ผลงานของตนเอง	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านให้นักเรียนวิเคราะห์จุดเด่นจุด ด้อยในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับ ผลงานของตนเอง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	ปรับปรุงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเด็นตรวจสอบที่ 8 รายการตรวจสอบที่ 5	ท่านชี้แจงให้ผู้เรียนรับทราบเกี่ยวกับ ขั้นตอนในการประเมินตนเอง	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านชี้แจงให้ผู้เรียนรับทราบเกี่ยวกับ วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการ ประเมินตนเอง
<p>ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ</p> <p>3.2 การประเมินผลงานนักเรียน (ประเด็นตรวจสอบที่ 9)</p>		
ประเด็นตรวจสอบที่ 9 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านกำหนดรูปแบบการประเมินผลงาน ผู้เรียน อาทิ การประเมินระหว่างภาค เรียน การประเมินปลายภาค/ปลายปี	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านกำหนดรูปแบบการประเมินผล งานผู้เรียน อาทิ การประเมินผลงาน ระหว่างภาคเรียน การประเมินปลาย ภาค/ปลายปี และการประเมินเพื่อ ตรวจสอบความรู้เป็นระยะๆ เป็นต้น
ประเด็นตรวจสอบที่ 9 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านวิเคราะห์เกณฑ์ย่อยในแต่ละ วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างเกณฑ์ในการ ประเมินผลงานผู้เรียนหรือไม่	ตัดทิ้ง
ประเด็นตรวจสอบที่ 9 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผล งานผู้เรียนให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์การเรียนรู้	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 9 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านใช้การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้ม สะสมงาน ในการประเมินทักษะปฏิบัติ และจิตพิสัย	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านใช้การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้ม สะสมงาน ในการประเมินความรู้ ทักษะปฏิบัติและจิตพิสัยของผู้เรียน ในรายวิชาภาษาไทย
ประเด็นตรวจสอบที่ 9 รายการตรวจสอบที่ 5	ท่านให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลงานรวมถึงการกำหนด เกณฑ์ในการประเมินผลงาน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านประเมินผลงานในแฟ้มสะสม งานหลายครั้ง เพื่อพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษาไทย ของผู้เรียน

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการตรวจสอบโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ	ปรับปรุงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน		
4.1 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน (ประเด็นตรวจสอบที่ 10)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 10 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านให้ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนผลงานตามแผนหรือระยะเวลาที่กำหนด	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนผลงานใหม่เพิ่มสะสมงานตามแผนหรือระยะเวลาที่กำหนด
ประเด็นตรวจสอบที่ 10 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านร่วมกับผู้เรียนกำหนดระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนผลงาน อาทิ ก่อนและหลังการประเมิน หรือก่อนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานเป็นต้น	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 10 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านให้คำปรึกษาผู้เรียนเกี่ยวกับเหตุผลที่ผู้เรียนปรับเปลี่ยนผลงานของตน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 10 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านให้ผู้เรียนบันทึก พร้อมทั้งบอกเหตุผลเพื่อเป็นหลักฐานในการปรับเปลี่ยนผลงานของผู้เรียน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านให้ผู้เรียนบันทึก พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการปรับเปลี่ยนผลงานเพื่อเป็นหลักฐานในการปรับเปลี่ยนผลงานในเพิ่มสะสมงานของผู้เรียน
ประเด็นตรวจสอบที่ 10 รายการตรวจสอบที่ 5	การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนผลงานก่อให้เกิดการยอมรับ ส่งเสริมกำลังใจ และความสำเร็จของงานอย่างเป็นระบบ	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนผลงานตามแนวปฏิบัติของท่าน ก่อให้เกิดการยอมรับ ส่งเสริมกำลังใจของผู้เรียนในการจัดทำเพิ่มสะสมงาน
ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้		
5.1 การสะท้อนความคิดเห็นกลับไปยังผู้เรียน (ประเด็นตรวจสอบที่ 11)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 11 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านกำหนดวิธีการในการสะท้อนความคิดเห็นของท่าน กลับไปยังผู้เรียน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านกำหนดวิธีการในให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	ปรับปรุงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเด็นตรวจสอบที่ 11 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านมีเครื่องมือ เอกสาร หลักฐานที่แสดงถึงการสะท้อนความคิดเห็นของท่านกลับไปยังผู้เรียน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านมีเครื่องมือ เอกสาร หลักฐานที่แสดงถึงการสะท้อนความคิดเห็นของท่านต่อผลงานในแฟ้มสะสมงานกลับไปยังผู้เรียน
ประเด็นตรวจสอบที่ 11 รายการตรวจสอบที่ 3	กระบวนการสะท้อนความคิดเห็นของท่านกลับไปยังผู้เรียนเป็นระบบ ชัดเจน และมีความต่อเนื่อง	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 11 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านสามารถสะท้อนความรู้ ความสามารถ รวมถึงคุณลักษณะต่างๆ ในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้เรียนรับทราบ	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านสะท้อนพัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรมของผู้เรียนให้ผู้เรียนรับทราบ
ประเด็นตรวจสอบที่ 11 รายการตรวจสอบที่ 5	นักเรียนของท่านรับรู้และปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดหรือยุทธวิธีการทำงานให้ดียิ่งขึ้น	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ นักเรียนของท่านรับรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษาไทยของตนเอง และปรับเปลี่ยนผลงานให้ดียิ่งขึ้น
ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้		
5.2 การเปิดรับความคิดเห็นจาก เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่นๆ (ประเด็นตรวจสอบที่ 12)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 12 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านเปิดโอกาสให้เพื่อนนักเรียนสามารถวิพากษ์วิจารณ์ผลงานของผู้เรียนอย่างมีเหตุผลได้	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 12 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านให้ผู้เรียนนำผลงานชิ้นงานของตนนำไปให้ผู้ปกครองติชม แนะนำ และเสนอแนะได้	ใช้ได้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	ปรับปรุงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเด็นตรวจสอบที่ 12 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านกำหนดรูปแบบการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานในรูปแบบ ต่างๆ อาทิ การสนทนาตัวต่อตัว การส่งผล งานไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดประชุม พิจารณาแฟ้มสะสมงาน เป็นต้น	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 12 รายการตรวจสอบที่ 4	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับ ผลงานทำให้ความสัมพันธ์ระหว่าง ครู เพื่อนนักเรียน นักเรียน ผู้ปกครองเพิ่มขึ้น	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เกี่ยวกับผลงานตามที่ท่าน ดำเนินการทำให้ความสัมพันธ์ ระหว่าง ครูเพื่อนนักเรียนและ ผู้ปกครองเพิ่มขึ้น
<p>ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <p>5.2 การสะท้อนความคิดเห็นของ เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่นๆไปยังผู้เรียน (ประเด็นตรวจสอบที่ 13)</p>		
ประเด็นตรวจสอบที่ 13 รายการตรวจสอบที่ 1	การสะท้อนความคิดเห็นของ เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่น ๆไปยังผู้เรียน ช่วย พัฒนาผลงาน กระบวนการทำงาน กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น	ตัดทิ้ง
ประเด็นตรวจสอบที่ 13 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอผลงานหน้า ชั้นเรียน เพื่อรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะ จากเพื่อนนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	ตัดทิ้ง
ประเด็นตรวจสอบที่ 13 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านสร้างเครื่องมือ แบบประเมิน แบบบันทึก เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบผลงาน และสะท้อนความคิดเห็นกลับมายังผู้เรียน และครู	ตัดทิ้ง
ประเด็นตรวจสอบที่ 13 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านให้ผู้เรียนเก็บหลักฐาน ข้อมูล การแสดง ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและ บุคคลอื่นๆที่รับชมผลงาน	ตัดทิ้ง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	ปรับปรุงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเด็นตรวจสอบที่ 13 รายการตรวจสอบที่ 5	ท่านนำความคิดเห็นหรือผลการประชุม แลกเปลี่ยนประสบการณ์จากครูท่านอื่น ๆ ไปให้ผู้เรียนพิจารณา	ตัดทิ้ง
ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้		
5.3 การจัดแสดงผลงานของผู้เรียน (ประเด็นตรวจสอบที่ 14)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 14 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครอง ครู หรือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมชื่นชม ความสามารถของผู้เรียน	ตัดทิ้ง
ประเด็นตรวจสอบที่ 14 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอแนวคิดในการ จัดแสดงผลงานได้อย่างหลากหลาย	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอ แนวคิดในการจัดแสดงผลงาน ผสมผสานได้อย่างหลากหลาย
ประเด็นตรวจสอบที่ 14 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านและผู้เรียนร่วมกันวางแผนในการจัด แสดงผลงานของผู้เรียนเอง อาทิ การ กำหนดเป้าหมาย ผู้ร่วมงาน สื่องบประมาณ ฯลฯ	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 14 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านจัดแสดงผลงานของผู้เรียนของท่านช่วย สร้างแรงจูงใจ เพิ่มความตั้งใจและเพิ่ม ความสามารถในการทำงานให้เต็ม ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านจัดงานแสดงผลงานผสมผสาน ของผู้เรียนเป็นการสร้างแรงจูงใจ เพิ่มพัฒนาการ ความรู้และ ทักษะทางภาษาไทยของผู้เรียน
ประเด็นตรวจสอบที่ 14 รายการตรวจสอบที่ 5	โรงเรียนของท่านมีนโยบายในการจัด แสดงผลงานของผู้เรียนเสมอ เพื่อให้เห็น จุดเน้น-จุดพัฒนา และศักยภาพของผู้เรียน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านชี้ให้ผู้เรียนเห็นจุดเน้นจุด พัฒนาและศักยภาพของตนเอง จากการจัดแสดงผลงานผสมผสาน ของผู้เรียน

จากตารางที่ 4.5 แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน มีข้อรายการที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 38 รายการตรวจสอบ จาก 14 ประเด็นตรวจสอบ และตัดข้อรายการทิ้ง 7 ข้อรายการ และตัดประเด็นตรวจสอบทิ้งในประเด็นตรวจสอบที่ 13 ในขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้เหลือประเด็นตรวจสอบ 13 ประเด็นตรวจสอบเท่านั้น และเหลือรายการตรวจสอบที่ต้องใช้ตรวจสอบ 58 ข้อรายการ รายการตรวจสอบละ 4-5 ข้อรายการ รายการตรวจสอบทั้งหมดเป็นการปรับปรุงภาษาให้มีความ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เมื่อปรับปรุงรายการตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อเสนอแนะและให้ความเห็นหลังจากนั้นจึงนำแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ไปหาคุณภาพในด้านความตรงเชิงเนื้อหาต่อไป

ด้านความตรงเชิงเนื้อหาของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารายการตรวจสอบกับเนื้อหาของประเด็นตรวจสอบ (IOC) มีความสอดคล้องกันทั้งหมดโดยได้ค่าความสอดคล้องระหว่างรายการตรวจสอบกับเนื้อหาของประเด็นตรวจสอบและขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน โดยมีดัชนี IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อรายการ ดังนั้นแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจึงมีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถตรวจสอบการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครู ได้ตรงตามหลักการและแนวคิดของการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ค่าดัชนี IOC ของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ประเด็นตรวจสอบ/รายการตรวจสอบ	IOC
ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	
1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดและประเมินผลวิชาภาษาไทย	
1. ท่านศึกษาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	1.00
2. ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์	1.00
3. ท่านศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินผู้เรียน ในระดับชั้นที่สอน	1.00
4. ท่านศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	1.00

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็นตรวจสอบ/รายการตรวจสอบ	IOC
2. วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม ผลงานที่ผู้เรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง	
1. ท่านวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ ในแต่ละเนื้อหาที่ต้องการวัด	1.00
2. ท่านวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ ว่ากิจกรรมดังกล่าวทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์	1.00
3. ท่านวางแผนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ว่า จะกำหนดชิ้นงานที่ชิ้นงาน อะไรบ้าง	1.00
4. ท่านกำหนดลักษณะผลงานแต่ละชิ้นตามจุดประสงค์การเรียนรู้	1.00
5. ท่านกำหนดจำนวนผลงานที่จะให้ผู้เรียนคัดเลือกเข้าสู่แฟ้มสะสมงานในระยะแรก	1.00
3. การเตรียมตัวของครู ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง	
1. ท่านวางแผนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	1.00
2. ท่านแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะดำเนินการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน-	1.00
3. ท่านอธิบายกระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทยให้ผู้เรียนเข้าใจ	1.00
4. ท่านจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยให้สอดคล้องกับหลักการ	1.00
5. ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	1.00
ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน	
4. การกำหนดวัตถุประสงค์อุปกรณ์ ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน	
1. ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดประเภทของแหล่งเก็บรวบรวมผลงาน	1.00
2. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกวัตถุประสงค์ในการจัดทำจัดเก็บแฟ้มสะสมงานที่เหมาะสมกับชิ้นงาน	1.00
3. ท่านจัดหา/สนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำแฟ้มสะสมงานให้แก่ผู้เรียน	1.00
4. ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นปี และวัตถุประสงค์	1.00
5. การดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงาน	
1. ท่านมีแผนการดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน อาทิ จัดเก็บตามวัน เวลา, ลำดับ ความสำคัญของผลงาน ทักษะและความรู้ทางภาษาไทย เป็นต้น	1.00
2. ท่านให้ผู้เรียนจัดเก็บผลงานแยกตามทักษะและความรู้ทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึงวรรณคดีและวรรณกรรม	1.00
3. ท่านให้ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองเบื้องต้นก่อนการดำเนินการจัดเก็บผลงานเพื่อแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ	1.00
4. ท่านให้ผู้เรียนจัดทำทะเบียนผลงานในแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีระบบ	1.00
5. ท่านพิจารณาว่าผลงานที่จัดเก็บเน้นการสะท้อนพัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและ วรรณกรรมของผู้เรียนได้ตรงตามที่คุณเรียนเป็น	1.00

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็นตรวจสอบ/รายการตรวจสอบ	IOC
6. การกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	
1. ท่านกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอย่างชัดเจน	1.00
2. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	1.00
3. ระยะเวลาที่ท่านกำหนดในการดำเนินการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เหมาะสม และสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้และนโยบายการวัดและประเมินผลผู้เรียนของสถานศึกษา	1.00
4. ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	1.00
7. การคัดเลือกผลงาน	
1. ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผลงาน และระยะเวลาในการคัดเลือกผลงานในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย	1.00
2. ผลงานที่คัดเลือกแสดงพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึง วรรณคดีและวรรณกรรม	1.00
3. ท่านให้ผู้เรียนพิจารณาทบทวนผลงานด้วยตนเอง	1.00
4. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทบทวนผลงานอีกครั้งภายหลังการคัดเลือกผลงานนั้นแล้ว	1.00
.....	
ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและประเมินความสามารถ	
8. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง	
1. ท่านให้ผู้เรียนตรวจสอบคุณลักษณะต่างๆ ของตนเอง อาทิ ลักษณะนิสัย ทักษะการทำงาน ทักษะทางสังคมและความสามารถทางสังคม จากแฟ้มสะสมงาน	1.00
2. ท่านให้ผู้เรียนตรวจสอบว่าผลงานของตนเองมีพัฒนาการในทักษะและความรู้ทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึง วรรณคดีและวรรณกรรม	1.00
3. ท่านกำหนดเกณฑ์การประเมินตนเองเพื่อให้ผู้เรียนตรวจสอบความสามารถของตนเอง	1.00
4. ท่านให้ผู้เรียนวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับผลงาน ของตนเอง	1.00
5. ท่านชี้แจงให้ผู้เรียนรับทราบเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตนเอง	1.00

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็นตรวจสอบ/รายการตรวจสอบ	IOC
9. การประเมินผลงานผู้เรียน	
1. ท่านกำหนดรูปแบบการประเมินผลงานผู้เรียน เพื่อประเมินผลงานระหว่างภาคเรียน	1.00
2. ท่านวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดและสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลงานใน แฟ้มสะสมงานของผู้เรียน	1.00
3. ท่านกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลงานผู้เรียนให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด	1.00
4. ท่านใช้แฟ้มสะสมงาน ในการประเมินพัฒนาการ ความรู้ และทักษะของผู้เรียน ในรายวิชาภาษาไทย	1.00
5. ท่านประเมินผลงานในแฟ้มสะสมงานหลายครั้ง เพื่อดูพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทาง ภาษาไทยของผู้เรียน	1.00
ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน	
10. การปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน	
1. ท่านให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงานตามแผนหรือระยะเวลา ที่กำหนดได้	1.00
2. ท่านร่วมกับผู้เรียนกำหนดระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนผลงาน อาทิ ก่อนและหลังการ ประเมิน หรือก่อนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน เป็นต้น	1.00
3. ท่านให้คำปรึกษาผู้เรียนเกี่ยวกับแนวทางการปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสมงาน	1.00
4. ท่านให้ผู้เรียนบันทึก พร้อมทั้งให้เหตุผลในการปรับเปลี่ยนผลงานเพื่อเป็นหลักฐานในการ ปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน	1.00
5. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรับปรุงผลงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการยอมรับ เสริมแรงให้กำลังใจกับผู้เรียนในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน	1.00
ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	
11. การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน	
1. ท่านกำหนดวิธีการในให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน	1.00
2. ท่านมีเครื่องมือ เอกสาร หลักฐานที่สะท้อนความคิดเห็นของท่านต่อผลงานในแฟ้มสะสม งานกลับไปยังผู้เรียนการให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้เรียนเป็นระบบ ชัดเจน และ ต่อเนื่อง	1.00
3. ท่านสะท้อนพัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การ พูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรมของผู้เรียนให้ผู้เรียนรับทราบ	1.00
4. นักเรียนของท่านรับรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษาของตนเองและ ปรับปรุงแก้ไขผลงานให้ดียิ่งขึ้น	1.00

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็นตรวจสอบ/รายการตรวจสอบ	IOC
12. การเปิดรับความคิดเห็นจาก เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่นๆ	
1. ท่านเปิดโอกาสให้เพื่อนนักเรียนนิพากษ์วิจารณ์ผลงานของผู้เรียนอย่างมีเหตุผลได้	1.00
2. ท่านให้ผู้เรียนนำผลงานชิ้นงานของตนนำไปให้ผู้ปกครองติชม แนะนำ และเสนอแนะ	1.00
3. ท่านกำหนดรูปแบบการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานในรูปแบบต่างๆ	1.00
4. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานตามที่ท่านดำเนินการทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู เพื่อนนักเรียนและผู้ปกครอง	1.00
13. การจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน	
1. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอแนวคิดในการจัดแสดงแฟ้มสะสมงานได้อย่างหลากหลาย	1.00
2. ท่านและผู้เรียนร่วมกันวางแผนในการจัดแสดงผลงานของผู้เรียน อาทิ การกำหนดเป้าหมาย ผู้ร่วมงาน สื่อ งบประมาณ ฯลฯ	1.00
3. การจัดงานแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียนของท่าน เป็นการสร้างแรงจูงใจ ในการเพิ่มพัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียน	1.00
4. ท่านชี้ให้ผู้เรียนเห็นจุดเน้นจุดพัฒนาและศักยภาพของตนเองจากการจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน	1.00

ตอนที่ 2.3 ผลการทดลองใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลังจากผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นและปรับปรุงคุณภาพแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นแล้ว ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปทดลองใช้ ระหว่างวันที่ 20 พฤษภาคม – 30 พฤษภาคม 2554 โดยนำไปทดลองใช้กับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนคลองกุ่มและโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๕ ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนรวม 30 คน เพื่อตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานตามขั้นตอนต่าง ๆ จำนวน 5 ขั้นตอนในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รายละเอียดของการทดลองใช้เครื่องดังกล่าวรายละเอียดมีดังต่อไปนี้

2.3 1 ผลการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในภาพรวมของกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ

หลังจากทดลองใช้เครื่องมือแล้วผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในภาพรวมของกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มทดลองใช้เครื่องมือมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีค่าเฉลี่ย 2.23 เมื่อแปลผลจากเกณฑ์การแปลผลแล้ว พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า 0.788 พบว่า กลุ่มทดลองใช้เครื่องมือมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.70 รองลงมาคือ มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับค่อนข้างสูง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในภาพรวมของกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ

ระดับการปฏิบัติ	ค่าสถิติ (n = 30 คน)		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	จำนวน	ร้อยละ		
ต่ำ	0	0.00		
ค่อนข้างต่ำ	4	13.30		
ปานกลาง	14	46.70	2.23	0.788
ค่อนข้างสูง	9	30.00		
สูง	3	10.00		

2.3 1 ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความเที่ยงของแบบ ตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย

หลังจากทดลองใช้เครื่องมือแล้วผู้วิจัยนำแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ
ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมาตรวจสอบความเที่ยงแบบความ
สอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เนื่องจาก
ทดสอบกับกลุ่มทดลองเพียงครั้งเดียว และยังสามารถใช้ได้กว้างขวางกับเครื่องมือที่ให้คะแนน
แบบ 0,1 หรือให้คะแนนแบบถ่วงน้ำหนัก หรือเครื่องมือที่กำหนดคะแนนแบบมาตราประมาณค่า
(rating scale) หรือแม้แต่ข้อสอบแบบอัตนัย (essay test) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) ผลการ
วิเคราะห์พบว่า แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่ม
สาระการเรียนรู้ภาษาไทยทั้งฉบับมีค่าความเที่ยง .9147 โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาพบว่ามีความ
เที่ยงสูง (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552)

2.3.2 ผลการวิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดของกลุ่มทดลอง ใช้เครื่องมือ

เมื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือแล้ว ผู้วิจัยทำการหาค่าความ
คลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (standard error of measurement; SEM) เพื่อหาค่าคะแนนที่
แตกต่างกันหรือคลาดเคลื่อนไปจากคะแนนจริงของกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ (ศิริชัย กาญจนวาสี,
2552) ผู้วิจัยใช้วิธีคำนวณดังนี้

$$S_E = S_X \sqrt{1 - R_{XX'}}$$

$$S_E = \text{ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด}$$

$$S_X = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า 0.788}$$

$$R_{XX'} = \text{สัมประสิทธิ์ความเที่ยง มีค่า 0.9147}$$

$$S_E = 0.788 \sqrt{1 - 0.9147}$$

$$S_E = 0.23$$

ดังนั้น ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (SEM) มีค่า 0.23 ซึ่งเป็นค่าคะแนนที่
แตกต่างกันหรือคลาดเคลื่อนไปจากคะแนนจริงของกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือและผู้วิจัยจะนำไป
เปรียบเทียบกับค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพ
ของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทยต่อไป

2.3.3 ผลการปรับปรุงรายการตรวจสอบของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานภายหลังการทดลองใช้เครื่องมือ

ภายหลังจากทดลองใช้เครื่องมือ ผู้เชี่ยวชาญได้มีข้อเสนอแนะให้ดัดทึ้งในบางรายการตรวจสอบ เนื่องจากมีมโนทัศน์ซ้ำกับรายการตรวจสอบข้ออื่น ๆ อาจจะเป็นสาเหตุให้ผู้ทำแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินเกิดความสับสนได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ดำเนินการปรับปรุงการใช้ภาษาของรายการตรวจสอบ ให้ออกมาในรูปของการปฏิบัติมากกว่าการแสดงความคิดเห็น มีการเพิ่มเติมและปรับเปลี่ยนภาษาในแต่ละข้อรายการให้ความเข้าใจตรงกันและง่ายมากขึ้น โดยมีรายการที่ปรับปรุงดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ปรับปรุงรายการตรวจสอบที่ 1 และ 4 ของประเด็นตรวจสอบที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์อุปกรณ์ ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน ปรับปรุงรายการตรวจสอบที่ 4 ของประเด็นตรวจสอบที่ 7 การคัดเลือกผลงาน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ ปรับปรุงรายการตรวจสอบข้อที่ 2 ในประเด็นตรวจสอบที่ 8 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปรับปรุงรายการตรวจสอบข้อที่ 3 ในประเด็นตรวจสอบที่ 12 การเปิดรับความคิดเห็นจากเพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่น ๆ ภายหลังจากปรับปรุงรายการตรวจสอบในแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานเรียบร้อยแล้ว จึงนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและให้ความเห็นชอบในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งรายละเอียด ของการปรับปรุงแต่ละรายการตรวจสอบทุกรายการปรากฏในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการปรับปรุงรายการตรวจสอบของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานภายหลังการทดลองใช้เครื่องมือ

รายการ	ก่อนการทดลองใช้	ปรับปรุงภายหลังการทดลองใช้
ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน		
1.1 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล รายวิชาภาษาไทย (ประเด็นตรวจสอบที่ 1)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 1 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านศึกษาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	ใช้ได้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการทดลองใช้	ปรับปรุงภายหลังการทดลองใช้
ประเด็นตรวจสอบที่ 1 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 1 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินผู้เรียน ในระดับชั้นที่สอน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 1 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ใช้ได้
1.2 วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม ผลงานที่ผู้เรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง ในรายวิชาภาษาไทย (ประเด็นตรวจสอบที่ 2)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 2 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ ในแต่ละเนื้อหาที่ต้องการวัด	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 2 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ ว่ากิจกรรมดังกล่าวทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 2 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านวางแผนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ ว่า จะกำหนดชิ้นงานที่ชิ้นงาน อะไรบ้าง	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 2 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านกำหนดลักษณะผลงานแต่ละชิ้นตามจุดประสงค์การเรียนรู้	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 2 รายการตรวจสอบที่ 5	ท่านกำหนดจำนวนผลงานที่จะให้ผู้เรียนคัดเลือกเข้าสู่แฟ้มสะสมงานในระยะแรกของการดำเนินการ	ใช้ได้
1.3 การเตรียมตัวของครู ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง (ประเด็นตรวจสอบที่ 3)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 3 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านวางแผนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ใช้ได้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการทดลองใช้	ปรับปรุงภายหลังการทดลองใช้
ประเด็นตรวจสอบที่ 3 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะดำเนินการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 3 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านอธิบายกระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทยให้ผู้เรียนเข้าใจ	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 3 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยให้สอดคล้องกับหลักการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 3 รายการตรวจสอบที่ 5	ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ใช้ได้
ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน		
2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์อุปกรณ์ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน (ประเด็นตรวจสอบที่ 4)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 4 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดประเภทของแหล่งเก็บรวบรวมผลงาน	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดประเภทของแฟ้มสะสมงาน เช่น เพิ่มพัฒนาการ แฟ้มผลงานทั่วไป
ประเด็นตรวจสอบที่ 4 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงานที่เหมาะสมกับชิ้นงานของตนเอง	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 4 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านจัดหา/สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำ/จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำแฟ้มสะสมงานให้แก่ผู้เรียน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 4 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นปี และวัตถุประสงค์การเรียนรู้	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดชิ้นงานให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นปี และวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการทดลองใช้	ปรับปรุงภายหลังการทดลองใช้
2.2 การดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงาน (ประเด็นตรวจสอบที่ 5)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 5 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านมีแผนการดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน อาทิ จัดเก็บตามวันเวลา, ลำดับความสำคัญของผลงานทักษะและความรู้ทางภาษาไทย เป็นต้น	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 5 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านให้ผู้เรียนจัดเก็บผลงานแยกตามทักษะและความรู้ทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึงวรรณคดีและวรรณกรรม	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 5 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านให้ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเอง เบื้องต้นก่อนการดำเนินการจัดเก็บผลงานเพื่อแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 5 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านให้ผู้เรียนจัดทำทะเบียนผลงานในแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีระบบ	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 5 รายการตรวจสอบที่ 5	ท่านพิจารณาว่าผลงานที่จัดเก็บเน้นการสะท้อนพัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรมของผู้เรียนได้ตรงตามที่คุณเรียนเป็น	ใช้ได้
2.3 การกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน (ประเด็นตรวจสอบที่ 6)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 6 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆในการประเมิน ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอย่างชัดเจน	ใช้ได้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการทดลองใช้	ปรับปรุงภายหลังการทดลองใช้
ประเด็นตรวจสอบที่ 6 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 6 รายการตรวจสอบที่ 3	ระยะเวลาที่ท่านกำหนดในการดำเนินการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ใน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 6 รายการตรวจสอบที่ 4	การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานเหมาะสม และสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้และนโยบายการวัดและประเมินผลผู้เรียนของสถานศึกษา	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 6 รายการตรวจสอบที่ 5	ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ใช้ได้
2.4 การคัดเลือกผลงาน (ประเด็นตรวจสอบที่ 7)		
ประเด็นตรวจสอบย่อยที่ 7 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผลงาน และระยะเวลาในการคัดเลือกผลงานในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 7 รายการตรวจสอบที่ 2	ผลงานที่คัดเลือกแสดงพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึง วรรณคดีและวรรณกรรม	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 7 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านให้ผู้เรียนพิจารณาทบทวนผลงานด้วยตนเอง	ใช้ได้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการทดลองใช้	ปรับปรุงภายหลังการทดลองใช้
ประเด็นตรวจสอบที่ 7 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทบทวนผลงาน อีกครั้งภายหลังการคัดเลือกผลงานนั้น แล้ว	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตรวจสอบ คะแนนสะสมของผลงานที่คัดเลือก
<p>ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ</p> <p>3.1 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง (ประเด็นตรวจสอบที่ 8)</p>		
ประเด็นตรวจสอบที่ 8 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านให้ผู้เรียนตรวจสอบคุณลักษณะต่างๆของ ตนเอง อาทิ ลักษณะนิสัย ทักษะการทำงานและ ทักษะทางสังคมจากแฟ้มสะสมงาน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 8 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านให้ผู้เรียนตรวจสอบว่าผลงานของ ตนเองมีพัฒนาการในทักษะและความรู้ ทางภาษาได้แก่ การอ่าน การเขียน การ พูดการฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึง วรรณคดีและวรรณกรรม	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านให้ผู้เรียนตรวจสอบพัฒนาการ ทักษะ และความรู้ทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึง วรรณคดีและวรรณกรรม โดย พิจารณาจากผลงานในแฟ้มสะสมงาน
ประเด็นตรวจสอบที่ 8 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านกำหนดเกณฑ์การประเมินตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนตรวจสอบความสามารถ ของตนเอง	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 8 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านให้ผู้เรียนวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับ ผลงาน ของตนเอง	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 8 รายการตรวจสอบที่ 5	ท่านชี้แจงให้ผู้เรียนรับทราบเกี่ยวกับ วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ตนเอง	ใช้ได้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการทดลองใช้	ปรับปรุงภายหลังการทดลองใช้
3.2 การประเมินผลงานผู้เรียน (ประเด็นตรวจสอบที่ 9)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 9 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านกำหนดรูปแบบการประเมินผลงาน ผู้เรียน เพื่อประเมินผลงานระหว่างภาค เรียน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 9 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลงาน ผู้เรียนให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 9 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านใช้แฟ้มสะสมงาน ในการประเมิน พัฒนาการ ความรู้ และทักษะของ ผู้เรียน ในรายวิชาภาษาไทย	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 9 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านประเมินผลงานในแฟ้มสะสมงาน หลายครั้ง เพื่อดูพัฒนาการ ความรู้ และ ทักษะทางภาษาไทยของผู้เรียน	ใช้ได้
ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน		
4.1 การปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน (ประเด็นตรวจสอบที่ 10)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 10 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงผลงานใน แฟ้มสะสมงานตามแผนหรือระยะเวลาที่ กำหนดได้	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 10 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านร่วมกับผู้เรียนกำหนดระยะเวลาใน การปรับเปลี่ยนผลงาน อาทิ ก่อนและ หลัง การประเมิน หรือ ก่อนการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน เป็นต้น	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 10 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านให้คำปรึกษาผู้เรียนเกี่ยวกับแนว ทางการปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสม งาน	ใช้ได้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการทดลองใช้	ปรับปรุงภายหลังกการทดลองใช้
ประเด็นตรวจสอบที่ 10 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านให้ผู้เรียนบันทึก พร้อมทั้งให้เหตุผล ในการปรับเปลี่ยนผลงานเพื่อเป็น หลักฐานในการปรับเปลี่ยนผลงานใน แฟ้มสะสมงานของผู้เรียน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 10 รายการตรวจสอบที่ 5	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรับปรุงผลงาน ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการ ยอมรับ เสริมแรงให้กำลังใจกับผู้เรียนใน การจัดทำแฟ้มสะสมงาน	ใช้ได้
ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้		
5.1 การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน (ประเด็นตรวจสอบที่ 11)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 11 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านกำหนดวิธีการในให้ข้อมูลย้อนกลับ แก่ผู้เรียน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 11 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านมีเครื่องมือ เอกสาร หลักฐานที่ สะท้อนความคิดเห็นของท่านต่อผลงาน ในแฟ้มสะสมงานกลับไปยังผู้เรียน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 11 รายการตรวจสอบที่ 3	การให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้เรียนเป็น ระบบ ชัดเจน และมีความต่อเนื่อง	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 11 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านสะท้อนพัฒนาการ ความรู้และทักษะ ทางภาษาของผู้เรียน ได้แก่ การอ่าน การ เขียน การพูด การฟังและการดู หลักการ ใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรมของ ผู้เรียนให้ผู้เรียนรับทราบ	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 11 รายการตรวจสอบที่ 5	นักเรียนของท่านรับรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษาของตนเอง และปรับปรุง แก้ไขผลงานให้ดียิ่งขึ้น	ใช้ได้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการทดลองใช้	ปรับปรุงภายหลังการทดลองใช้
5.2 การเปิดรับความคิดเห็นจาก เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่นๆ (ประเด็นตรวจสอบ12)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 12 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านเปิดโอกาสให้เพื่อนนักเรียน วิพากษ์วิจารณ์ผลงานของผู้เรียนอย่างมี เหตุผลได้	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 12 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านให้ผู้เรียนนำผลงาน/ชิ้นงานของตน นำไปให้ผู้ปกครองติชม แนะนำ และ เสนอแนะ	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 12 รายการตรวจสอบที่ 3	ท่านกำหนดรูปแบบการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานในรูปแบบ ต่างๆ	ปรับปรุงรายการตรวจสอบ ท่านกำหนดรูปแบบการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ครู หรือ ผู้ปกครอง อาทิ การประชุมผลงาน การออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้น เรียนของผู้เรียน ฯลฯ
ประเด็นตรวจสอบที่ 12 รายการตรวจสอบที่ 4	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับ ผลงานตามที่ท่านดำเนินการทำให้มี ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู เพื่อน นักเรียนและผู้ปกครอง	ใช้ได้
5.3 การจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน (ประเด็นตรวจสอบที่ 13)		
ประเด็นตรวจสอบที่ 13 รายการตรวจสอบที่ 1	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอแนวคิดใน การจัดแสดงแฟ้มสะสมงานได้อย่าง หลากหลาย	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 13 รายการตรวจสอบที่ 2	ท่านและผู้เรียนร่วมกันวางแผนในการจัด แสดงผลงานของผู้เรียน อาทิ การกำหนด เป้าหมาย ผู้ร่วมงาน สื่อ งบประมาณ ฯลฯ	ใช้ได้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ก่อนการทดลองใช้	ปรับปรุงภายหลังการทดลองใช้
ประเด็นตรวจสอบที่ 12 รายการตรวจสอบที่ 3	การจัดงานแสดงแฟ้มสะสมงานของ ผู้เรียนของท่าน เป็นการสร้างแรงจูงใจ ในการเพิ่มพัฒนาการ ความรู้และทักษะ ทางภาษาของผู้เรียน	ใช้ได้
ประเด็นตรวจสอบที่ 13 รายการตรวจสอบที่ 4	ท่านชี้ให้ผู้เรียนเห็นจุดเน้นจุดพัฒนาและ ศักยภาพของตนเองจากการจัดแสดง แฟ้มสะสมงานของผู้เรียน	ใช้ได้

เมื่อนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและให้ความเห็นชอบในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจึงนำแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการปรับปรุงแต่ละรายการตรวจสอบ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความเหมาะสมทางด้านโครงสร้าง เนื้อหา ประเด็นตรวจสอบ รายการตรวจสอบ จำนวนข้อรายการ รูปแบบของแบบตรวจสอบรายการ เกณฑ์การให้คะแนนและแปลผล และความชัดเจนทางด้านภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

“แบบสอบตรวจรายการฉบับนี้ พี่ขอเก็บไว้ใช้ชั่วคราวนะ เอาไว้เป็นตัวอย่าง
ของแบบตรวจสอบรายการที่มีคุณภาพ และเวลาที่จะประเมินผู้เรียนด้วย
แฟ้มสะสมงานจะได้ปฏิบัติตามแนวปฏิบัติในแบบตรวจสอบรายการนี้ให้ครบ”

(ผู้เชี่ยวชาญ 4 / 20 สิงหาคม 2554)

“พี่ว่ามันมีความเหมาะสมแล้วละ จำนวนรายการตรวจสอบไม่มาก
และไม่เหนื่อยเกินไป จริงๆ เราก็แก้กันมาหลายรอบ พี่ว่ามันโอเคแล้ว
สามารถเอาไปตรวจสอบครูได้”

(ผู้เชี่ยวชาญ 5 / 15 สิงหาคม 2554)

“เครื่องมือมีความเหมาะสม ละเอียดและมีคุณภาพแล้ว ขอเก็บเป็นตัวอย่างนะคะ”

(ครูโรงเรียนวัดสามัคคีสุทธาวาส / 14 สิงหาคม 2554)

**คู่มือการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา
ด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**

แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการตรวจสอบตนเองของครูในการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยผลการตรวจสอบที่ได้รับครูจะสามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและนำไปพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะและพัฒนาการทางภาษา ซึ่งการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นการประเมินระหว่างการทำนเรียนการสอน ที่ครอบคลุมความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียนในรายวิชาภาษาไทย

ดังนั้น เพื่อให้ครูสามารถดำเนินการตรวจสอบตนเองในการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครูควรเข้าใจแนวทางการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้ครบถ้วน ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถประเมินตนเองได้อย่างถูกต้อง อันจะส่งผลให้ ผลการตรวจสอบตรงตามความเป็นจริงและมีคุณภาพมากขึ้น

ขอความกรุณาครูผู้สอน โปรดศึกษาตัวอย่างการประเมินตามข้อรายการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง การตรวจสอบตนเองของครูโดยใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการที่ท่านได้ปฏิบัติจริงในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย ท่านมีการปฏิบัติตามข้อรายการต่อไปนี้หรือไม่

กรณีที่ท่านไม่ได้ปฏิบัติ

ให้ท่านเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการ “ไม่ได้ปฏิบัติ” เพียงข้อรายการเดียว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

0. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
- ท่านศึกษาเนื้อหา สาระการเรียนรู้ภาษาไทยตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
  - ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์
  - ท่านศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินผู้เรียน ในชั้นปีที่สอน
  - ท่านศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน

กรณีที่ท่านได้ปฏิบัติ

ให้ท่านเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการ “ปฏิบัติ” จากนั้นให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการ ที่เป็นรายละเอียดของการปฏิบัติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ถ้าท่านศึกษาเนื้อหา สาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์ และ ศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ต้องทำรายการดังนี้

00. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
- ท่านศึกษาเนื้อหา สาระการเรียนรู้ภาษาไทยตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551
  - ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์
  - ท่านศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินผู้เรียน ในชั้นปีที่สอน
  - ท่านศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน

เมื่อท่านทำการตรวจสอบตามข้อรายการตามแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียน ระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน ขอความกรุณาท่านโปรดทบทวนการตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อให้ข้อมูลที่ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน เกณฑ์การคิดคะแนนและเกณฑ์การตัดสินระดับการปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน เกณฑ์การคิดคะแนนและเกณฑ์การตัดสินคุณภาพดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ปฏิบัติ 0 รายการ คือ ระดับต้องปรับปรุง	กำหนดให้	0	คะแนน
ปฏิบัติ 1 รายการ คือ ระดับพอใช้	กำหนดให้	1	คะแนน
ปฏิบัติ 2 รายการ คือ ระดับดี	กำหนดให้	2	คะแนน
ปฏิบัติ 3 รายการ คือ ระดับดีมาก	กำหนดให้	3	คะแนน
ปฏิบัติ 4 - 5 รายการ คือ ระดับดีเยี่ยม	กำหนดให้	4	คะแนน

เกณฑ์การคิดคะแนน

จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องปรับปรุง	☐ × 0 = ☐
จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องพอใช้	☐ × 1 = ☐
จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องดี	☐ × 2 = ☐
จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องดีมาก	☐ × 3 = ☐
จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องดีเยี่ยม	☐ × 4 = ☐
คะแนนรวม	= <input type="text"/>

คะแนนรวม ได้มาจากการนำเอาจำนวนข้อในเกณฑ์การปฏิบัติที่แตกต่างกันมาคูณด้วยระดับคะแนน แล้วนำมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ แล้วจึงนำมาตัดสินเกณฑ์ตัดสินด้วยระดับคุณภาพ

เกณฑ์ตัดสินระดับการปฏิบัติ

แบ่งเป็น 5 ระดับโดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน

คะแนน 0.00-0.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับต่ำ

คะแนน 0.50-1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

คะแนน 3.50-4.00 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับสูง

**แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**

แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สร้างขึ้นเพื่อให้ครูใช้ในการประเมินตนเองเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน (2) การเก็บรวบรวมผลงาน (3) การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ (4) การปรับปรุงผลงาน และ (5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการประเมินแฟ้มสะสมงานของนักเรียนในเครื่องมือชุดนี้ เน้นการประเมินพัฒนาการ ความรู้ ทักษะของผู้เรียน

แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน และส่วนที่ 2 รายการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานระดับประถมศึกษา รายวิชาภาษาไทย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการและกรอกข้อมูลลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

โรงเรียน.....

ระดับชั้นที่สอนรายวิชาภาษาไทย

ป.1 ป.2 ป.3 ป.4 ป.5 ป.6

หมายเหตุ กรณีที่ท่านสอนมากกว่า 1 ระดับชั้น กรุณาใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เพิ่มเติม เพื่อตรวจสอบกระบวนการประเมินในระดับชั้นดังกล่าว

ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์การสอน

น้อยกว่า 5 ปี 5-10 ปี 11-20 ปี 20 ปีขึ้นไป

การเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ไม่เคย 1 ครั้ง 2 ครั้ง 3 ครั้งขึ้นไป

ขนาดโรงเรียน

ขนาดเล็ก (ไม่เกิน 17 ห้องเรียน)
 ขนาดกลาง (จำนวน 18-41 ห้องเรียน)
 ขนาดใหญ่ (42 ห้องเรียน ขึ้นไป)

ส่วนที่ 2   **รายการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานระดับ
ประถมศึกษา รายวิชาภาษาไทย**

คำชี้แจง   โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการที่ท่านได้ปฏิบัติจริงใน
กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย ท่านมีการ
ปฏิบัติตามข้อรายการต่อไปนี้หรือไม่

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล รายวิชา
ภาษาไทย

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านศึกษาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐานพุทธศักราช 2551
  - ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์
  - ท่านศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินผู้เรียน ในระดับชั้นที่สอน
  - ท่านศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียน
ด้วยแฟ้มสะสมงาน

2. วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม ผลงานที่ผู้เรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละ
ครั้ง ในรายวิชาภาษาไทย

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ ในแต่ละเนื้อหาที่ต้องการวัด
  - ท่านวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ ว่ากิจกรรมดังกล่าวทำให้ผู้เรียนบรรลุตาม
จุดประสงค์ที่กำหนดไว้
  - ท่านวางแผนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ว่า จะกำหนดชิ้นงานที่ชิ้นงาน อะไรบ้าง
  - ท่านกำหนดลักษณะผลงานแต่ละชิ้นตามจุดประสงค์การเรียนรู้
  - ท่านกำหนดจำนวนผลงานที่จะให้ผู้เรียนคัดเลือกเข้าสู่แฟ้มสะสมงานในระยะแรกของการ
ดำเนินการ

3. การเตรียมตัวของคุณ ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านวางแผนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
  - ท่านแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะดำเนินการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
  - ท่านอธิบายกระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทยให้ผู้เรียนเข้าใจ
  - ท่านจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยให้สอดคล้องกับหลักการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน

4. การกำหนดวัตถุประสงค์อุปกรณ์ ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดประเภทของแฟ้มสะสมงาน เช่น แฟ้มพัฒนาการแฟ้มผลงานทั่วไป
  - ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกวัตถุประสงค์ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงานที่เหมาะสมกับชิ้นงานของตนเอง
  - ท่านจัดทบทันตุนงบประมาณในการจัดทำจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำ แฟ้มสะสมงานให้แก่ผู้เรียน
  - ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดชิ้นงานให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นปี และวัตถุประสงค์การเรียนรู้

5. การดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงาน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านมีแผนการดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน อาทิ จัดเก็บตามวัน เวลา, ลำดับความสำคัญของผลงาน ทักษะและความรู้ทางภาษาไทย เป็นต้น
  - ท่านให้ผู้เรียนจัดเก็บผลงานแยกตามทักษะและความรู้ทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึงวรรณคดีและวรรณกรรม
  - ท่านให้ผู้เรียนตรวจสอบผลงานของตนเองเบื้องต้นก่อนการดำเนินการจัดเก็บผลงาน เพื่อแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ
  - ท่านให้ผู้เรียนจัดทบทันตุนผลงานในแฟ้มสะสมงานเพื่อให้ง่ายต่อการดำเนินการเป็นไปอย่างมีระบบ
  - ท่านพิจารณาว่าผลงานที่จัดเก็บเน้นการสะท้อนพัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของ ผู้เรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและ วรรณกรรม ของผู้เรียนได้ตรงตามที่คุณเรียนเป็น

6. การกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอย่างชัดเจน
  - ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
  - ระยะเวลาที่ท่านกำหนดในการดำเนินการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เหมาะสม และสอดคล้องกับแผนการ จัดการเรียนรู้และนโยบาย การวัดและประเมินผลผู้เรียนของสถานศึกษา
  - ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการ ขั้นตอน ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

7. การคัดเลือกผลงาน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผลงาน และระยะเวลาในการคัดเลือกผลงานในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย
  - ผลงานที่ผู้เรียนคัดเลือกแสดงพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึง วรรณคดีและวรรณกรรม
  - ท่านให้ผู้เรียนพิจารณาเปรียบเทียบผลงานต่างๆ ด้วยตนเอง
  - ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตรวจสอบคะแนนสะสมของผลงานที่คัดเลือกแล้ว

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ

8. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านให้ผู้เรียนตรวจสอบคุณลักษณะต่างๆ ของตนเอง อาทิ ลักษณะนิสัย ทักษะการทำงาน ทักษะทางสังคมและความสามารถทางสังคม จากแฟ้มสะสมงาน
  - ท่านให้ผู้เรียนตรวจสอบพัฒนาการ ทักษะและความรู้ทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึง วรรณคดีและวรรณกรรม โดยพิจารณาจากผลงานในแฟ้มสะสมงาน
  - ท่านกำหนดเกณฑ์การประเมินตนเองเพื่อให้ผู้เรียนตรวจสอบความสามารถของตนเอง
  - ท่านให้ผู้เรียนวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพัฒนาการจากผลงาน ของตนเอง
  - ท่านชี้แจงให้ผู้เรียนรับทราบเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตนเอง

9. การประเมินผลงานผู้เรียน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านกำหนดรูปแบบการประเมินผลงานผู้เรียน เพื่อประเมินผลงานระหว่างภาคเรียน
  - ท่านกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลงานผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร
  - ท่านใช้แฟ้มสะสมงาน ในการประเมินพัฒนาการ ความรู้ และทักษะของผู้เรียน ในรายวิชาภาษาไทย
  - ท่านประเมินผลงานในแฟ้มสะสมงานหลายครั้งเพื่อดูพัฒนาการความรู้ และทักษะทางภาษาไทยของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน

10. กระบวนการปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงานตามแผนหรือระยะเวลาที่กำหนดได้
  - ท่านร่วมกับผู้เรียนกำหนดระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนผลงาน อาทิ ก่อนและหลังการประเมิน หรือก่อนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน เป็นต้น
  - ท่านให้คำปรึกษาผู้เรียนเกี่ยวกับแนวทางการปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสมงาน
  - ท่านให้ผู้เรียนบันทึก พร้อมทั้งให้เหตุผลในการปรับเปลี่ยนผลงาน เข้า/ออก แฟ้มสะสมงานเพื่อเป็นหลักฐานในการปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน
  - ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรับปรุงผลงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการยอมรับ เสริมแรงให้กำลังใจกับผู้เรียนในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

11. การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านกำหนดวิธีการในให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน
  - ท่านมีเครื่องมือเอกสารหลักฐานที่สะท้อนความคิดเห็นของท่านต่อผลงานในแฟ้มสะสมงานกลับไปยังผู้เรียน
  - การให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้เรียนเป็นระบบ ชัดเจน และมีความต่อเนื่อง
  - ท่านสะท้อนพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษาของผู้เรียนได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และกาจดู หลักการใช้ภาษาวรรณคดีและวรรณกรรมของผู้เรียนให้ผู้เรียนรับทราบ
  - นักเรียนของท่านรับรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษาของตนเองและปรับปรุงแก้ไขผลงานให้ดียิ่งขึ้น

12. การเปิดรับความคิดเห็นจาก เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่นๆ

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านเปิดโอกาสให้เพื่อนนักเรียนวิพากษ์วิจารณ์ผลงานของผู้เรียนอย่างมีเหตุผลได้
  - ท่านให้ผู้เรียนนำผลงานชิ้นงานของตนนำไปให้ผู้ปกครองติชม แนะนำ และเสนอแนะ
  - ท่านกำหนดรูปแบบการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ครู หรือผู้ปกครอง อาทิ การประชุมผลงาน การออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนของผู้เรียน ฯลฯ
  - การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานตามที่ท่านดำเนินการทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดี

13. การจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอแนวคิดในการจัดแสดงแฟ้มสะสมงานได้อย่างหลากหลาย
  - ท่านและผู้เรียนร่วมกันวางแผนในการจัดแสดงผลงานของผู้เรียน อาทิ การกำหนดเป้าหมาย ผู้ร่วมงาน สื่อ งบประมาณ ฯลฯ
  - การจัดงานแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียนของท่าน เป็นการสร้างแรงจูงใจ ในการเพิ่มฯ พัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียน
  - ท่านชี้ให้ผู้เรียนเห็นจุดเน้นจุดพัฒนาและศักยภาพของตนเองจากการจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ในการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คุณภาพของเครื่องมือเป็นสิ่งสำคัญ ที่ทำให้เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ของการนำเครื่องมือไปใช้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้นำเสนอ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นว่ามีสมารถนำไปใช้ได้ มีประโยชน์ มีความเหมาะสมและมีคุณค่าในทางการประเมินมากน้อยเพียงไร ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับและรายขั้นตอนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลังจากเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน แล้วผู้วิจัยนำแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานมาตรวจสอบความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เนื่องจากทดสอบกับกลุ่มทดลองเพียงครั้งเดียว และยังสามารถใช้ได้อย่างกว้างขวางกับเครื่องมือที่ให้คะแนนแบบ 0,1 หรือให้คะแนนแบบถ่วงน้ำหนัก หรือเครื่องมือที่กำหนดคะแนนแบบมาตรฐานค่า (rating scale) หรือแม้แต่ข้อสอบแบบอัตนัย (essay test) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของเครื่องมือ 2 ด้าน คือ 1. ความเที่ยงทั้งฉบับ และ 2. ความเที่ยงรายขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ในด้านความเที่ยงทั้งฉบับ พบว่า แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทั้งฉบับมีค่าความเที่ยง .9352 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่อยู่ในระดับสูง (เกียรติสุตา ศรีสุข, 2552) เมื่อพิจารณาความเที่ยงรายขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน พบว่า ขั้นตอนที่มีค่าความเที่ยงสูงที่สุด ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีจำนวนรายการตรวจสอบ 13 ข้อรายการ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค .8370 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่อยู่ในระดับสูงรองลงมาคือ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมผลงาน มีจำนวนรายการตรวจสอบ 17 ข้อรายการ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค .7994 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่อยู่ในระดับสูง ลำดับต่อมา ขั้นตอนการวางแผนในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน มีจำนวนรายการตรวจสอบ 14 ข้อรายการ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค .7675 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่อยู่ในระดับสูง และขั้นตอนการตรวจสอบและประเมินความสามารถ มี 9 ข้อรายการ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค .7592 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่อยู่ในระดับสูง ส่วนขั้นตอนที่มีระดับความเที่ยงต่ำที่สุดคือ การปรับปรุงผลงาน มีจำนวนรายการตรวจสอบ 5 ข้อรายการ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค .6402 ซึ่งเป็น

ค่าความเที่ยงที่อยู่ในระดับสูง ซึ่งผู้วิจัยสามารถยอมรับได้ ตามเกณฑ์การพิจารณาค่าความเที่ยงของ เกียรติสุดา ศรีสุข (2552) และแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้ม สะสมงาน มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ ตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยได้ ซึ่งรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค รายขั้นตอนการประเมินผู้เรียน ระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	จำนวน รายการ ตรวจสอบ	สัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค	ระดับความ เที่ยง
1. การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	14	.7675	สูง
2. การเก็บรวบรวมผลงาน	17	.7994	สูง
3. การตรวจสอบและประเมินความสามารถ	9	.7592	สูง
4. การปรับปรุงผลงาน	5	.6402	ปานกลาง
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	13	.8370	สูง

หมายเหตุ ใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าความเที่ยงของ เกียรติสุดา ศรีสุข (2552)

3.2 ผลการวิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของกลุ่มตัวอย่างภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยทำการหาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (standard error of measurement; SEM) เพื่อหาค่าคะแนนที่แตกต่างหรือคลาดเคลื่อนไปจากคะแนนจริงของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) ผู้วิจัยใช้วิธีคำนวณดังนี้

$$S_E = S_X \sqrt{1 - R_{XX'}}$$

S_E = ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด

S_X = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า 0.868

$R_{XX'}$ = สัมประสิทธิ์ความเที่ยงทั้งฉบับ มีค่า 0.9352

$$S_E = 0.868 \sqrt{1 - 0.9352}$$

$$S_E = 0.22$$

ดังนั้น ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (SEM) มีค่า 0.22 ซึ่งเป็นค่าคะแนนที่แตกต่างหรือคลาดเคลื่อนไปจากคะแนนจริงของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้เครื่องมือและเมื่อเปรียบเทียบกับค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดของกลุ่มทดลองใช้ นั่นคือ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (SEM) ของกลุ่มทดลองใช้มีค่า 0.23 ดังนั้น ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด มีค่าลดลงเล็กน้อย ซึ่งหมายถึง ค่าคะแนนที่แตกต่างหรือคลาดเคลื่อนไปจากคะแนนจริงมีค่าลดลงเล็กน้อย แสดงถึงคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีมากขึ้น ภายหลังจากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และปรับแก้โดยผู้เชี่ยวชาญในด้าน ความเหมาะสมของโครงสร้าง เนื้อหา รายการตรวจสอบ จำนวนข้อรายการ และภาษาให้มีความเหมาะสม

3.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นประยุกต์ใช้มาตรฐานการประเมิน คือ มาตรฐานที่กำหนดโดยคณะกรรมการร่วมในการกำหนดมาตรฐานการประเมิน (the joint committee on standards for educational evaluation) ภายใต้การดำเนินงานของ Stufflebeam และคณะ (Stufflebeam, 1998) ซึ่งมาตรฐานการประเมินแบ่งออกเป็น 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ (utility standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (feasibility standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (propriety standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (accuracy standards) หลังจากนั้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องในด้าน ข้อคำถามและความเหมาะสมของแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยทำการปรับปรุงและนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 เพื่อเป็นข้อมูลเพิ่มเติมประกอบแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินคะแนนเฉลี่ยโดยอ้างอิงจาก ไตรศร เศรษฐศิริ (2543) ในช่วงคะแนนต่อไปนี้

- 4.50 – 5.00 ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- 3.50 – 4.49 ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นในระดับมาก
- 2.50 – 3.49 ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- 1.50 – 2.49 ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นในระดับน้อย
- 1.00 – 1.49 ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายมาตรฐานเป็นดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ (utility standards) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นรายด้านพบว่า ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรายด้าน 3.83 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.764 เมื่อพิจารณารายข้อรายการ พบว่า ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก ทุกข้อรายการ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงที่สุดคือ แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน ทำให้ครูมองเห็นคุณค่าและกระตุ้นให้มีพัฒนากระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย 4.02 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.683 รองลงมาคือ แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานสามารถนำมาใช้ประโยชน์ตามที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ย 3.99 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.608 ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในมาตรฐานด้านอรรถประโยชน์

ข้อรายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ตรงกับความ คิดเห็น
มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์	3.83	0.764	มาก
1. รายการตรวจสอบมีการระบุครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องกับการกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	3.69	0.977	มาก
2. ให้สารสนเทศเพียงพอต่อการตรวจสอบกระบวนการประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน	3.71	0.875	มาก
3. ครูสามารถตรวจสอบสาระความรู้และประสบการณ์ในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของตนเอง	3.94	0.719	มาก
4. รายการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานมีความชัดเจนทุกขั้นตอน สามารถเข้าใจได้ง่าย	3.57	0.861	มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อรายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ตรงกับความคิด เห็น
5. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานทำให้ท่านมองเห็น คุณค่าและกระตุ้นให้มีพัฒนากระบวนการประเมิน ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.02	0.683	มาก
6. ท่านสามารถรับรู้ผลของการตรวจสอบ กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย แฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทยของท่านได้อย่าง รวดเร็ว	3.87	0.622	มาก
7. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานสามารถนำมาใช้ ประโยชน์ตามที่กำหนดไว้	3.99	0.608	มาก

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่าง ยังได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแบบตรวจสอบกระบวนการ
ประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในมาตรฐาน
ด้านอรรถประโยชน์ ดังนี้

“เครื่องมือนี้ค่อนข้างละเอียด องค์กรประกอบครบถ้วนและให้สาระสนเทศมาก
ทำให้รู้ว่าขั้นตอนไหนต้องทำอะไรบ้าง โดยส่วนตัวคิดว่าดีค่ะ”

(ครู 1 โรงเรียนประชานิเวศน์)

“พื้ว่ามีประโยชน์มาก ตอนนี้จะประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้ม พื้ยังไม่รู้ว่าจะทำอะไร
ยังไงก่อน เริ่มไม่ถูก ถ้ามีเครื่องมือตัวนี้ พื้ก็ check แล้วก็ทำตามค่ะ”

(ครู 1 โรงเรียนวัดเสมียนนารี)

“ดีเลย จะได้ว่าตัวเองทำตามขั้นตอนครบหรือเปล่า พื้ว่าดีกับผู้เรียนด้วยนะ”

(ครู 1 โรงเรียนวัดนวลจันทร์)

“มีประโยชน์มากเลย เพราะมันเป็นเหมือนการเริ่มต้นที่ดี ถ้าเราไม่มีแนวทาง
หรือกรอบในการเดิน เราก็คงจะไปไม่ถูกทาง”

(ครู 1 โรงเรียนวัดสระบัว)

2. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (feasibility standards) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นรายด้าน พบว่า ตรงกับความ เป็นจริงหรือความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรายด้าน 3.80 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.781 เมื่อพิจารณารายข้อรายการ พบว่า ตรงกับความ เป็นจริงหรือความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก ทุกข้อรายการ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงที่สุดคือ แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานสามารถนำไปตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนของคุณได้ทุกขั้นตอนที่สำคัญ มีค่าเฉลี่ย 3.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.727 รองลงมาคือ แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานเป็นที่ยอมรับได้ในทางการประเมิน มีค่าเฉลี่ย 3.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.801 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในมาตรฐานด้านความเป็นไปได้

ข้อรายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ตรงกับความ คิดเห็น
มาตรฐานความเป็นไปได้	3.80	0.781	มาก
8. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานสามารถนำไปตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนของคุณได้ทุกขั้นตอนที่สำคัญ	3.90	0.727	มาก
9. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานเป็นที่ยอมรับได้ในทางการประเมิน	3.82	0.801	มาก
10. การตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานคุ้มค่ากับการลงทุน	3.67	0.813	มาก

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่าง ยังได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ ดังนี้

“ถามว่าคุ้มค่าไหม พี่ว่า คุ้มค่านะ ถ้าเกิดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร
ต้องให้ครูส่งผลงานโดยใช้การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้ม ก็เอางานของน้อง
ส่งไปให้ครูในทุกโรงเรียนเลย จะได้เป็นแนวเดียวกันทั้งหมด พูดถึงการประเมิน
ผู้เรียนด้วยแฟ้มตอนนี้ก็ต่างคนก็ไปไม่ถูก”

(ครู 1 โรงเรียนวัดมเหยงคณ์)

“พี่ว่าเอาไปใช้ได้จริง และค่อนข้างง่ายกับการเอาไปใช้นะ มันไม่เหมือน
แบบสอบถามทั่ว ๆ ไปแค่ ลงความเห็นว่าทำหรือไม่ทำ ”

(ครู 2 โรงเรียนวัดเสมียนนารี)

“ยอมรับได้นะ ถ้าจะใช้เครื่องมือที่น้องพัฒนาขึ้น เพราะมันใช้ไม่ยาก
เข้าใจง่ายกว่าด้วยแบบอื่นด้วยซ้ำ”

(ครู 2 โรงเรียนประชานิเวศน์)

3. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (propriety standards) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นราย
ด้าน พบว่า ตรงกับความ เป็นจริงหรือความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยราย
ด้าน 3.73 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.768 เมื่อพิจารณารายข้อรายการ พบว่า ตรงกับความ เป็น
จริงหรือความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก ทุกข้อรายการ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยของ
ระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ ผลการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย
แฟ้มสะสมงานตรงกับความเป็นจริงและเปิดเผย มีค่าเฉลี่ย 3.88 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.694
รองลงมาคือ ผลการตรวจสอบสามารถแจ้งให้ครูทราบได้ทันทีตามความต้องการของผู้ประเมิน มี
ค่าเฉลี่ย 3.84 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.738 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการใช้แบบ
ตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในมาตรฐานด้าน
ความเหมาะสม

ข้อรายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ตรงกับความ คิดเห็น
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน	
มาตรฐานความเหมาะสม	3.73	0.768	มาก
11. มีการสรุปอ้างอิงผลการตรวจสอบกระบวนการ ประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานไปสู่ผู้ประเมิน	3.68	0.817	มาก

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อรายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ตรงกับความคิด เห็น
12. มีการกำหนดข้อตกลง/คู่มือการใช้ก่อนทำการประเมิน	3.57	0.731	มาก
13. ท่านไม่มีปัญหาใด ๆ ในการประเมินตนเองเกี่ยวกับการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน	3.60	0.894	มาก
14. ผลการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานตรงกับความ เป็นจริงและเปิดเผย	3.88	0.694	มาก
15. ผลการตรวจสอบสามารถแจ้งให้ครูทราบได้ทันทีตามความต้องการของผู้ประเมิน	3.84	0.738	มาก
16. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงานไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้เกี่ยวข้อง	3.79	0.735	มาก

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่าง ยังได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ ดังนี้

“พี่ทำเสร็จพี่ก็แปลผลเองได้เลยทันที เพราะมีคู่มือการใช้และวิธีการแปลผลแนบมาให้แล้ว
ว่าพี่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับไหน”

(ครู 1 โรงเรียนวัดเทพศิลา)

“ผลที่ได้ตรงกับความเป็นจริงมากกว่าการทำที่น้องทำ แบบ 5 4 3 2 1 นะ เพราะ
มันเข้าใจง่ายกว่า แคดีกว่า ทำหรือไม่ได้ทำ เท่านั้นเอง ”

(ครู 2 โรงเรียนประชานิเวศน์)

“ไม่น่าจะมีปัญหาในการใช้ เพียงแต่พี่ว่ารายการตรวจสอบมันเยอะไปเท่านั้นเอง”

(ครู 2 โรงเรียนวัดเสมียนนารี)

4. มาตรฐานด้านความถูกต้อง (accuracy standards) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นรายด้าน พบว่า ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรายด้าน 3.81 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.716 เมื่อพิจารณารายข้อรายการ พบว่า ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก ทุกข้อรายการ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงที่สุดคือ 20. มีการอธิบายเกณฑ์การประเมินแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 3.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.655 รองลงมาคือ 19. มีการระบุวัตถุประสงค์ของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานอย่างชัดเจนและ 23. การจัดรูปแบบของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานเข้าใจง่าย เป็นระเบียบ มีค่าเฉลี่ย 3.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.634 และ 0.730 ตามลำดับ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.13

ตอนที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในมาตรฐานด้านความถูกต้อง

ข้อรายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ตรงกับความ คิดเห็น
มาตรฐานความถูกต้อง	3.81	0.716	มาก
17. การอธิบายขั้นตอนการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานมีความถูกต้อง ชัดเจน	3.81	0.733	มาก
18. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงานเหมาะสมกับบริบทของการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย	3.80	0.717	มาก
19. มีการระบุวัตถุประสงค์ของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานอย่างชัดเจน	3.85	0.634	มาก

ตอนที่ 4.13 (ต่อ)

ข้อรายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ตรงกับความคิด เห็น
20. มีการอธิบายเกณฑ์การประเมินแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานอย่างชัดเจน	3.90	0.655	มาก
21. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาที่มีความตรง	3.78	0.693	มาก
22. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาที่มีความเที่ยง	3.73	0.751	มาก
23. การจัดรูปแบบของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานเข้าใจง่าย เป็นระเบียบ	3.85	0.730	มาก
24. รายการตรวจสอบสามารถเข้าใจได้ง่าย ตัวอักษร สบายตา	3.72	0.731	มาก
25. รายการตรวจสอบสมเหตุสมผลและเป็นข้อความที่เป็นจริง	3.83	0.740	มาก
26. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานสามารถตรวจสอบกระบวนการ ประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานได้อย่างมีคุณภาพ	3.81	0.772	มาก

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่าง ยังได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในมาตรฐานด้านความถูกต้อง ดังนี้

“เครื่องมือค่อนข้างแปลกใหม่ เพราะยังไม่ค่อยเห็นใครทำเครื่องมือแบบนี้มาใช้ในการเก็บข้อมูลเลย ตัวเครื่องมือ โอเคเลย มีการบอกวัตถุประสงค์ บอกวิธีการใช้ ตัวเครื่องมือที่ออกแบบมาก็เข้าใจง่ายเป็นบล็อก ๆ เข้าใจง่ายดี ”

(ครู 1 โรงเรียนวัดไผ่เงิน)

“รายการตรวจสอบละเอียดมาก พี่ว่าเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพดีเลยละ ยังไงพี่ว่าข้อรายการเยอะไป ครูไม่ค่อยชอบทำเยอะ ๆ หรอก”

(ครู 2 โรงเรียนประชานิเวศน์)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานโดยใช้แบบ ตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร

การวิจัยครั้งนี้นอกจากการสร้างและพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแล้ว ผู้วิจัยยังวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานโดยใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในสังกัดกรุงเทพมหานครเพิ่มเติม เพื่อทำการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครเพื่อให้เห็นระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครทั้งในภาพรวม รายชั้นตอน และ รายข้อรายการ ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่

4.2.1 ผลการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร รายข้อรายการตรวจสอบ

4.2.2 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน

4.2.3 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน รายประเด็นตรวจสอบ

4.2.4 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน รายชั้นตอนการประเมิน

4.2.5 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในภาพรวมของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างเป็นครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 320 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นครูเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงจำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 89.69 และเพศชายจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.31 กลุ่มตัวอย่างมีอายุอายุ 31-40 ปี มากที่สุด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 30.63 รองลงมาอายุมากกว่า 51 ปี คือ จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 กลุ่มตัวอย่างสอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 2 มากที่สุด จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 22.81 รองลงมาคือ สอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25 ระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 76.25 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอน 20 ปีขึ้นไปจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมาคือ ประสบการณ์การสอน 5-10 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 29.03 และประสบการณ์การสอน 11-20 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 27.19 โดยครูส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการอบรมการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 39.38 รองลงมาคือ เคยผ่านการอบรมการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน 1 ครั้ง จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 31.56 ซึ่งครูส่วนใหญ่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 34.68 รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของครูผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (320 คน)	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
เพศชาย	33	10.31
เพศหญิง	287	89.69
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	41	12.81
31-40 ปี	98	30.63
41-50 ปี	89	27.81
มากกว่า 51 ปี	92	28.75

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (320 คน)	
	จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้นที่สอน		
ประถมศึกษาปีที่ 1	68	21.25
ประถมศึกษาปีที่ 2	73	22.81
ประถมศึกษาปีที่ 3	62	19.38
ประถมศึกษาปีที่ 4	49	15.31
ประถมศึกษาปีที่ 5	27	8.44
ประถมศึกษาปีที่ 6	41	12.81
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	1.56
ปริญญาตรี	244	76.25
สูงกว่าปริญญาตรี	71	22.19
ประสบการณ์การสอน		
ต่ำกว่า 5 ปี	44	13.75
5 -10 ปี	93	29.06
11-20 ปี	87	27.19
20 ปีขึ้นไป	96	30.00
ผ่านการอบรม		
ไม่เคย	126	39.38
1 ครั้ง	101	31.56
2 ครั้ง	47	14.69
มากกว่า 2 ครั้ง	46	14.38
ขนาดโรงเรียน		
ขนาดเล็ก (ไม่เกิน 17 ห้องเรียน)	81	25.32
ขนาดกลาง (18-41 ห้องเรียน)	111	34.68
ขนาดใหญ่ 42 (ห้องเรียนขึ้นไป)	128	40.00

หมายเหตุ : จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n) = 320 คน

4.2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ในการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ตอน ได้แก่ 4.2.1 ผลการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร รายชื่อรายการตรวจสอบ 4.2.2 ระดับการปฏิบัติของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน 4.2.3 ระดับการปฏิบัติของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน รายขั้นตอนการประเมิน และ 4.2.4 ระดับการปฏิบัติในภาพรวมของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน

4.2.1 ผลการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร รายชื่อรายการตรวจสอบ

ภายหลังจากการเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน โดยใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน สรุปเป็นจำนวน และร้อยละของการปฏิบัติและไม่ได้ปฏิบัติในแต่ละชื่อรายการ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอ รายขั้นตอนตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติตามรายการตรวจสอบในประเด็นตรวจสอบที่ 1 การศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผลรายวิชาภาษาไทย มากกว่าไม่ได้ปฏิบัติในทุกรายการตรวจสอบ โดยเฉพาะการศึกษาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีจำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 93.75 ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์ และการศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินผู้เรียน ในระดับชั้นที่สอน คิดเป็นร้อยละ 90.31 และ 88.75 ตามลำดับ ส่วนการศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียนเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน มีกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 51.25 และ 48.75 ตามลำดับ

ประเด็นตรวจสอบที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม ผลงานที่ผู้เรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง ในรายวิชาภาษาไทยมีการปฏิบัติตามรายการตรวจสอบ มากกว่าไม่ได้ปฏิบัติในทุกรายการตรวจสอบเช่นเดียวกับประเด็นตรวจสอบที่ 1 พบว่า การวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหาที่ต้องการวัดมีการปฏิบัติ มากกว่าไม่ได้ปฏิบัติมีจำนวนคนที่ปฏิบัติทั้งสิ้น 304 คน คิดเป็นร้อยละ 95.00 รองลงมาคือ การวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ว่ากิจกรรมดังกล่าวทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ มีจำนวนคนที่ปฏิบัติ 264 คน คิดเป็นร้อยละ 82.50 ส่วนการกำหนดจำนวนผลงานที่จะให้ผู้เรียนคัดเลือกเข้าสู่แฟ้มสะสมงานในระยะแรกของการดำเนินการ มีกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติและไม่ปฏิบัติเป็นจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 51.25 และ 48.75 ตามลำดับ

ประเด็นตรวจสอบที่ 3 การเตรียมตัวของครู ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง มี 4 รายการ คือ การวางแผนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน การแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะดำเนินการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน การอธิบายกระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทยให้ผู้เรียนเข้าใจ และ การจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยให้สอดคล้องกับหลักการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติมากกว่าไม่ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 70.63, 63.44, 58.75 และ 61.56 ตามลำดับ แต่การแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ปฏิบัติเป็นจำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 76.88 มากกว่า กลุ่มที่ปฏิบัติ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 23.13 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติและไม่ได้ปฏิบัติในแต่ละรายการตรวจสอบของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

รายการตรวจสอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=320)			
	ปฏิบัติ		ไม่ได้ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล รายวิชาภาษาไทย				
ท่านศึกษาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	300	93.75	20	6.25
ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์	284	88.75	36	11.25

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

รายการตรวจสอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=320)			
	ปฏิบัติ		ไม่ได้ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ท่านศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินผู้เรียน ในระดับชั้นที่สอน	289	90.31	31	9.69
ท่านศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	164	51.25	156	48.75
2. วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม ผลงานที่ผู้เรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง ในรายวิชาภาษาไทย				
ท่านวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ ในแต่ละเนื้อหาที่ต้องการวัด	304	95.00	16	5.00
ท่านวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ ว่ากิจกรรมดังกล่าวทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้	264	82.50	56	17.50
ท่านวางแผนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ว่า จะกำหนดชิ้นงานที่ชิ้นงาน อะไรบ้าง	245	76.56	75	23.44
ท่านกำหนดลักษณะผลงานแต่ละชิ้นตามจุดประสงค์การเรียนรู้	199	62.19	121	37.81
ท่านกำหนดจำนวนผลงานที่จะให้ผู้เรียนคัดเลือกเข้าสู่แฟ้มสะสมงานในระยะแรกของการดำเนินการ	164	51.25	156	48.75
3. การเตรียมตัวของครู ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง				
ท่านวางแผนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	226	70.63	94	29.38
ท่านแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะดำเนินการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน-	203	63.44	117	36.56
ท่านอธิบายกระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทยให้ผู้เรียนเข้าใจ	188	58.75	132	41.25
ท่านจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยให้สอดคล้องกับหลักการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	197	61.56	123	38.44
ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	74	23.13	246	76.88

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติตามรายการตรวจสอบมีการปฏิบัติตามรายการตรวจสอบในประเด็นตรวจสอบที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์อุปกรณ์ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน มากกว่าไม่ได้ปฏิบัติในทุกรายการตรวจสอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกวัตถุประสงค์อุปกรณ์ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงานที่เหมาะสมกับชิ้นงานของตนเอง มีจำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 65.31 รองลงมาคือ การจัดหา/สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำ/จัดซื้อวัตถุประสงค์อุปกรณ์ในการจัดทำแฟ้มสะสมงานให้แก่ผู้เรียนมีจำนวน 194 คิดเป็น ร้อยละ 60.63 ส่วนการที่ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์อุปกรณ์ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นปี และวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 52.19 และ 47.81 ตามลำดับ

ประเด็นตรวจสอบที่ 5 การดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงาน พบว่ามี 2 รายการตรวจสอบที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติมากกว่าไม่ปฏิบัติแต่อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 55 และ 55.35 ได้แก่ การที่ครูมีแผนการดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน และการให้ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองเบื้องต้นก่อนการดำเนินการจัดเก็บผลงานเพื่อแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ส่วน 3 รายการตรวจสอบ มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติน้อยกว่าไม่ได้ปฏิบัติ ได้แก่ การให้ผู้เรียนจัดเก็บผลงานแยกตามทักษะและความรู้ทางภาษา การให้ผู้เรียนจัดทำทะเบียนผลงานในแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีระบบ และการพิจารณาว่าผลงานที่จัดเก็บเน้นการสะท้อนพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษาของผู้เรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษาวรรณคดีและวรรณกรรมของผู้เรียนได้ตรงตามที่คุณเรียนเป็น ร้อยละ 67.81, 66.88 และ 52.19 ตามลำดับ

ประเด็นตรวจสอบที่ 6 การกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน พบว่ามี 3 รายการตรวจสอบที่กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติมากกว่าไม่ได้ปฏิบัติ แต่อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ 1. การกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมิน ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอย่างชัดเจน 2. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน และ 3. ระยะเวลาที่ครูกำหนดในการดำเนินการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เหมาะสม และสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้และนโยบายการวัดและประเมินผลผู้เรียนของสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 52.81, 51.25 และ 51.56 ตามลำดับ ส่วนรายการ

ตรวจสอบ ที่มีการปฏิบัติน้อยกว่าไม่ได้ปฏิบัติ ได้แก่ การแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ปฏิบัติ มีจำนวน 285 คิดเป็นร้อยละ 85.06

ประเด็นตรวจสอบที่ 7 การคัดเลือกผลงาน พบว่ามี 3 รายการตรวจสอบที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปฏิบัติมากกว่าไม่ได้ปฏิบัติได้แก่ 1. ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผลงาน และระยะเวลาในการคัดเลือกผลงานในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 169 คน คิดเป็นร้อยละ 52.81 2. ผลงานที่ครูคัดเลือกแสดงพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึง วรรณคดีและวรรณกรรม มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 154 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25 และ 3. การให้ผู้เรียนพิจารณาทบทวนผลงานด้วยตนเอง 196 คิดเป็นร้อยละ 61.25 ส่วนรายการตรวจสอบที่ กลุ่มตัวอย่างเลือกไม่ปฏิบัติมากกว่าปฏิบัติได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทบทวนผลงานอีกครั้งภายหลังการคัดเลือกผลงานนั้นแล้ว มีจำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 65.31 รายละเอียดดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติและไม่ได้ปฏิบัติในแต่ละรายการตรวจสอบของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน

รายการตรวจสอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=320)			
	ปฏิบัติ		ไม่ได้ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. การกำหนดวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน				
ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดประเภทของแหล่งเก็บรวบรวมผลงาน	179	55.94	141	44.06
ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงานที่เหมาะสมกับชิ้นงานของตนเอง	209	65.31	111	34.69
ท่านจัดหา/สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำ/จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำแฟ้มสะสมงานให้แก่ผู้เรียน	194	60.63	126	39.38
ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดวัสดุอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นปี และวัตถุประสงค์การเรียนรู้	167	52.19	153	47.81

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

รายการตรวจสอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=320)			
	ปฏิบัติ		ไม่ได้ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5. การดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงาน				
ท่านมีแผนการดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน อาทิ จัดเก็บตามวัน เวลา, ลำดับความสำคัญของผลงาน ทักษะและความรู้ทางภาษาไทย เป็นต้น	176	55.00	144	45.00
ท่านให้ผู้เรียนจัดเก็บผลงานแยกตามทักษะและความรู้ทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดูแลหลักการใช้ภาษา รวมถึงวรรณคดีและวรรณกรรม	103	32.91	217	67.81
ท่านให้ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองเบื้องต้นก่อนการดำเนินการจัดเก็บผลงานเพื่อแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ	117	55.31	143	44.69
ท่านให้ผู้เรียนจัดทำทะเบียนผลงานในแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีระบบ	106	33.13	214	66.88
ท่านพิจารณาว่าผลงานที่จัดเก็บเน้นการสะท้อนพัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดูแลหลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรมของผู้เรียนได้ตรงตามที่คุณเรียนเป็น	153	47.81	167	52.19
6. การกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน				
ท่านกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอย่างชัดเจน	173	54.06	147	45.94
ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	175	54.69	145	45.31
ระยะเวลาที่ท่านกำหนดในการดำเนินการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เหมาะสม และสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้และนโยบายการวัดและประเมินผลผู้เรียนของสถานศึกษา	165	51.56	155	48.44

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

รายการตรวจสอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=320)			
	ปฏิบัติ		ไม่ได้ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	35	10.94	285	85.06
7. การคัดเลือกผลงาน				
ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผลงาน และระยะเวลาในการคัดเลือกผลงานในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย	169	52.81	151	47.19
ผลงานที่คัดเลือกแสดงพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึง วรรณคดีและวรรณกรรม	164	51.25	156	48.75
ท่านให้ผู้เรียนพิจารณาทบทวนผลงานด้วยตนเอง	196	61.25	124	38.75
ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทบทวนผลงานอีกครั้งภายหลังการคัดเลือกผลงานนั้นแล้ว	111	34.69	209	65.31

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติตามรายการตรวจสอบในประเด็นตรวจสอบที่ 8 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง มากกว่าไม่ได้ปฏิบัติใน 4 รายการตรวจสอบ ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกันระหว่างปฏิบัติและไม่ได้ปฏิบัติ ได้แก่ 1.การให้ผู้เรียนตรวจสอบคุณลักษณะต่าง ๆ ของตนเอง อาทิ ลักษณะนิสัย ทักษะการทำงาน ทักษะทางสังคมและความสามารถทางสังคม จากแฟ้มสะสมงาน 2. ให้ผู้เรียนตรวจสอบว่าผลงานของตนเองมีพัฒนาการในทักษะและความรู้ทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึง วรรณคดีและวรรณกรรม 3. กำหนดเกณฑ์การประเมินตนเองเพื่อให้ผู้เรียนตรวจสอบความสามารถของตนเอง และ 4. การให้ผู้เรียนวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับผลงานของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 51.25, 50.63, 52.19 และ 50.31 ตามลำดับ ส่วนการชี้แจงให้ผู้เรียนรับทราบเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตนเอง มีกลุ่มตัวอย่างไม่ปฏิบัติอยู่ในระดับสูงกว่าปฏิบัติ มีจำนวนทั้งสิ้น 207 คน คิดเป็นร้อยละ 64.69

ประเด็นตรวจสอบที่ 9 การประเมินผลงานผู้เรียน พบว่า มีการปฏิบัติในรายการตรวจสอบมากกว่า ไม่ได้ปฏิบัติ ใน 3 รายการตรวจสอบ ได้แก่ 1. การกำหนดรูปแบบการประเมินผลงานผู้เรียน เพื่อประเมินผลงานระหว่างภาคเรียน มีกลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติ 2. การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลงานผู้เรียนให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด และ 3. การใช้แฟ้มสะสมงาน ในการประเมินพัฒนาการ ความรู้ และทักษะของผู้เรียน ในรายวิชาภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 65.63, 79.38 และ 52.50 ตามลำดับ ส่วนการประเมินผลงานในแฟ้มสะสมงานหลายครั้ง เพื่อดูพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษาไทยของผู้เรียน มีกลุ่มตัวอย่างไม่ปฏิบัติอยู่ในระดับสูงกว่าปฏิบัติ มีจำนวนทั้งสิ้น 189 คน คิดเป็นร้อยละ 59.06 รายละเอียดดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติและไม่ได้ปฏิบัติในแต่ละรายการตรวจสอบของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ

รายการตรวจสอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=320)			
	ปฏิบัติ		ไม่ได้ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง				
ท่านให้ผู้เรียนตรวจสอบคุณลักษณะต่างๆ ของตนเอง อาทิ ลักษณะนิสัย ทักษะการทำงาน ทักษะทางสังคมและความสามารถทางสังคม จากแฟ้มสะสมงาน	164	51.25	156	48.75
ท่านให้ผู้เรียนตรวจสอบว่าผลงานของตนเองมีพัฒนาการในทักษะและความรู้ทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึง วรรณคดีและวรรณกรรม	162	50.63	158	49.38
ท่านกำหนดเกณฑ์การประเมินตนเองเพื่อให้ผู้เรียนตรวจสอบความสามารถของตนเอง	167	52.19	153	47.81
ท่านให้ผู้เรียนวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับผลงาน ของตนเอง	161	50.31	159	49.69
ท่านชี้แจงให้ผู้เรียนรับทราบเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตนเอง	113	35.31	207	64.69

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

รายการตรวจสอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=320)			
	ปฏิบัติ		ไม่ได้ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
9. การประเมินผลงานผู้เรียน				
ท่านกำหนดรูปแบบการประเมินผลงานผู้เรียน เพื่อประเมินผลงานระหว่างภาคเรียน	210	65.63	110	34.38
ท่านกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลงานผู้เรียนให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด	254	79.38	66	20.63
ท่านใช้แฟ้มสะสมงาน ในการประเมินพัฒนาการ ความรู้ และทักษะของผู้เรียน ในรายวิชาภาษาไทย	168	52.5	153	47.5
ท่านประเมินผลงานในแฟ้มสะสมงานหลายครั้ง เพื่อดูพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษาไทยของผู้เรียน	131	40.94	189	59.06

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน

ครูมีการปฏิบัติตามรายการตรวจสอบในประเด็นตรวจสอบที่ 10 การปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน มากกว่าไม่ได้ปฏิบัติใน 2 รายการตรวจสอบ ได้แก่ 1.การให้คำปรึกษาผู้เรียนเกี่ยวกับแนวทางการปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน และ 2. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงผลงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นนอกจากนี้ การปรับปรุงผลงานยังทำให้เกิดการยอมรับ เสริมแรง ให้กำลังใจกับผู้เรียนในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน ซึ่งผลการปฏิบัติของครูระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสังกัดกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 54.38 และ 60.31 ตามลำดับและรายการตรวจสอบส่วนใหญ่ในประเด็นตรวจสอบที่ 10 มีการปฏิบัติตามรายการตรวจสอบน้อยกว่าไม่ได้ปฏิบัติ ได้แก่ 1.การให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงานตามแผนหรือระยะเวลาที่กำหนดได้ 2. การร่วมกับผู้เรียนกำหนดระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนผลงาน และ 3.การให้ผู้เรียนบันทึก พร้อมทั้งให้เหตุผลในการปรับเปลี่ยนผลงานเพื่อเป็นหลักฐานในการปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน จากตารางพบว่า ครูที่ไม่ได้ปฏิบัติในรายการตรวจสอบนี้ คิดเป็นร้อยละ 49.06, 40.00 และ 16.56 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติและไม่ได้ปฏิบัติในแต่ละรายการตรวจสอบของ
กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน

รายการตรวจสอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=320)			
	ปฏิบัติ		ไม่ได้ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
10. กระบวนการปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน				
ท่านให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงานตามแผนหรือระยะเวลาที่กำหนดได้	157	49.06	163	50.94
ท่านร่วมกับผู้เรียนกำหนดระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนผลงาน อาทิ ก่อนและหลังการประเมิน หรือก่อนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน เป็นต้น	128	40.00	192	60.00
ท่านให้คำปรึกษาผู้เรียนเกี่ยวกับแนวทางการปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสมงาน	174	54.38	146	45.63
ท่านให้ผู้เรียนบันทึก พร้อมทั้งให้เหตุผลในการปรับเปลี่ยนผลงานเพื่อเป็นหลักฐานในการปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน	53	16.56	267	83.44
ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรับปรุงผลงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการยอมรับ เสริมแรง ให้กำลังใจกับผู้เรียนในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน	193	60.31	127	39.69

ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ครูมีการปฏิบัติตามรายการตรวจสอบในประเด็นตรวจสอบที่ 11 การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนน้อยกว่าไม่ได้ปฏิบัติเกือบทุกรายการ ยกเว้น การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรับปรุงผลงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการยอมรับ เสริมแรง ให้กำลังใจกับผู้เรียนในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน พบว่ามีจำนวนผู้เลือกปฏิบัติ 193 คน คิดเป็นร้อยละ 60.31

ประเด็นตรวจสอบที่ 12 พบว่า มี 2 รายการตรวจสอบที่มีการปฏิบัติมากกว่าไม่ได้ปฏิบัติ ได้แก่ 1.การเปิดโอกาสให้เพื่อนนักเรียนวิพากษ์วิจารณ์ผลงานของผู้เรียนอย่างมีเหตุผลได้และ 2. การให้ผู้เรียนนำผลงาน/ชิ้นงานของตนนำไปให้ผู้ปกครองติชม แนะนำ และเสนอแนะ คิดเป็นร้อยละ 81.40 และ 51.60 ตามลำดับ และมี 2 รายการตรวจสอบมีการปฏิบัติน้อยกว่าไม่ได้ปฏิบัติ ได้แก่ 1.การกำหนดรูปแบบการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานในรูปแบบต่าง ๆ และ 2.

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานตามที่ครูดำเนินการทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู เพื่อนนักเรียนและผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 36.56 และ 39.38 ตามลำดับ

ในขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเด็นตรวจสอบที่ 13 การจัดแสดงผลมผลงานของผู้เรียนพบว่า ทุกรายการตรวจสอบ กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติตามรายการตรวจสอบ น้อยกว่าไม่ได้ปฏิบัติในทุกข้อรายการ รายการตรวจสอบที่มีการปฏิบัติน้อยสุดได้แก่ การร่วมกับผู้เรียนในการวางแผนในการจัดแสดงผลงานของผู้เรียน อาทิ การกำหนดเป้าหมาย ผู้ร่วมงาน สื่อ งบประมาณ ฯลฯ มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เลือกปฏิบัติเพียง 70 คน คิดเป็นร้อยละ 21.88 รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอแนวคิดในการจัดแสดงผลมผลงานได้อย่างหลากหลาย มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เลือกปฏิบัติเพียง 131 คน คิดเป็นร้อยละ 40.94 รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอแนวคิดในการจัดแสดงผลมผลงานได้อย่างหลากหลาย รายละเอียดในแต่ละประเด็นตรวจสอบ และรายชื่อรายการแสดงดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติและไม่ได้ปฏิบัติในแต่ละรายการตรวจสอบของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

รายการตรวจสอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=320)			
	ปฏิบัติ		ไม่ได้ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
11. การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน				
ท่านกำหนดวิธีการในให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน	101	31.56	219	68.44
ท่านมีเครื่องมือ เอกสาร หลักฐานที่สะท้อนความคิดเห็นของท่านต่อผลงานในแฟ้มสะสมงานกลับไปยังผู้เรียน	137	42.81	183	57.19
การให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้เรียนเป็นระบบ ชัดเจน และมีความต่อเนื่อง	182	25.63	238	74.38
ท่านสะท้อนพัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรมของผู้เรียนให้ผู้เรียนรับทราบ	158	49.38	162	50.63
นักเรียนของท่านรับรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษาของตนเองและปรับปรุง แก้ไขผลงานให้ดียิ่งขึ้น	223	69.69	97	30.31

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

รายการตรวจสอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=320)			
	ปฏิบัติ		ไม่ได้ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
12. การเปิดรับความคิดเห็นจาก เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่น ๆ				
ท่านเปิดโอกาสให้เพื่อนนักเรียนวิพากษ์วิจารณ์ผลงานของผู้เรียนอย่างมีเหตุผลได้	269	81.4	56	17.5
ท่านให้ผู้เรียนนำผลงานชิ้นงานของตนนำไปให้ผู้ปกครองดิชมแนะนำ และเสนอแนะ	165	51.56	155	48.44
ท่านกำหนดรูปแบบการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานในรูปแบบต่างๆ	117	36.56	203	63.44
การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานตามที่ท่านดำเนินการทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู เพื่อนนักเรียน และผู้ปกครอง	126	39.38	194	60.63
13. การจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน				
ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอแนวคิดในการจัดแสดงแฟ้มสะสมงานได้อย่างหลากหลาย	131	40.94	189	59.06
ท่านและผู้เรียนร่วมกันวางแผนในการจัดแสดงผลงานของผู้เรียน อาทิ การกำหนดเป้าหมาย ผู้ร่วมงาน สื่อ งบประมาณ ฯลฯ	70	21.88	250	78.13
การจัดงานแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียนของท่าน เป็นการสร้างแรงจูงใจ ในการเพิ่มพัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียน	146	45.63	174	54.38
ท่านชี้ให้ผู้เรียนเห็นจุดเน้นจุดพัฒนาและศักยภาพของตนเองจากการจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน	139	43.44	181	56.56

4.2.2 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับ ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน

เมื่อพิจารณาตัวแปรเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง จำนวน 287 คน มีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จำนวน 130 คนคิดเป็นร้อยละ 45.30 รองลงมาคือ ระดับค่อนข้างสูง จำนวน 79 คนคิดเป็น ร้อยละ 27.50 ไม่มีกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงในระดับต่ำ ส่วนเพศชายมีจำนวน 33 คน อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และ ระดับค่อนข้างสูง เท่ากันโดยมี จำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 33.33

เมื่อพิจารณาตัวแปรอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันระหว่าง 31 - 40 ปี, 41 - 50 ปี และ มากกว่า 51 ปี จำนวน 98, 89, และ 92 คน ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายช่วงอายุ พบว่า ช่วงอายุ 31 - 40 ปี, 41 - 50 ปี มีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด มีจำนวน 46 และ 50 คน คิดเป็นร้อยละ 46.94 และ 56.18 ตามลำดับ ส่วนช่วงอายุมากกว่า 50 ปี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างสูงมากที่สุด จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 46.74

ด้านระดับชั้นที่สอนของครู พบว่า ครูส่วนใหญ่สอนในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 2 และประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 68, 73 และ 62 คนตามลำดับ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และระดับประถมศึกษาปีที่ 2 มีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 36 คน และ 35 คน คิดเป็นร้อยละ 52.94 และ 47.95 ตามลำดับ ส่วนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ด้าน ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 244 คน มีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จำนวน 96 คนคิดเป็นร้อยละ 39.34 รองลงมาคือระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 71 คน มีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จำนวน 35 คนคิดเป็นร้อยละ 49.30

เมื่อพิจารณาประสบการณ์ในการสอนของครู พบว่า ประสบการณ์ในการสอนของครู อยู่ในช่วง 5- 10 ปี และ 20 ปีมากที่สุด จำนวน 93 และ 96 คน ตามลำดับ ประสบการณ์ในการสอนของครูในระยะเวลา 5-10 ปี จะมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 48.39 ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอนของครูใน

ระยะเวลา มากกว่า 20 ปี จะมีระดับการปฏิบัติอยู่ใน ระดับค่อนข้างสูงมากที่สุด จำนวน 35 คน คิดเป็น ร้อยละ 36.46

ด้านการผ่านการอบรมการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 126 คน ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ซึ่งก็ตรงตามผลการวิเคราะห์ ที่ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำมากที่สุด จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 51.59 ผู้ที่ผ่านการอบรมการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน 1 ครั้ง พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างสูง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50 ส่วนผู้ที่เคยอบรมการ ประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน 2 และ 3 ครั้ง จะมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด

เมื่อพิจารณาขนาดของโรงเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 128 คน มีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน 2 ระดับ คือระดับปานกลาง จำนวน 50 คน และระดับค่อนข้างสูง จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดกลาง อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 27.48 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการ
ประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน

ข้อมูลพื้นฐาน	ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน												
	ต่ำ		ค่อนข้างต่ำ		ปานกลาง		ค่อนข้างสูง		สูง		รวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ													
เพศชาย	5	15.15	11	33.33	1	3.04	11	33.33	5	15.15	33	100.00	
เพศหญิง	0	0.00	50	17.42	130	45.30	79	27.53	28	9.75	287	100.00	
อายุ													
ต่ำกว่า 30 ปี	0	0.00	4	9.75	12	29.27	11	26.83	14	34.15	41	100.00	
31-40 ปี	5	5.10	25	25.51	46	46.94	18	18.37	4	4.08	98	100.00	
41-50 ปี	0	0.00	9	10.12	50	56.18	18	20.22	12	13.48	89	100.00	
มากกว่า 51 ปี	0	0.00	23	25.00	23	25.00	43	46.74	3	3.26	92	100.00	
ระดับชั้นที่สอน													
ประถมศึกษาปีที่ 1	5	7.35	10	14.71	36	52.94	6	8.82	11	16.18	68	100.00	
ประถมศึกษาปีที่ 2	0	0.00	20	27.40	35	47.95	13	17.81	5	6.84	73	100.00	
ประถมศึกษาปีที่ 3	0	0.00	21	33.87	10	16.13	31	50.00	0	0.00	62	100.00	
ประถมศึกษาปีที่ 4	0	0.00	5	10.20	15	30.61	18	36.73	11	22.46	49	100.00	
ประถมศึกษาปีที่ 5	0	0.00	5	18.52	15	55.56	7	25.92	0	0.00	27	100.00	
ประถมศึกษาปีที่ 6	0	0.00	0	0.00	20	48.78	15	36.59	6	14.63	41	100.00	

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน											
	ต่ำ		ค่อนข้างต่ำ		ปานกลาง		ค่อนข้างสูง		สูง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา												
ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0.00	5	100.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	5	100.00
ปริญญาตรี	5	2.05	25	10.25	96	39.34	85	34.84	33	13.52	244	100.00
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00	31	43.66	35	49.30	5	7.04	0	0.00	71	100.00
ประสบการณ์การสอน												
ต่ำกว่า 5 ปี	0	0.00	0	0.00	15	34.09	11	25.00	18	40.91	44	100.00
5 -10 ปี	5	5.38	25	26.88	45	48.39	18	19.35	0	0.00	93	100.00
11-20 ปี	0	0.00	11	12.64	40	45.98	26	29.89	10	11.49	87	100.00
20 ปีขึ้นไป	0	0.00	25	26.04	31	32.29	35	36.46	5	5.21	96	100.00
ผ่านการอบรม												
ไม่เคย	5	3.97	25	19.84	65	51.59	13	10.32	18	14.28	126	100.00
1 ครั้ง	0	0.00	26	25.74	15	14.86	50	49.50	10	9.90	101	100.00
2 ครั้ง	0	0.00	10	21.28	21	44.68	11	23.40	5	10.64	47	100.00
มากกว่า 2 ครั้ง	0	0.00	0	0.00	30	65.22	16	34.78	0	0.00	46	100.00
ขนาดโรงเรียน												
ขนาดเล็ก	0	0.00	16	19.75	36	44.44	19	23.46	10	12.35	81	100.00
ขนาดกลาง	5	4.50	30	27.03	45	40.54	21	18.92	10	9.01	111	100.00
ขนาดใหญ่	0	0.00	15	11.72	50	39.06	50	39.06	13	10.16	128	100.00

4.2.3 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับ ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน รายประเด็นตรวจสอบ

ภายหลังจากกลุ่มตัวอย่าง ทำการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ด้วยแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่าง ทำการแปลผลด้วยตนเองด้วยคู่มือและเกณฑ์การแปลผลที่ผู้วิจัยแจกให้ จากนั้นผู้วิจัยจะ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ในรายประเด็นตรวจสอบ ซึ่งผลการวิเคราะห์ในประเด็น ตรวจสอบเป็นดังนี้

ประเด็นตรวจสอบที่ 1 การศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล รายวิชาภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมิน ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับสูง มากที่สุด จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 50.94 รองลงมาคือ ระดับค่อนข้างสูง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00

ประเด็นตรวจสอบที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม ผลงานที่นักเรียนจะสร้าง ขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง ในรายวิชา กลุ่มตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมิน ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับสูง มากที่สุด จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 57.19 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 23.13 และไม่มีการปฏิบัติตาม กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับต่ำ

ประเด็นตรวจสอบที่ 3 การเตรียมตัวของครู ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างมีระดับ การปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับปานกลาง มากที่สุด จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 34.38 รองลงมาคือ ระดับสูง จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 33.13

ประเด็นตรวจสอบที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์อุปกรณ์ ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน กลุ่ม ตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับปาน กลาง มากที่สุด จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 33.13 รองลงมาคือ ระดับค่อนข้างต่ำ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 28.13

ประเด็นตรวจสอบที่ 5 การดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงาน กลุ่มตัวอย่างมีระดับการ ปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ มากที่สุด จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 34.69 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อย ละ 23.44

ประเด็นตรวจสอบที่ 6 การกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการ ขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติตาม กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ มากที่สุด จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 32.81 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 27.81

ประเด็นตรวจสอบที่ 7 การกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการ ขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติตาม กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับปานกลาง มากที่สุด จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 32.81 รองลงมาคือ ระดับค่อนข้างต่ำ จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00

ประเด็นตรวจสอบที่ 8 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง กลุ่มตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติตาม กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานสูงที่สุด อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันได้แก่ ระดับปานกลางและระดับสูง จำนวน 91 คน และ 92 คน คิดเป็นร้อยละ 28.44 และ 28.75 ตามลำดับ รองลงมาคือระดับค่อนข้างต่ำ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 26.88

ประเด็นตรวจสอบที่ 9 การประเมินผลงานนักเรียน กลุ่มตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติตาม กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 36.56 รองลงมาคือ ระดับสูง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 28.13

ประเด็นตรวจสอบที่ 10 กระบวนการปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ มากที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 28.13 รองลงมาคือระดับปานกลางจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.19

ประเด็นตรวจสอบที่ 11 การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติตาม กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 28.44 รองลงมาคือระดับค่อนข้างต่ำมากที่สุด จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 26.56

ประเด็นตรวจสอบที่ 12 การเปิดรับความคิดเห็นจาก เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำมากที่สุด จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 30.31 รองลงมาคือระดับปานกลางจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 28.44

ประเด็นตรวจสอบที่ 13 การจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำมากที่สุด จำนวน

95 คน คิดเป็นร้อยละ 29.69 รองลงมา มีจำนวนเท่ากัน 2 ระดับ ได้แก่ระดับปานกลางและระดับต่ำ จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 25.94

ดังนั้น ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับสูงมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นตรวจสอบที่ย่อย 1 และ ประเด็นตรวจสอบที่ 2 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นตรวจสอบที่ 3, 4, 7 และ 11 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นตรวจสอบที่ 5, 6, 10, 12 และ 13 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันระหว่างปานกลางและสูง ได้แก่ ประเด็นตรวจสอบที่ 8 รายละเอียดทั้งหมด แสดงในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 จำนวนและร้อยละของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน รายประเด็นตรวจสอบ

กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ระดับการปฏิบัติในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน (n=320)									
	ระดับต่ำ		ค่อนข้างต่ำ		ปานกลาง		ค่อนข้างสูง		สูง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ขั้นตอนที่ 1 กระบวนการวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน										
1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล รายวิชาภาษาไทย	5	1.56	15	4.69	41	12.81	96	30.00	163	50.94
2. วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม ผลงานที่นักเรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง ในรายวิชา	0	0.00	10	3.13	74	23.13	53	16.56	183	57.19
3. การเตรียมตัวของครูผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง	26	8.13	26	8.13	110	34.38	52	16.25	106	33.13
ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการเก็บรวบรวมผลงาน										
4. การกำหนดวิธีสุ่มอุปกรณ์ ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน	16	5.00	90	28.13	106	33.13	53	16.56	55	17.19

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

กระบวนการ ประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงาน	ระดับการปฏิบัติในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน (n=320)									
	ระดับต่ำ		ค่อนข้างต่ำ		ปานกลาง		ค่อนข้างสูง		สูง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5. การดำเนินการ จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน	16	5.00	111	34.69	75	23.44	48	15.00	70	21.88
6. การกำหนด ระยะเวลาของการ จัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการ ขั้นตอนต่างๆในการ ประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงาน	41	12.81	105	32.81	89	27.81	75	23.44	10	3.13
7. การคัดเลือกผลงาน	26	8.13	96	30.00	105	32.81	38	11.88	55	17.19
ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ										
8. การเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนประเมินตนเอง	26	8.13	86	26.88	91	28.44	25	7.81	92	28.75
9. การประเมินผลงาน นักเรียน	16	5.00	61	19.06	117	36.56	36	11.25	90	28.13
ขั้นตอนที่ 4 กระบวนการปรับปรุงผลงานของผู้เรียน										
10. กระบวนการ ปรับปรุงผลงานในแฟ้ม สะสมงานของผู้เรียน	36	11.25	90	28.13	71	22.19	57	17.81	66	20.63
ขั้นตอนที่ 5 กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้										
11. การให้ข้อมูล ย้อนกลับแก่ผู้เรียน	36	11.25	85	26.56	91	28.44	48	15.00	60	18.75
12. การเปิดรับความ คิดเห็นจาก เพื่อน นักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่นๆ	26	8.13	97	30.31	91	28.44	26	8.13	80	25.00
13. การจัดแสดงแฟ้ม สะสมงานของผู้เรียน	83	25.94	95	29.69	83	25.94	11	3.44	48	15.00

4.2.4 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับ ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน รายขั้นตอนการประเมิน

ภายหลังจากกลุ่มตัวอย่าง ทำการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ด้วยแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำการ แปลผลด้วยตนเองด้วยคู่มือและเกณฑ์การแปลผลที่ผู้วิจัยแจกให้ จากนั้นผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ในภาพรวมและรายขั้นตอน ซึ่งผลการวิเคราะห์ในรายขั้นตอนเป็นดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กระบวนการวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มตัวอย่างมีระดับ การปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง มากที่สุด จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 39.69 รองลงมาคือ ระดับสูง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 33.44 และไม่มีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับต่ำ

ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการเก็บรวบรวมผลงาน กลุ่มตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการ ประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 40.94 รองลงมาคือ ระดับค่อนข้างต่ำ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 26.88 และ ระดับค่อนข้างสูง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 17.19

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ มีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการ ประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 35.94 รองลงมาคือจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือ ระดับค่อนข้างสูง และระดับค่อนข้างต่ำ จำนวน 53 และ 51 คน คิดเป็นร้อยละ 16.56 และ 15.94 ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 4 กระบวนการปรับปรุงผลงานของผู้เรียน ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมิน ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำมากที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 28.13 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.19 และ ระดับสูง จำนวน 66 คน คิด เป็นร้อยละ 20.63

ขั้นตอนที่ 5 กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำมากที่สุด จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 34.38 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 33.37 และ ระดับค่อนข้างสูง จำนวน 43 คน คิด เป็นร้อยละ 13.44

ดังนั้น ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับ ค่อนข้างสูงมากที่สุด ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 กระบวนการวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด

ได้แก่ ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการเก็บรวบรวมผลงาน และ ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำมากที่สุด ได้แก่ ขั้นตอนที่ 4 กระบวนการปรับปรุงผลงานของผู้เรียน และ ขั้นตอนที่ 5 กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 จำนวนและร้อยละของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน จำแนกตามขั้นตอนสำคัญ

กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน									
	ระดับต่ำ		ค่อนข้างต่ำ		ปานกลาง		ค่อนข้างสูง		สูง	
งาน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. กระบวนการวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	0	0.00	15	4.69	71	22.19	127	39.69	107	33.44
2. กระบวนการเก็บรวบรวมผลงาน	10	3.13	86	26.88	131	40.94	55	17.19	38	11.88
3. การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ	11	3.44	51	15.94	115	35.94	53	16.56	90	28.13
4. กระบวนการปรับปรุงผลงานของผู้เรียน	36	11.25	90	28.13	71	22.19	57	17.81	66	20.63
5. กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	21	6.56	110	34.38	108	33.75	43	13.44	38	11.88

4.2.5 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในภาพรวมของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน

ผลการตรวจสอบตนเองของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครูระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 320 คน มีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 2.26 อยู่ในระดับปานกลางเมื่อเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายคะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.868 เมื่อ

พิจารณาความถี่ของกลุ่มตัวอย่างในการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 40.90 รองลงมา มีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับค่อนข้างสูง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 28.10 ลำดับถัดมา อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 19.10 และ อยู่ในระดับสูง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.30 และน้อยที่สุดได้แก่ ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ในระดับต่ำ มีเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60 รายละเอียดแสดงดังตาราง 4.22

ตารางที่ 4.22 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในภาพรวม
ของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการปฏิบัติ	ค่าสถิติ (n = 320 คน)		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	จำนวน	ร้อยละ		
ต่ำ	5	1.60		
ค่อนข้างต่ำ	61	19.10		
ปานกลาง	131	40.90	2.26	0.868
ค่อนข้างสูง	90	28.10		
สูง	33	10.30		

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญ ในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แล้วนำมาพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้ครูนำไปตรวจสอบตนเอง ในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทำให้ได้ข้อมูลที่ใช้ในการปรับปรุงพัฒนากระบวนการประเมินแฟ้มสะสมงาน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความก้าวหน้าใน ด้านความรู้ ทักษะ และพัฒนาการทางภาษา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบระดับการปฏิบัติตาม กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

วิธีการศึกษาได้ใช้วิธีวิจัยใช้การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (informal interview) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลรวมถึง การ วิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและผู้เชี่ยวชาญในการวัดการ ประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน โดยใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytical induction) โดยการตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลในภาคสนาม (field note) ที่ รวบรวมได้ เพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย และนำมาพัฒนารายการตรวจสอบในแบบตรวจสอบ กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมีการตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วย แฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความ เทียงแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาตามสูตร ของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) รวมถึงวิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ของการวัด (standard error of measurement) และการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วย แฟ้มสะสมงาน ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อบรรยายสภาพการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในภาพรวม โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น แยกเป็นรายด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้อง โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลกับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และตอนที่ 4 การวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อบรรยายสภาพการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในภาพรวม

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การวิเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อนำขั้นตอนที่สำคัญที่สังเคราะห์ได้ไปกำหนดขั้นตอน ประเด็นตรวจสอบและรายการตรวจสอบ ในการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ส่วนใหญ่นำเสนอกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานใน 9 ขั้นตอน ซึ่งจากประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การเก็บรวบรวมผลงาน 3) การคัดเลือกผลงาน 4) การสะท้อนความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน 5) การตรวจสอบความสามารถของตนเองของผู้เรียน 6) การประเมินผลงาน 7) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน 8) การปรับเปลี่ยนผลงาน 9) การจัดแสดงผลงาน ซึ่งขั้นตอน 9 ขั้นตอนดังกล่าวใช้เป็นกรอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินผู้เรียน

ด้วยแฟ้มสะสมงานและสังเกตการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่ครูปฏิบัติ ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในโรงเรียนและการสัมภาษณ์ครูและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ในการประเมินความรู้ ทักษะ และพัฒนาการทางภาษา ของผู้เรียน โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ซึ่งพัฒนามาจาก 9 ขั้นตอนทีวิเคราะห์ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้ สำหรับขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมี 6 ขั้นตอนได้แก่ 1.การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน 2. การเก็บรวบรวมผลงาน 3.การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ 4. การให้ข้อมูลย้อนกลับ 5. การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน และ 6. การนำเสนอผลงาน แต่มีผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ ท่านได้เสนอให้รวมขั้นตอนการให้ข้อมูลย้อนกลับและขั้นตอนการนำเสนอผลงานเข้าเป็นกระบวนการเดียวกัน โดยใช้ชื่อกระบวนการนี้ว่า “การแลกเปลี่ยนเรียนรู้” ดังนั้น จึงมี 5 กระบวนการที่สำคัญดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมทั้งครู ผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลเพื่อรองรับการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ครอบคลุม ความรู้ ทักษะและพัฒนาการ ให้บรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ประกอบไปด้วยการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล รายวิชาภาษาไทย การวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม ผลงานที่นักเรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง ในรายวิชาภาษาไทย และการเตรียมตัวของครู ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึง ความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน ที่ผู้เรียนได้คัดเลือกไว้แล้วเข้าสู่แฟ้มสะสมงาน อย่างเป็นระบบตามการวางแผนที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน การดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงาน การกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน และการคัดเลือกผลงาน ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและประเมินความสามารถ มีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปคุณภาพหรือความสามารถของผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนปรับปรุงพัฒนาผลงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการทางความรู้ และทักษะทางภาษาไทย ประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองว่าผลงานที่ตนเองที่จัดทำและใส่ลงไปในแฟ้มสะสมงานมีจุดเด่น-จุดด้อยอะไรบ้าง รวมถึงการประเมินผลงานนักเรียนของครู ว่ามีการกำหนดเกณฑ์ ขั้นตอนการประเมินอย่างไร ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้

นักเรียนปรับปรุงผลงานให้ความทันสมัย น่าสนใจ ครอบคลุมความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน เป็นขั้นตอนที่ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถนำผลงานไปปรับปรุง เพิ่มเติม เพื่อให้ผลงานที่ผู้เรียน จัดเก็บลงในแฟ้มสะสมงาน เป็นผลงานที่ดีที่สุด ที่จะแสดงความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน และขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนและสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผลงานเพื่อให้ผู้เรียนรับทราบว่าผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้นสะท้อนความรู้ ทักษะและพัฒนาการของ ตนเองมากน้อยเพียงไร เป็นขั้นตอนที่ครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้เรียน นอกจากนี้ยังมีการเปิดรับความคิดเห็นจาก เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่น ๆ เกี่ยวกับผลงาน ของผู้เรียนด้วยและการจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียนครูสามารถแนะนำให้ผู้เรียนจัดแสดงผลงาน ของตนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์แก่ผู้เรียน

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

แบบตรวจสอบรายการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีรูปแบบในการพัฒนาเป็นแบบตรวจสอบรายการประเมิน (Key Evaluation Checklist; KEC) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินประเภทหนึ่งประกอบด้วยรายการตรวจสอบ (lists) โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดในการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการของ Stufflebeam (2000) ลักษณะการตอบให้ตอบว่าปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามรายการตรวจสอบที่กำหนดให้ ซึ่งผู้วิจัย กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (scoring rubric) ออกเป็น 5 ระดับ โดยผู้วิจัยสร้างแบบตรวจสอบ กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยออกเป็น 5 ขั้นตอน ที่ได้จากการสังเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานและแต่ละขั้นตอนมีประเด็น เนื้อหาที่ใช้ในการตรวจสอบ 1-4 ข้อ แต่ละข้อจะมีรายการตรวจสอบ 4-5 ข้อรายการ รวมรายการ ตรวจสอบในเบื้องต้น 70 ข้อรายการ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบคุณภาพ เบื้องต้น หลังจากนั้นจึงปรับรายการตรวจสอบในแต่ละขั้นตอนของการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้ม สะสมงาน และปรับเกณฑ์การให้คะแนนให้มีความเหมาะสม ครอบคลุมและชัดเจน ตาม คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ร่วมตรวจสอบ คุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน โดยตรวจสอบความชัดเจน ทางด้านภาษา ขั้นตอนการประเมิน ประเด็นเนื้อหา ข้อรายการที่ใช้ตรวจสอบตนเองของครู ความ เหมาะสมของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานแบบกลุ่มสาระการ เรียนรู้ภาษาไทย และเกณฑ์การให้คะแนน จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับแก้ขั้นตอนและข้อรายการให้มี

ความชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้แก่โรงเรียนคลองกุ่ม และโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๕ จำนวน 30 คน แล้วตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงของเครื่องมือทั้งฉบับ พบว่ามีค่าความเที่ยง .9147 ซึ่งอยู่ในระดับความเที่ยงสูง และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด 0.23 จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับแก้ขั้นตอนและข้อรายการให้มีความชัดเจนและเหมาะสมเพิ่มเติมตามคำแนะนำของกลุ่มทดลองใช้ รวมรายการตรวจสอบภายหลังปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มทดลองใช้เครื่องมือจำนวน 30 คน รวม 58 ข้อรายการ

ตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในด้านความเที่ยงของเครื่องมือทั้งฉบับ ภายหลังจากการเก็บข้อมูลจริง จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน รายละเอียดดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค รายขั้นตอนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทั้งฉบับมีค่าความเที่ยง .9352 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาความเที่ยงรายขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน พบว่า ขั้นตอนที่มีค่าความเที่ยงสูงที่สุด ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีจำนวนรายการตรวจสอบ 13 ข้อรายการ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค .8370 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่อยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมผลงาน มีจำนวนรายการตรวจสอบ 17 ข้อรายการ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค .7994 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่อยู่ในระดับสูง ลำดับต่อมา ขั้นตอนการวางแผนในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน มีจำนวนรายการตรวจสอบ 14 ข้อรายการ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค .7675 อยู่ในระดับความเที่ยงสูง และ ขั้นตอนการตรวจสอบและประเมินความสามารถ มี 9 ข้อรายการ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค .7592 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่อยู่ในระดับสูง ส่วนขั้นตอนที่มีระดับความเที่ยงต่ำที่สุดคือ การปรับปรุงผลงาน มีจำนวนรายการตรวจสอบ 5 ข้อรายการ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค .6402 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่อยู่ในระดับ ปานกลาง ซึ่งผู้วิจัยสามารถยอมรับได้ ตามเกณฑ์การพิจารณาค่าความเที่ยงของเกียรตินิสิตา ศรีสุข (2552) และแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับอยู่ในระดับสูง

ส่วนค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (SEM) มีค่า 0.22 ซึ่งเป็นค่าคะแนนที่แตกต่างหรือคลาดเคลื่อนไปจากคะแนนจริงของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้เครื่องมือ และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดของกลุ่มทดลองใช้ พบว่า ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด มีค่าลดลง ซึ่งหมายถึง ค่าคะแนนที่แตกต่างหรือคลาดเคลื่อนไปจากคะแนนจริงมีค่าลดลงเล็กน้อย แสดงถึงคุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีมากขึ้น ภายหลังจากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และปรับแก้โดยผู้เชี่ยวชาญในด้าน ความเหมาะสมของโครงสร้าง เนื้อหา รายการตรวจสอบ จำนวนข้อรายการ และภาษาให้มีความเหมาะสม ดังนั้นแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้

3.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ในการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยประยุกต์ตามแนวทางการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักของ Stufflebeam (checklist development checklist) จำเป็นต้องมีการประเมินแบบตรวจสอบรายการที่พัฒนาขึ้น จึงจำเป็นต้องศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามมาตรฐานที่กำหนดโดยคณะกรรมการร่วมในการกำหนดมาตรฐานการประเมิน (the joint committee on standards for educational evaluation) ภายใต้งานดำเนินงานของ Stufflebeam และคณะ (Stufflebeam, 1998) ซึ่งมาตรฐานการประเมินแบ่งออกเป็น 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความถูกต้อง ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1. มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ พบว่า ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมากทุกข้อรายการ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงที่สุดคือแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานทำให้ครูมองเห็นคุณค่าและกระตุ้นให้มีพัฒนากระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานสามารถนำมาใช้ประโยชน์ตามที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นรายด้านพบว่า ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก

2. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ พบว่า ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมากทุกข้อรายการ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานสามารถนำไปตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนของครูได้ทุกขั้นตอนที่สำคัญ ส่วนแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานเป็นที่ยอมรับได้ในทางการประเมิน เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นรายด้าน พบว่า ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก

3. มาตรฐานด้านความเหมาะสม พบว่า ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมากทุกข้อรายการ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ ผลการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานตรงกับความ เป็นจริงและเปิดเผย รองลงมาคือ ผลการตรวจสอบสามารถแจ้งให้ครูทราบได้ทันทีตามความ ต้องการของผู้ประเมิน เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นรายด้าน พบว่า ตรงกับความเป็นจริงหรือ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก

4. มาตรฐานด้านความถูกต้อง พบว่า ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของกลุ่ม ตัวอย่างในระดับมากทุกข้อรายการ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ มีการอธิบายเกณฑ์การประเมินแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย แฟ้มสะสมงานอย่างชัดเจน รองลงมาคือ มีการระบุวัตถุประสงค์ของแบบตรวจสอบกระบวนการ ประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานอย่างชัดเจนและ การจัดรูปแบบของแบบ ตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานเข้าใจง่าย เป็น ระเบียบ เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นรายด้าน พบว่า ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ของครูกลุ่มสาร การเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อบรรยายสภาพการ ประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานในภาพรวม

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครเพื่อให้เห็นระดับการปฏิบัติตามกระบวนการ ประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัด กรุงเทพมหานครทั้งในภาพรวม รายขั้นตอน และ รายข้อรายการ ผลการตรวจสอบตนเองของ ครู ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 320 คน โดยการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการ

ประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเทียบกับเกณฑ์การแปลผล

เมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานจำแนกรายขั้นตอนการประเมินหลัก พบว่าขั้นตอนที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างสูง จำนวนมากที่สุด ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ได้แก่ ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน และ ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำมากที่สุด ได้แก่ ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน และ ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานรายประเด็นตรวจสอบอยู่ในระดับสูงมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นตรวจสอบที่ 1 และ ประเด็นตรวจสอบที่ 2 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นตรวจสอบที่ 3, 4, 7 และ 11 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นตรวจสอบที่ 5, 6, 10, 12 และ 13 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันระหว่างปานกลางและสูง ได้แก่ ประเด็นตรวจสอบที่ 8 ซึ่งรายละเอียดสรุปตามตารางดังนี้

ตาราง 5.1 สรุประดับการปฏิบัติในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายประเด็นตรวจสอบ

กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	สรุประดับการปฏิบัติในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายประเด็นตรวจสอบ				
	ต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูง
ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน					
1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดขั้นนี้ วิธีการวัดประเมินผล รายวิชาภาษาไทย					✓
2. วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม ผลงานที่นักเรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง ในรายวิชา					✓
3. การเตรียมตัวของครู ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง				✓	

ตาราง 5.1 (ต่อ)

กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	สรุประดับการปฏิบัติในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายประเด็นตรวจสอบ				
	ต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูง
ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน					
4. การกำหนดวัตถุประสงค์อุปกรณ์ ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน			✓		
5. การดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงาน		✓			
6. การกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือกและการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน		✓			
7. การคัดเลือกผลงาน			✓		
ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ					
8. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง			✓		
9. การประเมินผลงานนักเรียน					
ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน					
10. กระบวนการปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน		✓			
ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
11. การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน			✓		
12. การเปิดรับความคิดเห็นจาก เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่นๆ		✓			
13. การจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน		✓			

ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานครในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน พบว่า เมื่อพิจารณาตัวแปรเพศ เพศหญิงจะมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด และเพศชายส่วนใหญ่เพศชายจะอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำมากที่สุด เมื่อพิจารณารายช่วงอายุ พบว่า ช่วงอายุ 31 – 40 ปี และ 41 – 50 ปี มีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ส่วนช่วงอายุมากกว่า 50 ปี จะมีระดับค่อนข้างสูงมากที่สุด ด้านระดับชั้นที่สอนของครู

พบว่า ครูส่วนใหญ่สอนในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 4, 5 และ 6 ที่ และมีระดับการปฏิบัติตาม กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ส่วนในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับค่อนข้างสูงมากที่สุด ในด้านระดับการศึกษาของครู พบว่าทุกระดับ การศึกษามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ส่วนประสบการณ์ในการสอนของกลุ่ม ตัวอย่างส่วนใหญ่พบว่า ในระยะเวลา 5-10 ปี จะมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอนของครูใน ระยะเวลา มากกว่า 20 ปี จะมีระดับการปฏิบัติอยู่ใน ระดับค่อนข้างสูงมากที่สุด ด้านการผ่านการอบรมการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรม เกี่ยวกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ซึ่งก็ตรงตามผลการวิเคราะห์ ที่ระดับการปฏิบัติตาม กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำมากที่สุด ส่วนกลุ่มที่เคยผ่าน การอบรม จะมีระดับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางและค่อนข้างสูงมาก ที่สุด และเมื่อพิจารณาขนาดของโรงเรียนพบว่า ครูสังกัดโรงเรียนทุกขนาดมีระดับการปฏิบัติตาม กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายดังนี้ (1) ขั้นตอนที่สำคัญใน กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (2) รูปแบบของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (3) คุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และ (4) กระบวนการประเมิน ผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัด กรุงเทพมหานคร

1. ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้ม สะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

จากผลการสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วย แฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อนำขั้นตอนที่สำคัญที่สังเคราะห์ได้ไปกำหนด ขั้นตอน ประเด็นตรวจสอบและรายการตรวจสอบ ในการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการ ประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัย

สามารถสังเคราะห์ได้ 5 ขั้นตอน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานได้ให้ความเห็นตรงกันว่า กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานจะขาดขั้นตอนดังกล่าวไม่ได้ ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์และคณะ (2540) ได้กล่าวถึงกระบวนการประเมินผลผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่มีประสิทธิภาพว่า ควรทำให้ครบทุกขั้นตอน แต่ขั้นตอนต่าง ๆ สามารถปรับปรุง หรือยุบรวมกันได้ตามความเหมาะสม และยังมีประสิทธิภาพเท่าเดิม ซึ่งผลการสังเคราะห์มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เพื่อเตรียมความพร้อมทั้งครู ผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลเพื่อรองรับการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ครอบคลุมความรู้ ทักษะและพัฒนาการ ให้บรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ โดยครูต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และวิธีการวัดประเมินผลรายวิชาภาษาไทย รวมถึงครูต้องวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม และผลงานที่นักเรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง ในรายวิชาภาษาไทย นอกจากนี้ยังต้องมีการเตรียมตัวของครู ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้องให้พร้อมสำหรับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้การวางแผนในการประเมินผู้เรียนนั้นครอบคลุมความรู้ ทักษะและพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียน เป็นผลให้ผู้เรียนเกิดความก้าวหน้าในด้านความรู้ ทักษะ และพัฒนาการทางภาษาตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุสอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ (2540) และ ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคณะ (2545) ที่กล่าวไว้ว่าการวางแผนต้องทำทั้งการเตรียมครูและนักเรียน โดยครูต้องศึกษาหลักสูตร ศึกษาเกี่ยวกับจุดประสงค์ เนื้อหา และวิธีประเมินผล ศึกษาคู่มือครูและตารางวิเคราะห์เนื้อหา และผลงานที่นักเรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง รวมถึงการเตรียมตัวของครูและนักเรียนให้พร้อมกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน นอกจากนี้ครูต้องเข้าใจเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ของการใช้แฟ้มสะสมงาน คู่มือการจัดกิจกรรม ระเบียบและวิธีการประเมินผลการเรียนการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังระหว่างภาคและปลายภาค

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึง ความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน ที่ผู้เรียนได้คัดเลือกไว้แล้วเข้าสู่แฟ้มสะสมงานอย่างเป็นระบบตามการวางแผนที่กำหนดไว้ โดยครูและผู้เรียนต้องร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์อุปกรณ์ ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน และประเภทของแฟ้มสะสมงาน ครูต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกวัตถุประสงค์ในการจัดทำแฟ้มสะสมงานที่เหมาะสมกับชิ้นงานของตนเอง และต้องช่วยจัดหาหรือสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำหรือจัดซื้อวัตถุประสงค์ในการจัดทำแฟ้มสะสมงานให้แก่

ผู้เรียน เนื่องจากค่าใช้จ่ายเป็นข้อจำกัดหนึ่งของการจัดทำแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน นอกจากนี้ครูและผู้เรียนต้องร่วมกันกำหนดชิ้นงานซึ่งต้องสอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นปี และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงานครูต้องมีแผนการดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน และให้ผู้เรียนจัดเก็บผลงานแยกตามทักษะและความรู้ทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึงวรรณคดีและวรรณกรรม นอกจากนี้ ครูควรให้นักเรียนควรตรวจสอบผลงานของตนเองเบื้องต้นก่อนการดำเนินการจัดเก็บผลงานเพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ และจัดทำทะเบียนผลงานในแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีระบบ ซึ่งผลงานที่จัดเก็บต้องครอบคลุมพัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียน ครูต้องกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน และต้องร่วมกับผู้เรียนในการคัดเลือกผลงาน โดยครูและนักเรียนต้องร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผลงาน และระยะเวลาในการคัดเลือกผลงาน ซึ่งการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกับครูในการคัดเลือกผลงานนั้น จะทำให้ผู้เรียนวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผลงานตนเอง พิจารณาความเหมาะสมของชิ้นงานด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และนำไปสู่ความพัฒนาการทางการเรียนรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียน สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2539); อุทุมพร จามรมาน (2540) และชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคณะ (2545) ได้กล่าวเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมผลงานไว้ว่า ในขั้นนี้ครูจะต้องวางแผนร่วมกับผู้เรียนว่า จะเก็บรวบรวมชิ้นงานอย่างไร ควรมีเครื่องมือและวิธีการในการเก็บรวบรวมผลงาน และเป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอน ควรมีการเก็บรวบรวมผลงานไว้ตามระบบที่ตกลงร่วมกัน มีการกำหนดแหล่งเก็บรวบรวมผลงาน และคัดเลือกผลงานได้ตามแนวทางที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Burke และคณะ (1994) ที่กล่าวเกี่ยวกับการคัดเลือกผลงานไว้ว่า ครูและผู้เรียนอาจจะร่วมกันคัดเลือกชิ้นงานบางส่วนจากชิ้นงานทั้งหมด เริ่มต้นจากการที่ผู้เรียนเลือกผลงานที่คิดว่าดีที่สุด และตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของแฟ้มสะสมงานมากที่สุดเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ มีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปคุณภาพหรือความสามารถของผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนปรับปรุงพัฒนาผลงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการทางความรู้ และทักษะทางภาษาไทย โดยครูต้องให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบทักษะ ความรู้และพัฒนาการทางภาษาไทยของตนเอง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองว่าผลงานที่ตนเองที่จัดทำแล้วใส่ลงไปแฟ้มสะสมงานมีจุดเด่นและจุดด้อยอะไรบ้าง รวมถึงร่วมกับผู้เรียนกำหนดเกณฑ์และขั้นตอนการประเมินรวมถึงครูต้องกำหนดรูปแบบ

การประเมินผลงานผู้เรียน ว่าเป็นการใช้การประเมินผู้เรียนระหว่างเรียนหรือสิ้นสุดการเรียน ซึ่งในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลงานผู้เรียนนั้นต้องสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร และเป็นการประเมินพัฒนาการ ความรู้ และทักษะของผู้เรียน ในรายวิชาภาษาไทย นอกจากนี้ควรประเมินแฟ้มสะสมงานหลายครั้ง เพื่อดูพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษาไทยของผู้เรียน ซึ่งขั้นตอนนี้ จะทำให้ครูตรวจสอบและประเมินผู้เรียนว่าผู้เรียนเกิดความก้าวหน้าในด้านความรู้ ทักษะและพัฒนาการทางภาษามากน้อยเพียงใด และผู้เรียนได้ประเมินตนเองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่ครูต้องการให้เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดเพื่อให้ผู้เรียนได้นำผลการประเมินที่ได้ไปปรับปรุงผลงานของตนเอง สอดคล้องกับ Burke และคณะ (1994); ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคณะ (2545) ที่ได้ให้ความเห็นว่า การตรวจสอบความสามารถของตนเอง ผู้เรียนจะได้ตรวจสอบแฟ้มสะสมงานเพื่อประเมินตนเอง และประเมินชิ้นงานของตนเองว่าบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ มีจุดเด่น จุดด้อยหรือข้อควรปรับปรุงอะไรบ้าง เพื่อที่จะสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและแก้ไขให้สมบูรณ์ ส่วนการประเมินค่าผลงาน เป็นการให้คะแนนผู้เรียน โดยพิจารณาจากเกณฑ์ ที่กำหนดล่วงหน้า โดยครูและผู้เรียน นอกจากนี้การประเมินจะต้องเน้นความก้าวหน้าของผลงานรายบุคคลมากกว่า เปรียบเทียบผลงานของผู้อื่น

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนปรับปรุงผลงาน ให้ความทันสมัย น่าสนใจ ครอบคลุมความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน โดยครูต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถนำผลงานไปปรับปรุง เพิ่มเติม เพื่อให้ผลงานที่ผู้เรียนจัดเก็บลงในแฟ้มสะสมงานเป็นผลงานที่ดีที่สุด ที่เป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน โดยครูต้องให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงผลงานภายในแฟ้มตามระยะเวลาที่กำหนด ต้องให้ความคิดเห็นและคำปรึกษาเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงาน นอกจากนี้ ต้องให้ผู้เรียนบันทึกด้วยว่า ทำไมถึงปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงผลงาน เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนอีกด้วย การปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงผลงานของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักการแก้ไขปรับปรุงตนเอง นำไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน นอกจากนี้ การปรับปรุงผลงานของตนเองทำให้ผู้เรียนรู้จักการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น เป็นผลให้ผู้เรียนเกิดความก้าวหน้าในด้านความรู้ ทักษะ พัฒนาการทางภาษาของตนเอง สอดคล้องกับชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคณะ (2545) ที่กล่าวเกี่ยวกับขั้นตอนนี้ไว้ว่า ผลงานที่เลือกรวบรวมควรมีความทันสมัย น่าสนใจ ครอบคลุมสมรรถภาพ และจุดประสงค์ที่ต้องการประเมิน การปรับปรุงผลงานสามารถทำได้ตลอดเวลาตามความต้องการ เพื่อให้ผลงานดูดี หรือเป็นตัวแทน

ของพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แท้จริง และควรทำทะเบียนผลงานเพื่อให้เป็นหลักฐานเพื่อให้เป็นข้อมูลประกอบในการประเมินแฟ้มสะสมงานของผู้เรียนได้

ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงผลงานของผู้เรียนมีให้ ความทันสมัย น่าสนใจ ครอบคลุมความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน เป็นขั้นตอนที่ครูหรือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ข้อมูลกลับไปยังผู้เรียน โดยครูต้องกำหนดวิธีการในการให้ข้อมูลย้อนกลับ ไปยังผู้เรียน ซึ่งต้องสะท้อนพัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรมของผู้เรียนให้ผู้เรียน รับทราบ สำหรับการให้ข้อมูลย้อนกลับในการประเมินผู้เรียน นั้น จำเป็นต้องมี เครื่องมือ เอกสาร และหลักฐานที่สะท้อนความคิดเห็นของครูกลับไปยังผู้เรียน และควรมีการเปิดรับความคิดเห็นจาก เพื่อนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่น ๆ ซึ่งควรให้ผู้เรียนนำผลงาน/ชิ้นงานของตนนำไปให้ ผู้ปกครองติชม แนะนำ และเสนอแนะ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ครูอาจกำหนดรูปแบบ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ครู หรือ ผู้ปกครอง อาทิ การประชุมผลงาน การออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนของผู้เรียน ฯลฯ ทำให้มีความสัมพันธ์ที่ ดีระหว่าง ครู เพื่อนักเรียนและผู้ปกครอง และควรจัดนิทรรศการนำเสนอผลงานของผู้เรียน ควร ให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผนในการจัดแสดงผลงานของตนเอง มีผลให้ผู้เรียนเกิดการสร้างแรงจูงใจ ใน การเพิ่มพัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้รับความ คิดเห็น ข้อมูล ที่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้ข้อมูลกลับมา ทำให้ผู้เรียนเกิดการปรับปรุงผลงานของตนเอง และพัฒนาตนเองมากขึ้น และขั้นตอนนี้ยังสามารถชี้ให้ผู้เรียนเห็นจุดเน้นจุดพัฒนาและศักยภาพ ของตนเองสอดคล้องกับ อูทุมพร จามรมาน (2540); Fowler (1996) และ Burke และคณะ (1994) ได้กล่าวไว้ว่า ควรให้ครูหรือผู้เรียนสะท้อนความความคิดเห็นต่อผลงานที่เลือกไว้ในแฟ้มผลงาน และให้ผู้เรียนได้รับฟังความคิดเห็น การวิจารณ์ผลงานจากครูผู้สอนและเพื่อน ๆ ทำให้ผู้เรียนมี ประสบการณ์เพิ่มขึ้นและมีแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลายขึ้นก่อให้เกิดการพัฒนาผลงาน การทำงานหรือการเรียนรู้ของผู้เรียนเองได้ หากผู้เรียนได้อภิปรายผลงานของตนเอง จะทำให้เข้าใจ ถึงคุณค่าในการสร้างผลงาน มีการแก้ปัญหาในการทำงานของตนได้ดียิ่งขึ้น ส่วนการให้ผู้เรียน เตรียมจัดแสดงนิทรรศการด้วยตนเอง จะทำให้เกิดการยอมรับคุณค่าของแฟ้มสะสมงานด้วยความ ภาคภูมิใจ

2. รูปแบบของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ผู้วิจัยนำแนวคิดในการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมิน (Key Evaluation Checklist; KEC) ที่นำเสนอ Stufflebeam (2000) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินประเภทหนึ่ง ที่ประกอบด้วยข้อรายการ (lists) สำหรับตรวจสอบกิจกรรมหรือการดำเนินงานใด ๆ ว่ามีการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด มีสิ่งใดบ้างที่ปฏิบัติแล้วและสิ่งใดบ้างยังไม่ได้ปฏิบัติ (Webster's Colledge Dictionary อ้างถึงในสมพงษ์ บัณฑิต, 2548) แบบตรวจสอบรายการประเมินประกอบด้วยชุดของรายการที่จะนำไปใช้ในการประเมิน รายการดังกล่าวจะครอบคลุมกระบวนการประเมินที่จะบ่งชี้ให้ผู้ประเมินทราบถึงแนวทางปฏิบัติตลอดการประเมิน (สินีนานู ศรีพัฒนนะพิพัฒน์, 2545) ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยกำหนดขั้นตอน ประเด็นตรวจสอบและรายการตรวจสอบจากการสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญจากกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ที่ดำเนินการประเมินในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยเน้นแฟ้มสะสมงานที่ประเมินความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน จำนวน 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน (2) การเก็บรวบรวมผลงาน (3) การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ (4) กระบวนการปรับปรุงผลงานของผู้เรียน และ (5) กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และในแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยขั้นตอนหรือประเด็นตรวจสอบ (checkpoint) จำนวน 3-5 ขั้นตอน จำนวนทั้งหมด 13 ประเด็นตรวจสอบแต่ละประเด็นตรวจสอบมีรายการตรวจสอบ 4-5 รายการ เนื่องจาก แต่ละประเด็นตรวจสอบผู้วิจัยกำหนดน้ำหนักและความสำคัญแตกต่างกัน จึงไม่ได้กำหนดให้มีรายการตรวจสอบเท่ากันทุกข้อรายการ รวมรายการตรวจสอบทั้งหมด 58 ข้อรายการ โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์การแปลผลและเกณฑ์การให้คะแนน (scoring rubric) 5 ระดับ ของกนกวรรณ คงอภิรักษ์ (2548) ตามลักษณะการตอบของกลุ่มตัวอย่างให้ตอบว่าปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามข้อรายการที่กำหนดให้ ตรวจสอบคุณภาพ แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานเบื้องต้นโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้ปรับแก้รายการตรวจสอบและเกณฑ์การให้คะแนนให้มีความเหมาะสม ครอบคลุม และมีความชัดเจนในด้านภาษามากขึ้น หลังจากนั้นจึงนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกัน ตรวจสอบคุณภาพก่อนนำไปทดลองใช้ (try out) โดยตรวจสอบความชัดเจนทางภาษา ขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายการตรวจสอบ ความเหมาะสมของรูปแบบ และเกณฑ์การให้คะแนน ผู้วิจัยปรับแก้ ให้มีความเหมาะสม ครอบคลุมชัดเจนมากขึ้นตามผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นจึงนำไปตรวจสอบคุณภาพก่อนนำไปใช้จริง โดยนำไปทดลองใช้ (try out) กับครูโรงเรียนคลองกุ่ม และโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๕ จำนวน 30 คน พบว่ารายการตรวจสอบที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น

สามารถนำไปใช้ตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ และผู้วิจัยได้ปรับปรุงการใช้ภาษาเล็กน้อยเพื่อให้สมบูรณ์มากขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สร้างคู่มือการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อให้ครูทราบวัตถุประสงค์และมีความเข้าใจในการใช้งานเครื่องมือดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อให้ครูระดับประถมศึกษาที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ตรวจสอบตนเอง ว่าได้ดำเนินการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานตามขั้นตอนที่สำคัญหรือไม่ และมีการปฏิบัติในลักษณะใดบ้าง เพื่อให้เพิ่มเติมในขั้นตอนที่ขาด หรือให้ครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่เน้นความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน สามารถประเมินผู้เรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน

ทั้งนี้ครูและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบตรวจสอบรายการของตน สำหรับกระบวนการประเมินผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น ๆ โดยคำนึงถึง ขั้นตอนหรือประเด็นสำคัญในการนำมาตรวจสอบ ทำให้ได้สาระสนเทศไปใช้ปรับปรุงพัฒนาตนเองและจัดการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง

3. คุณภาพของแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ภายหลังจากเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพอีกครั้ง ผลการตรวจสอบความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และหาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (standard error of measurement; SEM) มีประเด็นอภิปรายดังนี้

แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงสูง และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับ การตรวจสอบค่าความเที่ยงทั้งฉบับจากการทดลองใช้ (try out) กับครูที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง ในขณะที่ผู้วิจัยได้ตัดรายการตรวจสอบที่บางรายการที่ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ความเห็นว่ามีใจความสำคัญซ้ำกับรายการตรวจสอบอื่น ๆ ดังนั้น ในด้านความเที่ยงของเครื่องมือทั้งฉบับ จำนวนข้อรายการตรวจสอบจึงไม่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มขึ้นของค่าความเที่ยงหรือสัมประสิทธิ์แอลฟาคอนบาค ภายหลังจากนำไปเก็บข้อมูลจริง ซึ่งการที่ค่าความเที่ยงสูงขึ้นเพียงเล็กน้อย เป็นผลมาจาก การปรับปรุงภาษา ความชัดเจน ความเหมาะสม

เพิ่มเติมภายหลังการทดลองใช้ ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในข้อความหรือเนื้อหา ในแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานชัดเจนมากขึ้น รวมถึงการที่ แบบตรวจสอบกระบวนการประเมิน ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิและ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทำให้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินฉบับนี้มีค่าความเที่ยง หรือสัมประสิทธิ์แอลฟาคอนนาคเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อย สอดคล้องกับศิริชัย กาญจนวาสี (2552) ที่กล่าวเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ความเที่ยงเพิ่มขึ้น ว่าเครื่องมือวิจัยที่มีความเป็นปรนัยสูง หรือการ ที่กลุ่มตัวอย่างเข้าใจตรงกัน ย่อมส่งผลต่อความเที่ยงให้สูงขึ้นได้

ส่วนค่าความเที่ยงหรือสัมประสิทธิ์แอลฟาคอนนาครายชั้นตอน พบว่าทุกชั้นตอนมีค่า ความเที่ยงสูง ยกเว้น การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก ในชั้นตอนนี้ มีจำนวนรายการตรวจสอบเพียง 5 รายการตรวจสอบ ซึ่งน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับชั้นตอนอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2552) ที่กล่าวไว้ว่า จำนวนของข้อรายการที่ มากขึ้น จะช่วยเพิ่มความแปรปรวนของคะแนนจริงในอัตราเร็วว่าการเพิ่มความแปรปรวน ของคะแนนความคลาดเคลื่อน ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงสูงขึ้น ดังนั้น การที่ชั้นตอน การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน มีจำนวนรายการตรวจสอบน้อยที่สุด ย่อมทำให้ความเที่ยงน้อยกว่า เมื่อเทียบกับชั้นตอนอื่น ๆ แต่ค่าความเที่ยงในชั้นตอนการปรับปรุงผลงานของผู้เรียนยังอยู่ใน เกณฑ์ที่ยอมรับได้ คือไม่ต่ำกว่า 0.50 ในกรณีที่ไม่ได้เป็นการจัดสอบเพื่อวินิจฉัยหรือตัดสินผล การเรียนของผู้เรียน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552)

เมื่อแบบตรวจสอบรายการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานมี คุณภาพแล้ว เครื่องมือนี้อาจกล่าวจึงมีความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ตรวจสอบกระบวนการ ประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ตรง ตามวัตถุประสงค์ของผู้นำไปใช้ สอดคล้องกับ Bichelmeyer (2003) ที่กล่าวไว้ว่า แบบตรวจสอบ รายการที่ดีต้องมีมาตรฐานและเกณฑ์ที่ชัดเจนและต้องช่วยให้ ผู้ประเมินไม่ลืมเกณฑ์ที่สำคัญใน การประเมิน และต้องส่งเสริมให้การประเมินมีความเป็นปรนัยมีความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิผล มากไปกว่านั้นแบบตรวจสอบรายการยังมีประโยชน์ในการวางแผน การกำกับติดตามการทำงาน อย่างเป็นระบบ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและประเมินผลลัพธ์ที่ได้ ทั้งการประเมิน ความก้าวหน้า พัฒนาการ และการตัดสินผล

ส่วนการศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียน ระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามมาตรฐานการประเมิน 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ (utility standards) มาตรฐานด้านความเป็นไป

ได้ (feasibility standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (propriety standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (accuracy standards) ที่มีต่อแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน มีรายละเอียดดังนี้

1. อรรถประโยชน์ (utility standards) แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานทำให้ครูมองเห็นคุณค่าและกระตุ้นให้มีพัฒนากระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้สารสนเทศเพียงพอต่อการตรวจสอบกระบวนการประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน สามารถนำมาใช้ประโยชน์ตามที่กำหนดไว้ได้ สอดคล้องกับ (Scriven 1991, 2000 อ้างถึงใน สมพงษ์ บัณฑิต, 2548) ที่กล่าวไว้ว่า แบบตรวจสอบรายการประเมินที่ดีจะทำให้ได้สารสนเทศที่มีความลึกซึ้งและเพียงพอ ทำให้สามารถตัดสินคุณภาพของงานได้ง่ายขึ้น และทำให้การตัดสินมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ซึ่งรายการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานมีความชัดเจนทุกขั้นตอนสามารถเข้าใจได้ง่ายเป็นผลมาจากการปรับปรุงและตรวจสอบคุณภาพของผู้วิจัยหลายครั้ง รวมถึงผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และครูสามารถรับรู้ผลของการตรวจสอบของตนเองได้ ภายหลังการแปลผล ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้รูปแบบของการแปลผลของ กนกวรรณ คงอภิรักษ์ (2548)

2. ความเป็นไปได้ (feasibility standards) แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานสามารถนำไปตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนของครูได้ทุกขั้นตอนที่สำคัญ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน และเป็นที่ยอมรับได้ในทางการประเมินคุณค่ากับการลงทุน (Scriven, 1991 อ้างถึงใน สมพงษ์ บัณฑิต, 2548) ได้กล่าวเกี่ยวกับแบบตรวจสอบรายการที่ดีไว้ว่า จะต้องมีความคุ้มค่าในการประเมิน ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายของการประเมินทั้งในรูปของตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงินทั้งในทางตรงและทางอ้อม เช่น ค่าบำรุงรักษา ค่าเสียโอกาส ระยะเวลาและองค์ประกอบที่อาจเป็นไปได้ของการประเมิน

3. ความเหมาะสม (propriety standards) ผลการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานตรงกับความเป็นจริง เปิดเผย ซึ่งสอดคล้องกับสมพงษ์ บัณฑิต (2548) ที่ได้สะท้อนเกี่ยวกับแบบตรวจสอบรายการที่มีความเหมาะสมไว้ว่า จะช่วยลดปัจจัยที่ทำให้การประเมินขาดความน่าเชื่อถือ และลดความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากอคติของผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน (halo effect) ตลอดจนลดอิทธิพลของ rorschach effect ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่บุคคลจะมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ตนต้องการจากข้อมูลที่มีอยู่และสามารถแจ้งให้ครูทราบได้ทันทีตามความต้องการของผู้ประเมิน

4. ความถูกต้อง (accuracy standards) มีการอธิบายเกณฑ์และระบุวัตถุประสงค์ของการประเมินแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานอย่างชัดเจน การจัดรูปแบบเข้าใจง่าย เป็นระเบียบมีการอธิบายขั้นตอนการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานมีความถูกต้อง ชัดเจน เป็นผลมาจากการที่ผู้วิจัยได้อธิบายขั้นตอน เกณฑ์การประเมินและวิธีการใช้แบบตรวจสอบ รวมถึงจัดทำคู่มือการใช้อย่างกระชับ เพื่อแจกครูก่อนการใช้ เครื่องมือด้วย และแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานนั้นมีคุณภาพทางด้านความตรง และความเที่ยง ซึ่งสอดคล้องกับผลการตรวจสอบคุณภาพที่แบบตรวจสอบนี้รายการมีคุณภาพด้านความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือทั้งฉบับ นอกจากนี้แบบตรวจสอบเหมาะสมกับบริบทของการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นผลมาจากการปรับปรุงและตรวจสอบคุณภาพของผู้วิจัยหลายครั้ง รวมถึงผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการตรวจสอบตนเองของ ครูระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 320 คน จากใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แล้วนำมาวิเคราะห์กระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน ทั้งในภาพรวมและรายขั้นตอนเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนากระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของตนเอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อยู่ในระดับปานกลางเมื่อเทียบกับเกณฑ์การแปลผล และมีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40.90 เมื่อจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านตัวแปรเพศ เพศหญิงส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเพศชายส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ด้านตัวแปรอายุ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากขึ้น จะมีระดับการปฏิบัติในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานสูงกว่า สอดคล้องกับประสบการณ์ในการสอนและประสบการณ์การอบรมการวัดและประเมินผล ถ้ามีประสบการณ์สูงขึ้นจะมีระดับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานสูงกว่า ถ้าพิจารณาตัวแปรเกี่ยวกับโรงเรียน อาทิ ขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นที่สอน พบว่า ส่วนใหญ่จะมีระดับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอยู่ในระดับปานกลาง นั่นแสดงว่า กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรขนาด

โรงเรียน ระดับชั้นที่สอนและระดับการศึกษา อยู่ในระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน คือ ระดับปานกลาง แต่ตัวแปรส่วนตัวของครูที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในการประเมินจะเกี่ยวข้องกับระดับการปฏิบัติที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าระดับปานกลาง อาทิ ประสบการณ์สอน ประสบการณ์ในอบรมเกี่ยวกับ แฟ้มสะสมงาน สอดคล้องกับ ภัทราวดี มากมี(2543) ที่กล่าวไว้ว่า ประสบการณ์สอนและประสบการณ์ในการอบรมวัดและประเมินผลเกี่ยวแฟ้มสะสมงานมีความสัมพันธ์กับการใช้การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของครู

การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน พบว่า ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เนื่องจากก่อนเปิดภาคเรียน โรงเรียนจะกำหนดระยะเวลาในการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมการประเมินการเรียนการสอน ในแต่ละภาคเรียนครูจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล รายวิชาภาษาไทย วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม ผลงานที่นักเรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละครั้ง ซึ่งทำให้ครูมีการเตรียมตัวล่วงหน้า ก่อนทำการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ส่วนการเก็บรวบรวมผลงาน และการตรวจสอบ และการประเมินความสามารถระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการปรับปรุงผลงานของผู้เรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่า ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้อาจมีข้อจำกัดในด้านเวลาเพราะกิจกรรมการเรียนก็สอนมีมาก กิจกรรมนอกหลักสูตรมีค่อนข้างมาก รวมถึงภาระงานของครูก็มาก อาทิ ต้องทำงานทะเบียนและวัดประเมินผล ต้องทำงานปกครอง และงานวิชาการ เป็นต้น จึงทำให้กระบวนการปรับปรุงผลงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ นอกจากนั้น ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ขั้นตอนดังกล่าวไม่สามารถบรรลุได้ เนื่องจากผู้บริหารไม่ได้จัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ให้แก่ นักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จังหวัดกระบี่ (2539) ที่กล่าวว่า ปัญหาสำคัญของการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานคือ เวลาในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาสูงขึ้นและภาระงานของครูมากมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไปใช้ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานได้ เพื่อให้ครูสามารถตรวจสอบตนเอง ว่าได้ปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ตามแบบตรวจสอบหรือไม่ และจะประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานตาม

ขั้นตอนใดบ้าง ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบที่เน้นการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่ครอบคลุม ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการทางภาษา และเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอย่างมีคุณภาพ

2. ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สามารถนำแบบตรวจสอบกระบวนการประเมิน ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มาใช้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความก้าวหน้าในด้านความรู้ ทักษะ และพัฒนาการทางภาษา รวมถึงนำไปพัฒนากระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้ม สะสมงาน ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่ ครูกำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ครูและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางการพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมิน ผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ไปพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการ ประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เป็นหลักสูตรบูรณาการ อาทิ การบูรณาการเนื้อวิชา การบูรณาการการเรียนการสอน หรือ บูรณาการทักษะทางภาษา เป็นต้น เพื่อให้ การประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความครอบคลุมใน ด้านความรู้ ทักษะ และพัฒนาการทางภาษาในหลักสูตรบูรณาการเหล่านั้น

2. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีลักษณะการตอบว่าปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติเพียง เท่านั้น อาจได้สารสนเทศที่ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ควรพัฒนาแบบตรวจสอบให้มีลักษณะที่แตกต่าง ออกไป อาทิ แบบมาตราประมาณค่า (rating scale) หรือ แบบตรวจสอบแบบปลายเปิด เป็นต้น เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สะท้อนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานได้ชัดเจนมากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมลวรรณ คงอภิรักษ์. **การพัฒนาและวิจัยแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักสำหรับการประเมินตนเองของครูด้านการจัดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้วงจรการเรียนรู้แบบเชว่นอี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- กมลวรรณ ตังธนากานนท์. **การพัฒนากระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงานเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาแบบเต็มรูปในโรงเรียนครุณสิกขาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2547.
- กมลวรรณ ตังธนากานนท์. **การประเมินตามสภาพจริง**. **วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 34** (มกราคม – มีนาคม 2549): 1-13.
- กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา. **วิสัยทัศน์การศึกษากรุงเทพมหานครสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2542.
- การประถมศึกษาจังหวัดกระบี่, สำนักงาน. **การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมงานระยะที่ 1**. กระบี่: สำนักงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, 2539.
- การประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. **การวัดและประเมินผลสภาพแท้จริงของนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- การประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. **แนวทางการประเมินตามสภาพที่แท้จริง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. **ระเบียบวิธีวิจัย**. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ครองช้าง, 2552.
- คณะกรรมการกรมประชาสัมพันธ์. **มารู้จักแฟ้มสะสมงาน (portfolio)**. **สารสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง 19** (ธันวาคม 2546): 1.
- จิตติมาภรณ์ สีหะวงศ์. **แฟ้มสะสมงานโรงเรียน : การวิจัยกรณีโรงเรียนไพทอคมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2542.

ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคณะ. การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio assessment).

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 25 (มีนาคม 2540): 13-15.

ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์และคณะ. **คู่มือการประเมินผลโดยใช้แฟ้มผลงานดีเด่น portfolio assessment.** ระเบียบ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2545.

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. **การพัฒนาแฟ้มสะสมงานในการประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540.

ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ. การประเมินผลด้วยแฟ้มสะสมผลงาน. **การวัดผลการศึกษา 23 (กุมภาพันธ์ 2541): 66 – 81.**

ไทรธรรม เศรษฐีธรรม. **การศึกษาความพึงพอใจของการปฏิบัติงานของครูเอกชนระดับประถมศึกษา เขตการศึกษาที่ 6.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ทดสอบทางการศึกษา, สำนัก. **การสร้างและพัฒนาคลังเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ เขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2549. (อัดสำเนา)

ทิวัดต์ มณีโชติ. **การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ. 2549.

บุญเรียง ขจรศิลป์. **วิธีวิจัยทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: พีเอ็นการพิมพ์, 2543.

บุรชัย ศิริมหาสาคร. **การสร้างและใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Plus In Action).** นนทบุรี: ไทยร่วมเกล้า, 2541.

ประกอบ กรณีกิจ. **การพัฒนารูปแบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้การประเมินตนเองเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.** วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

ภัทราวดี มากมี. **การวิเคราะห์สภาพและกระบวนการใช้แฟ้มสะสมงานเพื่อประเมินนักเรียน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

วัฒนา สุนทรธัย. **เรียนสถิติด้วย SPSS ภาคความรู้เบื้องต้น.** กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน, 2547.

- สมพงษ์ บัณฑิต. การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจเพื่อพัฒนาทักษะการประเมินของครูและนักเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินผลตามสภาพจริง (Learner Centeredness & Authentic Assessment). เชียงใหม่: The Knowledge Center, 2544.
- สินีนางู ศรีพัฒนนะพิพัฒน์. การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักเพื่อประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- สุมาลี จันทร์ชลอ. การวัดและการประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี, 2542.
- สุวิทย์ มูลคำ. แฟ้มสะสมงาน. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2540.
- สุวิมล ว่องวานิช. การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- สุวิมล ว่องวานิช. การประเมินอภิमान: วิธีวิทยาและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- สุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. กระบวนทัศน์ใหม่: การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคคล. วารสาร มศว. ศิลปวัฒนธรรม 1 (กุมภาพันธ์ 2541): 34-46.
- วิชาการ, กรม. กระบวนการพัฒนาแฟ้มผลงานของนักเรียน (Portfolio Development). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.
- วิชาการ, กรม. แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- วิชาการ, กรม. คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ, 2545.

วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. การวัดและประเมินผลอิงมาตรฐานการเรียนรู้ตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการ
 และมาตรฐานการศึกษา, 2548.

ศรีบุญญา รณศิริ. **การวิเคราะห์สภาพการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษา
 ตอนปลาย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

ศิริชัย กาญจนวาสี. **การประเมินการเรียนรู้: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.** กรุงเทพมหานคร:
 อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2543.

ศิริชัย กาญจนวาสี. **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม(Classical Test Theory).** กรุงเทพมหานคร:
 โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑.** กรุงเทพมหานคร:
 โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.

อมรรัตน์ พันธุ์งาม. **การพัฒนากระบวนการประเมินแฟ้มผลงานและการใช้ประโยชน์จาก
 การประเมินแฟ้มผลงาน: ประยุกต์ใช้การประเมินอภิमान.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
 ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2543.

อนุวัติ คุณแก้ว. **หลักการวัดและประเมินผลทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร:
 กระทรวงศึกษาธิการ, 2548. (อัดสำเนา)

อารรณ์ บางเจริญพรพงศ์. **แฟ้มผลงานนักเรียน. วารสารครุศาสตร์.** 3 (มีนาคม-มิถุนายน 2541):
 54-64.

อุทุมพร จามรมาน. **แฟ้มสะสมงานของนักเรียน ครู ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียน
 เพื่อการพัฒนานักเรียน.** กรุงเทพมหานคร: ฟีนีพับลิชชิ่ง, 2540.

ภาษาอังกฤษ

Barton, J., and Colin, A. portfolios in teacher education. *Journal of Teacher Education*
 44 (January 1994): 36-44.

Beattie, D. The mini-portfolio: locus of a successful performance examination. *Art*
Education 47 (February 1994): 14-18.

- Bergins, O., and others. The Use of Portfolio to Assess Students' Performance. **Journal of Turkish Science Education** 4 (February 2007): 75-90.
- Bichelmeyer, B. A. **Checklist for formatting checklists**. [Online]. 2006. Available from: <http://www.wmich.edu/evalctr/checklist> [2008, July 22]
- Bird, T. **The school teacher's portfolio: An essay on possibilities**. 2nd ed. NewberryPark, CA: Sage Publication, 1990.
- Burke, k., and others. **The Mind Full School: The portfolio connection**. Illinois: Irl/Skylight Publishing, 1994.
- Burke, k., and others. **The portfolio connection: Student work linked to standard**. 3rd ed. UK: Sage Publication, 2008.
- Donna, J. C., and others. **Portfolio Across the Curriculum and Beyond**. 2nd ed. CA: Sage Publication, 2003.
- Fowler, M. An analysis of student portfolio use in higher education visual design instruction. Doctoral dissertation, University of Memphis, 1996. **Dissertation Abstracts International** 23 (August 1996): 57-09.
- Hartshorne, R., and others. Analysis of Elementary School Web Sites. **Educational Technology & Society** 11 (December 2008): 291-303.
- Hayes, E. R., and others. **Portfolio Assessment in Adult Basic Skills Education**. [Online]. 1994. Available from: <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED375254.pdf> [2009, June 22]
- Hope, J. Student Portfolios: Documenting Success. **Techniques Making Education and Career Connections** 79 (May 2004): 26-31.
- Karen, J. and others. The Impact of Portfolio Assessment on Teacher Classroom Activities. **Journal of Teacher Education** 44 (November-December 1993): 371 – 377.
- Ketter, J. S. Behavioral and attitudinal Change in Teacher and Student as a Result of Implementation of the Portfolio Method of Evaluation Writing. Doctoral dissertation, University of Kansas, 1994 **Dissertation Abstracts International** 54 (March 1994): 3356 A.

- Mills, L. Yes, Is Can Work! : Portfolio Assessment with Preschooler. **Childhood Education** 2 (March - April 1994): 14 – 17.
- Morgan, P. J., and others. Simulation performance checklist generation using the Delphi technique. **Canadian Journal of Anesthesia** 54 (January 2007): 992-997.
- Otting, H., and Zwaal, W. Critical Task Characteristics in Problem-Based Learning. **Industry and Higher Education** 20 (October 2006): 347-357.
- Pinto, M. Developing a checklist for qualitative evaluation of service charters in academic libraries. **Journal of Librarianship and Information Science** 40 (June 2008): 111-121.
- Seitz, H., and others. Powerful Portfolios for Young Children. **Early Childhood Education Journal** 36 (August 2008): 63-68.
- Shakee, B. D., and others. **Designing and using Portfolio**. 1st ed. MI: Allyn and Bacon, 2003.
- Stufflebeam, D. L. **Standard for evaluation**. [Online]. 1998. Available from: Web site: <http://www.wmich.edu/evalctr> [2009, June 29]
- Stufflebeam, D. L. **The checklist development checklist (CDC)**. [Online]. 2000. Available from Web site: http://www.wmich.edu/evalctr/checklists/guidelines_cdc.html [2011, October 5]
- Vavrus, L. Putting portfolios to the test. **Instructor** 100 (January 1990): 48-63.
- Wiggins, G. A true test : Toward More Authentic and Equitable Assessment. **Phi Delta Kappan** 44 (May 1989): 703-713.
- Wilson, L., and Dagger, M. Assessment in a Secondary Mathematics Classroom. Doctoral dissertation, University of Wisconsin, 1993. **Dissertation Abstract International** 54 (February 1994): 2935 A.
- Wolf, D. P. Portfolio Assessment : Sampling Student Work. **Educational** 46 (April 1989): 35-39.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ภาคผนวก ค
แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา
ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

**คู่มือการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา
ด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**

แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการตรวจสอบตนเองของครูในการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยผลการตรวจสอบที่ได้รับครูจะสามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและนำไปพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะและพัฒนาการทางภาษา ซึ่งการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นการประเมินระหว่างการเดินทางเรียนการสอน ที่ครอบคลุมความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียนในรายวิชาภาษาไทย

ดังนั้น เพื่อให้ครูสามารถดำเนินการตรวจสอบตนเองในการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครูควรเข้าใจแนวทางการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้ครบถ้วน ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถประเมินตนเองได้อย่างถูกต้อง อันจะส่งผลให้ ผลการตรวจสอบตรงตามความเป็นจริงและมีคุณภาพมากขึ้น

ขอความกรุณาครูผู้สอน โปรดศึกษาตัวอย่างการประเมินตามข้อรายการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง การตรวจสอบตนเองของครูโดยใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการที่ท่านได้ปฏิบัติจริงในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย ท่านมีการปฏิบัติตามข้อรายการต่อไปนี้หรือไม่

กรณีที่ท่านไม่ได้ปฏิบัติ

ให้ท่านเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการ “ไม่ได้ปฏิบัติ” เพียงข้อรายการเดียว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

0. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัด ประเมินผล

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
- ท่านศึกษาเนื้อหา สาระการเรียนรู้ภาษาไทยตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
  - ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์
  - ท่านศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินผู้เรียน ในชั้นปีที่สอน
  - ท่านศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน

กรณีที่ท่านได้ปฏิบัติ

ให้ท่านเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการ “ปฏิบัติ” จากนั้นให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการ ที่เป็นรายละเอียดของการปฏิบัติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ถ้าท่านศึกษาเนื้อหา สาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์ และ ศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ต้องทำรายการดังนี้

00. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัด ประเมินผล

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
- ท่านศึกษาเนื้อหา สาระการเรียนรู้ภาษาไทยตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551
  - ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์
  - ท่านศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินผู้เรียน ในชั้นปีที่สอน
  - ท่านศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน

เมื่อท่านทำการตรวจสอบตามข้อรายการตามแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียน ระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน ขอความกรุณาท่านโปรดทบทวนการตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อให้ข้อมูลที่ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน เกณฑ์การคิดคะแนนและเกณฑ์การตัดสินระดับการปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน เกณฑ์การคิดคะแนนและเกณฑ์การตัดสินคุณภาพดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ปฏิบัติ 0 รายการ คือ ระดับต้องปรับปรุง	กำหนดให้	0	คะแนน
ปฏิบัติ 1 รายการ คือ ระดับพอใช้	กำหนดให้	1	คะแนน
ปฏิบัติ 2 รายการ คือ ระดับดี	กำหนดให้	2	คะแนน
ปฏิบัติ 3 รายการ คือ ระดับดีมาก	กำหนดให้	3	คะแนน
ปฏิบัติ 4 - 5 รายการ คือ ระดับดีเยี่ยม	กำหนดให้	4	คะแนน

เกณฑ์การคิดคะแนน

จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องปรับปรุง	$\square \times 0 = \square$
จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องพอใช้	$\square \times 1 = \square$
จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องดี	$\square \times 2 = \square$
จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องดีมาก	$\square \times 3 = \square$
จำนวนข้อที่ได้รับคะแนนต้องดีเยี่ยม	$\square \times 4 = \square$
คะแนนรวม	= <input type="text"/>

คะแนนรวม ได้มาจากการนำเอาจำนวนข้อในเกณฑ์การปฏิบัติที่แตกต่างกันมาคูณด้วยระดับคะแนน แล้วนำมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ แล้วจึงนำมาตัดสินเกณฑ์ตัดสินด้วยระดับคุณภาพ

เกณฑ์ตัดสินระดับการปฏิบัติ

แบ่งเป็น 5 ระดับโดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน

คะแนน 0.00-0.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับต่ำ

คะแนน 0.50-1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

คะแนน 3.50-4.00 หมายถึง มีการปฏิบัติตามกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะและพัฒนาการอยู่ในระดับสูง

**แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**

แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สร้างขึ้นเพื่อให้ครูใช้ในการประเมินตนเองเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน (2) การเก็บรวบรวมผลงาน (3) การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ (4) การปรับปรุงผลงาน และ (5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการประเมินแฟ้มสะสมงานของนักเรียนในเครื่องมือชุดนี้ เน้นการประเมินพัฒนาการ ความรู้ ทักษะของผู้เรียน

แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน และส่วนที่ 2 รายการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานระดับประถมศึกษา รายวิชาภาษาไทย

ส่วนที่ 1   ข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการและกรอกข้อมูลลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

โรงเรียน.....

ระดับชั้นที่สอนรายวิชาภาษาไทย

ป.1 ป.2 ป.3 ป.4 ป.5 ป.6

หมายเหตุ กรณีที่ท่านสอนมากกว่า 1 ระดับชั้น กรุณารับแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เพิ่มเติม เพื่อตรวจสอบกระบวนการประเมินในระดับชั้นดังกล่าว

ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์การสอน

น้อยกว่า 5 ปี   5-10 ปี   11-20 ปี   20 ปีขึ้นไป

การเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ไม่เคย   1 ครั้ง   2 ครั้ง   3 ครั้งขึ้นไป

ขนาดโรงเรียน

ขนาดเล็ก (ไม่เกิน 17 ห้องเรียน)

ขนาดกลาง (จำนวน 18-41 ห้องเรียน)

ขนาดใหญ่ (42 ห้องเรียน ขึ้นไป)

ส่วนที่ 2   รายการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานระดับ
ประถมศึกษา รายวิชาภาษาไทย

คำชี้แจง   โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อรายการที่ท่านได้ปฏิบัติจริงใน
กระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย ท่านมีการ
ปฏิบัติตามข้อรายการต่อไปนี้หรือไม่

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี วิธีการวัดประเมินผล รายวิชา
ภาษาไทย

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
- ท่านศึกษาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐานพุทธศักราช 2551
  - ท่านศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละคาบ/สัปดาห์
  - ท่านศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินผู้เรียน ในระดับชั้นที่สอน
  - ท่านศึกษาวิธีการประเมินผลผู้เรียน เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียน
ด้วยแฟ้มสะสมงาน

2. วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม ผลงานที่ผู้เรียนจะสร้างขึ้นจากการเรียนแต่ละ
ครั้ง ในรายวิชาภาษาไทย

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
- ท่านวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ ในแต่ละเนื้อหาที่ต้องการวัด
  - ท่านวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ ว่ากิจกรรมดังกล่าวทำให้ผู้เรียนบรรลุตาม
จุดประสงค์ที่กำหนดไว้
  - ท่านวางแผนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ว่า จะกำหนดชิ้นงานที่ชิ้นงาน อะไรบ้าง
  - ท่านกำหนดลักษณะผลงานแต่ละชิ้นตามจุดประสงค์การเรียนรู้
  - ท่านกำหนดจำนวนผลงานที่จะให้ผู้เรียนคัดเลือกเข้าสู่แฟ้มสะสมงานในระยะแรกขอ
การดำเนินการ

3. การเตรียมตัวของครู ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านวางแผนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
  - ท่านแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะดำเนินการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
  - ท่านอธิบายกระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทยให้ผู้เรียนเข้าใจ
  - ท่านจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยให้สอดคล้องกับหลักการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
  - ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมผลงาน

4. การกำหนดวัตถุประสงค์อุปกรณ์ ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงาน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดประเภทของแฟ้มสะสมงาน เช่น แฟ้มพัฒนาการแฟ้มผลงานทั่วไป
  - ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกวัตถุประสงค์ในการจัดทำ/จัดเก็บแฟ้มสะสมงานที่เหมาะสมกับชิ้นงานของตนเอง
  - ท่านจัดทาสถาปัตยกรรมขั้นตอนในการจัดทำจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำแฟ้มสะสมงานให้แก่ผู้เรียน
  - ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดชิ้นงานให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นปี และวัตถุประสงค์การเรียนรู้

5. การดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงาน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านมีแผนการดำเนินการจัดเก็บแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน อาทิ จัดเก็บตามวัน เวลา, ลำดับความสำคัญของผลงาน ทักษะและความรู้ทางภาษาไทย เป็นต้น
  - ท่านให้ผู้เรียนจัดเก็บผลงานแยกตามทักษะและความรู้ทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึงวรรณคดีและวรรณกรรม
  - ท่านให้ผู้เรียนตรวจสอบผลงานของตนเองเบื้องต้นก่อนการดำเนินการจัดเก็บผลงาน เพื่อแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ
  - ท่านให้ผู้เรียนจัดทำทะเบียนผลงานในแฟ้มสะสมงาน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีระบบ
  - ท่านพิจารณาว่าผลงานที่จัดเก็บเน้นการสะท้อนพัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของ ผู้เรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและ วรรณกรรม ของผู้เรียนได้ตรงตามที่คุณเรียนเป็น

6. การกำหนดระยะเวลาของการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
- ท่านกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานอย่างชัดเจน
  - ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
  - ระยะเวลาที่ท่านกำหนดในการดำเนินการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน เหมาะสม และสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้และนโยบาย การวัดและประเมินผลผู้เรียนของสถานศึกษา
  - ท่านแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการจัดเก็บ การคัดเลือก และการดำเนินการ ขั้นตอน ในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

7. การคัดเลือกผลงาน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
- ท่านและผู้เรียนร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผลงาน และระยะเวลาในการคัดเลือกผลงานในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย
  - ผลงานที่ผู้เรียนคัดเลือกแสดงพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึง วรรณคดีและวรรณกรรม
  - ท่านให้ผู้เรียนพิจารณาเปรียบเทียบผลงานต่างๆ ด้วยตนเอง
  - ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตรวจสอบคะแนนสะสมของผลงานที่คัดเลือกแล้ว

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการประเมินความสามารถ

8. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
- ท่านให้ผู้เรียนตรวจสอบคุณลักษณะต่างๆ ของตนเอง อาทิ ลักษณะนิสัย ทักษะการทำงาน ทักษะทางสังคมและความสามารถทางสังคม จากแฟ้มสะสมงาน
  - ท่านให้ผู้เรียนตรวจสอบพัฒนาการ ทักษะและความรู้ทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดู หลักการใช้ภาษา รวมถึง วรรณคดีและวรรณกรรม โดยพิจารณาจากผลงานในแฟ้มสะสมงาน
  - ท่านกำหนดเกณฑ์การประเมินตนเองเพื่อให้ผู้เรียนตรวจสอบความสามารถของตนเอง
  - ท่านให้ผู้เรียนวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพัฒนาการจากผลงาน ของตนเอง
  - ท่านชี้แจงให้ผู้เรียนรับทราบเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตนเอง

9. การประเมินผลงานผู้เรียน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านกำหนดรูปแบบการประเมินผลงานผู้เรียน เพื่อประเมินผลงานระหว่างภาคเรียน
  - ท่านกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลงานผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร
  - ท่านใช้แฟ้มสะสมงาน ในการประเมินพัฒนาการ ความรู้ และทักษะของผู้เรียนในรายวิชาภาษาไทย
  - ท่านประเมินผลงานในแฟ้มสะสมงานหลายครั้งเพื่อดูพัฒนาการความรู้ และทักษะทางภาษาไทยของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงผลงานของผู้เรียน

10. กระบวนการปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงผลงานในแฟ้มสะสมงานตามแผนหรือระยะเวลาที่กำหนดได้
  - ท่านร่วมกับผู้เรียนกำหนดระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนผลงาน อาทิ ก่อนและหลังการประเมิน หรือก่อนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน เป็นต้น
  - ท่านให้คำปรึกษาผู้เรียนเกี่ยวกับแนวทางการปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสมงาน
  - ท่านให้ผู้เรียนบันทึก พร้อมทั้งให้เหตุผลในการปรับเปลี่ยนผลงาน เข้า/ออก แฟ้มสะสมงานเพื่อเป็นหลักฐานในการปรับเปลี่ยนผลงานในแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน
  - ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรับปรุงผลงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการยอมรับ เสริมแรงให้กำลังใจกับผู้เรียนในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

11. การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านกำหนดวิธีการในให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน
  - ท่านมีเครื่องมือเอกสารหลักฐานที่สะท้อนความคิดเห็นของท่านต่อผลงานในแฟ้มสะสมงานกลับไปให้ผู้เรียน
  - การให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้เรียนเป็นระบบ ชัดเจน และมีความต่อเนื่อง
  - ท่านสะท้อนพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษาของผู้เรียนได้แก่ การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดู หลักการใช้ภาษาวรรณคดีและวรรณกรรมของผู้เรียนให้ผู้เรียนรับทราบ
  - นักเรียนของท่านรับรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ ความรู้ และทักษะทางภาษาของตนเองและปรับปรุงแก้ไขผลงานให้ดียิ่งขึ้น

12. การเปิดรับความคิดเห็นจาก เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครูท่านอื่นๆ

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านเปิดโอกาสให้เพื่อนนักเรียนวิพากษ์วิจารณ์ผลงานของผู้เรียนอย่างมีเหตุผลได้
  - ท่านให้ผู้เรียนนำผลงานชิ้นงานของตนนำไปให้ผู้ปกครองดู ชื่นชม แนะนำ และเสนอแนะ
  - ท่านกำหนดรูปแบบการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ครู หรือผู้ปกครอง อาทิ การประชุมผลงาน การออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนของผู้เรียน ฯลฯ
  - การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานตามที่ท่านดำเนินการทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดี

13. การจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อรายการ)
  - ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอแนวคิดในการจัดแสดงแฟ้มสะสมงานได้อย่างหลากหลาย
  - ท่านและผู้เรียนร่วมกันวางแผนในการจัดแสดงผลงานของผู้เรียน อาทิ การกำหนดเป้าหมาย ผู้ร่วมงาน สื่อ งบประมาณ ฯลฯ
  - การจัดงานแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียนของท่าน เป็นการสร้างแรงจูงใจ ในการเพิ่มฯ พัฒนาการ ความรู้และทักษะทางภาษาของผู้เรียน
  - ท่านชี้ให้ผู้เรียนเห็นจุดเน้นจุดพัฒนาและศักยภาพของตนเองจากการจัดแสดงแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

4. ในแต่ละขั้นตอนหรือกิจกรรมในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ควรปฏิบัติกิจกรรมใดบ้างในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

*****

2. มีขั้นตอนหรือกิจกรรมสำคัญใดบ้างในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียน.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.1 ในแต่ละชั้นเหล่านั้น มีชิ้นงานหรือหลักฐานใดบ้างที่สามารถสะท้อนถึง ความรู้ ทักษะ และพัฒนาการของผู้เรียนได้.....

.....
.....
.....

2.2 ขั้นตอนหรือกิจกรรมใดที่เป็นประโยชน์ ต่อการให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้เรียนได้ แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดของการดำเนินการอย่างไร.....

.....
.....
.....

3. มีความจำเป็นเพียงใดที่ครูต้องใช้ขั้นตอนหรือกิจกรรมดังกล่าวในการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน.....

.....
.....
.....
.....
.....

4. ในแต่ละขั้นตอนหรือกิจกรรมในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน ควรปฏิบัติกิจกรรมใดบ้างในการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

*****

แบบบันทึกการสังเกตกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

แบบบันทึกการสังเกตฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดย นาย อรรถพล ศรีไพจิตรวรกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย การสังเกตใน 4 ขั้นตอน

- ตอนที่ 1** บันทึกการสังเกตเกี่ยวกับขั้นตอนที่ครูใช้ในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึง ความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน ในรายวิชาภาษาไทย
- ตอนที่ 2** บันทึกการสังเกตเกี่ยวกับระดับของความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน ในรายวิชาภาษาไทย ที่แสดงให้เห็นในขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน
- ตอนที่ 3** บันทึกการสังเกตเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน ในรายวิชาภาษาไทยระหว่างครูและนักเรียน
- ตอนที่ 4** ข้อสังเกตอื่นๆ และข้อเสนอแนะ

**แบบบันทึกการสังเกตกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา
ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**

โรงเรียน..... ระดับชั้น .....ภาคเรียนที่ 2/2553

ผู้สังเกต ..... วัน/เดือน/ปี..... ช่วงเวลาที่สังเกต .....

คำชี้แจง แบบบันทึกการสังเกตฉบับนี้ประกอบด้วย การสังเกต 4 ขั้นตอน

ตอนที่ 1 บันทึกการสังเกตเกี่ยวกับขั้นตอนที่ครูใช้ในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ

ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่สะท้อนถึง ความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน
ในรายวิชาภาษาไทย

ตอนที่ 2 บันทึกการสังเกตเกี่ยวกับระดับของ ความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน ในรายวิชา

ภาษาไทย ที่แสดงให้เห็นในขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสม
งาน

ตอนที่ 3 บันทึกการสังเกตเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา

ด้วยแฟ้มสะสมงาน ในรายวิชาภาษาไทยระหว่างครูและนักเรียน

ตอนที่ 4 ข้อสังเกตอื่น ๆ และข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ขั้นตอนที่ครูใช้ในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานที่

สะท้อนถึง ความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน ในรายวิชาภาษาไทย

กระบวนการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน	การ ปฏิบัติ (✓)	รายละเอียดการปฏิบัติ
1. การวางแผน		....

ตอนที่ 2 ระดับของความรู้ ทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน ในรายวิชาภาษาไทย ที่แสดงให้เห็น
ในขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างใดช่องหนึ่งจากตัวเลือก 5 ตัว คือ 5 = มากที่สุด,
4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, หรือ 1 = น้อยที่สุด

ความรู้ทางภาษาไทย

กระบวนการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน	ระดับการสะท้อนถึงความรู้ทางภาษาไทย				
	5	4	3	2	1
1. การวางแผน					
2. การเก็บรวบรวมผลงาน					
3. การคัดเลือกผลงาน					
4. การสะท้อนความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน					
5. การตรวจสอบความสามารถของตนเองของผู้เรียน					
6. การประเมินผลงาน					
7. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน					
8. การปรับเปลี่ยนผลงาน					
9. การจัดแสดงผลงาน					
10. ขั้นตอนอื่น ๆ					

ทักษะทางภาษาไทย

กระบวนการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน	ระดับการสะท้อนถึงทักษะทางภาษาไทย				
	5	4	3	2	1
1. การวางแผน					
2. การเก็บรวบรวมผลงาน					
3. การคัดเลือกผลงาน					
4. การสะท้อนความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน					
5. การตรวจสอบความสามารถของตนเองของผู้เรียน					
6. การประเมินผลงาน					
7. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน					
8. การปรับเปลี่ยนผลงาน					

กระบวนการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน	ระดับการสะท้อนถึงทักษะทางภาษาไทย				
	5	4	3	2	1
9. การจัดแสดงผลงาน					
10. ขั้นตอนอื่น ๆ					

พัฒนาการทางภาษาไทยของผู้เรียน

กระบวนการประเมินผู้เรียน ด้วยแฟ้มสะสมงาน	ระดับการสะท้อนถึงพัฒนาการทาง ภาษาไทยของผู้เรียน				
	5	4	3	2	1
1. การวางแผน					
2. การเก็บรวบรวมผลงาน					
3. การคัดเลือกผลงาน					
4. การสะท้อนความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน					
5. การตรวจสอบความสามารถของตนเองของผู้เรียน					
6. การประเมินผลงาน					
7. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน					
8. การปรับเปลี่ยนผลงาน					
9. การจัดแสดงผลงาน					
10. ขั้นตอนอื่น ๆ					

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน ใน
รายวิชาภาษาไทยระหว่างครูและนักเรียนในแต่ละขั้นตอนหรือกิจกรรมสำคัญเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ข้อสังเกตอื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุในแบบบันทึกการสังเกต .....

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ลงชื่อ .....

(ผู้สังเกต)

*****

แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียน

ระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแบบ
ตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย โดย นาย อรรถพล ศรีไพจิตรวรกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและ
ประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ
ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

**แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา
ด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**

วันที่ทำการบันทึก.....ลงชื่อ..... (ผู้ศึกษา)

ขั้นตอนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน	กระทรวงศึกษาธิการ (2539)	โกวิท วัฒนะ (2540)	สุวิทย์ มูลคำ (2540)	อุทุมพร จามรมาน (2540)	วิชัย วงศ์ใหญ่ (2541)	อารมณ์ บางเจริญพรพงศ์ (2541)	ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคณะ (2545)	Burke และคณะ (1994)	Beattie (1994)	Fowler (1996)	รวม
1. วางแผนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน											
2. การกำหนดจุดประสงค์และประเภทของแฟ้มสะสมงาน											
3. การเก็บรวบรวมงานหรือหลักฐาน											
4. คัดเลือกผลงาน											
5. การสร้างสรรค์ผลงาน											
6. แสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน											
7. ตรวจสอบความสามารถของตนเอง											
8. ประเมินผลงาน											
9. แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน											
10. ปรับเปลี่ยนผลงาน											
11. จัดระบบแฟ้มสะสมงาน											
12. จัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียน											

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมิน
ผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน

**แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียน
ระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**

คำชี้แจง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียน
ระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมิน
ผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน และกรอกข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่านในช่องว่างตามความ
เป็นจริง

1. เพศ (1) ชาย (2) หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับชั้นที่สอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ (1) ประถมศึกษาปีที่ 1	☐ (2) ประถมศึกษาปีที่ 2
☐ (3) ประถมศึกษาปีที่ 3	☐ (4) ประถมศึกษาปีที่ 4
☐ (5) ประถมศึกษาปีที่ 5	☐ (6) ประถมศึกษาปีที่ 6
4. ระดับการศึกษา

☐ (1) สูงกว่าปริญญาตรี	☐ (2) ปริญญาตรี	☐ (3) ต่ำกว่าปริญญาตรี
---	--	---
5. ประสบการณ์การสอน

☐ (1) น้อยกว่า 5 ปี	☐ (2) 5-10 ปี	☐ (3) 11-20 ปี	☐ (4) 20 ปีขึ้นไป
--	--------------------------------------	---------------------------------------	--
6. การเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน

☐ (1) ไม่เคย	☐ (2) 1 ครั้ง	☐ (3) 2 ครั้ง	☐ (4) 3 ครั้งขึ้นไป
-------------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------	--

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานของท่านมากที่สุด โดยยึดตามเกณฑ์การตัดสินใจดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ท่านคิดว่าข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นของท่านในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ท่านคิดว่าข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นของท่านในระดับมาก
- 3 หมายถึง ท่านคิดว่าข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นของท่านในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ท่านคิดว่าข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นของท่านในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ท่านคิดว่าข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นของท่านในระดับน้อยที่สุด

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์					
1. รายการตรวจสอบมีการระบุครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องกับการกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน					
2. ให้สารสนเทศเพียงพอต่อการตรวจสอบกระบวนการประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน					
3. ครูสามารถตรวจสอบสาระความรู้และประสบการณ์ในกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของตนเองได้					
4. รายการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานมีความชัดเจนทุกขั้นตอน สามารถเข้าใจได้ง่าย					
5. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานทำให้ท่านมองเห็นคุณค่าและกระตุ้นให้มีพัฒนากระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง					
6. ท่านสามารถรับรู้ผลของการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียน					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทยของท่านได้อย่างรวดเร็ว					
7. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานสามารถนำมาใช้ประโยชน์ตามที่กำหนดไว้					
มาตรฐานความเป็นไปได้					
8. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานสามารถนำไปตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนของคุณได้ทุกขั้นตอนที่สำคัญ					
9. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานเป็นที่ยอมรับได้ในทางการประเมิน					
10. การตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานคุ้มค่ากับการลงทุน					
มาตรฐานความเหมาะสม					
11. มีการสรุปอ้างอิงผลการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงานไปสู่ผู้ประเมิน ในรายวิชาภาษาไทย					
12. มีการกำหนดข้อตกลง/คู่มือการใช้ก่อนทำการประเมิน					
13. ท่านไม่มีปัญหาใดๆ ในการประเมินตนเองเกี่ยวกับการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน					
14. ผลการตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานตรงกับความเป็นจริงและเปิดเผย					
15. ผลการตรวจสอบสามารถแจ้งให้ครูทราบได้ทันทีตามความต้องการของผู้ประเมิน					
16. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้เกี่ยวข้อง					
มาตรฐานความถูกต้อง					
17. การอธิบายขั้นตอนการใช้แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานมีความถูกต้อง ชัดเจน					
18. แบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงานเหมาะสมกับบริบทของการประเมินผู้เรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน รายวิชาภาษาไทย					

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายอรรถพล ศรีไพจิตรวรกุล เกิดเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2529 ที่จังหวัดชัยภูมิ สำเร็จ การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา จากคณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2551 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิตในสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2552 ปัจจุบันรับราชการครู ในตำแหน่ง ครูผู้ช่วย โรงเรียนหนองวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 2